



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2025 - 2034

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu PHRSR

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš na roky 2025 - 2034
Územné vymedzenie :	Prešovský kraj, okres Prešov, mesto Veľký Šariš – ŠÚJ 525405
Územný plán mesta schválený:	áno
Dátum schválenia PHRSR:	
Dátum platnosti:	2025 - 2034
Verzia	2.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie



Veľký Šariš	
Erb	Vlajka
Základné údaje	
Kraj:	Prešovský
Okres:	Prešov
Región:	Šariš
Poloha:	49°02'18"S 21°11'30"V
Nadmorská výška:	570,1 m n. m.
Rozloha:	25,73 km ² (2 573 ha)
Počet obyvateľov:	6 909 (31.12.2023)
Hustota obyvateľstva:	268,52 obyv./km ²
Nacionále	
ŠÚJ:	082 21
EČV:	525405
PSC:	PO
Telefónna predvoľba:	+421-51
Oficiálne adresy	
Adresa:	Mestský úrad Námestie sv. Jakuba 1 082 21 Veľký Šariš
Web:	www.velkysaris.sk
E-mail:	primator@velkysaris.sk prednosta@velkysaris.sk
Telefón:	051 / 776 23 00



OBSAH

1 ÚVOD	5
ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÝ ŠARIŠ	13
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA	14
2.1. HISTÓRIA MESTA	14
2.2. PRÍRODNÉ POMERY	16
2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	23
2.4. DOPRAVA	27
2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	37
2.6. OBYVATELSTVO	54
2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	65
2.8. BÝVANIE	68
2.9. PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE	70
2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE	74
2.11. SOCIÁLNA SFÉRA	77
2.12. ZDRAVOTNÍCTVO	84
2.13. ŠPORT	85
2.14. KULTÚRA	89
2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA	94
2.16. STRAVOVACIE A REŠTURAČNÉ SLUŽBY	94
2.17. CESTOVNÝ RUCH	94
2.18. 2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU MESTA A FINANČNÉ ZDRAVIE MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ	95
2.19. SAMOSPRÁVA	100
2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ	103
2.21. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR	105
3 SWOT ANALÝZY	106
3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	108
3.2 DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	111
3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	113
3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	114
3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	116
3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO	118
3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT	120
3.8 KULTÚRA	121
3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	123
3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	125
3.11 INFORMATIZÁCIA MESTA	127
3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIELOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ	129
STRATEGICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÝ ŠARIŠ	132
4 VÍZIA A POSLANIE MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ	132
5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	137
PROGRAMOVÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÝ ŠARIŠ	147
5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	148
5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	149
5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	151
5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	152
5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	153
5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	154
5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	156
5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	157
5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	158
5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	159
5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA	160
6 MERATELNÉ INDIKÁTORY	161
6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	161
6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	162
6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	164
6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	165
6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	165
6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	167
6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	168
6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	170
6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	171
6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	172
REALIZAČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÝ ŠARIŠ	174
7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHSR MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ	175
7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHSR	176
7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN	178
8 AKČNÝ PLÁN	179



8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	179
8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	182
8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	186
8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	188
8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	190
8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	194
8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	197
8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	199
8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	201
8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	203
8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA	204
FINANČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÝ ŠARIŠ	206
9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	207
9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	211
9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	212
9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	213
9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	215
9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	216
9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	217
9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	218
9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	220
9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	221
9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	222
9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA	223
10 ZÁVER	225
11 POUŽITÁ LITERATÚRA	226



ÚVOD

Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľký Šariš 2025 - 2034 (PHRSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja v zmysle klasifikácie COFOG a prenesených a originálnych kompetencií samospráv. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja mesta Veľký Šariš. PHRSR sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni kompaktného regiónu, s dôrazom na sociálnu, hospodársku a environmentálnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja mesta Veľký Šariš, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHRSR

Zámer spracovania PHRSR	
Názov dokumentu	- PHRSR Veľký Šariš na obdobie 2025 - 2034
Forma spracovania	- členmi pracovných skupín - členmi komisii - poslancami MZ - s pomocou externých odborníkov (spolupráca).
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny boli zložené z vedenia samosprávy, zamestnancov MÚ poslancov MÚ a komisii, podnikateľských subjektov v rámci regiónu,
Obdobie spracovania	- PHRSR Veľký Šariš bol spracovaný v priebehu roka 2024 - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce KZ 41.

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania - PHRSR

Harmonogram spracovania PHRSR												
	2024											
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Stratégia PHRSR bola spracovaná na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), ktorá definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónu alebo obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu PHRSR. Pri spracovaní programu boli integrovaným spôsobom rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použité participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov,	áno		
Internetové stránky	áno		
Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	áno	áno	
Stretnutia			



Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	nie	nie	nie
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	nie	Nie	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	Áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Stratégia PHRSR je **integrovanou** súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predvstupových a štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

Miestnej úrovne

- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta
- Územný plán mesta,
- Komunitný plán sociálnych služieb,
- Viacročný rozpočet
- Relevantné koncepčné materiály samospráva VZN,
- Koncepcie rozvoja

Národnej úrovne prostredníctvom dokumentov

- **Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027** (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).
- **Plán obnovy** - je spoločnou reakciou krajín EÚ na silný pokles ekonomiky v dôsledku pandémie COVID - 19. Jeho hlavným cieľom je podporiť reformy a investície, ktoré Slovensku umožnia začať opäť dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ.
- **Operačný program Slovensko**
- **Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 - 2030** spracovaný podľa nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy
- **Národný program reforiem** Slovenskej republiky (2018, 2019, 2020)
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
- **Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja** Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- **Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky** na roky 2018 – 2030, (2017) 11
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
- **Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030** (2016)
- Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
- **Národná stratégia cyklistickej dopravy a cykloturistiky** v Slovenskej republike (2015)
- **Stratégia rozvoja cestovného ruchu** do roku 2020 (2013)
- **Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity** do roku 2020 (2014)
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia (2018)



- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001)
- **Koncepcia ochrany prírody a krajiny do roku 2030** (2019)
- **Koncepcia implementácie Agendy 2030** v medzinárodnom prostredí (2017)
- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike (2014)
- Koncepcia Štátnej politiky zdravia Slovenskej republiky (2008)
- Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky V. (2019)
- Strategický rámec v oblasti starostlivosti o zdravie pre roky 2014 až 2030 (2013)
- Dokumenty/stratégie/plány SR vzťahujúce sa k plneniu jednotlivých kritérií základných podmienok

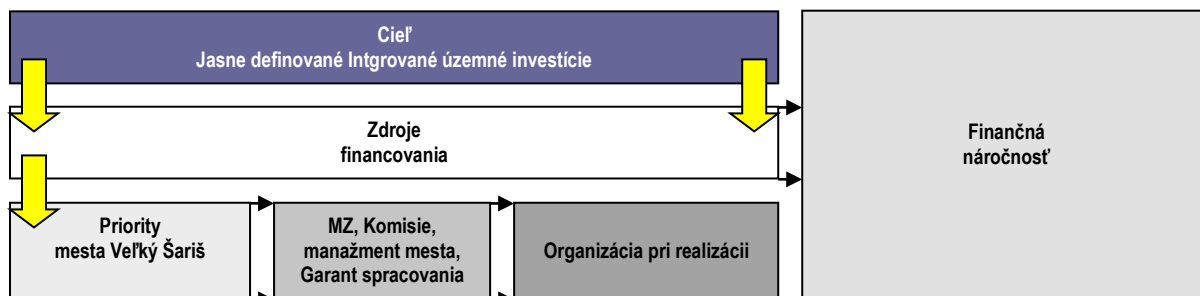
Nadnárodnej úrovne

- K programovým dokumentom Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov patria:
- Zmluva o fungovaní Európskej únie
- Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
- Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
- **Agenda 2030** pre udržateľný rozvoj
- **Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027**
- Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (2003)
- **Stratégia EÚ pre Dunajský región**
- Revízia Akčného plánu Stratégie EÚ pre dunajský región (júl 2019)
- **BIELA KNIHA: Plán jednotného európskeho dopravného priestoru** – vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému účinne využívajúceho zdroj, COM(2011) 144 v konečnom znení
- **Európska zelená dohoda** (European Green Deal) publikovaná v decembri 2019, ktorá stanovuje plán opatrení s cieľom prechodu na plne klimaticky neutrálne hospodárstvo EÚ
- **Európa 2020 Stratégia pre inteligentný a udržateľný rast podporujúci začlenenie,**
- COM(2010) 2020 v konečnom znení
- Európska stratégia pre nízkoemisnú mobilitu (COM(2016) 501 z 20. 7. 2016)
- **Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo do roku 2050,**
- COM(2011) 112 v konečnom znení
- **Energetický plán do roku 2050** COM(2011) 885 v konečnom znení
- Nástroj na prepájanie Európy v oblasti dekarbonizácie hospodárstva a podpory využívania čistej energie
- **Horizont Európa (2021 – 2027)**
- LIFE (oblasť ochrany biodiverzity, prechodu na obehové hospodárstvo, adaptácie na zmenu klímy a podpory obnoviteľných zdrojov energie)
- Erasmus (oblasť rozvoja vzdelávania a odbornej prípravy zameraného na inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie)
- Program pre sociálnu zmenu a inovácie v oblasti zamestnanosti a sociálneho začleňovania
- Európsky pilier sociálnych práv (2017)

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Stratégie PHRSR je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia mesta Veľký Šariš (manažment, MZ, komisie). Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou stanovených orgánov, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov bola použitá procesná analýza, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.



Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach: Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí.

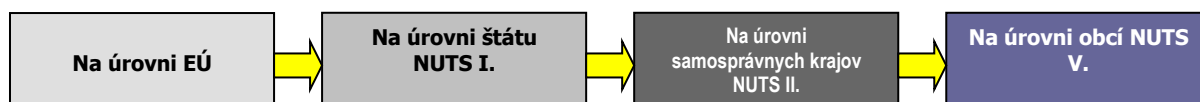
V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtu mesta v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúcich význam v kontexte priorít celého kraja zohráva významnú úlohu Bratislavský samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii.

Hlavným zdrojom financovania projektov PHRSR, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých prioritných aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne s určením približnej výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaisťovaní finančnej podpory sa mesto Veľký Šariš zameralo na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec. Základný princíp výberu projektov bol postavený na integrovanom prístupe.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov, neziskových a ziskových organizácií postupuje mesto Veľký Šariš podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. O majetku obcí v znení neskorších predpisov.
- Na plnenie svojich ostatných úloh majú mestá a obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2021 - 2027.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Veľký Šariš nasledovné strategické dokumenty:



Podporné materiály

Pri vypracovaní PHRSR boli použité aj prognostické údaje. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.



Mesto Veľký Šariš má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľov politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“) - Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).

Európska komisia zverejnila v máji 2018 návrh viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 a návrh legislatívneho balíka pre politiku súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027.

Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú:

Investovanie do rastu a zamestnanosti

Európska územná spolupráca

Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. Inteligentnejšia Európa

2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa

3. Prepojenejšia Európa

4. Sociálnejšia Európa

5. Európa bližšie k občanom.

Jednotlivé členské štáty majú podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj pre riadenie hraníc a víza (ďalej len „návrh všeobecného nariadenia EÚ“) povinnosť predložiť svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva.

Na úrovni SR sa uskutočnil proces identifikácie investičných priorít SR na roky 2021 – 2027 v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti, ktoré sú súčasťou návrhu PD SR. Tento proces pozostával z niekoľkých etáp, do ktorých bolo zapojené široké spektrum odborníkov z radov ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, akademickej obce, profesijných a záujmových združení, mimovládnych neziskových organizácií a pod. Aby sa zabezpečila čo najširšia reprezentatívnosť odborných pohľadov z celého Slovenska, bol v apríli 2019 uskutočnený online dotazníkový prieskum.

Výstupy dotazníkového prieskumu boli následne konzultované s príslušnými rezortmi – ministerstvami zodpovednými za tematické oblasti podpory v rámci jednotlivých cieľov politiky súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027. Súčasťou tohto procesu boli aj predbežné úvahy o tvorbe tzv. strategických projektov (projekty strategického významu). Pre príslušné ciele boli v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi vypracované tzv. návrhové listy, v ktorých sa zadefinovali podrobnejšie návrhy opatrení aj s odôvodnením, prečo je potrebná ich realizácia, ďalej cieľová skupina, ktorej sa budú dotýkať, ale aj súlad s prílohou D Správy o Slovensku 2019 – pozičným dokumentom EK.

Ďalším krokom bol analytický hierarchický proces, cieľom ktorého bolo prostredníctvom nezávislých hodnotiteľov (odborníci z analytických útvarov), prideliť identifikovaným prioritám v rámci jednotlivých cieľov váhy, tzn. zoradiť ich na základe troch hlavných kritérií – závažnosti, naliehavosti a realizovateľnosti. Výsledky tohto procesu boli predstavené v materiáli „Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027“, ktorý schválila Rada vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 dňa 3. októbra 2019. Na základe tohto procesu bola zahájená aj príprava návrhu PD SR, ako hlavného strategického dokumentu SR pre využívanie fondov politiky súdržnosti EÚ po roku 2020.



Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh
3. Prepojenejšia Európa	Cestná doprava Dobudovanie diaľničných spojení TEN-T Výstavba rýchlostných ciest Modernizácia a výstavba ciest I. triedy vrátane modernizácie mostov Zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti Železničná doprava Modernizácia železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T a železničných uzlov Podpora regionálnej železničnej dopravy Vodná doprava Modernizácia infraštruktúry vodnej dopravy zaradenej do TEN-T Pomoc prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel Adaptabilný a prístupný trh práce
4. Sociálnejšia Európa	Kvalitné inkluzívne vzdelanie Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravinová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.



Uplatnenie integrovaného prístupu

rozmer - 1

Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji mesta Veľký Šariš možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHRSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, kultúry, telesnej kultúry, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne mesto Veľký Šariš stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien, cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom, až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 - 2027. Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú: Investovanie do rastu a zamestnanosti a Európska územná spolupráca. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ: 1. Inteligentnejšia Európa, 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa, 3. Prepojenejšia Európa, 4. Sociálnejšia Európa a 5. Európa bližšie k občanom.

rozmer – 2

PHRSR Veľký Šariš integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni, integruje opatrenia a priority IÚS Bratislavského samosprávneho kraja, IUS/UMR. ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR Veľký Šariš 2025 - 2034 nadväzuje na predchádzajúce strategické dokumenty mesta, územný plán, komunitný plán sociálnych služieb, sektorové koncepčné materiály a viacročný rozpočet. PHRSR integruje strategické dokumenty EÚ spoločne s dokumentmi z národnej úrovne.

rozmer – 3

Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín, ako sú miestna samospráva mesta Veľký Šariš, obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie v pôsobnosti mesta, záujmové skupiny obyvateľov, mimovládne organizácie, podnikateľské subjekty. V prípravnej fáze spracovania PHRSR sa integrovaný prístup využil prostredníctvom prieskumu, v rámci schvaľovacej fázy PHRSR bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

Definovanie hlavných aktérov rozvoja v zmysle integrovaného prístupu

Mesto Veľký Šariš, podnikateľský sektor,

Definovanie dotknutej verejnosti

Vzhľadom na geografický rozmer predkladaného dokumentu sa pod dotknutou verejnosťou chápu všetci obyvatelia samosprávy Veľký Šariš, právnické a fyzické osoby pôsobiace na území mesta, ako aj dotknuté orgány štátnej správy a samosprávy.

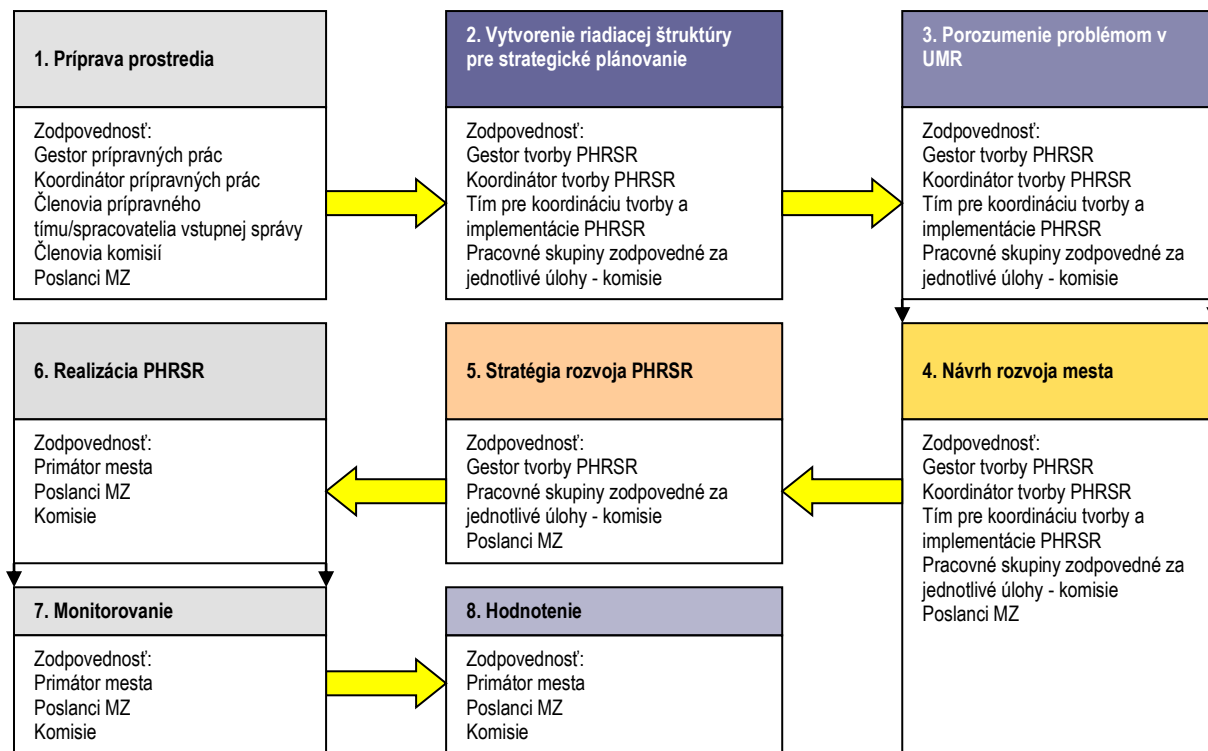
rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú **integrovaný prístup** z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Fondov a Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

PHRSR sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.



Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovednosti



1	Vyvolanie dopytu v meste Veľký Šariš. Sformovanie prvej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy PHRSR zapojiť. Spôsob formovania ďalších štruktúr. Príprava informačnej stratégie.
2	Zapojenie všetkých účastníkov procesu. Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie PHRSR. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry.
3	Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov. Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Uskutočnenie analýzy potrieb a zhodnotenie existujúcich zdrojov. Zhodnotenie silných a slabých stránok mesta Veľký Šariš.
4	Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj mesta Veľký Šariš v jednotlivých oblastiach. hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určia pri spracovaní PHRSR smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať, cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja v zmysle integrovaných prístupov, prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji, regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj.
5	Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorit. Systém sledovania realizácie PHRSR. Spracovanie konečnej verzie PHRSR. Predloženie textu PHRSR na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie PHRSR - MZ mesta Veľký Šariš.
6	Uskutočňovanie plánu. Ročné vyhodnocovanie plánu. Informovanie verejnosti o uskutočňovaní PHRSR. Priebežné vyhľadávanie a zapájanie partnerov.
7	Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom PHRSR. pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov
8	systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít

Zdroj: Woleková, Mežianová, 2004, s.14 – 17.



**Analytická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľký Šariš
2025 - 2034**



2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA

Z hľadiska administratívneho členenia je mesto súčasťou okresu Prešov súčasťou Vyššieho územného celku Prešov.

Základná charakteristika mesta Veľký Šariš (k 31.12.2023)

Kód mesta	525405
Názov okresu	Prešov
Názov kraja	Prešovský
Štatút obce	mesto
PSČ	082 21
Telefónne smerové číslo	+421-51
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1217
Nadmorská výška obce - mesta v m	255
Celková výmera územia mesta [km ²]	25,73
Hustota obyvateľstva na km ²	268,52
Zdroj: ŠÚ SR	

Riešené územie je vymedzené hranicou katastrálneho územia mesta Veľký Šariš. Kataster v rozsahu 2573 ha sa rozprestiera v nadmorskej výške 255 - 570 m. Má hnedozemné, nivné, hnedé lesné a nivné karbonátové oglejené pôdy, tiež čiernozemné a hnedozemné pôdy. Katastrálne územie sídla tvorí poľnohospodárska pôda (orná pôda, záhrady, trvalé trávnaté porasty) a nepoľnohospodárska pôda (lesy, vodné plochy, ostatné plochy a zastavané plochy). Podľa Koncepcie územného rozvoja Slovenska patrí mesto k centráram osídlenia piatej skupiny na rozvojovej osi tretieho stupňa Prešov – Sabinov – Lipany – Plaveč. Veľký Šariš je súčasťou východoslovenského metropolitného regiónu, v centrálnej časti regiónu Šariš, v bezprostrednej blízkosti mesta Prešov ako metropole Šariša, a tiež v približne rovnakej vzdialenosti od najbližších hraničných prechodov do Poľska a Maďarska. Významná je aj poloha mesta Veľký Šariš v rámci mikroregiónu Stráže, ktorý zahŕňa 22 obcí: Demjata, Fintice, Fulianka, Geraltov, Gregorovce, Hubošovce, Kapušany, Lada, Lipníky, Ľubotice, malý Slivník, Mošurov, Nemcovce, Podhradík, Šarišská Poruba, Terňa, Tulčík, Uzovce, Veľký Slivník, Veľký Šariš, Vyšná Šebastová a Záhradné. Mikroregión bol vytvorený s cieľom iniciovania a podpory aktivít v oblastiach spoločenských, hospodársko-ekonomických, ekologických, sociálnych, duchovných a kultúrnych, športovo-turistických, výchovno-vzdelávacích, investičných, ako aj v cezhraničnej spolupráci s Poľskou republikou. Z hľadiska administratívneho členenia patrí do Prešovského kraja, okres Prešov. Poloha v blízkosti sídla okresu a kraja, pri štátnej ceste I/68 - severojužnom ťahu do Maďarska a do Poľska, ako aj v blízkosti budúceho severného obchvatu Prešova – rýchlostnej komunikácie R4 významne napomáha aj rastu ekonomického potenciálu mesta. Mesto v posledných rokoch vykazuje tendenciu nárastu počtu obyvateľov, čiastočne aj zásluhou obyvateľov z Prešova, ktorí si na území mestskej časti Kanaš stavajú rodinné domy. Mestom prechádza železničná trasa č.188 z Kysaku a Prešova s pokračovaním cez Sabinov a Lipany na hranice s Poľskom. Cesta I/68 a železničná trať pretínajú mesto Veľký Šariš severojužným smerom na dve časti. Západná časť, vlastné mesto, tvorí podhradie Šarišského hradu, východná, samostatná miestna časť Kanaš je od centra okrem spomínanej cesty oddelená aj opticky reliéfom terénu. Mesto poskytuje takmer všetky potrebné funkcie pre plnohodnotný život obyvateľov a návrh riešenia ich dopĺňa s ohľadom na nárast obyvateľov a ich nové potreby. Mestská časť Kanaš sa vyvíjala ako prevažne obytná a rekreačná zóna (záhradky), veľký záujem o výstavbu však spôsobil nedostatok potrebnej občianskej vybavenosti, preto návrh riešenia dopĺňa tieto potrebné funkcie. Taktiež je navrhované komunikačné prepojenie do Gregoroviec údolím potoka Dzikov a cyklistický a peší chodník medzi Veľkým Šarišom a Kanašom (PHRSR, 2015).

2.1 HISTÓRIA MESTA

Najstaršia história Veľkého Šariša sa prelína s históriou ŠH už od dôb dávno minulých. Od druhého tisícročného milénia sa začína jej vzájomné historické prelínanie s kresťanstvom a miestnou katolíckou farnosťou. Toto historické obdobie možno voľne rozdeliť na predlistinné obdobie, ktoré je zdokumentované archeologickými nálezmi a listinné obdobie, doložené písomnou dokumentáciou. Predlistinné obdobie: - najstaršie archeologické nálezy, nachádzajúce sa v extraviláne Veľkého Šariša tvoria pracovné nástroje z radiolaritu, kremeňa a rohovca. Sú to jednoducho opracované pästné klíny, sekáče, škrabádlá, rydlá... Ich vek sa odhaduje na 80000 – 60000 rokov. Vývojový typ ľudí, ktorí tieto kamenné nástroje vyrobili bol na úrovni neandertálcov. K ďalším významným archeologickým nálezom patria kosti z mamutov, staré 40000 až 15000 rokov. Ďalej sú to kamenné listové hroty, požívané ako útočné lovecké zbrane už na väčšie vzdialenosti. V ďalších obdobiach našim územím prechádzali



rôzne staroveké kmene, ktorých pomenovanie sa najčastejšie odvodilo podľa spoločných znakov vyrábanej keramiky. Medzi najvýznamnejšie patria tieto: ľudia bukovohorskej kultúry, kmene s kanelovanou keramikou, pastierske kmene, pomenované ľudom východoslovenských mohýl a iné. Na náhornej rovine Bikoša, na úpätí ŠH, v kaštielnej terase, v naplaveninách Torisy Dzikovského potoka a na Sordoku boli objavené významné archeologické nálezy z doby bronzovej, železnej, rímskej, ako aj nálezy prvých Slovanov. V mladšej dobe železnej (400-0) dochádza k expanzii Keltov na naše územie. Toto významné etnikum dalo základy ťažbe rúd a naučilo pôvodných obyvateľov nášho územia spracovávať kovy.

Pomenovanie piesta má starobyľný pôvod a jeho názov je odvodený z keltského jazyka. Kelti žili na našom území okolo roku 350 p. n. l. a zanechali po sebe výrazné stopy svojej materiálnej a duchovnej kultúry. Pomenovanie mesta (Sarus, Saros, Nagy Saros, Šariš, Veľký Šariš), je odvodené od názvu terajšieho hradného vrchu, pod ktorým tečie rieka Torisa, Kelti tento vrch nazvali SARUIS, čo v preklade znamená vysoký vrch nad vodou. Toto pomenovanie sa v modifikovanej podobe (Sarus, Šariš, atď.) postupne aplikovalo tak do geografickom historickej, ako aj územno-správnej terminológie.

Osada, od ktorej sa ďalej odvíja už trvalé osídlenie nášho územia pochádza zo 6. – 7. storočia a je doložené archeologickými nálezmi. Šarišský hradný vrch pripomína sopku, má kuželovitý tvar s elipsovitou základňou. Značný výskyt andezitových štruktúr pod jeho povrchom dokladuje dávno vyhasnutú sopku. Jeho základné údaje sú tieto: Nadmorská výška, ktorá je meraná od hladiny Jadranského mora dosahuje 570m. Pomerná výška hradného vrchu, meraná od rieky Torisy je 300m. Celková rozloha ŠH je 154 ha, z toho rozloha hradného nádvorja, ktorá je sopečným kráterom dosahuje 3,5 ha. Zemepisnú polohu tvoria tieto súradnice: 49° sev. z.š. a 21° vých.z. dl. Geologickú stavbu hradu tvoria sopečné andezity, nachádzajúce sa na tvrdých pieskovcových vrstvách. Hradný vrch bol od nepamäti kultovou a posvätnou horou, kde sa konali najstaršie náboženské obrady a slávnosti vo voľnej prírode. Prvé stavebné úpravy na hrade tvorilo valové opevnenie, ktoré bolo neskôr doplnené o drevené koly – palisády. Nasledovalo kamenno-zemné opevnenie a od 1. polovice 13. storočia sa začalo s kamennou výstavbou ŠH za vlády uhorského kráľa Belu IV. Hroziace tatárske nebezpečie (1241) bolo príčinou toho, že časť administratívy z rovinatého Abova bola preložená na ŠH. Tým boli dané základy pre vznik Šarišskej stolice, ako prvej správnej organizácie nášho územia. Ďalšie opevnenie bolo vybudované za kráľa Žigmunda (1405). V 16. storočí od r. 1538 bol ŠH sídlom komory Horného Uhorska celých 20 rokov. Z nášho hradu bolo administratívne spravované územie od Tatier po Tisu. V tomto čase mal hrad 200 pešiakov, 14 bášť, ktoré boli prepojené s hradnými múrmi. ŠH sa tak stal nedobytnou stredovekou pevnosťou. K významným osobnostiam, žijúcim buď trvalo alebo prechodne na hrade a v podhradí patrili: Rákoczi, rodina Perényi, rod Aspermont, rod Szirmányi a Gejza Puľský, posledný majiteľ hradu. Na Šarišskom kráľovskom hrade sa zdržiavali uhorskí králi Belo IV., Štefan V., Ladislav IV., Karol Róbert. Z nich Belo IV. počas svojho pobytu na hrade vydal 3. 9. 1245 panovnícku listinu a dátumom 9.5.1312 je v Šariši datovaná listina kráľa Karola Róberta. V listine informuje o výsledku stavovského snemu a súdneho konania, ktoré sa konali pod Šarišským hradom. Logickým záverom týchto skutočností bolo, že Veľký Šariš (Sarus) na základe listiny kráľa Ľudovíta I. v roku 1347 povýšili na kráľovské mesto so spišským právom. Stalo sa to za pôsobenia prvého známeho richtára Veľkého Šariša Thomasa.

Objekt hradu bol výbuchom v sklade pušného prachu v roku 1660 veľmi poškodený, pomaly pustol a tak v roku 1687 dal jeho poškodené budovy podpáliť sám hradný kapitán. Rákociovským obdobím sa skončila významná časť veľkošarišsko-hradnej histórie na začiatku 18. storočia. V neskoršej začínajúcej sa priemyselnej ére na území mesta pôsobila sukenka, papieren i fabrika na poľnohospodárske stroje. Veľký Šariš však najviac preslávil Šarišský parný mlyn, ktorý započal prevádzku v roku 1856. Po roku 1945* v období industrializácie sa v meste postavili viaceré výrobné podniky, z ktorých Pivovar Šariš a ČKD svojou výrobnou kapacitou patrili k najvýznamnejším v regióne. negatívom je skutočnosť, že boli postavené na najúrodnejšej pôde chotára a spolu s ďalšími výrobnými závodmi a obchodnými spoločnosťami, ktoré sú dislokované v ich okolí, zabrali ornú pôdu v rozsahu vyše 40 hektárov.

Listinné dokumenty – prvý oficiálny písomný záznam o Veľkou Šariši pochádza z r. 1217. V tomto roku si pripomíname jeho 790. výročie. V súčasnosti evidujeme už aj iné, oveľa staršie písomné záznamy ako ej ten oficiálny. V Chronicon Pictum sa uvádza, že uhorský kráľ Aba Samuel bol pochovaný v monastyre in Sarus v r. 1046. Tá istá kronika uvádza, že monastyr – kláštor, bol vybudovaný za vlády sv. Štefana, zakladateľa Uhorského štátu. Ten vládol v rokoch 997-1038 až do tohto obdobia zaraďujeme najstarší a zároveň aj prvý záznam o našom meste.



Mestské privilégia – boli Veľkému Šarišu udelené 28.01.1299 kráľom Ondrejom III. Boli to privilégia o rozvoji remesiel, obchodu a trhu. Tie u nás mohli rozvíjať jedine Nemci zo Spiša – SASI. Osobné a kolektívne práva, ktoré si k nám doniesli patrili aj miestnym obyvateľom.

Hufnagelova veduta – je najstarším dobovým pohľadom na ŠH a na časť jeho podhradia. Bola namaľovaná po výstavbe barokovo-renesančného kaštieľa rodiny Rákociovej v posledných rokoch 16. storočia. V kaštieli bol v r. 1701 zajatý cisárskym vojskom František II. Rákoci.

Tunajšia fara sa v roku 1268 stala sídlom Šarišského vicearchidia- konátu a cirkevným strediskom Šarišskej stolice. Prvým známym farárom vo Veľkom Šariši bol Hypolit (spovedník manželky kráľa Štefana V). Roku 1274 je doložený augustiniánsky kláštor sv. Stanislava, ktorý do konca 14. storočia pôsobil ako hodnoverné miesto. Veľký Šariš bol napojený na kráľovskú obchodnú cestu tzv. Via Domini Regis, resp. Via Magna z Balkánu k Baltickému moru. Prvá písomná zmienka o existencii školy na území mesta je z roku 1509. Ďalšie písomné údaje potvrdzujú existenciu Mestskej školy vo Veľkom Šariši (De schola Sarossiensis) v rokoch 1570 – 1713. Škola mala gymnaziálny charakter. 6.5.1633 sa v kaštieli vo Veľkom Šariši začalo medzinárodné rokovanie medzi vyslancami kráľa Ferdinanda II., kniežaťa Juraja Rákociho a francúzskymi predstaviteľmi o ukončení nepokojov a usporiadaní vzájomných vzťahov. Rokovanie bolo ukončené až v roku 1645 v Linzi (Rakúsko) prijatím tzv. línzského mieru. Na základe toho o. i. dostala rodina Rákocziovcov výsadu večného županstva v Šarišskej stolici.

Vymedzenie územia

Veľký Šariš s jeho najbližším okolím sa rozprestiera v juhovýchodnej časti geomorfologického celku Spišsko-Šarišského medzihoria v jeho podcelku Šarišské podolie so Šarišským vrchom. Priemerná ročná teplota je 8 - 9 °C, priemerný ročný úhrn zrážok dosahuje 630 mm. Katastrálne územie mesta Veľký Šariš susedí na juhovýchode s katastrom mesta Prešov, na východe s katastrom obce Fintice, na severe Gregoroviec, na severozápade Šarišských Michalian, na západe Medzian a na juhozápade s katastrálnym územím obce Malý Šariš. Dnešné mesto sa rozkladá podstatnou časťou na najnižšie položenej časti územia, na riečnej nive Torysy, iba západná časť prilieha k stráni resp. terase Torysy. V západnej časti je situované staré mesto, vo východnej sa rozprestiera nové mesto s priemyselnou zástavbou. V urbanistickom obraze doterajšieho vývoja mesta nastali mnohé disproporcie. Rozvoj bytovej zástavby posunul ťažisko mesta a historické centrum sa ocitlo v okrajovej polohe. Rekreačnú funkciu plnia záhradkárske lokality pod hradom a v Kanaši, ako aj v lokalite Lazy, kde sa pripravuje výstavba rybníkov pre športový rybolov. Mestská časť Kanaš sa nachádza v údolí východne od cesty I/18 a donedávna plnila najmä rekreačnú funkciu, v posledných rokoch tu prevládol záujem o výstavbu rodinných domov, výstavba však prebiehala často živelne, nekoncepčne, čím nastal problém komunikačne sprístupniť niektoré lokality a umiestniť zariadenia občianskej vybavenosti, ktorých je v tejto časti nedostatok. Mesto okrem bývania plní ďalšie funkcie najmä na úseku vzdelávania, kultúry, športu, rekreácie, hospodárstva, dopravy, ochrany zdravia, ochrany prírody, ochrany pamiatok, ochrany pôdy, vody i ovzdušia. Záujmovým územím mesta Veľký Šariš sú susedné obce a mesto Prešov, ktoré poskytuje pracovné príležitosti, sídlo úradov a stredných a vysokých škôl, kultúry, obchodu a služieb (PHRSR, 2015).

2.2 PRÍRODNÉ POMERY

Geomorfológia

Záujmové územie leží podľa geomorfologického členenia (Mazúr a Lukniš, 1 980) v subprovincii Vonkajšie Západné Karpaty v Podhŕňnomagurskej oblasti, kde zaberá časti celkov Bachureň a Spišsko-šarišské medzihorie a zároveň časti podcelku Šarišské podolie. Bachureň je výrazný morfologický región typu rozčlenenej hornatiny medzi Braniskom a dolinou rieky Torysy. Dosahuje dĺžku 18 km a šírku 8 – 12 km. Absolútne výšky sa pohybujú v rozpätí 600 - 1100 m n.m. Reliéf je dosť členitý a vyznačuje sa strmými úbočiami a hlbokými dolinami. Šarišské podolie je podcelkom Spišskošarišského medzihoria. Tiahne sa pozdĺž rieky Torysy od Jakubianskej brázdy až po šarišský prielom Torysy severne od Prešova. Jedná sa o plochý útvar, ktorý je tvorený širokou nivou Torysy a nízkou pahorkatinou tiahnuťou sa po oboch stranách nivy. Územie je 40 km dlhé a 4 – 8 km široké. Nadmorské výšky kolíšu medzi 253 - 450 m n. m., relatívne výšky sa pohybujú medzi 30 - 150 m. Rieka na niektorých úsekoch divočí a vytvára široké štrkové lavice a kamence medzi bočnými meandrami. Súbor eróznokumulačných foriem vytvára typickú pahorkatinu, rozčlenenú prítokmi Torysy na nízke a široké chrby, striedajúce sa s plytkými a roztvorenými dolinami.

Najnižším miestom mesta je dno Torysy v prelome Dúbrava - Bikoš s nadmorskou výškou 255 m n. m. Najvyšším miestom je Šarišský vrch - 570,1 m n. m. V širšom okolí je najvyšším vrchom Stráž (739,5 m n. m.) a Lysá Stráž (696,4 m n. m.). Osou územia je rieka Torysa vytvárajúca širokú dolinu. Z významnejších prítokov z pravej strany je Pajtovský potok a Šarišský potok. Z ľavej strany potok Dzikov (https://sk.wikipedia.org/wiki/Ve%C4%BEk%C3%BD_%C5%A0ari%C5%A1, 12.12.2024).



Podľa všeobecných morfometrických charakteristík je územie okresu z hľadiska sklonitosti rozčlenené do šiestich intervalov (0-3°, 3-7°, 7-12°, 12-17°, 17-25°, 25° a viac). Vysoká sklonitosť 17 – 25° je charakteristická pre niektoré svahy Šarišskej vrchoviny, Ondavskej vrchoviny a Stráže (sú súčasťou Spišsko – šarišského medzihoria). Podstatná časť okresu Prešov má sklonitosť 7 – 12°. Najnižšie sklony svahov (0 - 3 - 7°), miestami až rovinatý reliéf je v údolniciach riek Torysa, Sekčov a Svinka a v Košickej kotline, ktorej súčasťou je aj Toryská pahorkatina (PHRSR, 2015).

Geologické pomery

Geologická stavba územia je dôležitým faktorom pri ekologickom hodnotení každého územia. Z litosféry je pre účely krajinného plánovania spravidla najvýznamnejšou časťou tzv. substrát (pôdotvorný substrát), teda pomerne tenká vrchná vrstva, ktorá sa podieľa na vývoji pôdy. Substráty sa z hľadiska vývoja a štruktúry delia na dve hlavné skupiny: zvetraliny a sedimenty (Sklenička, 2003) (RÚSES PO, 2010, s.11). Prevažnú časť budujú flyšové súvrstvia centrálneokarpatského paleogénu zložené z pieskovcov, zlepcov, ílovcov, slieňov a brekcií. Jednotlivé stavebné jednotky budované rozlične odolnými horninami a zlomové poruchy sa prejavujú v morfológii povrchu Šarišskej vrchoviny, v ktorých možno rozlíšiť vrchovinný, až pahorkatinný reliéf. Široké a pomerne nízke chrbty (450 – 700 m), budované odolnejšími pieskovecami a zlepcami, sa striedajú so širokými dolinami a eróznymi brázdami, ktoré sa vyvinuli na ílovitých bridliciach a ílovcach. Úzke prielomové úseky dolín vznikli na odolných pieskovecoch, dolomitoch a zlepcoch (12.12.2024, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ari%C5%A1sk%C3%A11_vrchovina).

Geologická stavba mesta Veľký Šariš prešla vývojom od paleogénu až po kvartér. Prevažnú časť územia tvoria fluvialne sedimenty (typické pre obdobie kvartéru), nachádzajúce sa v centrálnej časti katastra, ktorým preteká významný vodný tok Torysa. Ide predovšetkým o litofaciálne nečlenené nivné hliny, alebo piesčité až štrkovité hliny dolinných nív a nív horských potokov. Druhou najväčšou geologickou jednotkou pokrývajúcou časť mesta je prešovské súvrstvie, ktoré sa nachádza vo východnej časti katastra (v časti Kanaš). Zaraďujeme ho do obdobia neogénu. Toto súvrstvie z hľadiska zloženia zastupujú prachy, pieskovce, tufy a zlepenice. Ďalšou geologickou jednotkou charakteristickou tento kataster je zuberecké súvrstvie, ktoré sa nachádza v južnej časti. Súvrstvie tvoria najmä ílovce, siltovce a pieskovce a patrí do obdobia paleogénu. Zaujímavá geologická stavba sa nachádza aj pod najkrajšou dominantou Veľkého Šariša, ktorou je Šarišský hradný vrch. Podložie tejto hradnej zrúcaniny tvoria deluvialne sedimenty (litofaciálne nerozlíšené svahoviny a sutiny) z obdobia kvartéru a taktiež hutianske súvrstvie, ktoré tvoria prevažne ílovce z obdobia paleogénu. Avšak samotný hradný vrch predstavuje extruzívny dóm hypersténicko-amfibolických andezitov, ktorý patrí do skupiny neogénnych a kvartérnych vulkanitov (12.12.2024, https://sk.wikipedia.org/wiki/Ve%C4%BEk%C3%BD_%C5%A0ari%C5%A1).

Región Bachurne

Územie je budované centrálno-karpatským flyšom, v ktorom dominujúce postavenie majú ílovce a pieskovce striedajúce sa navzájom v rôznom pomere. V miestach prevládania pieskovcov je reliéf ostrejšie rezaný s hlbokými dolinami tvaru "V", bez riečnej nivy. Typická je centrálna časť s plochými, hladko modelovanými chrbtami a tenkými pokrovmi hlinito-kamenitých delúvií (RÚSES okr. Prešov, 2010, s.43-44).

Región Šarišskej vrchoviny

Je po stránke geologickej pomerne jednoduchý. Je budovaný takmer výlučne iba horninami centrálneokarpatského flyša (zlepenice, pieskovce, ílovce a pod.). Iba v južnej časti na styku s Čiernou horou vystupujú na povrch mezozoické horniny - vápence a dolomity. Reliéf územia možno zaradiť typologicky do vrchovín a pahorkatín. Centrálna časť územia je vcelku homogénna, rozčlenená iba dolinami Svinky a Krížovianky na dielčie časti. Reliéf územia tvorí nízka vrchovina, charakterizovaná prevažne plochými širokými chrbtami. V miestach prevahy ílovcov nad pieskovecami sú chrbty zaoblené, hladko modelované. Svahy a stránne sú všeobecne mierne až mierne strmé. Doliny sú relatívne pestré, väčšinou úzke tvaru "V", bez riečnych nív alebo so slabou vyvinutými riečnymi nivami. Na svahoch sú hojné úvaliny, úvalinové doliny a výmole. Mierne svahy sú pokryté delúviami s prevahou hlinito-piesčitého materiálu, menej sú zastúpené delúviá s prímiesou úlomkov pieskovcov. V doline Svinky sú miestami zachované zvyšky sprašových hĺn (RÚSES okr. Prešov, 2010, s.43-44).

Región Spišsko-šarišského medzihoria

Región má spolu s Košickou kotlinou centrálné postavenie v okrese. Po geologickej stránke je budovaný v podstatnej miere centrálno-karpatským flyšom, v severozápadnej časti zasahuje bradlové pásmo, vo východnej sú to neovulkanity. V regióne významné miesto zaberajú kvartérne sedimenty. Geneticky ide o celú škálu fluvialných, deluvialných a eolických sedimentov. Reliéf územia vo vzťahu k svojmu okoliu má depresnú polohu, vyjmúc časť nadväzujúcu na Košickú kotlinu. Typologicky podstatnú časť tvorí pahorkatina, malú plochu zaberá vrchovina a rovinný stupeň je charakteristický pre dnovú časť doliny Torysa. Výrazne depresné časti tvorí Šarišské podolie a čiastočne Ľubotínska pahorkatina. Naproti tomu Šarišský vrch a Stráže vystupujú z okolitého reliéfu ako formy výrazne exponované (RÚSES okr. Prešov, 2010, s.44-45).

Geologický vývoj



Mesto Veľký Šariš je budovaný paleogénnou vnútrokarpatskou panvou. Vznik tejto sedimentačnej panvy, bol spojený so subdukciou podložia flyšového pásma (Valaiský oceán). Transgresia do tejto oblasti prenikla z flyšového pásma (severozápadu) v lutéte (Mišík, M., Chlupáč, I., Cicha, I., 1984, s.541). Sedimenty najstaršieho borovského súvrstvia vznikali v novo zaplavovanej plytkej, epikontinentálnej oblasti. Samotnú bázu súvrstvia tvoria zlepenice, tvorené pôvodnými podložnými horninami, na ne sa usadzovali numulitové vápence. V lutéte až priabone (Veľký, J. a kolektív, 1977, s. 310-311) sa začal priestor zo severu zaplňať distálnym flyšom hutianskeho súvrstvia, v ktorom prevládali hlbokovodné anoxické ílovce. Podľa niektorých názorov bolo náhle prehĺbenie spôsobené javom označovaným ako subkrustálna erózia, kedy subdukovaný blok odhobľoval veľký objem hornín z bloku, pod ktorý sa nasúval. Centrálneokarpatský blok v oblasti následne začal poklesávať a vytvárať panvu. Postupné hromadenie sedimentov nakoniec spôsobilo priblíženie zdrojovej oblasti a usádzanie piesčito-ílovitého zubereckého súvrstvia. V poslednej etape prevládali prínos piesčitých sedimentov bielopotockého súvrstvia natoľko veľký, že sa panva zaplnila. V priebehu oligocénu bola panva rozdrobená výzdvihom jadrových pohorí (Veľký, J. a kolektív, 1977, s. 310-311). Došlo hlavne k zlomovej tektonike, takže na väčšine územia sú horniny uložené stále v pôvodnej pozícii. K zvrásneniu došlo iba na niekoľkých málo miestach, hlavne na styku s bradlovým a flyšovým pásmom.

Tektonika

Podľa tektonickej schémy slovenskej časti Západných Karpát (Biely et al. in Atlas krajiny SR, 2002) sa na území okresu Prešov nachádzajú nasledovné tektonické štruktúry: flyšové pásmo – magurský flyš, pieninské bradlové pásmo, kryštalinikum tatrika, sedimentárny obal tatrika, kryštalinikum veporika, sedimentárny obal veporika, paleogénne vnútrokarpatské panvy, neogénne sedimentárne panvy, neogénne vulkanity (RUSES PO, 2010, s.14).

Pôdne pomery

Na území mesta sú zastúpené nasledujúce typy pôd:

F1 - Fluvizeme kultizemné, sprievodné fluvizeme kultizemné glejové karbonátové Aluviálne pôdy - fluvizeme kultizemné karbonátové (FMac) vznikajú na karbonátových sedimentoch. Na povrchu je ochrický kultizemný ornicový karbonátový Akp-horizont, pod ktorým sa nachádza C-horizont z karbonátových sedimentov. FMac sú rozšírené v dolnej časti alúvia rieky Torysa. Sprievodne sa s nimi vyskytujú i fluvizeme kultizemné glejové karbonátové (FMacGc), ktoré vznikajú tak isto ako FMac, ale v dôsledku zvýšenej hladiny podzemnej vody obsahujú glejový karbonátový horizont (Grc). Tieto pôdy sa vyskytujú lokálne, v depresných častiach alúvia Torysy.

F3 - Fluvizeme kultizemné karbonátové, sprievodné fluvizeme glejové Vznik tejto asociácie pôd je identický so vznikom pôd zaradených do N1, pričom zásadný rozdiel je v charaktere aluviálnych sedimentov, ktoré sú nekarbonátové a koncentrácia kalcia v podzemných vodách je veľmi nízka. Tieto pôdy sa vyskytujú v južnej časti alúvia Torysy, SZ od Prešova a južne od V. Šariša.

H2 - Hnedozeme kultizemné luvizemné, hnedozeme kultizemné pseudoglejové, sprievodné hnedozeme kultizemné rubifikované a pseudogleje kultizemné Pôdy tejto asociácie vznikajú podobne ako predchádzajúca pôdna asociácia - M1, pričom konkrétne pôdne subtypy hnedozemí sa odlišujú v nasledovnom: hnedozem kultizemná luvizemná (HMal) ako HMa, ale s väčším obsahom koloidných zložiek a s tvorbou náznakov eluviálneho E-horizontu. Hnedozem kultizemná pseudoglejová (HMag) ako HMa, ale s koncentráciou najmä oxidačných znakov oglejenia povrchovou vodou v hĺbke do 100 cm. Hnedozem kultizemná rubifikovaná (HMar) ako HMa, ale je vyvinutá (minimálne jej Bt-horizont) na rubifikovaných substrátoch. Uvedená pôdna asociácia sa vyskytuje v strednej časti povodia Torysy.

K1 - Kambizeme modálne nasýtené a kambizeme kultizemné nasýtené, sprievodné andozeme modálne, kambizeme modálne, rankre kambizemné a rankre modálne, sporadicky kambizeme pseudoglejové Kambizeme vznikajú najčastejšie na zvetralinách pevných nekarbonátových hornín, ale tiež na spevnených a nespevnených sedimentárnych horninách, dokonca aj karbonátových, v rôznych klimatických oblastiach. Všeobecne pôdne horizonty KM nižších polôh sú svetlé, niekedy ťažko navzájom odlišiteľné. So stúpajúcou nadmorskou výškou vplyvom slabšej mineralizácie a intenzívnejšieho zvetrávania v podmienkach chladnej a vlhkej klímy sú tmavšie a kontrastnejšie. Kambizeme modálne nasýtené (KMm) a kambizeme kultizemné nasýtené (KMan) sú pôdy prevažne s ochrickým Aq-horizontom (svetlý, hrúbky do 30 cm), zriedkavejšie s umbrickým Au-horizontom (tmavý, hrúbky do 30 cm), sorpčne nasýteným, ktorý difúzne prechádza cez prechodný A/Bv-horizont do Bv-horizontu, ktorý difúzne prechádza cez prechodný B/C-horizont do pôdotvorného substrátu - C-horizontu. Tieto dominantné pôdne typy sú sprievodne doprevádzané s andozemami modálnymi (AMm), kambizemami modálnymi (KMm), rankrami kambizemnými a rankrami modálnymi. Sporadicky sa v tejto pôdnej asociácii vyskytuje i kambizem pseudoglejová (KMg). Rozšírenie K1 je priestorovo viazané na Šarišskú vrchovinu.

K2 - Kambizeme modálne nasýtené a kambizeme kultizemné nasýtené, sprievodné kambizeme kultizemné pseudoglejové Táto pôdna asociácia kambizemných pôd sa vyskytuje v severnej časti povodia a jej výskyt je viazaný na paleogénne flyšoidné sedimenty. Skeletnosť týchto pôd je limitujúcim faktorom pre ich poľnohospodárske využitie.

K3 - Kambizeme kultizemné pseudoglejové nasýtené, sprievodné pseudogleje kultizemné Plošné rozšírenie znakov oglejenia v kambizemiach umožnilo vyčlenenie pôdnej asociácie K3, ktorá sa vyskytuje hlavne v Spišsko-šarišskom medzihorí. Tieto pôdy sú intenzívne poľnohospodársky využívané (RUSES okr. Prešov, 2010, s.25-30).



Podľa percentuálneho obsahu jednotlivých zrnitostných frakcií sa pôdy triedia na tzv. pôdne druhy. Pre tento účel je zostavených viacero národných i medzinárodných klasifikácií. Pre vyjadrenie zrnitosti pôd sa u nás najviac používa Nováková klasifikácia. Táto triedi pôdy na 7 druhov podľa obsahu hrubého ílu (frakcie pod 0,01 mm). Pozitívom takejto klasifikácie je dobrá zrozumiteľnosť pre užívateľov v praxi. Dovoľuje pomerne presne klasifikovať pôdne druhy už v teréne. Kategorizácia pôdných druhov podľa obsahu častíc <0,01 mm a zastúpenie pôdných druhov na poľnohospodárskych pôdach Slovenska je nasledovné:

Kategorizácia pôdných druhov		
Kategória zrnitosti	Obsah častíc < 0,01 mm	Zastúpenie v %
pôdy ľahké	- piesočnaté (0 - 10%) - hlinitopiesočnaté (10 - 20%)	6,4
pôdy stredne ťažké	- piesočnatohlinité (20 - 30%) - hlinité (30 - 45%)	73,2
pôdy ťažké	- ilovitohlinité (45 - 60%) - ilovité (60 - 75%)	17,1
pôdy veľmi ťažké	- íly (> 75%)	3,3

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Zastúpenie pôdných druhov v okresoch v %					
	Kategória eróznej ohrozenosti				
	ľahké	stredne ťažké	ťažké	veľmi ťažké	
	piesočnaté, hlinitopiesočnaté	piesočnatohlinité	hlinité	ilovitohlinité	ilovité, íly
Prešov	2,60	59,43	20,01	17,28	0,68
Prešovský kraj	2,74	52,87	25,00	18,96	0,44

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Pôdne typy

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfo genetickej i agronomickej kategorizácie pôd. Zahŕňa v sebe skupinu pôd charakterizovanú rovnakou stratigrafiou pôdneho profilu, t.j. určitou kombináciou diagnostických horizontov, ako výsledok kvalitatívne špecifického typu pôdotvorného procesu, ktorý sa vyvíjal a vyvíja v rovnakých hydrotermických podmienkach pod približne rovnakou vegetáciou. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou. Nižšími kategóriami klasifikačného systému pôd sú subtyp, varieta, forma. Na Slovensku je nasledujúca štruktúra pôdných typov poľnohospodárskych pôd: (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx, 20.9.2024):

Kategorizácia pôdných typov	
Pôdny typ	Zastúpenie v %
FM - fluvizem	14,4
ČA - čiernica	7,2
ČM - černoziem	10,8
RM - regozem	5,5
HM - hnedozem	11,4
LM - livizem	2,7
KM - kambizem	33,4
PZ - podzol	0,1
PG - pseudoglej	7,5
RA - rendzina	3,3
OM - organozem	0,2
SK - slanisko, SC - slanec	0,1
LI - litozem, RN - ranker	0,3
GL - slej	1,7
KT - kultizem	0,1
INĚ - litozeme, rankre, rendziny resp. kambiz. a ich komplexy na zrázoch	1,3

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Zastúpenie pôdných typov v okresoch a krajocho SR (% z poľnohospodárskej pôdy)



Okres	FM	ČA	ČM	RM	HM	LM	KM	PZ	PG	RA	OM	SK, SC	LI, RN	GL	KT	zráž
Prešov	8,34	2,83	0,31	4,16	3,36	1,40	55,90	-	16,41	5,87	-	-	0,07	0,32	-	1,02
PO kraj	9,62	1,23	0,04	0,80	0,60	0,90	72,55	0,04	8,58	3,61	0,05	-	0,10	0,10	-	1,51

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Zastúpené sú nasledovné typy:

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd

Pre účely praktickej realizácie poznatkov o produkčnej schopnosti pôd bolo potrebné vykonať integrované hodnotenia vzťahov medzi vlastnosťami pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ), faktormi prostredia a dostupnými údajmi o úrodách plodín a tak vytvoriť relevantnú sústavu hodnotenia produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd, ktorá je vyjadrená v 100-bodovej stupnici, (od 100 do 1 BH BPEJ), resp. v príslušných kategóriách. Vyššie bodové hodnoty vyjadrujú vyšší produkčný potenciál pôdy a nižšie naopak nižší produkčný potenciál pôdy (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/bh/bh.aspx, 20.4.2021).

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd (% z poľnohospodárskej pôdy)

Okres	Zastúpenie kategórií bodových hodnôt (%)										Bodová hodnota (body)
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	
Veľký Šariš	1,08	10,95	24,78	10,77	27,51	12,69	8,57	3,27	0,37	-	40,04
Prešovský kraj	1,55	14,51	26,88	17,78	21,77	9,73	5,54	2,13	0,12	-	36,29

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Využitie pôdy v meste Veľký Šariš

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry pôdneho fondu v meste Veľký Šariš od roku 2013.

Výmera územia v ha.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celk. výmera úz. mesta	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8
Poľnohosp. pôda - spolu	1 262,7	1 259,9	1 257,7	1 256,7	1 256,5	1 255,7	1 226,7	1 225,6	1 223,9	1 222,3	1 220,6
- orná pôda	902,8	900,2	898,4	898,2	897,4	896,9	875,3	874,7	873,7	873,0	871,6
- záhrada	88,0	88,4	88,2	87,9	89,6	89,4	89,2	89,0	88,7	88,7	90,2
- ovocný sad	11,9	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	10,7	9,0
- trvalý trávny porast	260,0	259,9	259,8	259,4	258,3	258,1	250,9	250,6	250,2	249,9	249,7
Nepoľnoh. pôda - spolu	1 310,1	1 312,9	1 315,1	1 316,1	1 316,3	1 317,1	1 346,1	1 347,2	1 348,9	1 350,5	1 352,2
- lesný pozemok	836,2	836,2	836,2	834,4	834,0	834,0	831,5	831,5	831,5	831,5	831,2
- vodná plocha	79,2	79,2	79,2	79,2	79,3	79,3	79,6	79,5	79,2	79,1	79,1
- zast. plocha a nád.	232,4	233,0	233,8	235,2	235,6	236,9	236,8	238,2	239,9	242,3	243,4
- ostatná plocha	162,3	164,6	165,9	167,2	167,4	166,9	198,3	198,0	198,4	197,5	198,5

Zdroj: 20.7.2022, DataCube ŠÚ, 2024

K pozitívnej zmene došlo hlavne v prípade zastavaných plôch (243,4 ha). K najväčším negatívnym zmenám došlo v sledovanom období v prípade ornej pôdy. Do roku 2023 klesla výmera na 871,6 ha. Rozsah nepoľnohospodárskej pôdy narastá. Ostatné plochy stúpili na 198,5 ha. Rozsah TTP klesol na 249,7 ha.

Hydrologické pomery

V katastrálnom území mesta veľký Šariš spravuje Slovenský vodohospodársky podnik š.p. tieto vodné toky: Torysa, Dzikov potok, Šarišský potok s prítokmi, Gregorovský potok s prítokom Veľký potok, Uzovský potok, Paťovský potok a Medziansky potok. Vodohospodársky významný vodný tok Torysa preteká v rkm 66,07 – 67,34 v upravenom koryte, ktorého kapacita bola vybudovaná na prietok Q100-ročnej vody. Na hornom toku Torysy je navrhnutá vodná nádrž Tichý potok, ktorá ovplyvní tok vody v koryte Torysy pod hrádzou. Po ľavej strane Torysy sú vodné plochy, ktoré vznikli ťažbou štrkov.



Potok Dzikov má neupravené koryto s pôvodnou formou brehovej vegetácie. Okrem toku Torysy nie sú prítoky ostatných tokov sledované. SVP š.p. vypracoval v r. 2005 projekt stavby „Veľký Šariš – úprava Torysy II. Etapa“ v rkm 67,390 – 68,230. Ide o korytovú úpravu s ochrannými hrádzami s kapacitou koryta na Q100=290 m³.s-1. Realizácia bude závislá od pridelenia finančných prostriedkov (ÚPN V. Šariš, 2009, s.63).

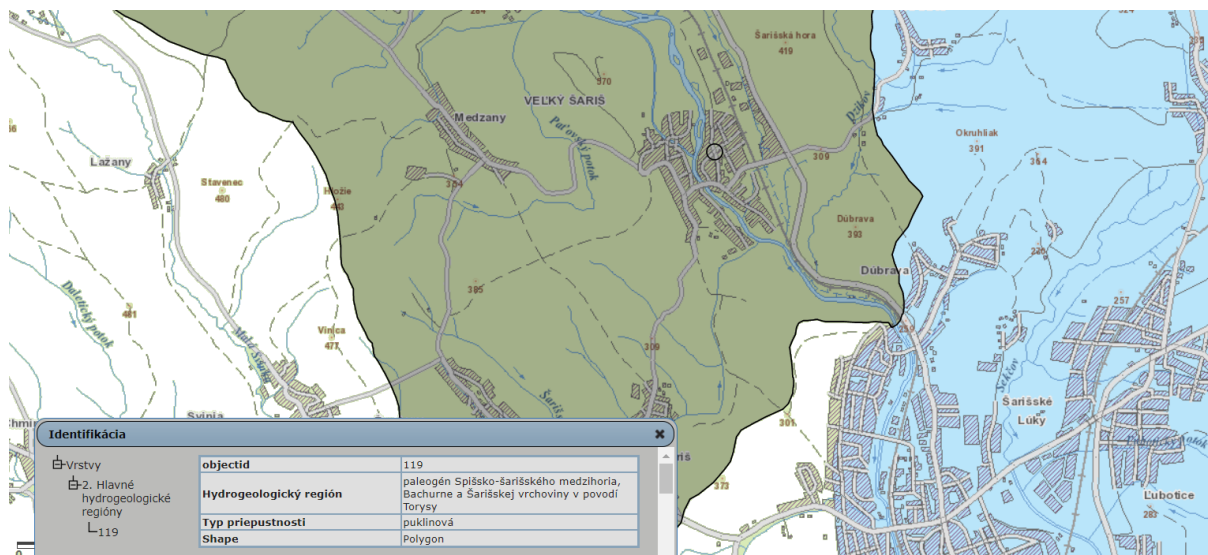
Šarišský potok je potok je to pravostranný prítok Torysy, meria 7,8 km a je tokom VI. rádu. Preteká geomorfologickým celkom Spišsko-šarišské medzihorie, podcelkom Šarišské podolie, kde aj pramení severozápadne od obce Župčany v lokalite Vysoké v nadmorskej výške cca 375 m n. m.. Od prameňa tečie najprv na juhovýchod cez samotú Biela Hlina, sprava priberá krátky prítok z lokality Vinica a prechodne tečie na východ. Zľava potom priberá ďalší krátky prítok (318,5 m n. m.), stáča sa juhovýchodným smerom a tečie v blízkosti obce Župčany. Následne tečie na krátkych úsekoch najprv na juh, potom na východ, sprava priberá prítok prameniacy južne od spomenutej obce a druhý z lokality Vyhliadka a preteká obcou Malý Šariš. V obci sa stáča severovýchodným smerom, zľava priberá dva prítoky z lokality Nad studienkou (druhý ústi v 276,6 m n. m.) a ďalej už pokračuje smerom na sever. Z ľavej strany ešte priberá prítok z lokality Klíny, napokon sa stáča a na krátkom úseku tečie k ústi severovýchodným smerom. Na okraji mesta Veľký Šariš ústi v nadmorskej výške 257,9 m n. m. do Torysy (20.5.2015, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ari%C5%A1sk%C3%BD_potok).

Veľký potok (prítok Torysy) - je to ľavostranný prítok Torysy a má dĺžku 13,6 km. Veľký potok ústi do Torysy severoseverozápadne od mesta Veľký Šariš v nadmorskej výške cca 273 m n. m.. Za obcou Šarišské Sokolovce sa od hlavného koryta odpája tzv. Náhon, ktorý tečie juhovýchodným smerom cez obec Uzovce k osade Jur, kde vteká do potoka Dzikov. Potok pramení v pohorí Čergov na východnom svahu vrchu Lysá (1 067,9 m n. m.) v nadmorskej výške približne 905 m n. m.. V pramennej oblasti tečie najprv juhovýchodným smerom, následne tečie severojužným smerom, na krátkom úseku potom opäť na juhovýchod. Od sútoku s prítokom z juhozápadného svahu Hradovej hory až pod obec Šarišské Sokolovce pokračuje severojužným smerom, na dolnom toku následne vytvára výrazný oblúk smerujúci na západ a napokon sa stáča a tečie k ústi juhovýchodným smerom (20.5.2015, [https://sk.wikipedia.org/wiki/Ve%C4%BEk%C3%BD_potok_\(pr%C3%ADtok_Torysy\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Ve%C4%BEk%C3%BD_potok_(pr%C3%ADtok_Torysy))).

Podzemné vody

Podľa hydrogeologickej rajonizácie študované územie je súčasťou čiastkového rájonu Kvartéru toku Torysy a QP- 1 20 Paleogénu Spišsko-Šarišského medzihoria, Bachurne a Šarišskej vrchoviny v povodí Torysy. Paleogénne horniny vzhľadom na svoje litologické zloženie sa vyznačujú hlavne puklinovou priepustnosťou. Medzizmová priepustnosť je zväčša potlačená v dôsledku diagenetických pochodov. Puklinová priepustnosť významná z hľadiska zvodnenia je viazaná na pukliny vzniknuté endogénnymi a exogénnymi silami. Najvýznamnejšie sú pukliny nachádzajúce sa na tektonických líniiach, ktoré sú sprevádzané pásom porušených hornín s hlbším a širším dosahom, ako aj pukliny zvetrávania a gravitačné pukliny vznikajúce pôsobením exogénnych síl. Vytvárajú zónu zvetrávania s hlbkovým dosahom okolo 30 m. Smerom do hĺbky dochádza k postupnému uzatváraniu a tým aj utesňovaniu jednotlivých puklín. Porušenosť paleogénnych hornín a charakter puklín závisí aj od petrografického zloženia, s ktorým súvisí plasticita či elasticita hornín. Účinky tektoniky sa prejavujú najvýraznejšie v pevných rigidných horninách - pieskovcoch. U ílovcov v dôsledku ich plasticity tieto účinky klesajú. Pri striedaní rigidných hornín s plastickými je dôležitá hrúbka jednotlivých vrstiev. Čím je súvrstvie drobnorytmickejšie, tým sú pukliny v rigidných horninách hustejšie, avšak zopnutejšie, a naopak. Okrem hustoty puklín a ich roztvorenosti je tiež dôležitá ich výplň, ktorá zasahuje často i do podložných a nadložných pieskovcov. Prevažná časť prameňov tohto paleogénneho komplexu je viazaná na pukliny vzniknuté pôsobením exogénnych síl, v dôsledku ktorých vznikol hrubý suťový pokryv, z ktorého tieto pramene vyvierajú. Horniny vnútrokarpatského paleogénu na základe litologicko - stratigrafických pomerov a stupňa zvodnenia rozdeľujeme na vysoko zvodnené bazálne súvrstvie a na stredne, nízko a veľmi nízko zvodnené vyššie paleogénne súvrstvie s flyšovým vývojom. Záujmové územie je tvorené vyšším paleogénnym súvrstviem, ktoré je zaradené do skupiny stredne zvodneného komplexu. Celé toto súvrstvie v dôsledku germanotypnej tektoniky je mierne zvrásnené do synklinál a antiklinál s generálnym úklonom k juhovýchodu, resp. východu. Pramene, ktoré sa tu nachádzajú, majú predovšetkým druhotne suťový a puklinový charakter. Puklinové pramene sú viazané predovšetkým na pukliny zvetrávania. Lepším zvodnením sú charakteristické súvrstvia v tých miestach, kde pieskovce v dôsledku tektonického porušenia tvoria širšie pásma sprevádzané sieťou puklín, ktoré v súvislosti s väčším hlbkovým a dĺžkovým dosahom umožňujú aj väčšiu infiltráciu a akumuláciu vôd. Pramene, ktoré z nich vyvierajú, sa vyznačujú väčšími a stálejšími výdatnosťami. Kvartérne sedimenty majú dobrú medzi zrnovú priepustnosť, v záujmovom území sú hlavným kolektorom podzemnej vody a predstavujú hydrogeologicky najpreskúmanejší celok (Némethy et al., 1987). Fluvialné štrkovité a piesčité riečne náplavy svojím granulometrickým zložením a priepustnosťou vytvárajú najvhodnejšie podmienky pre pohyb, akumuláciu a doplňovanie zásob podzemnej vody aj vplyvom hydraulikkej spoj itosti s povrchovým tokom. Z hľadiska možnosti vodárenského využitia sú najvýznamnejšie a najpriaznivejšie. Hydrogeologické vlastnosti náplavov sú určované ich rozlohou, hrúbkou, úložnými pomermi, filtračnými vlastnosťami a tiež obsahom hlinitých, prípadne ílovitých komponentov. Hodnoty koeficienta filtrácie sa pohybujú rádo vo v rozmedzí n.10,4 - 10,3 m/s, čo predstavuje dobrú priepustnosť zvodnených komplexov v záujmovom území. V celom rozsahu záujmového územia sa jedná o režim prúdenia podzemnej vody s voľnou hladinou. Ohraničenie zvodneného štrkovitopiesčitého kolektora vo vertikálnom smere tvoria podložné predkvartérne horniny a vrchná krycia poloha prachovitopiesčitých a ílovitých hlin, a v horizontálnom smere je to rieka Torysa a okraj údolia (Brušková, Fendeková, Némethy, 2005, s.55).

Územie Veľkého Šariša spadá do hlavného Hydrogeologického regiónu - objectid - 119, Hydrogeologický región - paleogén Spišsko-šarišského medzihoria, Bachurne a Šarišskej vrchoviny v povodí Torysy, typ priepustnosti - puklinová.



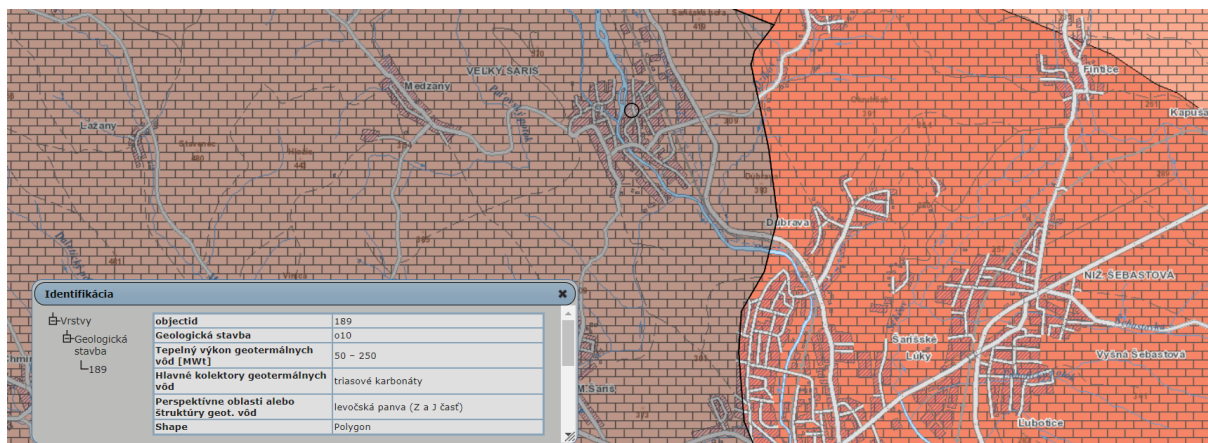
Obrázok: Hydrologický región mesta Veľký Šariš

Zdroj: 20.12.2024, <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

Na hydrologické pomery územia okrem zrážok vplyvajú aj ďalšie klimatické činitele (chod teplôt, veterné pomery, vlhkosť vzduchu a pod.).

Geotermálne vody

Nasledujúci obrázok prezentuje geotermálny potenciál územia v okolí mesta Veľký Šariš. Geotermálny potenciál v blízkom okolí mesta bol identifikovaný. Tepelný výkon sa odhaduje na 50 - 250 MWt. Hlavné kolektory geotermálnych vôd sú triasové karbonáty.



Obrázok: Zdroje geotermálnych a minerálnych vôd v meste Veľký Šariš.

Zdroj: 20.12.2024, <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

Klimatické pomery

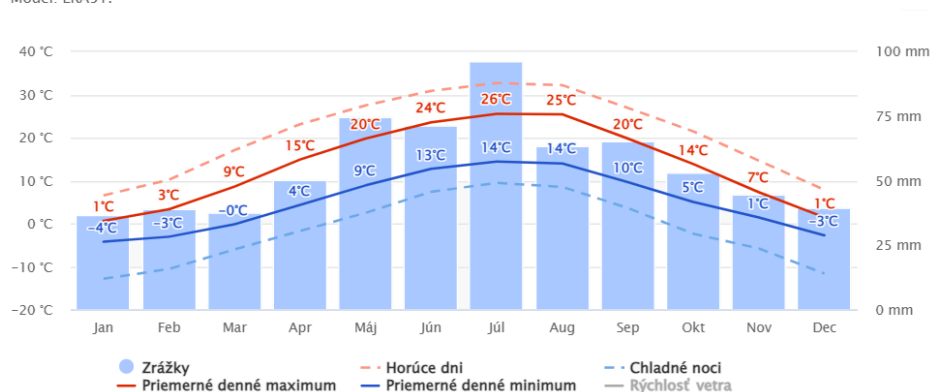
Z hľadiska ročného chodu zrážok na území okresu Prešov maximum zrážok pripadá na mesiace jún a júl, minimum zrážok spravidla na mesiac február. Z hľadiska priemerných ročných hodnôt klimatického ukazovateľa zavlaženia v časovom období rokov 1961 – 1990 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) v predmetnom území boli zaznamenané hodnoty vyššie uvedeného ukazovateľa od 0 (Košická kotlina) cez 100 – 200 (Spišsko – Šarišské medzihorie, Šarišská vrchovina) až po 300 - 400 mm (Branisko, Bachureň, Čergov, vrcholové polohy Slanských vrchov, Čierna hora), t. j. v tomto území sa prejavuje veľmi mierny až mierny nadbytok zrážok. Z hľadiska priemerných ročných hodnôt radiačného indexu sucha ($B_0 / L \cdot R$, B_0 – celková bilancia žiarenia, L – skupenské teplo vyparovania, R – atmosférické zrážky) v časovom období rokov 1961 – 1990 (Atlas krajiny



Slovenskej republiky, 2002) prevládajú hodnoty od 0,75 do 1,00 (Košická kotlina, Spišsko – Šarišské medzihorie, Beskydské predhorie, východná časť Šarišskej vrchoviny), od 0,50 do 0,75 (západná časť Šarišskej vrchoviny, Čierna hora, nižšie polohy Slanských vrchov) až po hodnoty do 0,50 (Branisko, Čergov, vrcholové polohy Slanských vrchov). Priemerné ročné úhrny zrážok v časovom období rokov 1961 – 1990 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) sa na prevažnej časti územia okresu Prešov pohybovali v intervale od 600 do 700 mm, iba v oblasti Braniska, Čiernej hory, Čergova a Slanských vrchov v intervale od 700 do 900 mm. Absolútne maximum mesačných úhrnov zrážok v časovom období rokov 1951 – 2000 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) sa na prevažnej časti územia okresu Prešov pohybovali v intervale od 200 do 250 mm, iba v oblasti Braniska, Čiernej hory, Čergova a Slanských vrchov v intervale od 250 do 350 mm. Priemerné úhrny zrážok v januári v časovom období rokov 1961 – 1990 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) sa na prevažnej časti územia okresu Prešov pohybovali v intervale od 20 do 30 mm, iba v oblasti Braniska, Čergova a Slanských vrchov v intervale od 30 do 50 mm. Priemerné úhrny zrážok v júli v časovom období rokov 1961 – 1990 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) sa na prevažnej časti územia okresu Prešov pohybovali v intervale od 80 do 100 mm, iba v oblasti Braniska, Čergova a Slanských vrchov v intervale od 100 do 120 mm (PHRSR, 2015).

Veľký Šariš

49.04°N, 21.20°E (263 m n. m.).
Model: ERA5T.



Obrázok: Priemerné teploty a úhm zrážok v meste Veľký Šariš

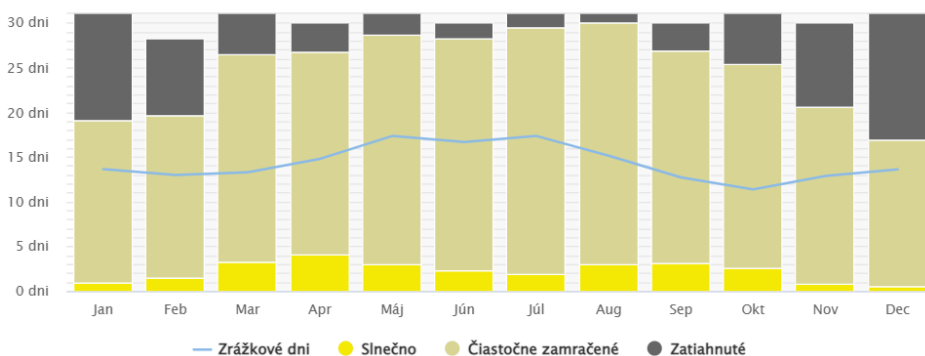
Zdroj: 5.12.2024, <https://my.meteoblue.com/visimage/>

Teploty

Oblasť Spišsko – Šarišského medzihoria s nižšou nadmorskou výškou možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do teplej klimatickej oblasti (T) reprezentovanej teplým, mierne vlhkým okrskom s chladnou zimou T7 ((klimatické znaky – priemerná januárová teplota < -3 °C, Iz = 0 až 60). Územia Spišsko – Šarišského medzihoria s vyššou nadmorskou výškou, východnú časť Šarišskej vrchoviny a územia Slanských vrchov s nižšou nadmorskou výškou možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do mierne teplej oblasti (M) reprezentovanej mierne teplým, mierne vlhkým pahorkatinovým okrskom s miernou zimou M3 (klimatické znaky – priemerná januárová teplota < -3 °C, priemerná júlová teplota > 16 °C, LD < 50, Iz = 0 až 60, do 500 m.n.m.).

Veľký Šariš

49.04°N, 21.20°E (263 m n. m.).
Model: ERA5T.



Obrázok: Slniečné a oblačné dni a dni so zrážkami v meste Veľký Šariš

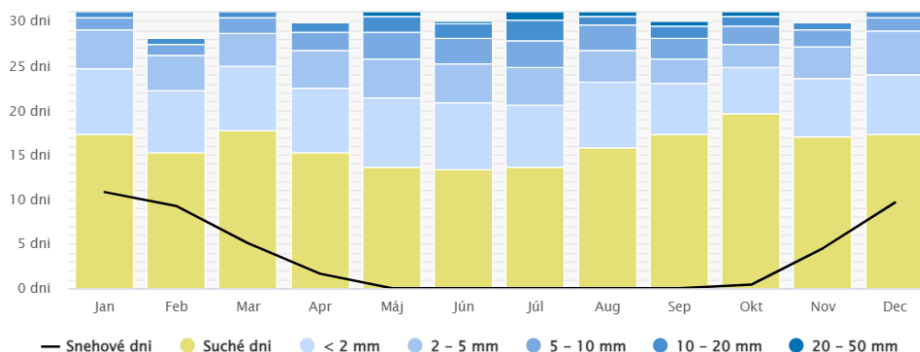
Zdroj: 5.12.2024, <https://my.meteoblue.com/visimage/>



Západnú časť Šarišskej vrchoviny s nižšou nadmorskou výškou možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do mierne teplej oblasti (M) reprezentovanej mierne teplým, vlhkým dolinovým/kotlinovým okrskom s chladnou až studenou zimou M5 (klimatické znaky – priemerná januárová teplota < -3 °C, priemerná júlová teplota > 16 °C, LD < 50, Iz = 60 až 120).

Veľký Šariš

49.04°N, 21.20°E (263 m n. m.).
Model: ERA5T.



Obrázok: Úhmy zrážok v meste Veľký Šariš

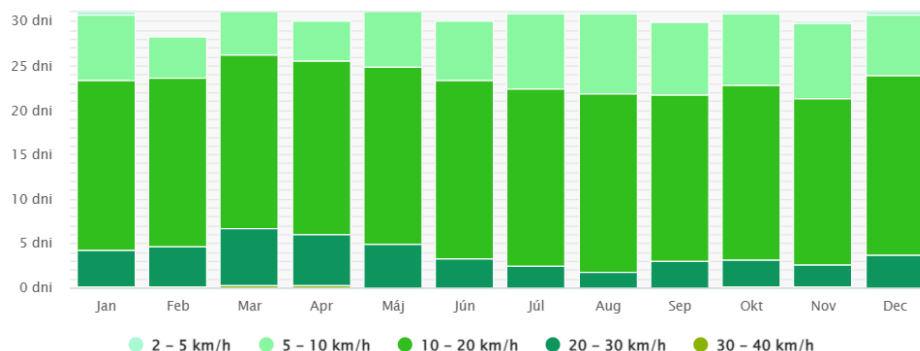
Zdroj: 5.12.2024, <https://my.meteoblue.com/visimage/>

Veternosť

Z hľadiska zaťaženia územia prízemnými inverziami patrí územie Spišsko – šarišského medzihoria i východnej časti Šarišskej vrchoviny medzi priemerne inverzné polohy, západná časť Šarišskej vrchoviny medzi mierne inverzné polohy medzi málo inverzné polohy (PHRSR, 2015).

Veľký Šariš

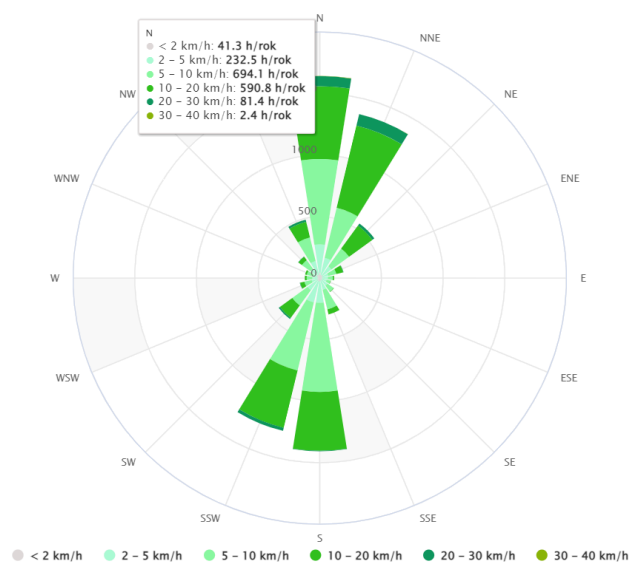
49.04°N, 21.20°E (263 m n. m.).
Model: ERA5T.



Obrázok: Rýchlosť vetra v meste Veľký Šariš

Zdroj: 5.12.2024, <https://my.meteoblue.com/visimage/>

Prevládajúce vetry v ročnom priemere (aj v jednotlivých ročných obdobiach) sú od severu, v niektorých častiach územia od juhu. Ďalším smerom je potom vietor severovýchodný, menej juhozápadný.

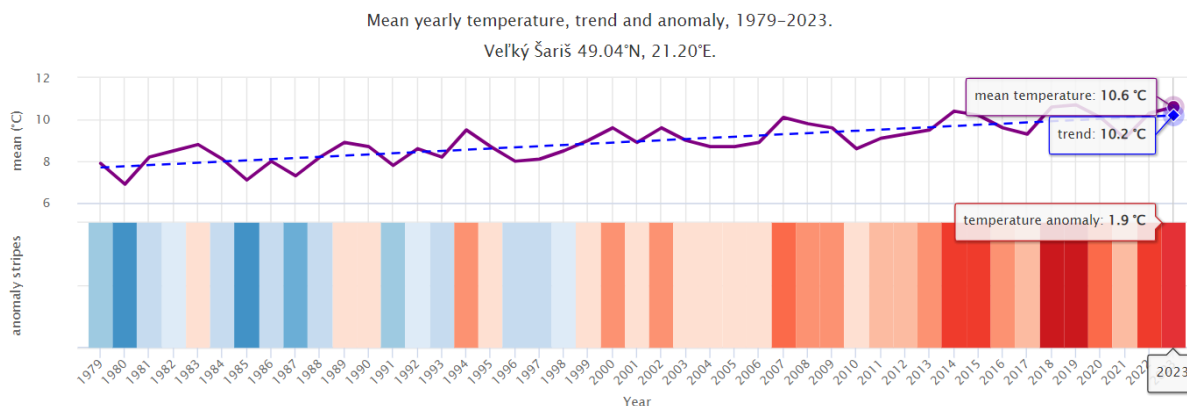


Obrázok: Veterná ružica v meste Veľký Šariš
Zdroj: 5.12.2024, <https://my.meteoblue.com/visimage/>

Veterná ružica pre Veľký Šariš zobrazuje počet hodín v roku, kedy vietor fúka z určitého smeru. Pre mesto: vietor fúka z juhu (S) a severu (N).

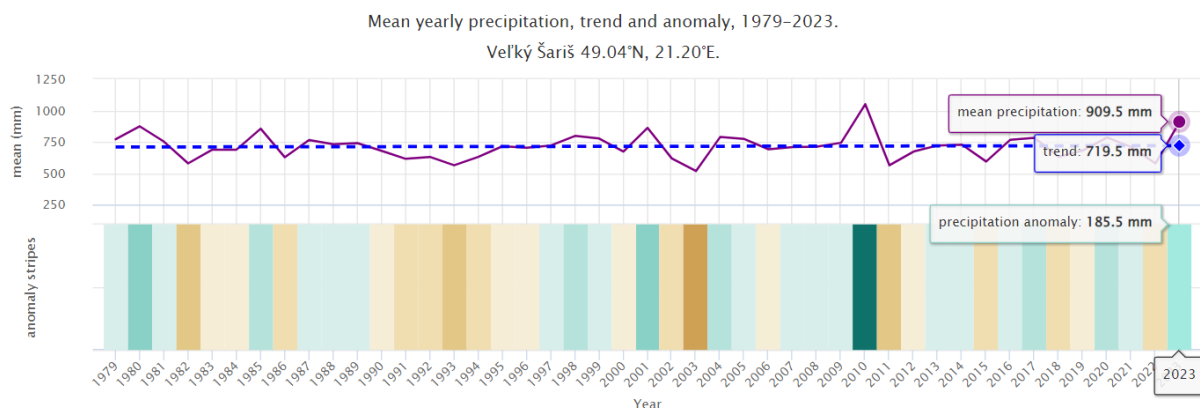
Zmena klímy v meste Veľký Šariš

Horný graf zobrazuje odhad priemernej ročnej teploty pre väčšiu oblasť Veľký Šariš. Prerušovaná modrá čiara predstavuje lineárny trend klimatických zmien. Ak trendová čiara smeruje zľava doprava nahor, trend teploty je pozitívny a v Veľký Šariš sa otepľuje v dôsledku zmeny klímy. Ak je vodorovná, nie je vidieť žiadny jasný trend, a ak klesá, podmienky v Veľký Šariš sa časom výrazne otepľujú.



Obrázok: Zmeny teploty od roku 1979 - 2023 v okolí mesta Veľký Šariš
Zdroj: 5.12.2024, <https://my.meteoblue.com/visimage/>

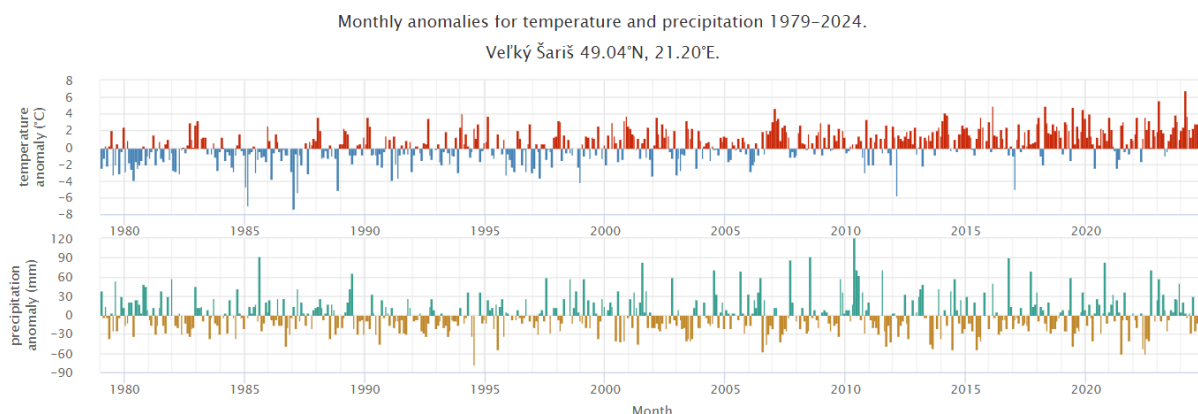
V dolnej časti grafu sú znázornené tzv. otepľovacie pruhy. Každý farebný pruh predstavuje priemernú teplotu v danom roku - modrá farba znamená chladnejšie a červená teplejšie roky. Priemerná teplota v regióne dosiahla v roku 2023 hodnotu 10,6 °C, v roku 1979 to bolo 7,9 °C.



Obrázok: Zmeny zrážkových pomerov od roku 1979 - 2023 v okolí mesta Veľký Šariš

Zdroj: 5.12.2024, <https://my.meteoblue.com/visimage/>

Horný graf zobrazuje odhad priemerného celkového úhrnu zrážok pre väčšiu oblasť Veľkého Šariša. Prerušovaná modrá čiara predstavuje lineárny trend klimatických zmien. Trendová čiara smeruje zľava doprava nahor, trend zrážok je pozitívny a v meste Veľký Šariš je v dôsledku zmeny klímy stále vlhkejšie. V dolnej časti grafu sú znázornené tzv. zrážkové pruhy. Každý farebný pruh predstavuje celkový úhrn zrážok v danom roku - zelený pre vlhšie a hnedý pre suchšie roky (5.12.2024, [https://www.meteoblue.com/sk/climate-change/Veľký Šariš_slovensk%C3%A1-republika_723846](https://www.meteoblue.com/sk/climate-change/Veľký_Sariš_slovensk%C3%A1-republika_723846)). V roku 1979 bol priemerný úhrn zrážok 769,5 mm. V roku 2023 to bolo 909,5 mm.



Obrázok: Mesačné anomálie teploty a zrážok - Zmena klímy Veľký Šariš

Zdroj: 5.12.2024, <https://my.meteoblue.com/visimage/>

Horný graf zobrazuje teplotnú anomáliu pre každý mesiac od roku 1979 až po súčasnosť. Anomália hovorí o tom, o koľko bolo teplejšie alebo chladnejšie ako 30-ročný klimatický priemer v rokoch 1980 - 2010. Červené mesiace boli teplejšie a modré mesiace boli chladnejšie ako normál. Na väčšine prípadov nastal v priebehu rokov nárast teplejších mesiacov, čo odráža globálne otepľovanie spojené so zmenou klímy.

Dolný graf zobrazuje anomálie zrážok za každý mesiac od roku 1979 až po súčasnosť. Anomália hovorí o tom, či v danom mesiaci spadlo viac alebo menej zrážok ako v 30-ročnom klimatickom priemere rokov 1980 - 2010. Zelené mesiace boli teda vlhšie a hnedé mesiace boli suchšie ako normál (5.7.2024, <https://my.meteoblue.com/visimage/>).

Rastlinstvo a živočíšstvo

Rastlinstvo

V zmysle fyto geografického členenia riešené územie patrí do oblasti západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale), obvodu východobeskydskej flóry (Beschidicum orientale), okresu Východné Beskydy a podokresu



Šarišská vrchovina. V zmysle fyto geograficko-vegetačného členenia západná a severná časť riešeného územia patrí do dubovej zóny (Oak zone), horskej podzóny (Mountain sub-zone), flyšovej oblasti (Flysh area), okresu Beskydské predhorie, jeho západného podokresu a obvodu Šarišské podolie (okrajová severovýchodná časť riešeného územia je ovplyvňovaná obvodom Stráže). Juhovýchodná časť územia pod Kanašom patrí v rámci dubovej zóny a horskej podzóny do Kryštálicko-druhohornej oblasti, okresu Košická kotlina a toryského podokresu. Súčasná potenciálna prirodzená vegetácia je vegetáciou, ktorá by sa za daných klimatických, pôdných a hydrologických pomerov vyvinula na určitom mieste, keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal. Je predstavovanou vegetáciou konštruovanou do súčasných klimatických a prírodných pomerov. Geobotanická mapa plošne vyjadruje výskyt a rozšírenie rastlinných spoločenstiev a skupín, ktoré sú výslednicou pôsobenia súboru činiteľov prostredia počas dlhého geologického obdobia na tieto vegetačné jednotky. Vychádzajúc z uvedených podkladov charakterizujeme na riešenom území tieto vegetačné jednotky: Al - Lužné lesy podhorské a horské, C Dubovo-hrbové lesy karpatské, Fs Bukové kvetnaté lesy podhorské, Qs Dubové subqerotermofilné a borovicové xerofilné lesy. Z hľadiska súčasnej krajinnej štruktúry vo vzťahu k využívaniu riešeného územia je výrazný podiel premenených biotopov, menej pôvodných, ale hodnotných (napr. xerotermné spoločenstvá, sprievodná vegetácia tokov, lesná vegetácia a i.), čo je znakom poloprirodzenej krajiny s podielom sekundárnej vegetácie. V území všeobecne platí, že východná časť (teda „kanašská“) a severozápadná („hradná“) sú oveľa bohatšie na rôzne formy vegetácie oproti západnej časti, ktorá je menej členitá a oveľa intenzívnejšie poľnohospodársky využívaná. V riešenom území sa v závislosti od súčasnej krajinnej štruktúry vyskytujú rôzne typy biotopov. Najvýznamnejšie z nich sú xerotermy, sprievodná vegetácia vodných tokov (rudimenty pôvodných lužných lesov), bylinné porasty na pôvodne rozsiahlejších vlhkých lúčach, spoločenstvá podmáčaných lúč v nivách potokov a v úvalinových dolinách a niektoré lesné biotopy. Lesné porasty, ktorých percentuálny podiel v riešenom území je pomerne vysoký (predovšetkým vo východnej a severozápadnej časti katastra) vykazujú príslušnosť k hodnotným biotopom sú z časti pozmenené hospodárskou činnosťou. V juhozápadnej časti katastra prevláda poľnohospodársky typ kultúrnej krajiny s výrazným zastúpením reálnej ornej pôdy. Vo východnej časti katastra je poľnohospodárska krajina vyvážená mozaikou lesných porastov, pričom tu prevládajú v rámci poľnohospodárskej štruktúry trvalé trávne porasty. Reálna vegetácia je v riešenom území reprezentovaná lesnou vegetáciou, nelesnou drevinovou vegetáciou, trvalými trávnymi porastami a vegetáciou, ktorá je súčasťou zelene zastavaného územia mesta (PHRSR, 2015).

Vo verejnej zeleni je možné v súčasnosti vymedziť dve skupiny s vyrastenými stromami – stromy rastúce po obvode areálu kostola v strede mesta a skupinu stromov parkového charakteru, situovanú na severozápadnom okraji mesta na úpätí hradného vrchu. V súkromnej zeleni, predovšetkým pri novostavbách rodinných domov alebo pri rekonštrukciách starších sa uplatňuje nový pohľad na jej funkciu – predovšetkým estetickú. Za hodnotné je treba považovať vzrastlú stromovitou zeleň na západnom okraji mesta s prechodom do drevitej zelene lesného charakteru. Celkovo je možné konštatovať, že sídelnej zelene je vďaka súkromnej zeleni dostatok a koncepcne je potrebné zvýšiť podiel verejnej zelene s využitím južnej časti sídla Veľký Šariš po oboch stranách rieky Torysa (PHRSR, 2015).

Živočíšstvo

Podľa zoogeografického členenia Slovenska (Atlas SSR, 1980) patrí západná časť okresu Prešov do provincie Karpaty, oblasti Západné Karpaty, obvodu vonkajšieho, okrsku beskydského, podokrsku východného, východná časť okresu do oblasti Východné Karpaty, obvodu prechodného, okrsku nízkobeskydského a slanského a južná časť okresu do provincie vnútrokarpatské zníženie, oblasti panónskej, obvodu juhoslovenského, okrsku košického. Územie okresu Prešov, mimo vymedzených vyhlásených chránených území v rôznej kategórii a stupni ochrany, spadá do priestoru, v ktorom sa stretávajú svojimi okrajmi tri rôzne zoogeografické provincie. Ostré rozhranie tvorí hranica, ktorá prebieha v smere sever – juh mestom Prešov medzi provinciou Západných a Východných Karpát. Západné Karpaty dosahujú po Prešov na severozápade vonkajším obvodom, zastúpeným beskydským okrskom a východným podokrskom. Juhozápadne od Prešova ich zastupuje zasa vnútorný obvod s centrálnym okrskom zastúpeným rudohorským podokrskom. Východné Karpaty severovýchodne od Prešova reprezentuje prechodný obvod s nízkobeskydským okrskom a juhovýchodne slanský okrsk. K druhovým špecifikám, ktorých pôvod je vo Východných Karpatoch a rozšírili sa z tohto prostredia cez územie okresu západným smerom patrí sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), krkavec čierny (*Corvus corax*). Údolím rieky Torysa po Prešov z juhu vystupuje aj Panónska provincia vo vnútrokarpatskej znížene, reprezentovanej Košickým okrskom v juhoslovenskom obvode. K druhom, ktoré vystupujú z tohto prostredia a šíria sa cez územie okresu severným smerom patrí napr. hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), ďateľ hnedkavý (*Denrocoptes syriacus*), ryšavka tmavopása (*Apodemus agrarius*). Druhovou skladbu živočíchov územia okresu Prešov môžeme všeobecne označiť ako ubiqvistickú s typickými zástupcami ako je myš domová (*Mus musculus*), potkan obyčajný (*Rattus norvegicus*), hranostaj obyčajný (*Mustella erminea*) a ako spoločenstvo listnatých lesov so



zástupcami druhov tchor obyčajný (*Putorius putorius*), raniak hrdzavý (*Nyctalus noctula*) a pľch obyčajný (*Glis glis*). Z hľadiska chrobákov je pre okres charakteristické spoločenstvo listnatých lesov, v ktorom vystupujú ako charakteristickí zástupcovia bystruška kožovitá (*Carabus coriaceus*), svietivka svätovánska (*Lampyrus noctiluca*), pestroš mravcový (*Thanasimus formicarius*), svižník hôrny (*Cicindela silvicola*), krasoň lesklý (*Anthaxia nitidula*), drvinár hnedý (*Hylecoetus demestoides*) a i. V pomerne jednotvárnom prostredí krajiny vystupuje priestor južných, presvetlených, teplých svahov vulkanitov a priľahlých tvrdošov bradlového pásma a flyša severne od mesta ako izolovaný ostrov suchomilných a teplomilných spoločenstiev hmyzu. Svedčí o tom výskyt a prítomnosť druhov ako je koník modrokridlý (*Oedipoda coerulescens*), svrček poľný (*Gryllus campestris*), bzdocha pásavá (*Graphosoma lineatum*), chrústik letný (*Amphimallon solstitialis*), drevár fialový (*Xylocopa violacea*), lišaj mliečnikový (*Celerio euphorbiae*), modlivka zelená (*Manthis religiosa*) a i. (PHRSR, 2015).

2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Zásobovanie pitnou vodou

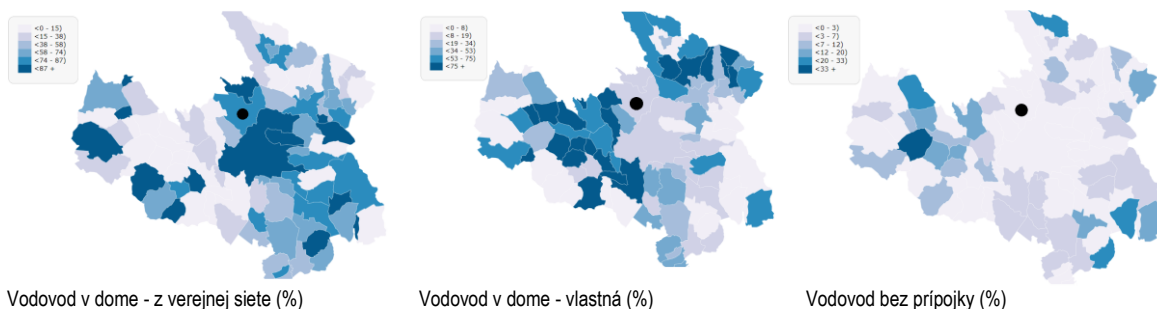
V meste Veľký Šariš zabezpečuje VVS a.s. Košice na základe zmluvy prevádzku verejného vodovodu, ktorý je napojený na Prešovský skupinový vodovod. K 31.12.2007 bolo z celkového počtu obyvateľov 4796 napojených na vodovod 3 904 obyvateľov. Za rok 2007 bola pre mesto fakturovaná pitná voda v množstve 581 000 m³, z toho pre domácnosti 84 000 m³ a 497 000 predstavovala ostatná pitná voda. V meste je vybudovaný vodojem pre pivovar s objemom 2x400 m³ (kóta dna 312 m n.m., kóta max. hladiny 316,50 m n.m.), ktorý je mimo prevádzky. Akumulácia pitnej vody pre mesto je vo vodojeme Gregorovce s objemom 3000 m³ (kóta dna 342,5 m n.m. a kóta max. hladiny 347,5 m n.m.). Do súboru stavieb uvedeného projektu je zaradená aj stavba „Malý Šariš – vodovod“. Prívodné potrubie, ktorého trasa je vedená od miesta napojenia na vzdušníkovej šachte Prešovského skupinového vodovodu do vodojemu Malý Šariš je vedená aj cez k.ú. mesta Veľký Šariš (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Z hľadiska zásobovania pitnou vodou bolo 1336 bytov zásobovaných z verejnej vodovodnej siete. Vlastný zdroj pitnej vody malo 295+12 domov. Bez napojenia na verejný vodovod boli 46 byty.

Domový fond - vodovod		
typ vodovodu	počet	podiel (%)
v dome - z verejnej siete	1336	78,27
v dome - vlastná	295	17,28
mimo domu - z verejnej siete	3	0,18
mimo domu - vlastná	12	0,70
bez prípojky	46	2,69
nezistený	15	0,88
Domy spolu	1707	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Mesto Veľký Šariš je zásobované vodou z verejných vodovodov s pokrytím domácností 78,27 %.



Vodovod v dome - z verejnej siete (%)

Vodovod v dome - vlastná (%)

Vodovod bez prípojky (%)

Obrázok: Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov

Zdroj: 5.12.2024, http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Ochranné pásmo



- ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle §19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

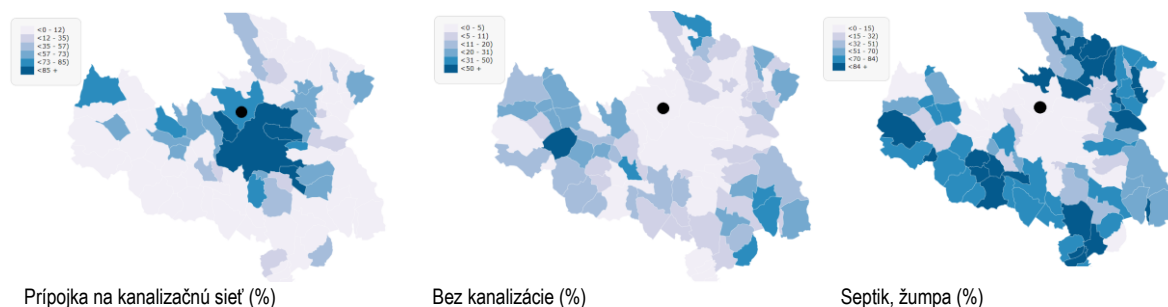
Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

Splaškové odpadové vody od obyvateľstva sú v súčasnosti odvádzané do kanalizácie jednotnej sústavy s vyústením do ČOV, ktorá je v správe pivovaru. Kapacita ČOV je uvažovaná pre čistenie priemyselných vôd, odpadových vôd zo sociálnych zariadení priemyselného podniku a tiež odpadových vôd z jednotnej kanalizačnej siete. V meste Veľký Šariš je v rámci projektu „Prešov – pitná voda a kanalizácia v povodí Torysy“ realizovaná stavba kanalizácie na ul. Matice Slovenskej so zaústením do existujúcej kanalizácie na Školskej ul., a tiež stavba kanalizácie v MČ Kanaš. V mestskej časti Kanaš je vo výstavbe splašková kanalizácia a kanalizačný zberač, ktorý zabezpečí odtok splaškových odpadových vôd odvádzaných z intravilánu obce cez stokovú sieť do existujúcej kanalizácie mesta Prešov napojením na existujúce kanalizačné potrubie – zberač “B” V.Šariš – Prešov. Súčasný stav v odvádzaní a čistení splaškových odpadových vôd nie je vyhovujúci v častiach, kde nie je vybudovaná kanalizácia. Zhromažďovanie a odvoz splaškov zo žump spôsobuje závary. V meste Veľký Šariš je v rámci projektu „Prešov – pitná voda a kanalizácia v povodí Torysy“ realizovaná stavba kanalizácie na ul. Matice Slovenskej so zaústením do existujúcej kanalizácie na Školskej ul., a tiež stavba kanalizácie v MČ Kanaš. V mestskej časti Kanaš bola vybudovaná splašková kanalizácia a kanalizačný zberač, ktorý zabezpečí odtok splaškových odpadových vôd odvádzaných z intravilánu obce cez stokovú sieť do existujúcej kanalizácie mesta Prešov napojením na existujúce kanalizačné potrubie – zberač “B” V.Šariš – Prešov (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Až 1391 domov bolo napojených na verejnú kanalizačnú sieť (83,74 %). Vybudovaný septik, prípadne žumpu malo 137 domov (8,25 %).

Domový fond - kanalizácia		
typ kanalizácie	počet	podiel (%)
septik, žumpa	167	9,78
prípojka na kanalizačnú sieť	1413	82,78
domáca čistička odpadových vôd	41	2,40
bez kanalizácie	78	4,57
nezistený	8	0,47
Domy spolu	1707	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021



Obrázok: Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť v okrese Prešov
Zdroj: 5.12.2024, http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Elektrická rozvodná sieť

Riešené územie zásobujú elektrickou energiou 22 kV vzdušné linky č. 226, 322, 480 a 517, ktoré vyúsťujú z prevodovej transformovne 110/22 kV Prešov I, v ktorej sú inštalované transformátory 2x25 MW a 1x40 MW. V intraviláne (centre mesta a obytých súboroch) sa nachádzajú murované transformačné stanice s prevodom 22 kV/0,4 kV. Ostatné transformačné stanice, hlavne v okrajových častiach mesta, sú stožiarové transformačné stanice typu TSB s prevodom 22kV/0,4 kV a výkonom do 630 kW a typové priehradové transformačné stanice s prevodom 22 kV/0,4 kV a výkonom do 400 kW. Urbanizovaný priestor mesta Veľký Šariš je zásobovaný elektrickou energiou z jednotnej plošnej siete. Káblové vedenia VN 22 kV a rozmiestnenie transformačných



staníc VN/NN 22/0.4 kV vytvára charakter hrebeňovej a okružnej siete s náznakmi zjednodušenej mrežovej siete. Výkon jednotlivých transformátorov je obvykle 400 kVA, výnimočne 630 kVA. Káblové vedenia VN 22 kV boli prevádzané 22 kV káblami typu ANKTOYPV do 3 x 150 mm², novšie VN trasy suchými káblami AXEKCEY s prierezom do 3 x 240 mm². Väčšina trás VN káblov v centre mesta a v príľahlých obytných zónach je typu ANKTOPV do 3 x 150 mm². Životnosť týchto káblov vzhľadom na ich konštrukciu a vek je ukončená a preto v budúcnosti sa počíta s ich náhradou suchými káblami AXEKCEY do 240 mm², ktoré budú ukladané do pôvodných trás a káblových kanálov. Novšia KBV (komplexná bytová výstavba je pripojená už suchými 22 kV káblami typu AXEKCEY do 240 mm² cez murované trafostanice. Sekundárne rozvody NN sú prevedené systémom napätí 3 x 400/230 V z väčšej časti zakáblovaným rozvodom v centre mesta, príľahlých zónach a obytných súboroch. Sekundárny NN rozvod je prevedený káblami AYKY 3 x 240 + 120 mm² cez rozpojovacie skrine VRIS a SR. V okrajových častiach je rozvod prevádzaný vonkajším vzdušným rozvodom NN holými vodičmi do 4 x 70 mm² na betónových podporných bodoch spolu s rozvodom verejného osvetlenia, ktorý je prevedený vodičom 25 mm² ALFe. Mesto z pohľadu celoslovenského vývoja bude v spotrebe elektrickej energie dlhodobo na dnešnej úrovni (v súčasnosti stagnácia resp. pokles) pričom sa skôr očakáva opätovne jej mierny vzrast. Takto očakávaný nárast elektrickej energie je možné pre návrhová ako aj výhľadovú etapu riešiť výstavbou nových transformačných staníc – čiže nie je nutné uvažovať s posilnením prívodu elektrickej energie na územie mesta (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí:
 - od 1 kV do 35 kV vrátane: 1. pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
 - pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m, 3. pre zavesené káblové vedenie 1 m
 - od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m
 - od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m
- v ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
 - uskladiť ľahko horľavé alebo výbušné látky
 - vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
 - vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia
- vlastník pozemku je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na tento účel umožniť prevádzkovateľovi udržiavať voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia (táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej z vonkajšej strany nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podporného bodu)
- ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m
- ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla:
 - 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky
 - 3 m pri napätí nad 110 kV
- v ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažné mechanizmy
 - vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu
- ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36:
 - s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplatenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplatenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplatením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení
- v ochrannom pásme elektrickej stanice je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice.

Zásobovanie plynom

Mesto Veľký Šariš je zásobované zemným plynom z VTL plynovodu prostredníctvom regulačných staníc. Z týchto regulačných staníc je v rámci územia mesta vedený STL a NTL plynovod pre zásobovanie územia zemným plynom.



Obrázok: Hlavné distribučné vetvy plynovodov v Veľkom Šariši

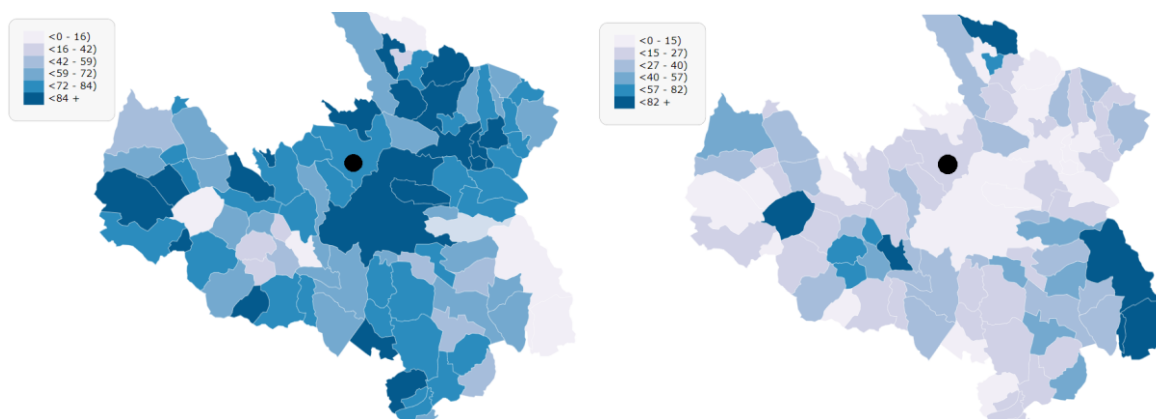
Zdroj: 4.12.2024, <https://www.spp-distribucia.sk/o-spolocnosti/co-robime/mapa-distribucnej-siete/>

Údolím Torysy vedie trasa diaľkového VTL plynovodu Lipany – Drienovská Nová Ves DN 200, PN 2,5 MPa. Táto trasa je v priestore Veľkého Šariša vedená súbežne so štátnou cestou Prešov – Sabinov. Distribučná sieť mesta je napojená prostredníctvom VTL prípojky na VTL plynovod a dvojradovej regulačnej stanice RS1 3000 m³/h VTL/STL (pri pivovare) a za železničnou traťou je umiestnená regulačná stanica RS2 2000 m³/h VTL/STL. Základný rozvodný systém je kombinovaný – strednotlakový s výstupným tlakom 100 kPa. Rozvody v okrajových častiach mesta sú zásobované nízkotlakovým systémom z uličných regulátorov ST/NT s výstupným pretlakom 2,1 kPa. Pivovar je napojený samostatným odberným zariadením prostredníctvom RS 500 m³/h VTL/STL na horeuvedený VTL plynovod. Južne od intravilánu je vedená VTL prípojka DN 100 PN 2,5 MPa do obce Malý Šariš (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024). Pre rodinné domy a nízkopodlažné objekty bez centrálnej dodávky tepla je typickým komplexné používanie plynu pre potreby varenia, ohrevu teplej vody a vykurovania. Plynové vykurovanie má obvykle formu ústredného či etážového vykurovania, len výnimočne sa realizuje plynovými pecami. V niektorých obytných objektoch je parciálne použitie plynu, keď sa okrem varenia používa plyn len pre ohrev teplej vody, alebo plynové vykurovanie slúži len pre časť bytu. V bytových domoch sa plyn priamo používa len na varenie, pretože vykurovanie a ohrev teplej vody sa realizuje z mimobytového centrálneho či okrskového zdroja tepla. V objektoch vybavenosti služieb, remesiel, obchodu či drobného priemyslu sa zemný plyn používa hlavne pre technologické potreby, prípadne aj na vykurovanie. Veľkoodberatelia plynu používajú zemný plyn ako hlavné či doplnkové palivo pri výrobe tepla (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Celkovo 77,68 % domácností bolo napojených na rozvodnú sieť plynu.

Domový fond - zásobovanie plynom		
plynifikácia	počet	podiel (%)
áno	1326	77,68
nie	373	21,85
nezistené	8	0,47
Domy spolu	1707	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021



S pripojením
Obrázok: Podiel obyvateľov napojených na rozvodnú sieť plynu v okrese Prešov
Zdroj: 5.12.2024, http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Ochranné pásma

- ochranné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 56 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
 - 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm
 - 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm
 - 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území mesta s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa
 - 8 m pre technologicke objekty
- bezpečnostné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 57 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
 - 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území
 - 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm
 - 50 m pri regulačných stanicích, filtračných stanicích, armatúrnych uzloch určí v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľ distribučnej siete pri plynovodoch
 - s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe (ÚPD M., 2008).

Zásobovanie teplom

Zdrojom tepla vo Veľkom Šariši pre bytový sektor a verejný sektor sú domové a blokové kotolne a zopár samostatných tepelných zdrojov, z ktorých prevažná časť je plynofikovaná. Uvedené zdroje tepla nepresahujú výkonovo hranicu 1 MW (t). V rodinných domoch majú vlastné kotle ústredného kúrenia spaľujúce prevažne zemný plyn. Teplú vodu pripravujú v elektrických bojleroch, prípadne v plynových prietokových ohrievačoch. Uvedené zdroje tepla v jestvujúcej zástavbe mesta budú slúžiť aj naďalej a ich plynifikácia bude naďalej postupovať. Zdroje tepla v každom objekte, budove či obytnom bloku budú podľa postupu a intenzity výstavby riešené buď ako ústredné, domové, blokové alebo etážové. Vybudovaná rozvodná sieť plynu umožní voľbu každého z uvedených zdrojov tepla. V súčasnosti badať aj tu stúpajúci trend výrazného prechodu na tuhé palivo, najmä drevo. Podnikateľský sektor má palivovú základňu na báze zemného plynu a v malej miere tuhé palivo. Tepelná energetika podnikateľskej sféry je ovplyvňovaná hospodárskym vývojom jednotlivých subjektov. Charakteristickým znakom dneška je nevyužitý inštalovaný tepelný výkon zdrojov, ktorý je v princípe nepoužiteľný pre iné sféry potreby tepla v meste aj v súvislosti s lokalizáciou priemyselnej zóny. Prípadné oživenie priemyselnej zóny môže vyvolať nové požiadavky na zmenu dnešnej konfigurácie tepelných zdrojov v priemyselnej zóne, ktoré budú musieť byť riešené samostatne. Za danej situácie možno hodnotiť prevádzku tepelných zariadení ako uspokojivú, ale dlhodobu neudržateľnú (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Verejné osvetlenie

Vonkajšie osvetlenie je v prevažnej miere realizované na betónových podperných bodoch spolu s NN sekundárnym rozvodom. Rozvod verejného osvetlenia je prevedený vodičom 16 - 25 mm² ALFe. Svetidlá sú LED, osadené buď na podperných bodoch spolu s NN rozvodom, alebo samostatne na oceľových stožiaroch. Na miestnych komunikáciách a na štátnych cestách – LED. Väčšina svetidiel je na vlastných kovových stĺpoch. Rozvod je prevedený zemnými káblami AYKY do 25 mm² vedenými v zemi popri cestných a peších komunikáciách. Parky a rekreačné časti mesta a riešeného územia sú osvetľované LED svetidlami. Spínanie verejného osvetlenia je centrálnou prostredníctvom impulzných káblov cez RVO od trafostaníc (ÚPN



V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024). Toho času sa sodíkové výbojky nachádzajú len na námestí. V budúcnosti budú nahradené za úsporné LED svietidlá.

Telekomunikácie

Pevnú telefónnu sieť na území mesta Veľký Šariš prevádzkuje T – Com. Veľký Šariš je súčasťou Centra sieťovej infraštruktúry východ (CSI Východ). MTO Veľký Šariš spadá do UTO Prešov. V súčasnosti zabezpečuje telefonickú prevádzku mesta digitálna pobočková ústredňa s kapacitou 960 Pp a s možnosťou ďalšieho rozšírenia. V meste je prevedená kábelizácia, sčasti optickým káblom. Kapacita ústredne je dostatočná pre pripojenie nových účastníkov. Pre územie sídelného útvaru Veľký Šariš je telefonizácia zabezpečovaná spojovacou technológiou – analógovou i digitálnou, ktoré boli umiestnené v jednotlivých atrakčných častiach mesta, tak aby bola čo najefektívnejšie využitá už vybudovaná prístupová sieť. Jednotlivé ústredne v týchto lokalitách sú navzájom prepojené novovybudovanými optickými trasami. Napojenie novo navrhovaných lokalít pre ďalšiu výstavbu v rámci sídelného útvaru mesta Veľký Šariš bude zabezpečované z existujúcich rezerv mts v danej oblasti, alebo novou výstavbou telefónnej siete. V záujmovej lokalite je v súčasnej dobe vybudovaná veľmi rozsiahla oznamovacia MTS. Tato TLF sieť je vybudovaná temer na celom záujmovom území. MTS je zriadená prevažne zemnou úložnou kabelážou. V niektorých častiach je MTS vybudovaná vzdušným nadzemným vedením. V meste je z hľadiska zlepšenia miestnej informovanosti občanov vybudovaná oznamovacia sieť mestského rozhlasu. Mestský rozhlas v rámci systému varovania obyvateľstva je ovládaný z MsÚ, prístup do systému majú aj zložky civilnej ochrany (krízového riadenia) a HaZZ vo Veľkom Šariši. V lokalite je v súčasnej dobe vybudovaná pomerne rozsiahla telekomunikačná sieť charakteru DK. Tieto siete a zariadenia sú chránené ochranným pásmom min.1,5 -2m na každú stranu od osi káblov. Konkrétne údaje o súčasnom stave kapacít ATÚ sú predmetom obchodného tajomstva T-com a.s. (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Bezdrôtová telefónna sieť.

Na území Slovenskej republiky bezdrôtové telefónne spojenie v súčasnosti zabezpečujú operátori Orange, T mobile a O2. Pokrytie mesta Veľký Šariš signálom je v rozsahu rozmiestnenia zosilňovacích staníc na strechách budov. V prípade nutnosti zriaďovania nových zosilňovacích staníc, zriaďovateľ prerokováva záväzné zásady s užívateľom miesta osadenia tejto stanice, v rámci stavebného konania. Pokrytie internetom na území mesta. Signál 3G siete je dostupný vo Veľkom Šariši, vďaka čomu môže moderné multimediálne služby, ako videohovory, mobilnú televíziu, či mobilný prístup k internetu, video a audio na želanie prostredníctvom 3G siete využívať väčšie množstvo abonentov. V k.ú. mesta sa nachádza ZS a RR body spoločností T Mobile a Orange (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Ochranné pásma

- ochranné pásma telekomunikačných vedení, zariadení a objektov verejnej telekomunikačnej siete v zmysle Zákona o elektronických komunikáciách č. 610/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Ochrana pred povodňami a správa povodí

Dažďové vody z intravilánu sú v súčasnosti v meste, kde je vybudovaná kanalizácia odvádzané do čistiarne odpadových vôd. Na jestvujúcej stokovej sieti je vybudovaných niekoľko odľahčovacích stôk vyústených do rieky Torysa. Z ostatných častí a v časti Kanaš sú odvádzané sústavou cestných priekop do vodných tokov. Odtok dažďových vôd nespôsobuje závary. Súčasný stav v odvádzaní dažďových odpadových vôd nie je vyhovujúci. Odľahčovacie stoky a cestné priekopy sú vyústené do rieky Torysa a jej prítokov bez dažďových nádrží (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Ochranné pásma

- obojstranné ochranné pásmo pobrežných pozemkov v zmysle ustanovení §49 zákona č. 364/2004 o vodách: **10 m** od vzdušnej päty, respektíve brehovej čiary miestnych tokov z dôvodov vykonávania činnosti správcu toku. Do tohto územia nie je možné umiestňovať technickú infraštruktúru, žiadame pevné stavby ani súvislú vzrastlú zeleň. Toto územie nie je možné poľnohospodársky obhospodarovať. Musí byť zachovaný prístup mechanizácie správcu vodného toku a povodia k pobrežným pozemkom z dôvodu údržby a kontroly. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodným tokom musia byť riešené podľa STN 73 6822 – Križovanie a súběhy vedení s vodnými tokmi a akékoľvek stavebné aktivity v ochrannom pásme tokov musia byť prerokované so správcem toku a povodia.

Pri návrhu investícií je potrebné rešpektovať ustanovenia § 49 zákona č. 364/2004 Z. z.vodách a vyhlášky č. 211/2005 Z. z.. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené podľa STN 73 6822 „Križovania a súběhy vedení s vodnými tokmi“.

Civilná ochrana obyvateľstva



V riešenom území nie sú evidované žiadne osobitné požiadavky z hľadiska obrany štátu. Z hľadiska požiarnej ochrany je potrebné dodržiavať odstupové vzdialenosti medzi objektami uvedené vo vyhláške č. 532/2002 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie. Ochranné stavby CO obyvateľstva sú riešené v súlade s vyhláškou č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení CO v súlade so spracovaným plánom ukrytia, v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne (JÚBS) pre 100% obyvateľov a zákona č.444/2006 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Miestny rozhlas (MR)

Pre potreby informovanosti obyvateľov mesta je vybudovaný miestny rozhlas. Vlastné vysielanie zabezpečuje mestský úrad ako aj prevádzku MR po technickej stránke. Ústredňa sa nachádza v budove Mestského úradu. Stávajúce rozvody MR sú vedené prevažne po stožiaroch verejného osvetlenia a NN, prípadne na konzolách a strešníkoch.

Požiarna ochrana

V meste sa nachádza požiarne zbrojnica v správe mesta. Mesto má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Na hlavné potrubia sú napojené uličné rozvody s osadenými protipožiarňmi hydrantmi. Priestorová štruktúra a dimenzie komunikácií navrhované v územnom pláne zabezpečujú dobrú dostupnosť pre zásahové vozidlá požiarnej ochrany. Zásobovanie navrhovaných rozvojových plôch požiarou vodou sa navrhuje riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete – novovybudovaných uličných rozvodov, vybavených požiarňmi hydrantmi. Úlohy súvisiace so zdolávaním požiarov a vykonávaním záchranných prác pri živelných pohromách sa môžu vykonávať aj v spolupráci s požiarňmi stanicami v Prešove.

Odvádzanie dažďových vôd

V meste nie je vybudovaná samostatná dažďová kanalizácia. S budovaním oddelenej dažďovej kanalizácie sa v nových rozvojových plochách ani v miestnych častiach s navrhovanou splaškovou kanalizáciou neuvažuje. Väčšina dažďových vôd by sa mala zachytávať na súkromných pozemkoch a prípadne využívať na polievanie. Voda zadržaná v území prispieje k zachovaniu potrebnej vlhkosti, nevyhnutnej pre rast sídelnej vegetácie. Za týmto účelom by mal byť stanovený záväzný regulatív minimálneho podielu nespevnených plôch. Odvod dažďovej vody z komunikácií sa navrhuje prostredníctvom vsakovacích jám na okrajoch komunikácií. V prípade potreby zriaďovania väčších spevnených plôch (napr. odstavňových a manipulačných plôch) by sa mali preferovať priepustné povrchy vytvorené zo zatravnovacích tvárnic alebo zámkovej dlažby. Podobným spôsobom je riešený odvod vody (spolu s odvodňovacími rigolmi) z centrálnej zrekonštruovanej časti mesta. Vody z povrchového odtoku z nezastavaných plôch sa budú odvádzať povrchovými rigolmi do vodných tokov.

2.4. DOPRAVA

Modernizáciou a rozvojom dopravnej infraštruktúry v meste a jeho okolí dochádza k vytváraniu vhodných podmienok na kvalitný život jej obyvateľov. Rovnako vzrastajú možnosti na príliv investícií, ktoré si nevyhnutne vyžadujú kvalitnú cestnú sieť. Z hľadiska environmentálneho dochádza prvotne k negatívnym účinkom (napr. záber pôdy), druhotne však, po jej uvedení do prevádzky, prispieva k znižovaniu negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie. Kvalitnejšie technické parametre ciest prispievajú k plynulosti dopravy, tie isté úseky sú prekonávané za kratší čas, čím sa skracuje jazdná doba.

Cestný a železničný dopravný systém sprostredkúva dopravné vzťahy, ktoré svojou úrovňou a dopravným významom presahujú sídelnú úroveň. Priemet týchto dopravných vzťahov do územia možno hodnotiť z pohľadu väzieb širšieho územia k sídlu.

Zastavané územie mesta Veľký Šariš je z východnej strany tangované cestou I/68 so smerom Košice – Prešov – Sabinov a železničnou traťou č 188 so smerom Košice – Plaveč – PR. Cesta I/68 má celoštátny význam v severo - južnom smere. I/68 sa v Prešove napája na ďalšiu severo - južnú cestu E-371, resp. I/73 Prešov - Lipníky - Vyšný Komárnik, ktorá je súčasťou multimodálneho koridoru s pracovným názvom „Pobaltský koridor“ vedeným v línii PR (Lublin – Rzeszów) – Prešov – Košice – MR (Miškovce – Debrecen) – koridor č.IV Constanca/Istanbul. Základná komunikačná sieť mesta je tvorená cestami III. triedy, ktoré sa v centre mesta križujú. Cesta III/543011



so smerom prietiah mestom V.Šariš - Medzany – Sabinov, v meste plní funkciu zbernej komunikácie. Komunikácia je úrovňovo križovaná so žľ traťou č.188. V centrálnej polohe mesta západne od námestia sa na cestu III/543011 napája stykovou križovatkou cesta III/018197 so smerom na Malý Šariš, kde sa napája na cestu I/18. Cesta I/18 so smerom Prešov-Levoča-Poprad je významným cestným ťahom vo východo-západnom smere (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Cesty I. triedy, regionálne komunikácie II a III triedy

Katastrálne územie mesta Veľký Šariš sa nachádza v okrese Prešov - Prešovského samosprávneho kraja. Na území okresu sa križujú dva významné cestné ťahy, ktoré sú nosné pre celé východné Slovensko a to: I/18 vo východo-západnom smere ako európska cesta E-50 spolu s plánovanou trasou diaľnice D-1 ktorá sa navrhuje realizovať v základnej kategórii D-26,5/120 ako súčasť multimodálneho koridoru č. Va Bratislava – Žilina – Prešov/Košice – Záhor/Čierna nad Tisou – Ukrajina a cesta I/68 celoštátneho významu v severo-južnom smere, na ktorú v priestore Prešova nadväzuje ďalšia severo južná cesta E-371, resp. I/73 Prešov - Lipníky - Vyšný Komárnik, ako súčasť multimodálneho koridoru s pracovným názvom „Pobaltský koridor“ vedeným v línii PR (Lublin – Rzeszów) – Prešov – Košice – MR (Miškovec – Debrecen) – koridor č.IV Constanca/Istanbul a v jeho rámci cestné prepojenie ako rýchlostná komunikácia R4 v kategórii R-22,5 v línii Rzeszów – Vyšný Komárnik – Prešov – Košice – Milhošť – Miskolc v koridore európskej cesty E/371,E50 a cesty I/18. Návrh komunikácie R4 je v súlade s KÚRS 2001 s Novým projektom výstavby diaľnic a rýchlostných ciest, schváleným uznesením vlády SR č. 162/ 2001, súčasne je to schválený doplnkový koridor TINA s medzinárodnými trasami E371, E50 a E71. V priestore medzi južnou zástavbou mesta Veľký Šariš a mestom Prešov je navrhovaná mimoúrovňová križovanka cesty I/68 s navrhovanou rýchlostnou cestou R4. Návrh mimoúrovňovej križovanky je zosúladený s pripravovanou projektovou dokumentáciou prestavby cesty I/68 na 4-pruhovú a projektovanou dokumentáciou R4, ktorá bola v roku 2008 spracovaná v stupni DÚR pre objednávateľa NDS a.s. V zmysle ÚPN VÚC Prešovského kraja cesta I/68 má stúpajúci význam pre turisticko-rekreačnú dopravu vo väzbe na cestné priechody Mníšek nad Popradom, Čirč a Lysá nad Dunajcom. Z hľadiska hospodárskeho plní významnú funkciu v rámci regionálnej dopravy v urbanizačnej osi Lipany-Sabinov-Prešov-Košice. Požadovaná je kategória cesty C 11,5/80 s územnou rezervou pre rozšírenie na kategóriu C 22,5/80 (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Cesty III. triedy sa v centre mesta (západne od námestia) križujú stykovou križovatkou tvaru „T“: cesta III/543011 so smerom - východne od mesta V.Šariš priečna križovanka s cestou I/68 – prietiah mestom V.Šariš - Medzany – Sabinov,I/68. Križovanka I/68 s III/543011 má vybudované samostatné zaraďovacie a odbočovacie pruhy. Do križovatky sú situované zastávky MHD a SAD. V meste cesta III. triedy plní funkciu zbernej komunikácie funkčnej triedy B2, je vybudovaná kategórie MZ 11,5/50. Komunikácia je úrovňovo križovaná so žľ traťou č.188. žľ. priescestie je vybavené rampami a svetelnou signalizáciou. Mimo zastavané územie mesta v smere na Medzany a šarišský hrad je cesta III/543011 vedená v náročnom teréne s veľkým pozdĺžnym sklonom nivelety. Smerové oblúky na ceste majú malé polomery a samotná vozovka je zúžená na 6,0m. Cestu radíme do kategórie C 7,5/40. Pozdĺž tohto úseku cesty III. triedy sa postupne realizuje výstavba rodinných domov, ktoré sú napojené na širko nevyhovujúcu mestskú obslužnú komunikáciu s nebezpečným výjazdom do neprehľadného úseku na ceste III/543011. V centrálnej polohe mesta západne od námestia sa na cestu III/543011 napája stykovou križovatkou cesta III/018197 so smerom na Malý Šariš, kde sa napája na cestu I/18. Cesta I/18 so smerom Prešov-Levoča-Poprad je významným cestným ťahom vo východo-západnom smere. Cesta III/018197 v meste V.Šariš plní funkciu zbernej komunikácie funkčnej triedy B2, je vybudovaná kategórie MZ 7,5/40, so šírkou vozovky 6,0m. Pozdĺž komunikácie je po ľavej strane vozovky v smere jazdy na M.Šariš v úseku po kaplinku a autobusovú zastávku vybudovaný peší chodník široký cca 1,5m. Po druhej strane vozovky je vedený hlboký otvorený odvodňovací rigol na odvádzanie vôd zo svahov dvorov rodinných domov. Pri cintoríne sú obojsmerne zriadené autobusové zastávky, bez samostatných zastavovacích pruhov a čakacích priestorov pre cestujúcich. V extraviláne je cesta III/018197 vybudovaná kategórie C 7,5/60. Pri výjazde z mesta má trasa cesty veľké pozdĺžne stúpanie v neprehľadnom smerovom oblúku (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Miestne komunikácie

Zastavané územie mesta je okrem zberných komunikácií dopravne prístupné sieťou mestských obslužných komunikácií. Hlavný obslužný komunikačný systém je založený v smere sever-juh a je určený líniovým vodným tokom Torysy a dopravného koridoru cesty I/68 a železničnej trate. Komunikácie vybudované v smere sever-juh sú zokruhované pravouhlým systémom obslužných ciest v smere východ-západ. Hranica zástavby severnej polohy mesta je daná trasou už nefunkčnej železničnej vlečky, ktorá bola zrealizovaná za účelom zavlečkovania pôvodného areálu pivovaru. V súčasnosti je vlečka sčasti demontovaná, ale obslužné komunikácie sprístupňujúce rodinnú zástavbu sú pri telese vlečky slepo ukončené. Hranica južnej polohy mesta je daná zúžujúcim sa priestorom medzi vodným tokom a železničnou traťou. Ostatná komunikačná sieť mesta má charakter mestských obslužných a prístupových ciest, ktoré radíme do funkčných tried C2 a ulíc so slepým ukončením C3. Mestskú zástavbu je možné rozdeliť do štyroch ucelených blokov (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024):



územie (A) ohraničené zo severu nefunkčnou žel. vlečkou, z juhu zbernou cestou III/543011, z východu žel traťou so žel. stanicou a zo západu vodným tokom Torysy. Komunikačný systém je zokruhovaný, s tromi napojeniami na zbernú komunikáciu. Napojenie sídliska na zbernú komunikáciu ulicou P.O.Hviezdoslava bolo zaslepené z dôvodu neprehľadného výjazdu z križovatky a umiestnenia autobusovej zastávky. Komunikácie územia radíme do funkčnej triedy C2 a sú vybudované kategórie MO 7,5/40. Pozdĺž komunikácií je vybudovaný systém obojstranných a jednostranných peších chodníkov. Pozdĺž Železničnej ulice, kde sú sústredené výrobné areály a podnikateľské spoločnosti nie je vybudovaný chodník pre peších, čo považujeme za dopravnú závalu (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

územie (B) ohraničené zo severu zbernou komunikáciou III/543011, z juhu vodným tokom Torysy a železničnou traťou – v najjužnejšej polohe je umiestnená ČOV a pešia lávka cez Torysu, zo západu vodným tokom a z východu železničnou traťou. V tejto lokalite je sústredená nová zástavba rodinných domov, ktorej hlavnou dopravnou osou je ulica Prešovská. Ulica je slepo ukončená pri ČOV, radíme ju do funkčnej triedy C2 a je vybudovaná kategórie MO 8/40 s obojstrannými chodníkmi pre peších oddelenými od vozovky líniovým pásom zelene. Uličným priestorom je široký a prehľadný, Ostatné obslužné komunikácie sú vybudované kategórie MO 7,5/40, slepo ukončené komunikácie končiace pri vodnom toku, žel. trati a pri zbernej komunikácii radíme do funkčnej triedy C3 a sú vybudované kategórie MO 6,5/40.

územie (C) ohraničené zo severu nefunkčnou žel.vlečkou, z juhu a zo západu zbernou cestou III/543011, z východu vodným tokom Torysy. V juhozápadnej polohe územia je zrealizované pešie námestie mesta. Obslužné komunikácie v starej časti zástavby sú nepostačujúcej šírky a ulice sú čiastočne zjednosmernené – ul.Pekárenská, Jarková. Dôvodom zjednosmernenia ulice Východnej je zriadenie parkoviska na vozovke pre potreby Zdravotníckeho zariadenia. V tejto lokalite sú obslužné komunikácie v mnohých prípadoch slepo ukončené a radíme ich do funkčnej triedy C3. Jednosmerné cesty sú vybudované kategórie MO 4,25/30, v stiesnených podmienkach uličného priestoru radíme cesty do kategórie MO 6,5/30. V severnej polohe územia je lokalita rodinných domov vo výstavbe, kde je ponechaný široký uličný priestor pre výstavbu komunikácie kategórie MO 7,5/40 a peších chodníkov (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

územie ohraničené zo severu zbernou komunikáciou III/543011, zo západu zbernou komunikáciou III/018197 a z východu vodným tokom Torysy. Pozdĺž vodného toku je vybudovaná obslužná komunikácia sprístupňujúca hospodársky dvor a novú lokalitu IBV na ulici Doliny. V úseku od križovatky so zbernou komunikáciou po križovatku s novou lokalitou IBV je cesta vybudovaná kategórie MO 7,5/30 a ku hospodárskemu dvoru kategórie MO 3,75/30.

Zastavané územie časti Kanaš je dopravne sprístupnené sieťou slepo ukončených obslužných ciest, ktoré sú nepostačujúcich šírkových parametrov s úzkym uličným priestorom. Cesty radíme do funkčnej triedy C3 do kategórie MOK 3,75/30. V zmysle STN 73 6110 ide o cesty jednopruhovú obojsmernú s krajnicami, ktoré nemajú zrealizované obrátky, čo je v rozpore s STN. Je náročné otáčanie sa vozidiel v slepo ukončenej ulici bez obrátky v stiesnenom tesne obostavanom uličnom priestore. Vozovka ciest je premenlivej šírky cca 3,0 až 4,0m a sú v zlom technickom stave z dôvodu intenzívneho prejazdu stavebných strojov a nákladných vozidiel k stavbám rodinných domov. Pri parcelácii lokalít na stavebné pozemky neboli rešpektované potrebné šírky uličného priestoru pre výstavbu obslužných ciest kategórie MO 7,5/40 s min. jednostranným peším chodníkom a pásom zelene pre vedenie podzemných inžinierskych sietí. Pri oplocovaní pozemkov až po hranice parciel neprehľadnými oplošteniami dôjde k vytvoreniu úzkeho uličného priestoru s nedostatočnými šírkami rozľadových polí v križovatkách miestnych komunikácií (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Hromadná doprava

Mesto Veľký Šariš je obsluhované mestskou hromadnou dopravou Prešov a linkami SAD, ktoré premávajú po cestách III. triedy Autobusová doprava má v meste zriadené 3 páry autobusových zastávok na ceste III/543011 a jeden pár na ceste III/018197 pri cintoríne. Na ceste III/543011 sú zriadené zastávky: Pivovar, pri žel.trati, Jednota (potraviny Balla), pri kostole, na Námestí, pri štadióne. Zastávky majú vybudované samostatné zastavovacie pruhy mimo jazdných pruhov vozovky cesty a sú jednostranne vybavené prístreškami pre cestujúcich. Na križovatke ciest I/68 a III/543011 je zriadená autobusová zastávka s názvom „rázcestie“, kde zastavuje na samostatných zastavovacích pruhoch 12 prímestský a 1 diaľková linka SAD, z toho dvoma linkami je obsluhované mesto V. Šariš: Číslo linky – 707430 Prešov-Medzany-Ostrovany-Uzovský Šalgov/Sabinov a 708460 Lipany-Sabinov-Medzany-Prešov. Mestská časť Kanaš je obsluhovaná mestskou hromadnou dopravou Prešov. Linky SAD premávajú po ceste I/68 a na križovatke ciest I/68 a III/543011 je zriadená autobusová zastávka s názvom „rázcestie“, kde zastavuje na samostatných zastavovacích pruhoch 12 prímestský a 1 diaľková linka SAD (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Linky MHD majú v križovatke ulíc Hlavná – Harmíny vybudovanú otočku so zastávkou a peším chodníkom. V zmysle STN 73 6110 nemá dochádzková vzdialenosť na zastávky autobusovej dopravy presiahnuť 500m, čo nie je dodržané pre zástavbu v nových lokalitách rodinných domov a bytovej zástavby vo výstavbe v južnej polohe mesta. Na mestskú hromadnú dopravu mesta Prešov je časť Kanaš napojený linkou č.14 so smerom Záborské – Kanaš, s konečnou zastávkou Kanaš-Stráže. Autobusy premávajú po ceste III. triedy od zastávky s názvom „rázcestie“. V sídle sú zriadené 3 páry autobusových zastávok na konečnej zastávke nie je zriadená otočka pre autobusy s parametrami podľa STN. Autobusové zastávky nemajú vybudované samostatné pruhy pre zastavovanie spojov MHD, nie sú zrealizované čakacie priestory pre cestujúcich, jednostranne sú osadené prístrešky pre cestujúcich (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Železničná doprava



Paralelne s cestou I/68 vedie riešeným územím trasa železničnej trate č.188 so smerom Kysak – Prešov – Plaveč – Muszyna (PR). Trať tvorí súčasť komplexného severo-južného ťahu trate celoštátneho a medzinárodného významu v ďalšom prepojení Kysak – Košice – Čaňa – Hidasnémeti (MR). Trať je zaradená do zoznamu trás AGTC (s možnosťou výstavby terminálu kombinovanej dopravy v Prešove – Šarišské Lúky (s plánovanou modernizáciou na parametre predpísané dohodou AGC) a je súčasťou multimodálneho koridoru s pracovným názvom „Pobaltský koridor“ vedeným v línii PR (Lublin – Rzeszów) – Prešov – Košice – MR (Miškovec – Debrecen) – koridor č.IV Constanca/Istanbul lokalizovaným pre cestné komunikácie a pre trate železničnej a kombinovanej dopravy. Trať je toho času jednokoľajná, elektrifikovaná s plánom modernizácie na traťovú rýchlosť 80 až 100 km/h, s územnou rezervou na jej zdvojkolaženie (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Doprava pešia a cyklistická

V zastavanom území mesta je pozdĺž hlavnej zbernej komunikácie vybudovaný systém obojstranných chodníkov pre peších šírky 2,0m, ktorý je od vozovky cesty oddelený líniovým pásom zelene. Chodníkmi sú prepojené autobusové zastávky MHD a SAD s bývaním, námestím mesta a centrami občianskej vybavenosti. Pozdĺž cesty III/018197 so smerom na Malý Šariš je vybudovaný peší chodník jednostranne, je nepostačujúcej šírky 1,0m a v priestore autobusových zastávok chodník nie je dobudovaný. Pozdĺž ostatných mestských obslužných komunikácií je vybudovaná sieť obojstranných a jednostranných peších chodníkov. Dostavbou nových lokalít rodinných domov v Kanaši narastá intenzita dopravy na miestnych komunikáciách ako aj pozdĺž zbernej komunikácie, čo si vyžaduje výstavbu systému peších chodníkov v nadväznosti na situovanie autobusových zastávok. Pozdĺž cesty III. triedy je možné vybudovať chodník pre peších prekrytím odvodňovacích rigolov. Vzhľadom na tesnú obostavanosť a malý uličný priestor v existujúcej zástavbe nie je možné pešie chodníky vybudovať (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Parkovanie

Plochy statickej dopravy v meste sú zastúpené nasledovnými formami statickej dopravy: verejnými parkoviskami pri občianskej vybavenosti v zastavanom území mesta, plochami sústredených boxových garážových dvorov, plochami statickej dopravy parkovaním pozdĺž mestských komunikácií, samostatnými verejnými parkoviskami za a pred vstupnými priestormi výrobných areálov (pivovar Šariš) a firiem (areály na Železničnej ulici), samostatnými plochami verejných parkovísk na obytnom území bytových domov, pre zástavbu rodinných domov je parkovanie a garážovanie zabezpečené na pozemku alebo v objekte rodinného domu. Pre potreby občianskej vybavenosti sú v centre mesta vybudované tieto parkovacie plochy: v centre mesta na námestí, kde je Matričný úrad a Mestský úrad - 18 státí, pri objekte potravín v križovatke na ul.M.R.Štefánika - 15 státí, pri cintoríne (štrkom spevnená plocha na zastávke SAD) - cca 8 státí, pre zdravotné zariadenie na jednosmernej ul.Východnej - 20 státí. Okrem týchto parkovísk sú vybudované: parkovisko pri potravinách na sídlisku - 5 státí, v športovom areáli na ul.Hlavnej - 35 státí. V obytnom území mesta so zástavbou bytových domov je parkovanie a garážovanie formou: na úrovni terénu formou verejných parkovísk - 40 státí, parkovanie čiastočne na chodníku a pozdĺž obslužných komunikácií - 45 státí, ul. Matice Slovenskej, ul.P.O.Hviezdoslava v boxových garážových dvoroch - 113 garáží (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Priemysel, energetika, doprava (E58) mali a majú okrem hospodárskeho významu značne negatívny vplyv na krajinnoprirodné prostredie na území mesta Veľký Šariš a jeho blízke okolie. Oblasť charakterizuje značná pestrosť prírodných hodnôt, ale aj rôznorodé spôsoby jeho hospodárskeho využitia. Prítomnosť NATURA 2000 a potreba zvýšenej ochrany územia ovplyvňuje zákonite aj spoločensko-hospodársku činnosť v meste, ktorá sa prejavuje hlavne v možnosti zakladania len ekologicky nezávadných prevádzok a obmedzených možnostiach hospodárskeho využívania okolitých lesných porastov, vodných tokov a okolitej pôdy. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (v znení č. r1/c48/2003 Z. z., 525/2003 Z. z., 205/2004 Z. z., 364/2004 Z. z., 587/2004 Z. z., 15/2005 Z. z., 479/2005 Z. z., 24/2006 Z. z., 359/2007 Z. z., 454/2007 Z. z., 515/2008 Z. z., 117/2010 Z. z., 145/2010 Z. z., 408/2011 Z. z., 180/2013 Z. z., 207/2013 Z. z., 311/2013 Z. z., 506/2013 Z. z., 35/2014 Z. z., 198/2014 Z. z., 314/2014 Z. z., 324/2014 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 240/2017 Z. z., 177/2018 Z. z., 284/2018 Z. z., 310/2018 Z. z., 150/2019 Z. z., 221/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 74/2020 Z. z., 6/2022 Z. z., 377/2022 Z. z., 272/2023 Z. z., 127/2024 Z. z., **202/2024 Z. z.**) legislatívnu formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, vytvorenie podmienok na trvalé



udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Ochrana prírody a krajiny

Do katastrálneho územia mesta zasahuje lokalita NATURA 2000

Jedným z najdôležitejších objektov ochrany sú územia zahrnuté pod sústavu NATURA 2000. Okrem toho, že definujú predmet ochrany životného prostredia zároveň **STANOVUJÚ AJ LIMITY ROZVOJA PREDMETNÉHO ÚZEMIA**. Zákon 543/2020 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, definuje **dve** úrovne územnej ochrany prírody, ktoré sa **vzájomne prekrývajú**.

1. Národná sieť chránených území so svojou historickou súvislosťou.
2. NATURA 2000, ktorá vyplynula z nášho vstupu do Európskej únie.

Cieľ vytvorenia sústavy:

- zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné pre celú EÚ
- zabezpečenie ochrany najzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov
- zabezpečenie zachovania biologickej diverzity (rozmanitosti)
- zabezpečenie priaznivého stavu populácií vybraných druhov živočíchov a rastlín a priaznivý stav biotopov (čo nevylučuje hospodárske aktivity v územiach, pokiaľ tento priaznivý stav nenarušujú)

Základom pre vytvorenie sústavy sú **dve právne normy EÚ**, ktoré predstavujú doposiaľ najkomplexnejšiu právnu normu na ochranu prírody vo svete.

1. smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako **smernica o vtákoch** – Birds Directive)
2. smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako **smernica o biotopoch** – Habitats Directive).

Zoznamy vybraných druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov, ktoré sú významné pre Európsku úniu, tvoria prílohy uvedených smerníc. Na základe týchto smerníc, tvoria sústavu NATURA 2000 **dva typy území, z ktorých na území mesta Veľký Šariš sa nachádza:**

Územia európskeho významu (ÚEV) – osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) – vyhlasované na základe smernice o biotopoch (v národnej legislatíve je po vyhlásení územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území).

Výber území NATURA 2000 je vykonávaný na základe vedeckých podkladov (komplexných údajov o rozšírení a stave populácií jednotlivých rastlinných a živočíšnych druhov, údajov o rozlohe a zachovalosti biotopov). Výsledná sústava potom zahŕňa najhodnotnejšie územia bez ohľadu na vlastnícke vzťahy či súčasné hospodárske využívanie. **Na území mesta Veľký Šariš je alokované územie európskeho významu zaradeného do NATURA 2000.**

Názov:	Fintické svahy
Kód územia:	SKUEV0322
Kraj:	Prešovský kraj
Rozloha:	746,510 ha
Správcovia :	RSOPK Prešov (na ploche 746,51 ha)
Katastrálne územia :	Fintice, Fulianka, Kapušany, Terňa, Tulčík, Veľký Šariš, Záhradné
Vyhlasovací predpis:	Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 451/2023 Z. z., ktorým sa ustanovuje národný zoznam území európskeho významu

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

6240 Subpanónske travnobylinné porasty



8220	Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
8230	Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd
9110	Kyslomilné bukové lesy
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy
9180	Lipovo-javorové sutinové lesy
91H0	Teplomilné panónske dubové lesy
91I0	Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

Bombina variegata
Iris aphylla ssp. hungarica
Leptidea morsei
Lycaena dispar
Maculinea nausithous
Maculinea teleius
Myotis bechsteinii
Pulsatilla grandis
Pulsatilla patens
Euplagia quadripunctaria

Na území katastra mesta Veľký Šariš sa nachádza niekoľko chránených území s ich ochrannými pásmami. Podmienky ochrany týchto území sú rešpektované pre akúkoľvek činnosť v území sú definované v príslušných právnych predpisoch, ktoré sú tu taktiež uvedené. V skúmanom V katastrálnom území mesta Veľký Šariš sa z národnej siete chránených území nachádza chránené územie - národná prírodná rezervácia Šarišský hradný vrch s jej ochranným pásmom. Do katastra tiež zasahuje časť územia európskeho významu – SKUEV Fintické svahy, ako súčasť európskej siete chránených území NATURA 2000. Zo siete NATURA 2000 sa tu nenachádza ani sem nezasahuje nijaké chránené vtáčie územie (CHVÚ). Podľa údajov ŠOP SR sa t.č. nepripravuje ani žiadny návrh územia európskeho významu, ktorý by zasahoval do katastrálneho územia Veľký Šariš, alebo sa v ňom nachádzal. Podľa údajov ŠOP SR je v katastrálnom území Veľký Šariš evidovaná lokalita s výskytom bublinatky močiarnnej, ktorá však už t.č. nemá atribúty na vyhlásenie za chránené územie v kategórii chránený areál (zamýšľaný vyhlásiť pod názvom chránený areál Štrkovisko pri Veľkom Šariši). V súčasnosti v katastrálnom území mesta platí 1., 3. a 5. stupeň územnej ochrany podľa zákona č.543/2002 Z .z.. Generel nadregionálneho ÚSES vyčlenil nadregionálne prvky ekologickej stability územia. Do katastrálneho územia mesta Veľký Šariš zasahuje nadregionálne biocentrum Stráže so svojim jadrom, ktorým je NPR Šarišský hradný vrch a územím prechádza i nadregionálny biokoridor Torysa (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

V katastrálnom území mesta Veľký Šariš sa z národnej siete chránených území nachádza chránené územie – národná prírodná rezervácia Šarišský hradný vrch s jej ochranným pásmom. Do katastra tiež zasahuje časť územia európskeho významu – SKUEV Fintické svahy, ako súčasť európskej siete chránených území NATURA 2000. Zo siete NATURA 2000 sa tu nenachádza ani sem nezasahuje nijaké chránené vtáčie územie (CHVÚ). Podľa údajov ŠOP SR sa t.č. nepripravuje ani žiadny návrh územia európskeho významu , ktorý by zasahoval do katastrálneho územia Veľký Šariš, alebo sa v ňom nachádzal. Podľa údajov ŠOP SR je v katastrálnom území Veľký Šariš evidovaná lokalita s výskytom bublinatky močiarnnej, ktorá však už t.č. nemá atribúty na vyhlásenie za chránené územie v kategórii chránený areál (zamýšľaný vyhlásiť pod názvom chránený areál Štrkovisko pri Veľkom Šariši). V súčasnosti v katastrálnom území mesta platí 1., 2., 3. a 5. stupeň územnej ochrany podľa zákona č.543/2002 Z.z..

Národná sieť chránených území

Národná prírodná rezervácia Šarišský hradný vrch - chránené územie bolo vyhlásené v roku 1964 Nachádza sa na p.č..2723, 2724, 2725, 2726, 2727, 2728, 2729, 2731, 2771, 2772, 2773, 2775 a 2776 v k.ú. Veľký Šariš a jeho výmera je 145,74 ha. Na jeho území platí 5.stupeň územnej ochrany. Ochranným pásmom je 100 metrový pás územia po vonkajšom obvode NPR a platí v ňom 3.stupeň ochrany. Chránené územie predstavuje významnú fytogeografickú lokalitu. Jedná sa o exotický tvrdoš sopečného pôvodu nad pravým brehom Torysy s vývojom rôznych charakteristických a typických lesných spoločenstiev, podmienených svojráznym kužeľovitým reliéfom, expozíciou a stanovištnými podmienkami. Chránené územie je domovom viacerých obojživelníkov a plazov. V lese okolo zrúcanín hradu žije jašterica živorodá (Lacerta vivipara). Izolovaný lesný komplex poskytuje vhodné životné podmienky pre drobné druhy cicavcov, ktoré nachádzajú potravu v okolí intenzívne využívané poľnohospodárskej krajine. Lesné porasty vytvárajú tiež podmienky pre hniezdenie mnohých vtáčích druhov. V 1. pol. 19. stor. profesor prešovského kolégia – botanik Friedrich Hazslinszky tu objavil a opísal nový rastlinný druh ďatelinu šarišskú (Trifolium sarosiense). Južné svahy majú bohatú a rozmanitú teplomilnú flóru. Rastú tu chránené druhy, vzácny kosatec trávolistý (Iris graminea) a ľalia zlatohlavá (Lilium martagon). V bučinách dominuje chlpaňa hájna (Luzula luzuloides), v úžľabinách sú lesy takmer bez podrastu. Na jar bukový les pokrýva pestrá farebná mozaika, ktorú dotvára i zubačka žliazkatá (Dentaria glandulosa) a



modrý koberec zimozelene menšej (Vinca minor). Hradné múry zdobí žltá kvitnúci taričník skalný (Aurinia saxatilis) (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Európska sieť chránených území

Územie európskeho významu (SKUEV) 0322 Fintické svahy - územie bolo vyhlásené Výnosom MŽP SR č. č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu. Celková výmera územia je 753,9 ha a nachádza sa v katastrálnych územiach Fintice, Fulianka, Kapušany, Terňa, Tulčík, Veľký Šariš, Záhradné. Do katastrálneho územia Veľký Šariš zasahuje z tohto SKUEV len jeho malá časť v časti Stráže a nachádza sa na parcelách č. 2035, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2733/2, 2734, na ktorých je v zmysle uvedeného výnosu navrhovaný 2.stupeň ochrany. Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd (8230), Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8220), Subpanónske travinnobylinné porasty (6240), Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku (9110), Teplomilné panónske dubové lesy (9110H), Lipovo-javorové sutinové lesy (9180), Kyslomilné bukové lesy (9110), Bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130) a druhov európskeho významu: kosatec bezlistý uhorský (Iris aphylla subsp. hungarica), poniklec veľkokvetý (Pulsatilla grandis), poniklec otvorený (Pulsatilla patens), ohniváček veľký (Lycaena dispar), spriadač kostihojový (Callimorpha quadripunctaria), ohniváček (Lycaena helle), mlynárik východný (Leptidea morsei) a kunka žltobruchá (Bombina variegata) Z hľadiska druchovej ochrany je možné všeobecne konštatovať, že charakter katastrálneho územia Veľký Šariš vytvára predpoklady pre výskyt chránených druhov napr. avifauny, obojživelníkov, plazov, vtákov. Zo zákona (napr. zákon o ochrane prírody a krajiny) sú chránené všetky druhy vtákov prirodzene sa vyskytujúcich v krajine, všetky druhy obojživelníkov a plazov, viaceré druhy cicavcov (aj „poľovníckym zákonom“) a viaceré druhy rýb, hmyzu, pavúkovcov, kôrovcov, mäkkýšov a druhov z iných skupín živočíchov (zoznamy podávajú príslušné prílohy vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny). Z hľadiska „nadnárodných“ priorít sa zo zoznamov chránených druhov vyčleňujú druhy európskeho významu, ostatné druhy sú uvádzané ako druhy národného významu – druhy európskeho i národného významu sú zároveň druhmi chránenými. V rôznej denzite chránené druhy živočíchov obsadzujú biotopy, resp. stanovišťa v celom riešenom území, napriek tomu sa v krajine kvôli ich koncentrácii alebo významu dajú vyčleniť priestory (biotopy, stanovišťa), ktoré vo zvýšenej miere vytvárajú podmienky pre ich trvalý, prípadne pri migráciách dočasný výskyt. Sú to obvyčajne chránené územia (pozri kap. 3.I.I.I. Územná ochrana) a prvky územného systému ekologickej stability (pozri kap. 4.1. ÚSES), prípadne aj iné ekologicky významné prvky v krajine (napr. prírodné a umelé vodné nádrže), pri ich charakteristikách sú uvádzané aj chránené druhy. Kvalita a účinnosť ich ochrany zároveň sú a budú zárukou aj ochrany chránených druhov a udržania, prípadne i zvýšenia kvality biologickej rozmanitosti územia (biodiverzity) (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Biotopy európskeho a národného významu

V rámci plôch, ktoré v súčasnosti plnia ekostabilizačnú funkciu sa z hľadiska záujmov ochrany prírody a krajiny venuje špecifická ochrana i biotopom európskeho a národného významu, ktorých zoznam je vymedzený vo Vyhláske MŽP SR č.24/2003 Z.z.. Činnosti, ktorými sa môžu biotopy európskeho alebo biotopy národného významu poškodiť alebo zničiť, sú regulované zákonom č.543/2002 Z.z.. Táto regulácia spočíva v tom, že orgán ochrany prírody vydáva na činnosti, ktorými sa môžu tieto biotopy poškodiť alebo zničiť rozhodnutie formou súhlasu, v ktorom orgán ochrany prírody za poškodenie alebo zničenie biotopu ukladá vykonať revitalizačné opatrenia alebo zaplatiť náhradu do výšky spoločenskej hodnoty zasiahnutého biotopu. (§ 6 zákona č.543/2002 Z.z.). O vydanie súhlasu je povinný požiadať každý, kto zamýšľa zasiahnuť do biotopu takou činnosťou, ktorá by mohla biotop poškodiť alebo zničiť. Biotopy sú identifikované a charakterizované podľa Katalógu biotopov Slovenska (Stanová, Valachovič, 2002, edícia Daphne). V texte nižšie je pri každom type biotopu uvedená okrem charakteristiky i informácia o významnosti biotopu z hľadiska jeho zaradenia medzi európsky významné biotopy (kód NATURA 2000) a uvedený je tiež kód prípadne názov biotopu podľa pôvodnej domácej slovenskej klasifikácie biotopov podľa katalógu Biotopy Slovenska (Ružičková et.al, 1996). Biotopy európskeho i národného významu lesné i travinno-bylinné zmapované v katastrálnom území mesta Veľký Šariš sú evidované na príslušnej organizačnej zložke Štátnej ochrany prírody SR – Regionálnom centre ochrany prírody v Prešove. V katastrálnom území mesta Veľký Šariš je zatiaľ zistených 8 biotopov európskeho významu a 2 biotopy národného významu. Vzhľadom k reálnej rôznorodosti prírodného prostredia riešeného územia a poznania jeho stavu v súčasnosti je tu predpoklad pri detailnom mapovaní, že môžu byť zaevidované ďalšie biotopy európskeho i národného významu (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Biotopy národného významu

Travinné – bylinné biotopy

Psiarkové aluviálne lúky (Lk7 – označenie podľa „Katalógu biotopov Slovenska, Stanová, Valachovič, 2002“) – (biotop: 22100 – označenie podľa katalógu „Biotopy Slovenska, Ružičková et al., 1996“). - tento biotop predstavuje dvoj až trojkosné striedavo vlhké lúky v krátkodobu zaplavovaných aluviách menších tokov a v podmáčaných terénnych depresiách. Porasty sú bujné, druhovo však chudobné, s charakteristickým spoločným výskytom suchomilných a vlhkomilných druhov. Citlivo reagujú na zmeny vodného režimu.. V poraste vysokých tráv prevláda psiarka lúčna (Alopecurus pratensis) a na suchších stanovištiach kostrava lúčna (Festuca pratensis).. V riešenom území sa biotop nachádza v strednej časti toku Paťovského potoka (v MBk1)

Lesné biotopy

Dubovo-hrabové lesy karpatské (Ls2.1) – (biotop: 2112100) - lesný biotop tvoria porasty duba zimného a hrabu, najčastejšie s prímiesou buky, menej ďalších drevín na hlbších pôdach typu kambizemi s dostatkom živín. Podrast má travný charakter, prítomné sú mezofilné druhy. Spravidla sa vyskytuje na nížinách, pahorkatinách, nižších vrchovinách a kotlinách až do výšky 600 m.n.m.. Porasty väčšinou patria do hospodárskeho lesa. Biotop sa nachádza v lesnom komplexe Šarišského hradného vrchu, Šarišskej hory, na západných svahoch Stráže, Okruhliaku a Dúbrave (v MBc1, MBc3, MBc4, NRbC) (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Nadregionálny územný systém ekologickej stability



Do katastrálneho územia mesta Veľký Šariš zasahuje nadregionálne biocentrum Stráže so svojim jadrom, ktorým je NPR Šarišský hradný vrch a územím prechádza i nadregionálny biokoridor Torysa. Nadregionálne biocentrum Stráže (vo výkrese označené ako NRBc) - plošne rozsiahle biocentrum, ktoré zasahuje čiastočne do katastrálneho územia Veľký Šariš. Biocentrum sa tiahne od Stráže, cez Okruhliak, Dúbravu, Šarišskú horu až na pravú stranu rieky Torysy na Šarišský hradný vrch. Biocentrum predstavuje najmä zachovalé prirodzené lesné spoločenstvá andezitových kuželov Stráž (740 m n.m.) a Lysá hora (696 m n.m.) sopečného pôvodu vrátane kužela Šarišského hradného vrchu. Lesné komplexy výrazne kontrastujú s okolitým nelesným, poľnohospodársky využívaným územím. Rôzne typy stanovišť podmienujú vznik a vývoj širokej škály lesných porastov, v ktorých dominujú najmä porasty duba a buka. Lesné porasty sú v krajine, ktorá je intenzívne hospodársky využívaná, dôležitým priestorom pre mnohé živočíšne druhy, najmä pre avifaunu a poľovnú zver. Časť nadregionálneho biocentra je v časti Stráže súčasťou územia európskeho významu SKUEV0322 Fintické svahy s výskytom lesných biotopov európskeho významu vrátane prioritných biotopov. Iná časť nadregionálneho biocentra, konkrétne jadro nadregionálneho biocentra je súčasťou národnej prírodnej rezervácie Šarišský hradný vrch. Nadregionálny biokoridor Torysa (vo výkrese označený ako NRBk) - nadregionálny biokoridor prechádza naprieč celým katastrálnym územím Veľký Šariš. Biokoridor má typický hydricko-terestrický charakter, pretože jeho integračnou súčasťou okrem vôd v koryte ako životného prostredia pre vodné organizmy sú aj štrkovo-pieskové akumulácie v toku a staršie pieskovo-štrkové akumulácie v pobrežnej zóne aluviálnej nivy Torysy, pokryté sprievodnou a brehovou vegetáciou toku (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Lesy

Lesné biotopy v meste sú zastúpené (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024):

Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (Ls1.3, 91E0* - prioritný biotop) – (biotop: 2111300) - jaseňovo-jelšové lesy v údolných nivách tokov podmäčianých prúdiacou podzemnou vodou. Typickým stanovišťom sú aj terénne zníženia, kde podzemná voda stagnuje blízko pod povrchom pôdy. Porasty sú spravidla viacposchodové, krovinné poschodie je druhovo bohaté, v bylinnom poschodí sa uplatňujú nitrofilné a hygrolilné druhy. Vyskytujú sa pri rieke Toryse v severnej časti katastrálneho územia, príznačný je pre ňu úsek „vnútornej delty“ (*Alnus glutinosa*, *A. incana*, *Salix fragilis*, *Sambucus nigra*, *Salix purpurea*, *Viburnum opulus*). Časť sprievodnej vegetácie Torysy na severe katastra modifikujú na príbuzný biotop južnejších polôh, t.j. na Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy (Ls 1.1., 91E0 - prioritný biotop) – (biotop: 2111100), ktoré predstavuje „mäkký lužný les“ so znakmi uvedeného biotopu (aj *Populus alba*, *Populus canescens*). (v NRBk).

Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (Ls5.1, 9130) - (biotop: bukové a jedľové kvetnaté lesy - 2113400, bukové kvetnaté lesy podhorské - 2113500) - mezotrofné a eutrofné porasty nezmiešaných bučín a zmiešaných jedľovo-bukových lesov s bohatým, viacvrstvovým bylinným podrastom. Pri hromadení bukového odpadu pokrývnosť bylinnej vrstvy dosahuje 15 %. Bylinný podrast tvoria typické lesné tieňomilné rastliny. Vyskytujú sa na miernejších svahoch, na vlhkých pôdach dobre zásobených živinami. Biotop je relatívne málo ohrozený. Typické druhové zloženie: buk lesný, cyklámen fatranský, fialka lesná, javor horský, jedľa biela. Biotop je rozšírený takmer vo všetkých lesných komplexoch v katastrálnom území Veľký Šariš - najviac na Bikoši a Okruhliaku, potom na Dúbrave, severných svahoch Šarišského hradného vrchu, západných svahoch Stráže a na Šariškej hore (v NRBc, MBc 2, MBc 3, MBc 4, MBc 5).

Kyslomilné bukové lesy (Ls5.2, 9110) - (biotop: bukové kyslomilné lesy podhorské - 2113600 a horské - 2113700) - biotop je tvorený acidofilnými bukovými porastami nachádzajúcimi sa v nižších polohách a na minerálne chudobných horninách a plytkých a skeletnatých pôdach. Porast je floristicky chudobný, so stálou prímесou duba, miestami aj jedle, krovinné poschodie je slabo vyvinuté. Biotop sa nachádza len ostrovčekovito a to na východných svahoch Šarišského hradného vrchu (v NRBc).

Dubové nátržníkové lesy (Ls3.3, 9110*) - (biotop: 2114500) - biotop predstavuje floristicky bohaté dubiny, ktoré sú charakteristické pre vnútrokarpatské kotliny. Viasu sa na plošiny a mierne svahy pahorkatín s príkrovmi sprašových hlin a ilov. Okrem dubov je často prítomná i borovica, breza a smrek. V podraze sa vyskytujú mezofilné ale tiež acidofilné druhy. Biotop sa vyskytuje ostrovčekovito na južných svahoch Dúbravy (v NRBc).

Lipovo-javorové sutinové lesy (Ls4, 9180*) – (biotop: lipovo-javorové lesy – 2113100, javorové lesy horské – 2113200) – vyskytujú sa na vápencovom podloží alebo na minerálne bohatších silikátových horninách. Majú vysokú diverzitu drevín podmienenú prímесou druhov z kontaktných zonálnych spoločenstiev. Krovinné poschodie je bohaté vyvinuté. Sú rozšírené od kotlinového stupňa až po horský stupeň do nadmorskej výšky 1 100 m. Biotop je ohrozený vzhľadom na svoj maloplošný a rozdrobený výskyt. V katastrálnom území sa biotop vyskytuje ostrovčekovito na severozápadných svahoch Stráže (v MBc 4).

Výskyt invázných druhov

V rámci okresu sa mapuje aj výskyt invázných druhov rastlín. Mapovanie však nie je úplné, preto spomenieme aspoň niektoré lokality výskytu. Turanec kanadský (*Conyza canadensis*) – severoamerická stredne vysoká rastlina rastie na neúrodných, na živiny chudobných stanovištiach. Uprednostňuje suché piesočnato-hlinité pôdy na poliach, úhoroch, popri cestách, rúbaniskách. Ježatec laločnatý (*Echinocystis lobata*) – pôvodom severoamerická popínava rastlina s plodom štetinatej chlpatéj bobule obľubuje brehy vodných tokov, okraje lužných lesov, rumovišťa, okolia sídel. Sľečnica hlúznatá (*Helianthus tuberosus*) – topinambur – severoamerická trvácna rastlina, rozmnožuje sa jedlými podzemkovými hlúzami. Agresívne sa šíri do prirodzených biotopov, kde potláča pôvodnú vegetáciu. Najčastejšie



rastie popri vodných tokoch v pobrežnej nitrofilnej vegetácii. Výskyt bol lokalizovaný najmä okolo toku Torysy v k.ú. obcí ležiacich pri Toryse a to na viacerých miestach v celom úseku od Veľkého Šariša po Seniakovce. Netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*) – pôvodom zo severovýchodnej Ázie sa začala šíriť z botanických záhrad aj do prirodzených spoločenstiev. Rozšírená takmer po celom Slovensku. Vyskytuje sa v pobrežnej vegetácii, v krovinách, v podraсте lesov, popri cestách, v parkoch, záhradách. Pri mapovaní sa lokalizovala, napr. v k.ú. Fričovce na podhorí Braniska, ďalej v k. ú. Kapušany, Fintice, Prešov, Malý Šariš, Kokošovce, Zlatá Baňa. Agát biely (*Robinia pseudacacia*) – pôvodom zo severnej Ameriky, u nás zdomácnený. Rastie v lesoch, pozdĺž ciest, alejach, na násypoch, v záhradách, parkoch, na chudobných i výživných pôdach, prevažne suchších. Výskyt dokladovaný z k.ú. Prešov, Malý Šariš, Záhradné, Fintice, Kapušany, Demjata, Chmeľovec. Javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) – druh pochádzajúci zo Severnej Ameriky, obľúbená okrasná drevina, nenáročná na obsah živín v pôde, odolná voči nepriaznivým vplyvom mestského prostredia, šíri sa najmä pozdĺž vodných tokov. Zastúpený je najmä v brehových porastoch a v sprievodnej vegetácii Torysy. Pohánkovec japonský, pohánkovec český (*Fallopia japonica*, *Fallopia x bohémica*) - pohánkovec japonský pochádza z východnej Ázie. Je to trváca dvojdomá rastlina s drevnatejúcim podzemkom, ktorý dorastá až do vzdialenosti 20 m od materskej rastliny. Na miestach výskytu vytvára až nepreniknuteľne husté porasty krovitého vzrastu. Vyskytuje sa najmä okolo vodných tokov, ciest, na synantropných stanovištiach. Vyskytuje sa na mnohých miestach najmä pozdĺž Torysy. Zlatobyl' obrovská, zlatobyl' kanadská (*Solidago gigantea*, *Solidago canadensis*) - trváce byliny pôvodne zo severnej Ameriky, vyskytujú sa na synantropných stanovištiach, odkiaľ prenikajú do poloprirodzených a prirodzených spoločenstiev. Osídľujú ľahko nevyužívané plochy a plochy človekom vytvorené, ruderalizované. Lokalizácia výskytu v rámci mapovania v k.ú. Lipovce, Fričovce, Hendrichovce, Medzany, Veľký Šariš, Prešov, Žehňa, Tuhrina, Lúčina, Červenica, Mirkovce, Záborské, Varhaňovce, Bretejovce, hojný je výskyt okolo Torysy, Sekčova, Delne (PHRSR, 2015).

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrne – historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územno - plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v meste. Základným nástrojom územného plánovania je územný plán mesta. Územný plán mesta je výsledok formálneho plánovania a je územnoplánovacím dokumentom v zmysle zákona č.50/1976 Zb. (zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov) a v zmysle vyhlášky č.84/1976 Zb. (o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii) v znení neskorších predpisov. Základným pre mesto je územný plán sídelného útvaru (ÚPN SÚ), ktorého záväzná časť sa po schválení mestským zastupiteľstvom stáva všeobecne záväzným nariadením mesta. Obstarávateľom ÚPN mesta (alebo zóny) je obecná samospráva. Mesto má spracovaný územný plán z roku 2009 s doplnkami z roku 2009, 2015, 2018, 2022, 2024.

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v regióne pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 190/2023 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia. Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb, ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším.

Zdrojmi znečisťovania ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste I. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách,
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach,
- výrobné prevádzky v meste,
- priemyselná výroba v krajskom meste Prešov,

V lokalite možno identifikovať 10 najvýznamnejších zdrojov znečistenia – kategória v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 706/2002 Z. z. v znení vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z. 1.1.2. Technologické celky obsahujúce stacionárne zariadenia na spaľovanie palív. Tieto zdroje sa nachádzajú v katastrálnom území krajského mesta Prešov, katastrálnom území obce Ľubotice a katastrálnom území mesta Veľký Šariš a majú bezprostredný vplyv na lokálne znečistenie ovzdušia v samotnom meste. Najvýznamnejším zdrojom znečistenia na širšom území mesta Prešov je Kronospan Slovakia s.r.o., Prešov, lokalizovaný v katastrálnom území obce Ľubotice, s viac ako trojštvrťinovým podielom na celkovom množstve emisií a zvlášť dominantným podielom na množstvách emisií



oxidu uhľoňatého (86,7 %) a tuhých znečisťujúcich látok (85,6 %) v takto vymedzenom území. Z ostatných prevádzkovateľov má významné postavenie Kronospan SK, s.r.o. a súhrnne za všetky svoje zdroje znečistenia i SPRABYIT a.s., Prešov.

Kronospan Slovakia s. r. o. Prešov, Kronospan SK, s. r. o., SPRABYIT a. s., Prešov, Posádková správa budov, Prešov, Pivovar Šariš a. s., Veľký Šariš, FN s poliklinikou J. A. Raymana, Prešov, Tepláreň Košice, a. s., prekleňovací zdroj tepla Prešov, Technické služby a. s. Prešov, FECUPRAL, s. r. o., Prešov, Šarišské pekárne a cukrárňe, Prešov. V prípade až 4 vyššie uvedených prevádzkovateľov sú uvedené súhrnné tepelné príkony i súhrnné množstvá emisií za viaceré zdroje týchto prevádzkovateľov. Kým v prípade troch z nich (Posádková správa budov, FECUPRAL a. s. a Šarišské pekárne a cukrárňe) sú tieto zdroje lokalizované spoločne v areáloch týchto podnikov, špecifické postavenie má prevádzkovateľ SPRABYIT a. s., ktorý zahŕňa až 41 bytových kotolní plošne roztrúsených na celom území mesta Prešov. Tieto zdroje sa vyznačujú značnými vzájomnými rozdielmi v hodnotách tepelného príkonu v MW, pričom najväčší význam majú predovšetkým Centrálna kotolňa na Jazdeckej ulici (29,55 MW), dve kotolne na Bajkalskej ulici (9,82 MW resp. 11,14 MW), dve kotolne na Prostejovskej ulici (9,45 MW resp. 11,30 MW), dve kotolne na ul. Mirka Nešpora (6,56 MW resp. 10,20 MW), dve kotolne na Švábskej ulici (8,00 MW resp. 12,47 MW), kotolňa na Šrobárovej ulici (11,35 MW), kotolňa na Karpatskej ulici (11,35 MW), kotolňa na Vansovej ulici (10,23 MW) a kotolňa na Dubovej ulici (10,82 MW) (PHRSR, 2015).

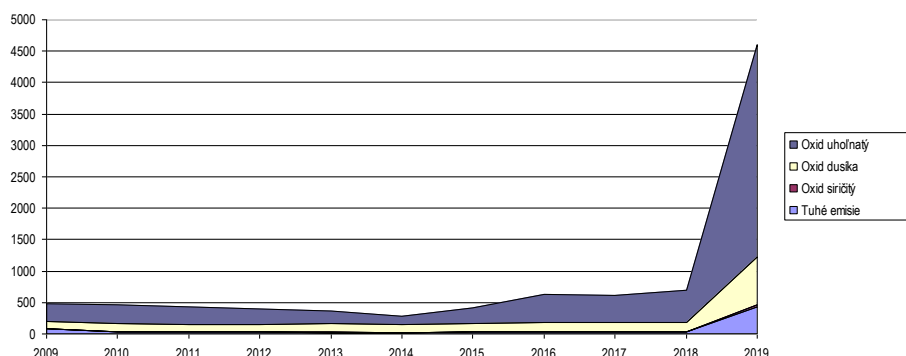
Produkcia v t na km2 podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Veľký Šariš	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé emisie	0,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,5
Oxid siričitý	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oxid dusíka	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,8
Oxid uhľoňatý	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,5	0,5	0,5	3,6
Tuhé emisie SK	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Oxid siričitý	1,3	1,2	1,3	1,3	1,1	1,0	0,9	1,3	0,5	0,5	0,4
Oxid dusíka	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Oxid uhľoňatý	2,9	2,3	2,6	2,9	2,8	2,8	3,1	3,1	3,1	3,1	2,9

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj emisií základných znečisťujúcich látok na území od roku 2009 do roku 2019.

Produkcia v t podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres Prešov	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé emisie	76,3	34,6	29,2	26	23,9	21,8	26,6	25,1	27,9	29,3	427,7
Oxid siričitý	5,4	4,6	5,1	4,6	3,8	1,9	3,6	5,6	4,9	5,5	28,6
Oxid dusíka	122,2	127,7	120,7	125,9	131,5	121	134,2	151,5	151,4	153,3	772,1
Oxid uhľoňatý	283,6	294,5	272,5	244	206,7	144,9	247,7	445,5	433,6	508,6	3 375,10

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024



Obrázok: Vývoj základných znečisťujúcich látok v okrese Prešov od 2009 do roku 2018

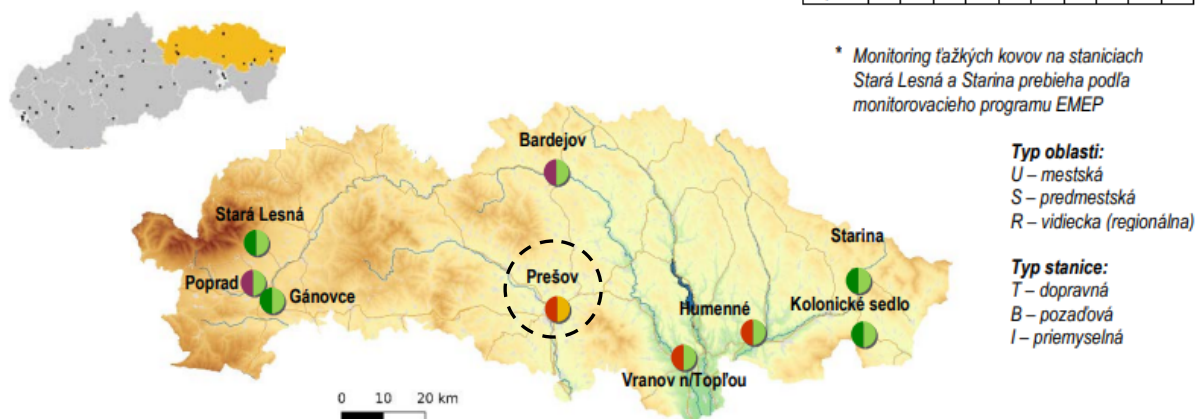
Zdroj: DataCubes, 2024

V Prešovskom kraji sa nachádza deväť monitorovacích staníc kvality ovzdušia, z toho štyri stanice (Stará Lesná, Gánovce, Starina a Kolonické sedlo) sú vidiecke požadové. Tie monitorujú oblasti vzdialené od hlavných zdrojov znečisťovania ovzdušia a odrážajú vďaka rôznej nadmorskej výške zmenu znečistenia vo vertikálnom profile.



Monitorovacie stanice v Starej Lesnej a v Starine sa riadia monitorovacím programom EMEP. Stanica na Kolonickom sedle sa nachádza pri Astronomickom observatóriu v nadmorskej výške 454 m n.m., vo východnej časti okresu Snina. Charakterizuje kvalitu ovzdušia v menej znečistenej oblasti. Monitoring kvality ovzdušia sa tu začal v roku 2009. Monitorovacia stanica **v Prešove na ulici Arm. gen. L. Svobodu** zachytáva vplyv cestnej dopravy na lokalite s relatívne vysokou intenzitou dopravy. Stanice v Humennom, Poprade, Vranove nad Topľou a v Bardejove reprezentujú mestské, resp. predmestské pozadové znečistenie.

Zóna Prešovský kraj								Monitorovací program										
								Kontinuálne								Manuálne		
Okres	Kód Eol	Názov stanice	Typ		Zemepisná		Nadmorská výška [m]	PM ₁₀	PM _{2,5}	NO, NO ₂	SO ₂	O ₃	CO	Benzén	Hg	As, Cd, Ni, Pb	BaP	
			oblasti	stanice	dĺžka	šírka												
Humenné	SK0037A	Humenné, Nám. Slobody	U	B	21°54'50"	48°55'51"	149											
Kežmarok	SK0004R	Stará Lesná, AÚ SAV, EMEP	R	B	20°17'22"	49°09'05"	808									*		
Poprad	SK0041A	Gánovce, Meteo. st.	R	B	20°19'22"	49°02'05"	706											
Poprad	SK0069A	Poprad, Železničná	S	B	20°17'09"	49°03'42"	678											
Prešov	SK0266A	Prešov, Arm. gen. L. Svobodu	U	T	21°16'00"	48°59'33"	252											
Snina	SK0006R	Starina, Vodná nádrž, EMEP	R	B	22°15'36"	49°02'34"	345									*		
Snina	SK0406A	Kolonické sedlo, Hvezdáreň	R	B	22°16'26"	48°56'06"	454											
Vranov n/Topľou	SK0031A	Vranov n/Topľou, M. R. Štefánika	U	B	21°41'15"	48°53'11"	133											
Bardejov	SK0074A	Bardejov, pod Vinbargom	S	B	21°16'38"	48°18'00"	263											
Spolu							7	7	7	1	5	1	1	1	2	2		



Obrázok: Monitorovacie stanice PO kraj

Zdroj: https://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/2023_Priloha_PO_v1.pdf, 20.9.2024

Automatické prístroje kontinuálneho monitoringu poskytujú priemerné hodinové koncentrácie PM₁₀, PM_{2,5}, oxidov dusíka, oxidu siričitého, ozónu, oxidu uhoľnatého, benzénu a ortuti. Skúšobné laboratórium SHMÚ v rámci manuálneho monitoringu analyzuje ťažké kovy a polycyklické aromatické uhľovodíky, výsledkom sú priemerné 24-hodinové hodnoty (https://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/2023_Priloha_PO_v1.pdf, 20.9.2024).

Tuhé častice

Obrázok zobrazuje priemerné ročné koncentrácie PM₁₀, PM_{2,5} a počet dní s priemernou dennou koncentráciou PM₁₀ nad 50 µg·m⁻³ podľa výsledkov meraní na monitorovacích staniciach v zóne Prešovský kraj v roku 2018 až 2023.



Obrázok: Priemerné ročné koncentrácie PM10, PM2,5 a počet prekročení dennej limitnej hodnoty PM10

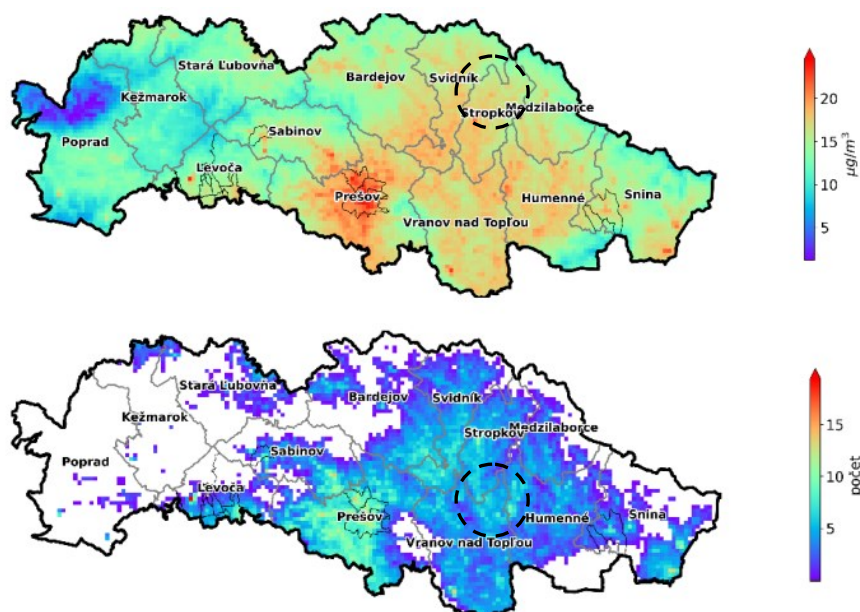
Zdroj: https://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/2023_Priloha_PO_v1.pdf, 20.9.2024

Počet prekročení – zachytáva priemerné denné koncentrácie vyššie ako $50 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$; Šípky znázorňujú limitné hodnoty – červená pruhoaná PM2,5 (priemerná ročná koncentrácia: $20 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$); červená vľavo PM10 (priemerná ročná koncentrácia: $40 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$) a červená vpravo počet prekročení (priemerná denná koncentrácia PM10 $50 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ sa nesmie prekročiť viac než 35-krát za kalendárny rok).

Tuhé častice PM10

Priemerná ročná koncentrácia PM10 v zóne **okrem Prešova** nedosiahla na žiadnej stanici ani polovicu limitnej hodnoty $40 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$. Limitnú hodnotu pre počet prekročení za rok (35-krát) priemernej dennej limitnej koncentrácie PM10 ($50 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$) takisto nepresiahla žiadna monitorovacia stanica. Hoci dopravná **AMS v Prešove** zaznamenala najvyššiu priemernú ročnú koncentráciu PM10 $23 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ a 10 denných prekročení dennej limitnej hodnoty, vidíme tu pozitívny trend a opäť medzioročné zlepšenie kvality ovzdušia (r. 2022: priemerná ročná koncentrácia $25 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ a 15 prekročení dennej limitnej hodnoty PM10; r. 2021: $27 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ a 22 prekročení). Z mestských a predmestských požadových staníc dosiahla najvyššiu priemernú ročnú koncentráciu AMS v Humennom: $19 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ (medzioročný pokles o $4 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$) a 4 prekročenia. Aj v Humennom tak pokračovalo medzioročné zlepšenie (r. 2021: priemerná ročná koncentrácia $25 \mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ a 23 prekročení dennej limitnej hodnoty).

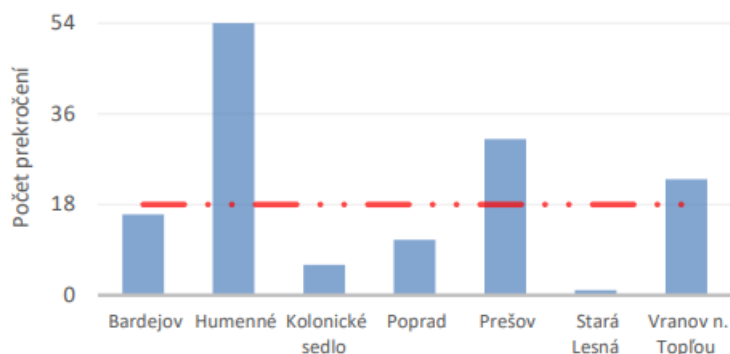
Na nasledujúcom obrázku sú výsledky modelovania pre PM10 vypočítané pre rok 2023 pomocou modelu RIO následne upraveného pomocou regresnej IDW metódy.



Obrázok: Priemerná ročná koncentrácia PM10 (hore) a počet prekročení limitnej dennej hodnoty PM10 (dolu) v roku 2023. Zobrazené sú len hodnoty nad $15 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ a nenulový počet prekročení.

Zdroj: https://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/2023_Priloza_PO_v1.pdf, 20.9.2024

V porovnaní s PM10 majú výrazne negatívnejší vplyv na ľudské zdravie jemné častice PM2,5. Na nasledujúcom obrázku sú priemerné ročné koncentrácie jemných častíc znázornené prerušovanou čiarou. Vysoké hodnoty PM2,5 sme zaznamenali v chladných mesiacoch roka, čo je rovnako ako pri PM10 pravdepodobne spôsobené emisiami z vykurovania domácností tuhým palivom. Najvyššie priemerné ročné koncentrácie PM2,5 boli namerané v Humennom ($17 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ – čo znamená medziročné zlepšenie o $2 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) a **Prešove** ($16 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ – aj tu prišlo medziročne k poklesu o $2 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$). Rovnako ako pred rokom bola v r. 2023 na všetkých staniciach, vrátane regionálnych pozadových (merajú znečistenie ovzdušia vo voľnej prírode), priemerná ročná koncentrácia PM2,5 vyššia ako je úroveň, ktorú odporúča WHO ($5 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$). Aj priemerné mesačné hodnoty jemných tuhých častíc sú relatívne vysoké, a to nielen v zimnom období, ale dokonca aj v letných mesiacoch, keď bývajú koncentrácie PM2,5 najnižšie. Obr. znázorňuje koncentrácie PM2,5 vzhľadom na nový EÚ limit a výhľadový cieľ, ktorý majú členské štáty EÚ dosiahnuť (neprekročiť) do 1. januára 2030 (schválený bol v apríli 2024). V tomto prípade novo zavedený EÚ limit určuje, že denná priemerná koncentrácia PM2,5 ($25 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) sa nemá prekročiť viac ako 18-krát za kalendárny rok. Keď tento záväzok k 1. 1. 2030 aplikujeme na výsledky v r. 2023, vidíme, že nový EÚ limit prekročili mestské pozadové stanice v Humennom (55 prekročení) a vo Vranove nad Topľou (23 prekročení), a dopravná stanica v Prešove (31 prekročení). Zaujímavosťou je takmer dvojnásobný počet prekročení v Humennom (mestské pozadie) v porovnaní s **AMS v Prešove**, ktorá meria znečistenie dopravou. Bardejov a dve vidiecke pozadové stanice (Kolonické sedlo a Stará Lesná) by tento limit splnili už v r. 2023.



* Podľa nového EÚ limitu, ktorý začne platiť 1. 1. 2030, priemerná denná koncentrácia PM_{2,5} nesmie prekročiť $25 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ viac ako 18-krát za rok.

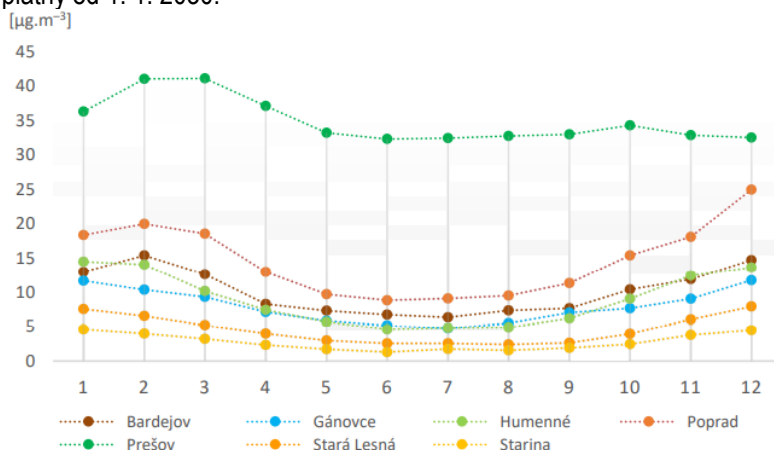
Obrázok: Počet dní s priemernou dennou koncentráciou PM2,5 $>25 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ v r. 2023 - vyhodnotenie vzhľadom na novo zavedený EÚ limit*



Zdroj: https://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/2023_Priloha_PO_v1.pdf, 20.9.2024

Oxid dusičitý

Monitoring oxidu dusičitého prebieha na troch staniciach. Priemerné mesačné hodnoty pre jednotlivé stanice zachytáva nasledujúci obr.. Hlavným zdrojom emisií NO₂ je cestná doprava. Najvyššie koncentrácie z tohto dôvodu zaznamenávame na dopravnej stanici **Prešov, Arm. gen. L. Svobodu**, kde bola nameraná najvyššia priemerná ročná koncentrácia na Slovensku: 34 $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$ (čo predstavuje medziročný nárast o 2 $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$). Ani tá však neprekračuje limitnú hodnotu (40 $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$). Namerané koncentrácie NO₂ si celý rok udržiavajú relatívne konštantnú úroveň bez sezónnych výkyvov. Maximálna 1h koncentrácia NO₂ na dopravnej stanici v Poprade bola 96 $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$, na predmestskej pozadovej stanici v Poprade 99 $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$. Celkovo je znečistenie ovzdušia touto látkou v Prešovskom kraji na relatívne nízkej úrovni. Na piatich staniciach boli priemerné koncentrácie NO₂ v roku 2023 nižšie alebo rovné ako odporúčanie WHO (10 $\mu\text{g} \cdot \text{m}^{-3}$), ktoré je dvakrát prísnejšie ako nový limit EÚ, platný od 1. 1. 2030.

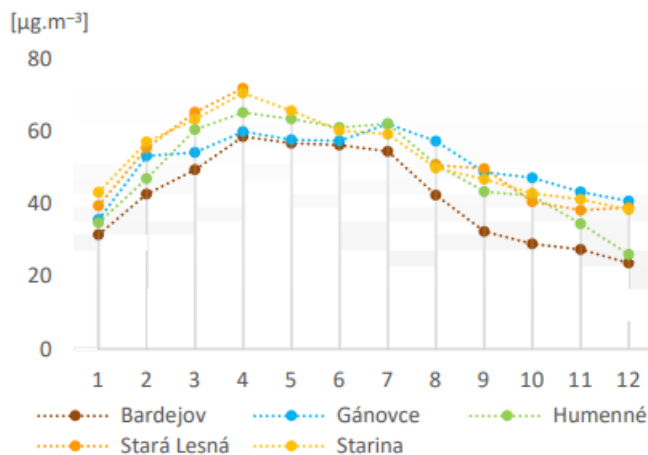


Obrázok: Priemerné mesačné koncentrácie NO

Zdroj: https://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/2023_Priloha_PO_v1.pdf, 20.9.2024

Ozón

Monitoring ozónu prebieha v tomto kraji na piatich monitorovacích staniciach – v Starej Lesnej a Gánovciach v podhorí Vysokých Tatier, na Starine, situovanej na severovýchodnej hranici Slovenska a v dvoch okresných mestách Bardejov a Humenné. Najvyššie koncentrácie prízemného ozónu sa vyskytujú spravidla v teplých mesiacoch s vysokou intenzitou slnečného svitu. Rastú s východom slnka, vrchol dosahujú okolo poludnia s postupným poklesom vo večerných hodinách až na minimum vyskytujúce sa nadržanom. Veľké rozdiely v koncentráciách prízemného ozónu zaznamenávame tiež v teplom a chladnom období. Na žiadnej stanici sme v roku 2023 nezaznamenali prekročenia informačného ani výstražného prahu O₃.



Obrázok: Priemerné mesačné koncentrácie O₃.

Zdroj: https://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/2023_Priloha_PO_v1.pdf, 20.9.2024



Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a II. triedy, zberných mestských komunikácií a hlavných železničných ťahov sú povolené pre deň $LA_{eq,p} = 60$ dB a v noci $LA_{eq,p} = 50$ dB. Hlavná dopravná záťaž v katastrálnom území je na ceste I. triedy, ktorá prechádza cez mesto.

Hlavnými zdrojmi hluku v riešenom území sú automobilová a železničná doprava. Intenzívnu dopravu môžeme považovať za prevažne líniový stresový faktor, ktorý negatívne vplyva na okolitú krajinu pozdĺž dopravných koridorov. Ekvivalentná hladina hluku 65 dB(A) od železničnej dopravy je podľa výpočtu dosiahnutá vo vzdialenosti 59m od osi koľajiska a od automobilovej dopravy z intenzity dopravy na ceste I/68 je dosiahnutá vo vzdialenosti 55 m od osi komunikácie. Najviac postihnutá je zástavba rodinných domov v blízkosti železnice v juhovýchodnej časti, kde je navrhovaný zemný val, ktorý bude vysadený krovinatou zeleňou a eliminuje hluk od železnice (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2016 a vyhláška 371/2015 z 13. novembra 2015, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Obsah Programu odpadového hospodárstva mesta na roky 2016 - 2020 je zostavený podľa požiadaviek § 2 až § 5 vyhlášky MŽP SR č. 310/2013 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch a zároveň zohľadňuje POH SR a POH Prešovského kraja. Ciele a opatrenia POH SR a POH Prešovského kraja 2016 - 2020, ktoré sa budú realizovať mestom, právnickými a fyzickými osobami sú preto rozpracované v záväznej časti POH mesta Veľký Šariš na roky 2016 – 2020. Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj na nakladanie s odpadmi v súlade s platnými zákonmi. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania.

Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj na nakladanie s odpadmi v súlade s platnými zákonmi. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania. Štatistické relatívne ukazovatele v oblasti nakladania s komunálnym odpadom prezentuje nasledujúca tabuľka.

Relatívne ukazovatele z oblasti nakladania s komunálnym odpadom v regióne											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mn. komun. odpadu (kg/obyv.)	242,16	243,53	264,39	275,3	289,58	329,71	343,31	372,43	388,85	373,29	363,64
Mn. zhodn. kom. odp. (kg/obyv.)	33,76	36,8	42,37	63,93	73,63	120,85	137,86	166,76	214,11	211,52	203,03
Mn. znešk. kom. odp. (kg/obyv.)	207,47	203,43	221,25	211,33	215,95	208,86	205,45	202,28	171,37	156,52	157,9
% zhodnoc. kom. odpadu	13,94	15,11	16,03	23,22	25,43	36,65	40,16	44,78	55,06	56,66	55,83
% zhodn. kom. odp. kompost. (%)	10,34	8,8	12,98	22,55	25,43	36,31	39,69	44,27	47,62	48,87	49,1
% miera skládkovania	79,88	76,49	83,68	76,76	74,57	63,35	59,84	54,3	44,07	41,92	43,41

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Produkcia odpadov v okrese Prešov				
	2019	2020	2021	2022
Spolu	64 481,2	85 294,9	77 297,8	77 311,6
Papier a lepenka	3 097,8	3 445,7	3 080,3	3 231,3



Sklo	1 910,0	2 206,4	2 300,8	2 259,4
Viacvrstvové kombinované materi...	116,8	201,2	153,1	111,3
Obaly z kovu	1 961,4	3 081,8	2 211,0	1 444,4
Obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných l...	2,0	1,2	3,2	2,7
Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	7,9	237,6	322,7	380,3
Šatstvo	201,5	185,1	152,3	105,8
Žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	2,1	6,9	3,5	5,8
Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované ...	127,7	180,6	161,6	131,7
Jedlé oleje a tuky	2,8	150,4	58,3	85,3
Oleje a tuky iné ako uvedené v 20 01 25	4,9	5,6	7,3	3,4
Farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice ...	31,2	37,9	39,6	48,1
Batérie a akumulátory uvedené v 16 06 01, 16 06....	138,3	337,1	283,4	350,9
Batérie a akumulátory iné ako uvedené v 20 01 33	0,6	1,5	2,2	2,2
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia in...	114,0	126,6	128,9	133,2
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné....	498,7	1 166,2	1 642,5	1 346,1
Drevo iné ako uvedené v 20 01 37	953,5	1 275,9	1 228,7	980,6
Plasty	1 890,9	4 202,5	2 686,8	2 755,0
Kovy	10 601,4	10 737,8	11 564,5	10 937,0
Odpady inak nešpecifikované (2)	-	861,7	-	438,2
Biologicky rozložiteľný odpad	5 326,5	7 591,2	6 840,9	6 856,7
Iné biologicky nerozložiteľné odpady	1,2	22,0	2,2	-
Zmesový komunálny odpad	28 275,5	28 609,0	27 755,0	26 765,0
Odpad z čistenia ulíc	282,2	-	190,6	115,7
Objemný odpad	6 967,2	6 245,4	6 407,5	5 692,4
Obaly z papiera a lepenky	.	9 024,5	6 162,8	10 313,8
Obaly z plastov	.	495,4	500,3	480,6
Obaly z dreva	.	352,2	286,3	152,2
Obaly z kovu (skupina 15)	.	2 733,3	1 195,7	23,9
Kompozitné obaly	.	4,5	1,5	-
Zmiešané obaly	.	1 719,6	1 857,9	2 120,0
Obaly zo skla	.	47,3	55,7	32,0

Zdroj: prepočítané podľa ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny. Likvidáciu komunálneho odpadu sa odporúča riešiť v súlade so širšími vzťahmi v kraji v návaznosti na zákon o odpadoch. V súčasnosti sa v riešenom území nenachádzajú rozsahom väčšie divoké skládky, je však nutné jednoduchou formou upozorňovať obyvateľov mesta na likvidáciu odpadu formou jeho triedenia. Počas celého sledovaného obdobia prevyšovali výdavky príjmy z tejto činnosti. V prípade separácie rozšíri aktivity o viaceré komodity. Uvedené aktivity budú pôsobiť na znižovanie zaťaženia mestského rozpočtu, ako aj životné prostredie.

Zariadenie na zber odpadov mesta Veľký Šariš sa nachádza na ulici Pod Bikošom (v objekte za budovou spoločnosti ERA), prístup k zariadeniu je odbočkou priamo z miestnej komunikácie.

Pravidlá v zariadení na zber odpadov:

Zariadenie na zber odpadov je určené na uloženie vytriedeného a objemného odpadu a drobných stavebných odpadov z domácnosti pre občanov a poplatníkov (fyzických osôb) z Veľkého Šariša, ktorí sa preukážu preukazom totožnosti pri vstupe do jeho areálu. Preukázaním totožnosti sa overí, či osoba je poplatníkom mesta. Odovzdanie odpadu nebude umožnené právnickým osobám. Taktiež odpad nebude prevzatý od poplatníka, ktorý nezaplatil riadne a včas miestny poplatok za komunálny odpad.

Na zbernom dvore je možné bezodplatne uložiť len nasledovné zložky komunálneho odpadu:



objemný odpad - nábytok, koberce, staré vane, umývadla, okenné rámy bez výplne a pod. – odovzdáva sa v rozobratom stave (t. j. výlučne len odpad, ktorý sa nezmestí do smetnej nádoby),
kovy; kartón a papier; plasty; sklo,
elektroodpad - počítače, TV, kuchynské spotrebiče, telefóny, káble, elektrické náradie, chladničky, mrazničky, rádia, nabíjačky a pod. - odovzdáva sa kompletný bez chýbajúcich komponentov,
biologický rozložiteľný odpad - lístie, burina, odpad rastlinného pôvodu,
jedlé tuky a oleje, akumulátory, odpad obsahujúci ortuť - žiarovky a žiarivky.

Na zbernom dvore je možné odplatne (za poplatok) uložiť :

drobný stavebný odpad - stavebná suť, dlaždice a tehly, obklad, omietka, murivo, škridla pálená a betónová – t. j. odpad zo stavebných úprav, udržiavacích a rekonštrukčných prác vykonávaných fyzickou osobou (odpad vzniknutý pri prácach uskutočnených právnickou osobou nebude prevzatý).

Obsahom odpadu nemôže byť :

Nerozobratý nábytok,

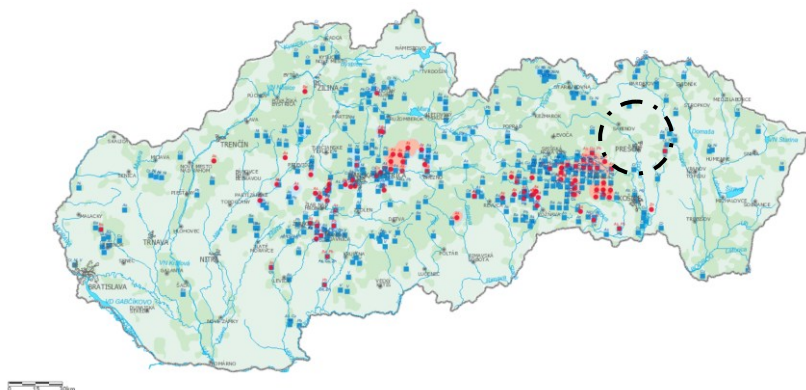
Uhynuté zvieratá a iný biologický odpad – na likvidáciu je potrebné vyhľadať v adresáre firiem špecializované firmy na likvidáciu tohto druhu odpadu (20.12.2024, <https://www.velkysaris.sk/zberny-dvor.phtml?id3=75112>).

Pôda

Hodnotené územie v okolí mesta Veľký Šariš tvoria prevažne plochy lesov, lúk a plôch s poľnohospodárskou činnosťou, ako aj so zastavanou plochou a tak sa predpokladá, že pôvodné horninové prostredie môže byť miestami znečistené priesakmi z poľnohospodárskej výroby a intenzívnou dopravou (II/502). Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd. Legislatívna ochrana pôd na území je zabezpečená Zákomom o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov ((v znení č. 205/2004 Z. z., 220/2004 Z. z., 364/2004 Z. z.(nepriamo), 572/2004 Z. z., 587/2004 Z. z., 326/2005 Z. z., 532/2005 Z. z., 39/2007 Z. z.(nepriamo), 515/2008 Z. z., 119/2010 Z. z.(nepriamo), 137/2010 Z. z.(nepriamo), 258/2011 Z. z., 39/2013 Z. z., 79/2015 Z. z.(nepriamo), 200/2022 Z. z.(nepriamo)). Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ktoré sú: produkcia biomasy, filtrácia, neutralizácia a premena látok v prírode, udržiavanie ekologického a genetického potenciálu živých organizmov v prírode, ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie, postup pri zmene druhu pozemku a postup pri odňatí poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodársky účel a sankcie za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom.

Kontaminácia pôd

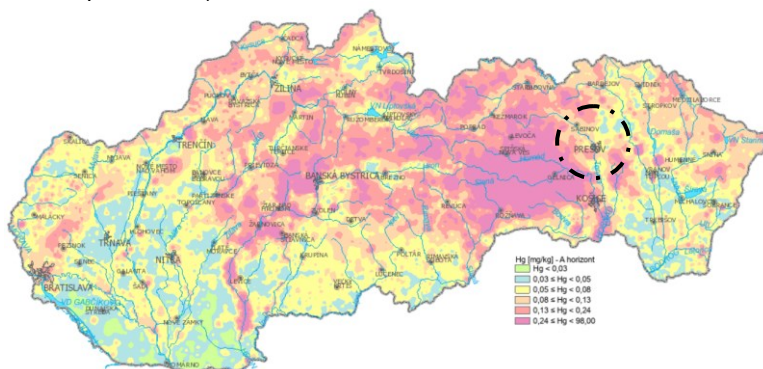
Región v okolí mesta Veľký Šariš **nepatrí** spomedzi ostatných regiónov SR ku kontaminovaným regiónom. Nasledujúci obrázok prezentuje región v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska.



Obrázok: Kontaminácia pôd v regióne.

Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>, 2024

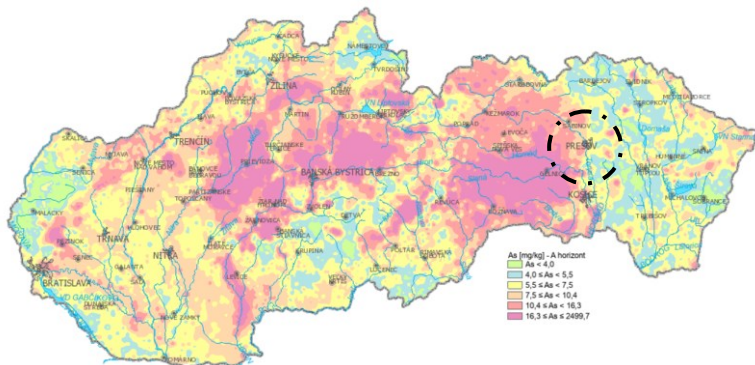
Svetová zdravotnícka organizácia identifikovala 10 chemických látok, ktoré vyvolávajú zásadné obavy z hľadiska verejného zdravia, a štyri z nich sú ťažké kovy: kadmium, ortuť, olovo a arzén. Ortuť sa v životnom prostredí vyskytuje prirodzene, vo všeobecnosti však býva bezpečne uchovaná v mineráloch a nepredstavuje žiadne významné riziko. Problém vzniká vplyvom ľudských činností, ktorých výsledkom je veľké množstvo ortuti uvoľnenej do životného prostredia a táto ortuť môže potom voľne cirkulovať tisícky rokov. Obavy vyvoláva hlavne ortuť vo vode a sedimentoch, pretože sa vyskytuje vo vysoko toxicknej forme a môže sa ľahko dostať do zvierat, a takto prejsť do ľudského potravinového reťazca. (15.10.2021, <https://www.eea.europa.eu/sk/articles/ortut-trvala-hrozba-pre-zivotne>).



Obrázok: Výskyt Ortuť v pôde - A horizont v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlasody/>, 2024

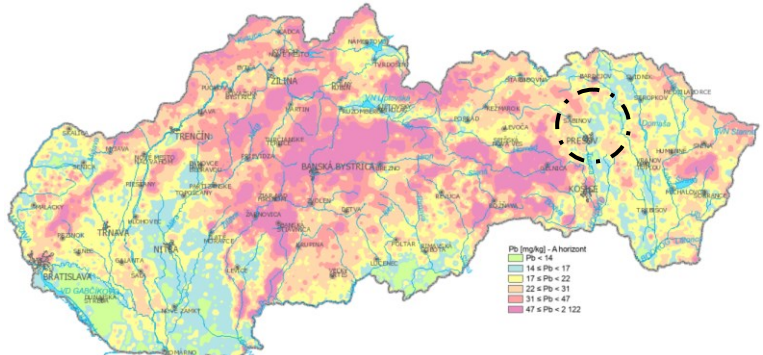
Z hľadiska zaťaženia A horizontu je región stredne až mierne zaťažený. Okolie **mesta Veľký Šariš** patrí medzi stredne zaťažené oblasti s obsahom 0,05 až 0,13 mg / kg pôdy.

Nasledujúci obrázok prezentuje prítomnosť Arzénu v pôde - A - horizont v regióne. Väčšina územia spadá do oblasti s obsahom Arzénu do stredne zaťažených pôd od 5,5 do 16,3 mg / kg.



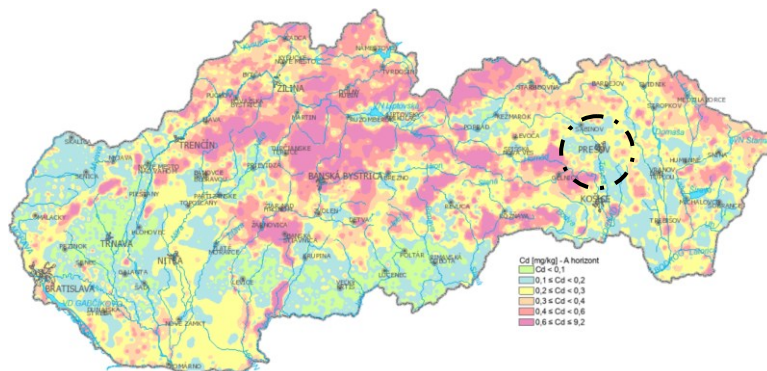
Obrázok: Výskyt Arzénu v pôde - A horizont v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlasody/>

Ďalším dôležitým prvkom, ktorý môže mať negatívny vplyv na zdravie obyvateľstva je ortuť a olovo. Hlavné centrálné oblasti spadajú do skupiny s nižším obsahom olova a do od 17 do 31 mg / kg pôdy.



Obrázok: Výskyt Olova v pôde - A horizont v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

Podľa monitoringu pôd na území SR možno zhodnotiť, že z hľadiska priestorovej diferenciácie obsahu Pb na území SR a v Veľkom Šariši zreteľne vidieť **prirodzené endogénne geochemické anomálie**, ktoré sa vyskytujú na mnohých miestach. Naproti tomu v severnej a severozápadnej časti SR, kde sa geochemické anomálie nevyskytujú môžeme konštatovať výraznú imisnú záťaž zo susedných krajín (LINKEŠ, et al., 1997). Mierne zaťaženou oblasťou je **územie mesta Veľký Šariš** a jeho okolie (jednotlivé lokality).



Obrázok: Výskyt Kadmia v pôde - A horizont v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

V prípade Kadmia sú viac zaťažené oblasti alokované západne od mesta Veľký Šariš. Územie vykazuje nízke hodnoty obsahu Kadmia od 0,1 do 0,2 mg / kg.

Erózia pôdy

Erózia pôdy je rozrušovanie (lat. erode = hrýzť) povrchu pevnín vodou, ľadom a vetrom. V závislosti od podmienok sa prejavuje jednotlivo alebo v určitej kombinácii. Znamená odnos pôdnej hmoty (denudácia), jej premiestňovanie do iných polôh (transport) a ukladanie (akumulácia) vo forme nánosu alebo prekryvu (Bedrna, 2002).

Zastúpenie kategórií ohrozenosti vodnou eróziou v okrese Prešov (% z poľnohospodárskej pôdy)					
Okres	Kategória eróznnej ohrozenosti				
	žiadna až slabá erózia	stredná erózia	silná erózia	extrémna erózia	
Prešov	13,69	32,11	33,31	20,89	
Prešovský kraj	13,43	24,21	37,12	25,24	

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/vod/vod.aspx, 2024

Erózia pôdy má negatívne dôsledky na vlastnosti pôdneho krytu – spôsobuje celkovú fyzikálnu a biologickú degradáciu pôdy, spočívajúcu v strate vrchnej najúrodnejšej vrstvy pôdy, úbytku humusu, organickej hmoty a rastlinných živín, znižuje rozsah biologického oživenia pôdy a jej celkovú produkčnú schopnosť (úrodnosť). Sprievodnými vplyvmi sú napr. zanášanie a eutrofizácia vodných tokov a nádrží, zvýšenie skeletnatosti pôdy, zmeny zrnitosti pôdy, zhoršenie jej obrábateľnosti. V podmienkach Slovenska patrí vodná erózia medzi najrozšírenejšie procesy degradácie pôdy.

Najrozsiahlejšie škody na pôdnom fonde boli spôsobené exhalátmi z poľnohospodárskej výroby.

Kontaminácia pôdy

Dotknuté územie, napriek skutočnosti, že sa vyznačuje vysokým stupňom poľnohospodárskej produkcie, patrí k oblastiam s menej kontaminovanými pôdami. Pri poľnohospodárskych pôdach možno reálne predpokladať, že vzhľadom na súčasnú ekonomickú situáciu v poľnohospodárstve dochádza v týchto pôdach k úbytku reziduí priemyselných hnojív a pesticidov. V zastavanom území sa kontaminované pôdy nachádzajú v okolí komunikácií, PD a drobných priemyselných prevádzok. Tiež sa vyskytujú určité formy znečistenia pôd na okraji zástavby mesta spojené so spôsobom bývania v dotknutom území, najmä z pestovateľskej činnosti a drobného chovu zvierat.



Degradácia pôdy eróziou

Vonkajšími faktormi mechanickej degradácie pôd sú vietor a zrážky podporované typom reliéfu a antropogénnou činnosťou. Reliéf v riešenom území je mierne hornatý. Erózia v menšom meradle sa môže prejavovať v západnej časti obce na miestnych vinohradoch, kde sú procesy zmyývania a akumulácie intenzívnejšie. Na druhej strane odkrytý terén s prevahou poľnohospodársky obrábanej ornej pôdy poskytuje priam ideálne podmienky pre veternú eróziu, najmä v mimovegetačnom období.

Správa povodí

Na území mesta Veľký Šariš sa nenachádzajú žiadni významní odberatelia povrchových či podzemných vôd. Z hľadiska kvantitatívnej vodohospodárskej bilancie stanovujúcej vzťah medzi zdrojmi vody a požiadavkami na vodu a zistením požiadaviek krytia vodnými zdrojmi v meste je vo všetkých bilančných profiloch zaznamenaný aktívny bilančný stav.

Kvalita povrchových vôd

Slovenský hydrometeorologický ústav meria najmä kvalitatívne parametre povrchových vôd na ploche 13,5 percenta z celkovej dĺžky tokov 24,8 tis. km. Útlmom priemyselnej a poľnohospodárskej výroby a rozšírením čistiarní odpadových vôd sa kvalita vody v 90. rokoch zlepšila. V oblastiach riečnych náplavov Torysy všetky analyzované vzorky podzemných vôd v stanovovanom rozsahu spĺňali kritériá pre pitné vody. Kvalita vody v Toryse v bode merania Šarišské Michaľany v r. 2001 – 2002 dosiahla u BSK5 III.stupeň, u pH II. stupeň, celkovo III. stupeň. V zmysle Nariadenia vlády SR č.296/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových a osobitných vôd boli hlavným znečisťovateľom stanovené ukazovatele prípustného stupňa znečistenia. Zdrojmi plošného znečistenia sú predovšetkým poľnohospodárstvo - hnojenie priemyselnými hnojivami, pesticídy, oševné plány, živočíšne farmy a pod., skládky a odkaliská, kaly z čistiarní odpadových vôd a z priemyslu, znečistenie dažďovými vodami zo spevnených plôch v meste. Potrebné je podľa potreby i priebežne monitorovať ovplyvnenie recipientov v blízkosti najvýznamnejších zdrojov. Je to významné tiež pre ochranu podzemných vôd ako aj pre ochranu pôd (ÚPO Veľký Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Podzemné vody

Kvalitu podzemných vôd ovplyvňuje horninové prostredie a kvalita vody v povrchových tokoch. Organické látky, ako kontaminanty, majú pôvod v povrchovom znečistení prostredia najmä odpadmi, priemyselnou činnosťou a poľnohospodárstvom. K najčastejším prekročeniam limitných hodnôt patria prekročenia obsahu Fe a Mn. Prekročenie limitných hodnôt bolo namerané u síranov, amónnych iónov, chloridov, dusitanov a dusičnanov ako dôsledok poľnohospodárskej činnosti (ÚPO Veľký Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

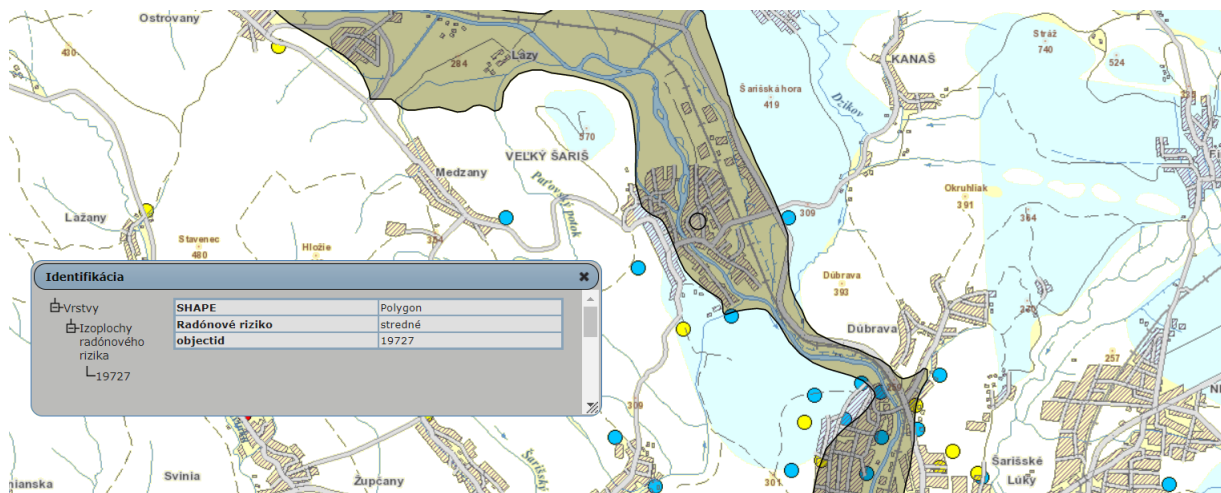
Ochrana proti povodňam

Príčinou vzniku povodní meste sú extrémne intenzívne dažde alebo náhle roztápanie snehu kombinované s výrazne zníženou schopnosťou, niekde až neschopnosťou územia zadržať dažďovú vodu (z dôvodu poškodenia krajiny – napr. rozorané medze, zlikvidované remízky, či odvodnená poľnohospodárska pôda). Rozsiahle zaasfaltované alebo betónové plochy v meste prispievajú k rýchlemu odtoku dažďových vôd a k vysušovaniu pôdy pod týmito zastavanými plochami, vrátane znižovania zásob podzemných vôd. Tieto faktory spôsobujú zmeny odtokových pomerov a zvyšujú riziko lokálnych povodní. Vysušená pôda bez protieróznych opatrení (okolité polia o rozlohe desiatok hektárov bez akejkoľvek vegetácie, či protieróznych opatrení) sa správa ako nepriepustný film. Medzi základné technické, biotechnické a hospodárske preventívne opatrenia ktoré by malo mesto a majitelia pozemkov vykonať patria nasledovné: **technické:** vsakovacie pásy po vrstevniciach (pozdĺžne plytké rigoly), budovanie depresii a vsakovacích jám na zadržiavanie a vsakovanie dažďovej vody v intravilánoch miest a obcí, vodoholdingy, drobné prehrádzky resp. stupne na vodných tokoch, bystrinách, v roklinách či stržiach, výstavba a údržba suchých nádrží - poldrov, objekty na líniových ochranných hrádzach na vypúšťanie vôd do záplavového územia, budovanie malých prietokových vodných nádrží a rybníkov a pod. **biotechnické:** vytváranie prirodzených prekážok povrchového odtoku – medze, trávnaté pásy, pásy stromov a krov, pôdne stupne, mokrade, optimálne zloženie a kvalita lesov, zatrávnovanie a zalesňovanie nevyužívaných plôch, zachovanie a využívanie meandrov vodných tokov a slepých ramien, budovanie vetrolamov, využitie svahových depresii ako vsakovacích a zádržných plôch a pod. **hospodárske opatrenia:** aplikácia vhodných postupov obrábania pôdy (napr. orba po vrstevnici), vytváranie malých prietokových a vodných nádrží na zachytávanie stekajúcich dažďových vôd zo spevnených plôch ako zásobníkov požiarnej vody, vodných plôch určených na rekreáciu alebo výpar, zabezpečenie dopĺňania odobratej vody z územia späť do územia odberu, obmedzovanie spevňovania plôch v zastavanom území, budovanie ochranných hrádzí čo najďalej od osi vodného toku a pod. (http://www.zmos.sk/strategia-zmos-v-oblasti-protipovodnovej-prevencie-a-ochrany-uzemia-miest-a-obci-pred-povodnami-.phtml?id3=32161&module_action__72644__id_art=14 043, 10.9.2013).

Radónové riziko

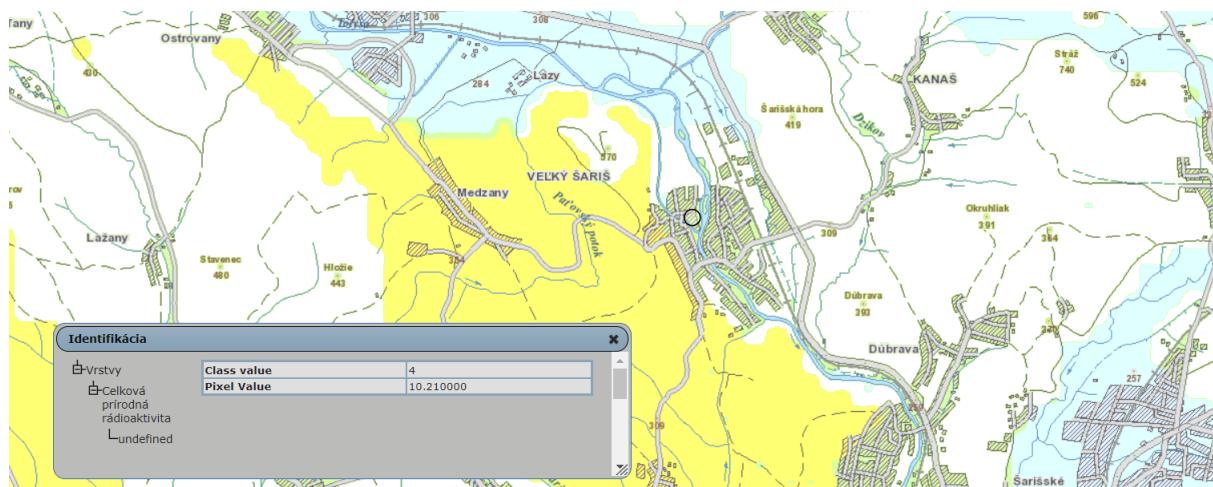


Podľa § 20 ods. 3 zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) (v znení č. 515/2008 Z. z., 384/2009 Z. z., 110/2010 Z. z., 136/2010 Z. z., 145/2010 Z. z., 268/2010 Z. z., 258/2011 Z. z., 409/2011 Z. z., 311/2013 Z. z., 160/2014 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 315/2016 Z. z., 147/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 49/2018 Z. z., 51/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 353/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 74/2020 Z. z., 310/2021 Z. z., 347/2021 Z. z., 253/2022 Z. z., **272/2023 Z. z.**) sa vymedzuje ako riziko stavebného využitia územia nízke radónové riziko. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia. Podrobnejšie posúdenie tohoto rizika je možné len meraním na jednotlivých parcelách s predpokladom využitia na stavebné účely.



Obrázok: Radónové riziko v meste Veľký Šariš

Zdroj: 10.12.2024, <https://apl.geology.sk/radio/>



Obrázok: Celková prírodná rádioaktivita v meste Veľký Šariš

Zdroj: 10.12.2024, <https://apl.geology.sk/radio/>

Podľa mapy „Prognóza radónového rizika“ uverejnenej v atlase krajiny Slovenskej republiky sa na riešenom území nachádzajú plochy väčšinou so stredným radónovým rizikom.

2.6. OBYVATEĽSTVO

V meste žije 95,52 % obyvateľov so slovenskou národnosťou. Celkovo viac ako 70 % obyvateľov sa hlási k rímskokatolíckemu vierovyznaniu. Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru obyvateľov mesta podľa pohlavia v roku 2023. Najviac obyvateľov je vo vekovej skupine od 45 do 49 rokov.



Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12. (Osoba)

	2023		Spolu	Rozdiel	Muži / ženy
	Muži	Ženy			
Spolu	3370	3539	6909	169	
4 roky alebo menej	234	207	441	-27	
Od 5 do 9 rokov	227	244	471	17	
Od 10 do 14 rokov	260	230	490	-30	
Od 15 do 19 rokov	232	229	461	-3	
Od 20 do 24 rokov	215	205	420	-10	
Od 25 do 29 rokov	212	204	416	-8	
Od 30 do 34 rokov	225	245	470	20	
Od 35 do 39 rokov	244	237	481	-7	
Od 40 do 44 rokov	262	268	530	6	
Od 45 do 49 rokov	272	285	557	13	
Od 50 do 54 rokov	251	257	508	6	
Od 55 do 59 rokov	195	177	372	-18	
Od 60 do 64 rokov	162	169	331	7	
Od 65 do 69 rokov	149	169	318	20	
Od 70 do 74 rokov	106	148	254	42	
Od 75 do 79 rokov	76	113	189	37	
Od 80 do 84 rokov	36	80	116	44	
Od 85 do 89 rokov	8	40	48	32	
Od 90 do 94 rokov	3	24	27	21	
Od 95 do 99 rokov	1	8	9	7	
Od 100 rokov					

Zdroj: ŠÚSR, 2023, DataCubes

Nasledujúca časť prezentuje štruktúru obyvateľstva podľa jednotlivých charakteristík, ako vek, vierovyznanie, vzdelanosť, pohlavie, atď.. Nasledujúca tabuľka prezentuje počet obyvateľov bývajúcich v meste Veľký Šariš k roku 2023.

Bývajúce obyvateľstvo v meste Veľký Šariš v roku 2023

	spolu	ženy	0-14	66+	15-65
Obyvateľstvo	6909	3539	1402	961	4546

V roku 2023 v meste Veľký Šariš žilo spolu 6909 trvalo bývajúcich obyvateľov. Najväčšiu skupinu tvorili obyvatelia vo vekovej skupine od 15 do 65 - produktívny vek (4546). Najmenšiu skupinu tvorili obyvatelia v poproduktívnom veku (1402). Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry obyvateľstva mesta Veľký Šariš podľa vierovyznania v roku 2021. Mesto je podľa kritéria vierovyznania homogénne. Dominantná časť obyvateľov sa hlásila k rímskokatolíckemu vierovyznaniu (70,75 %). K evanjelickému vierovyznaniu sa hlási 2,75 % obyvateľov. Celkovo 15,16 % obyvateľov je bez vyznania.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Rímskokatolícka cirkev	4578	70,75
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	178	2,75
Gréckokatolícka cirkev	393	6,70
Reformovaná kresťanská cirkev	8	0,12
Pravoslávna cirkev	77	1,19
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	5	0,08
iné	103	1,59
bez vyznania	981	15,16
nezistené	148	2,29
Spolu	6471	

Zdroj: www.statistics.sk

Pri 2,29 % obyvateľov nebolo zistené vierovyznanie. V malom zastúpení sú obyvatelia gréckokatolíckeho (6,70 %).



Z hľadiska národnostnej štruktúry sa prevažná časť obyvateľov hlási k slovenskej národnosti - 95,52 %. K českej národnosti sa hlási 0,37 % a maďarskej 0,03 %. V malej miere je zastúpená oficiálne rómska národnosť (1,7 %) a poľská národnosť (0,06 %). Nemecká národnosť bola zastúpená v počte 0,09 %.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti v %

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Slovenská	6181	95,52
Maďarská	2	0,03
Rómska	69	1,7
Rusínska	22	0,34
Ukrajinská	39	0,6
Česká	24	0,37
Nemecká	6	0,09
Moravská	0	0
Poľská	4	0,06
Ruská	0	0
Ostatné	20	0,31
Nezistené	104	1,61
Spolu	6471	

Zdroj: www.statistics.sk

V rámci okresu dochádza k nárastu počtu obyvateľov so slovenskou národnosťou. K poklesu dochádza v prípade obyvateľov moravskej národnosti a nemeckej národnosti.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti v okrese Prešov

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spolu	171202	171778	172536	173457	174286	175038	176181	176781	173187	173911	174741
Slovenská	146313	147022	147859	148861	149786	150604	151853	152585	157983	159006	160067
Maďarská	180	184	185	195	203	221	227	234	232	234	240
Rómska	5242	5351	5420	5535	5623	5678	5731	5774	3185	3152	3114
Rusínska	1644	1637	1629	1623	1615	1600	1590	1578	1186	1136	1101
Ukrajinská	773	770	774	777	772	801	815	803	720	713	727
Česká	675	685	705	722	740	765	787	793	643	644	651
Nemecká	83	84	84	83	84	89	90	95	73	76	78
Poľská	210	216	222	228	239	243	252	254	260	266	267
Chorvátska	0	0	0	0	0	0	0	0	21	21	22
Srbská	0	0	0	0	0	0	0	0	12	12	12
Ruská	98	101	101	101	100	101	102	106	89	90	88
Židovská	20	20	20	20	19	18	18	18	19	19	18
Moravská	54	54	54	52	48	47	47	45	22	22	20
Bulharská	38	40	40	41	43	44	48	47	44	42	43
Sliezska	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6	5
Grécka	11	12	13	13	14	14	12	13	15	16	16
Rumunská	15	15	20	20	20	21	23	22	13	17	19
Rakúska	14	14	14	14	16	17	19	21	17	18	18
Vietnamská	20	23	23	23	24	24	25	25	38	40	42
Albánska	0	0	0	0	0	0	0	0	32	39	37
Iná a nezistená	15812	15550	15373	15149	14940	14751	14542	14368	8400	8164	7975



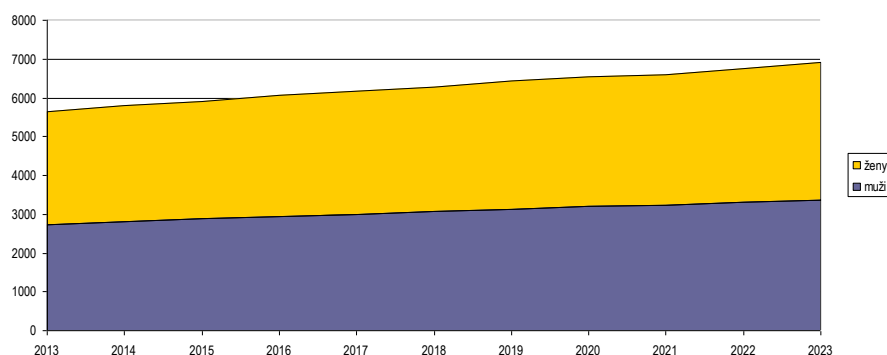
Demografia

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. V prípade mesta Veľký Šariš bol zaznamenaný nárast počtu obyvateľov na 6909.

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Veľký Šariš 01.01.	5483	5630	5802	5913	6065	6185	6289	6426	6471	6595	6759
Veľký Šariš 30.06.	5557	5716	5858	5989	6125	6237	6358	6487	6533	6677	6834
Veľký Šariš 31.12.	5630	5802	5913	6065	6185	6289	6426	6548	6595	6759	6909
muži	2727	2815	2879	2944	3004	3060	3127	3207	3226	3303	3370
ženy	2903	2987	3034	3121	3181	3229	3299	3341	3369	3456	3539
Index	-	1,031	1,019	1,026	1,020	1,017	1,022	1,019	1,007	1,025	1,022
Priemer Ix											1,021

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

Vývoj počtu žien a mužov do roku 2023



Zdroj: ŠÚ SR

Za sledované 11 ročné obdobie v priemere počet obyvateľov vzrástol o 22,7 %. Priemerný index dosiahol hodnotu 1,021, čo predstavuje priemerný ročný nárast o 2,07 %. V priebehu sledovaného obdobia bol vývoj počtu obyvateľov nerovnomerný. V roku 2023 bol zaznamenaný nárast o 150 obyvateľov, v predchádzajúcom roku roku to bolo 164 obyvateľov. Výraznejší nárast bol zaznamenaný v období rokov 2014. Celkovo v tomto období vzrástol počet o 172 obyvateľov.

Prirodzený prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka prezentuje prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v SR (hrubá miera) obyvateľov, ako aj prirodzený prírastok v meste Veľký Šariš.

Prirodzený prírastok											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Veľký Šariš											
Slovenská republika	0,51	0,68	0,33	0,96	0,75	0,61	0,7	-0,45	-3,1	-1,27	-1,01
Okres Prešov	3,18	3,69	3,8	4,45	4,18	3,37	4,08	2,18	0,45	2,97	3,24
prirodzený prírastok V. Šariš	27	28	24	15	14	10	28	5	5	31	37
hrubá miera pr. prír. V. Šariš	4,86	4,9	4,1	2,5	2,29	1,6	4,4	0,77	0,77	4,64	5,41

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

Vývoj ukazovateľa prirodzeného prírastku obyvateľstva v SR v sledovanom období vykazuje negatívny trend. Počet živonarodených prekračuje v meste počet zomrelých obyvateľov v každom roku sledovaného obdobia. Najvyšší prirodzený prírastok bol zaznamenaný v roku 2023 - 37 obyvateľov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet živonarodených a vývoj počtu narodených za mesto Veľký Šariš. V medziročnom porovnaní možno sledovať ustálený trend, aj napriek zlej ekonomickej situácii začínajúcich rodín a s tým súvisiacim problematickým zabezpečením základných životných potrieb – bývanie. Rastový trend v SR



bol evidovaný do roku 2017, kedy na 1000 obyvateľov pripadalo 10,66 živonarodených. Do roku 2023 klesol tento počet na 8,96. V súčasnosti je v meste vyrovnaný trend, aj keď vývoj počtu narodených v meste ovplyvnila ekonomická kríza (a pandemická situácia v roku 2020). Pokles pôrodnosti sa postupne znižoval aj od roku 2014. V roku 2023 hodnota dosiahla 11,56.

Počet živonarodených											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenská republika	10,13	10,16	10,25	10,6	10,66	10,58	10,46	10,38	10,39	9,7	8,96
Okres Prešov	11,31	11,68	12,16	12,21	12,31	11,91	12,28	11,81	12,19	12,1	11,24
Narodení V. Šariš.	61	74	71	71	65	73	80	64	79	78	79
Živonarodení V. Šariš.	61	74	71	71	65	73	80	64	79	78	79
hrubá miera živorod. V. Šariš.	10,98	12,95	12,12	11,86	10,61	11,7	12,58	9,87	12,09	11,68	11,56

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

Štatistika počtu potratov v SR vykazuje porovnateľné tendencie, ako v prípade mestskej štatistiky. Z hľadiska trendu počet potratov v meste mierne narastá, hodnota sa nachádza zväčša pod okresnými hodnotami. Najviac potratov bolo evidovaných v roku 2022 a to 22.

Počet potratov											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenská republika	3,02	2,88	2,88	2,81	2,67	2,56	2,52	2,33	2,15	2,07	2,02
Okres Prešov	3,68	3,24	3,4	3,46	2,84	2,89	2,58	2,29	2,27	2,1	1,92
Potratovosť V. Šariš.	1	2	3	5	10	12	11	9	14	22	17
hrubá miera potratovosti V. Šar.	0,18	0,35	0,51	0,83	1,63	1,92	1,73	1,39	2,14	3,29	2,49
index potratovosti V. Šariš.	1,64	2,7	4,23	7,04	15,38	16,44	13,75	14,06	17,72	28,21	21,52
ukončené tehotenstvá V. Šar.	62	76	74	76	75	85	91	73	93	100	96
hrubá miera uk. tehot. V. Šar.	11,16	13,3	12,63	12,69	12,24	13,63	14,31	11,25	14,24	14,98	14,05

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

Počet zomretých obyvateľov SR (hrubá miera) vykazuje stabilný trend s miernym trendom rastu. Počet kolíše okolo 10,32. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2022. V prípade mesta Veľký Šariš sa postupne počet zomretých stabilizoval (2022). V roku 2013 bolo evidovaných 34 zomretých, v roku 2023 bol ich počet na úrovni 42. V roku 2021 a 2022 to bolo 74 a 47 (spôsobené pandemickou situáciou a zhoršenou dostupnosťou zdravotnej starostlivosti). Najvyšší počet zomretých bol evidovaný práve v rokoch 2018 a 2021.

Počet zomretých											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenská republika	9,62	9,48	9,92	9,64	9,91	9,97	9,76	10,82	13,5	10,97	9,98
Okres Prešov	8,12	7,99	8,36	7,76	8,13	8,54	8,2	9,63	11,74	9,13	8
Zomretí V. Šariš.	34	46	47	56	51	63	52	59	74	47	42
hrubá miera úmrtnosti V. Šariš.	6,12	8,05	8,02	9,35	8,33	10,1	8,18	9,1	11,33	7,04	6,15

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

Migrácia obyvateľstva

Migrácia obyvateľstva t.j. rozdiel medzi prisťahovanými a vystáňovanými obyvateľmi vykazuje negatívny vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v meste pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok pozitívny trend takmer v každom roku. Najvyššia pozitívna bilancia bola evidovaná v roku 2016 a 2022.

Saldo sťahovania											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenská republika	0,44	0,32	0,58	0,72	0,68	0,73	0,67	0,8	0,43	0,18	0,26
Okres Prešov	0,74	-0,33	0,6	0,88	0,59	0,94	2,43	1,22	1,76	1,2	1,53
migračné saldo V. Šariš.	120	144	87	137	106	94	109	117	119	133	113
hr. miera migr. salda V. Šar.	21,6	25,19	14,85	22,88	17,31	15,07	17,15	18,04	18,22	19,92	16,53

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024



Nasledujúca tabuľka prezentuje absolútne hodnoty migrujúcich za mesto Veľký Šariš. Najvyšší počet obyvateľov migruje mimo územia (mesto Bratislava). Malá časť obyvateľov sa vysťahovala mimo vzdialenejších hraníc SR a to Nemecko, Anglicko, atď..

Migrácia obyvateľstva											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
pristahovaní	187	225	168	205	184	190	186	188	196	256	183
vysťahovaní	67	81	81	68	78	96	77	71	77	123	70

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

V sledovanom období postupne počet vysťahovaných narastal hlavne do roku 2018. Stúpajúca tendencia bola zaznamenaná aj do roku 2022, následne do roku 2023 (123) klesol ich počet na 70. Najväčší počet pristahovaných bol evidovaný v roku 2022, kedy sa do mesta pristahovalo celkovo 256 obyvateľov.

Celkový prírastok

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku obyvateľov v SR (hrubá miera), ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku a absolútne hodnoty za mesto. Celkový prírastok vykázal v SR takmer vždy kladnú hodnotu (s výnimkou roku 2021 až 2023).

Celkový prírastok (- úbytok)											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenská republika	0,94	1	0,9	1,67	1,43	1,34	1,37	0,35	-2,68	-1,09	-0,76
Okres Prešov	3,92	3,36	4,4	5,32	4,77	4,31	6,51	3,4	2,21	4,17	4,76
celkový prírastok V. Šariš.	147	172	111	152	120	104	137	122	124	164	150
hrubá miera celk. pr. V. Šariš.	26,46	30,09	18,95	25,38	19,59	16,67	21,55	18,81	18,98	24,56	21,95

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

Celkový prírastok v meste vykazuje nerovnomerný trend. K najvyššiemu prírastku došlo v roku 2014, kedy nárast počtu obyvateľov dosiahol hodnotu 172. Naopak k najmenšiemu prírastku došlo v roku 2015, kedy celkový počet obyvateľov stúpil o 111 obyvateľov.

Počet sobášov a rozvodov

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu sobášov a rozvodov v SR (hrubá miera) a sobášnosť a rozvodovosť v meste Veľký Šariš. Rovnako, ako v prípade predchádzajúcich štatistík, je aj v tomto prípade problematické identifikovanie trendu. Hrubá miera v okrese roku 2013 dosiahla hodnotu 5,24. Do roku 2023 mierne klesla na 4,72.

Počet sobášov											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenská republika	4,71	4,93	5,31	5,51	5,76	5,72	5,44	4,35	4,84	5,37	4,88
Okres Prešov	5,46	5,6	5,72	5,9	6,18	5,94	5,93	4,92	5,48	5,47	4,86
Sobášnosť V. Šariš.	28	27	27	25	38	25	28	26	31	36	30
hrubá miera sobášnosti V. Š.	5,04	4,72	4,61	4,17	6,2	4,01	4,4	4,01	4,75	5,39	4,39

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

V porovnaní s regionálnou štatistikou je sobášnosť v meste nižšia, ako v prípade okresu. Najväčší počet sobášov bol v meste evidovaný v roku 2017 a 2022. V prípade rozvodovosti boli hodnoty nad, aj pod úrovňou SR. Najväčší počet rozvodov bol v meste evidovaný v roku 2017, 2019 a 2020.

Počet rozvodov											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenská republika	2,02	1,94	1,8	1,71	1,77	1,76	1,74	1,52	1,49	1,51	1,51
Okres Prešov	1,49	1,42	1,39	1,21	1,57	1,33	1,57	1,41	1,28	1,17	1,24
Rozvodovosť V. Šariš.	6	4	5	5	14	9	12	13	10	9	11



hrubá miera roz. V. Šariš.	1,08	0,7	0,85	0,83	2,29	1,44	1,89	2	1,53	1,35	1,61
index rozvodovosti V. Šariš.	21,43	14,81	18,52	20	36,84	36	42,86	50	32,26	25	36,67

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru obyvateľov podľa rodinného stavu. Celkovo 46,48 % obyvateľov bolo v meste slobodných a 41,80 % ženatých/vydatých. V meste žilo 5,80 % rozvedených obyvateľov.

Štruktúra obyvateľov mesta podľa rodinného stavu v roku 2021			
dosiahnuté vzdelanie	počet		%
slobodný / slobodná	3008		46,48
ženatý / vydatá	2705		41,80
rozvedený / rozvedená	375		5,80
vdovec / vdova	377		5,83
nezistené	6		0,09
Spolu	6471		

Zdroj: statistics.sk, 10.5.2023

Hustota obyvateľov

Nasledujúca tabuľka prezentuje hustotu obyvateľov na km². Hustota obyvateľstva v meste je nad úrovňou Slovenska. Z dlhodobého hľadiska dochádza v meste k nárastu hustoty obyvateľstva. V roku 2013 dosiahla hustota hodnotu 215,97 a do roku 2023 stúpla na hodnotu 265,63.

Hustota obyvateľov na km2 k 31.12. podľa územie a rok											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mestá	406,74	405,9	405,13	400,79	399,84	399,06	398,27	394,81	392,06	389,2	386,88
Vidiek	59,34	59,61	59,87	60,03	60,34	60,66	60,98	61,23	61,31	61,57	61,86
Slovenská republika	110,4	110,51	110,61	110,75	110,93	111,08	111,23	111,33	110,98	110,78	110,67
Prešovský kraj	91,18	91,32	91,42	91,55	91,73	91,88	92,02	92,13	90,08	90,04	90,1
Okres Prešov	182,97	183,62	184,33	185,23	186,17	187,01	188,03	188,96	185,23	185,82	186,65
Veľký Šariš	215,97	222,17	227,67	232,78	238,07	242,42	247,1	252,14	253,93	259,52	265,63

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

Veková štruktúra obyvateľstva mesta

Nasledujúca tabuľka predstavuje vývoj počtu obyvateľov podľa 5 ročných vekových skupín.

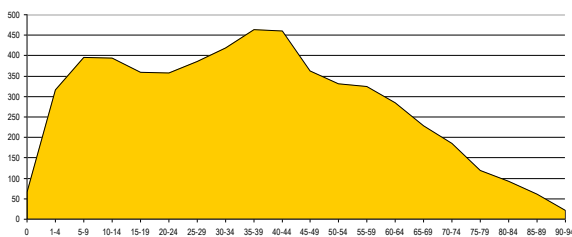
Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spolu	5630	5802	5913	6065	6185	6289	6426	6548	6595	6759	6909
0	66	75	71	75	66	75	80	68	83	84	80
1-4	316	319	308	314	308	314	317	322	330	349	361
5-9	396	417	422	443	456	447	450	447	435	445	471
10-14	394	399	407	409	423	426	449	466	489	497	490
15-19	360	386	406	405	412	426	421	426	427	451	461
20-24	358	375	385	396	395	381	409	430	426	419	420
25-29	386	369	361	385	385	405	422	427	430	431	416
30-34	419	421	423	424	436	448	421	416	433	435	470
35-39	463	475	472	467	458	470	471	483	470	487	481
40-44	461	502	546	539	545	510	515	511	520	522	530
45-49	362	374	381	437	453	505	540	580	563	578	557
50-54	331	338	338	346	371	381	391	390	435	451	508
55-59	325	331	332	325	330	338	343	359	345	357	372
60-64	285	276	273	302	330	329	333	342	323	328	331
65-69	228	259	277	289	281	280	276	273	287	318	318
70-74	186	173	176	167	191	216	246	262	261	247	254
75-79	119	146	161	170	164	163	157	157	145	160	189



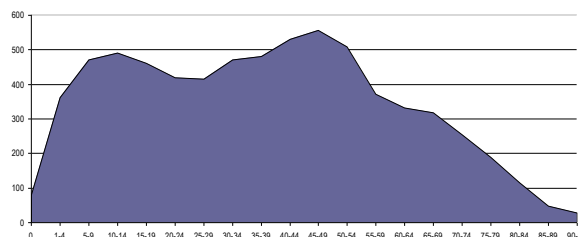
80-84	93	85	91	86	92	90	101	110	126	123	116
85-89	61	64	58	58	62	58	50	49	38	48	48
90-94	21	16	24	25	25	24	30	26	24	20	27
95-99	0	2	1	3	2	3	4	4	5	9	9

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

Vekové zloženie obyvateľstva v roku 2013 a 2023



2013



2023

K najvyššiemu nárastu došlo vo vekových skupinách od 45 do 54 a 65 do 79 rokov. Sledovanie jednotlivých vekových skupín je dôležité z hľadiska formovania ponuky služieb a formovania infraštruktúry v meste Veľký Šariš.

Prognózy

Deti predškolského veku

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 0-4

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
0	84	85	86	88	89	90	92	93	94	95	97
1-4	351	355	359	363	367	371	375	379	383	387	391
0 priem. Index				1,015	% nárast 0						13,855
1-4 priem. Index				1,011	% nárast 1 – 4						10,157
Abs. nárast											47
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											6,092
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											5,851

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v najbližších 11 rokoch by mal narásť počet detí od 1 do 4 roka o 10,157 % a v skupine do 1 roka by mal počet stúpnuť o 13,855 %. V priemere by mal klesnúť podiel na celkovom počte obyvateľov. Kým v roku 2025 by mal podiel na celkovom počte činiť 6,092 %, do roku 2035 by mal tento podiel klesnúť na 5,851 %. V absolútnom vyjadrení dôjde k nárastu počtu detí o cca. 47. Nárast by mal byť relatívne významný a teda bude vytvárať tlak na zvyšovanie kapacít zariadení poskytujúcich verejné služby pre túto vekovú skupinu.

Veková skupina 5 – 14

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 5-14

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
5-9	473	477	482	487	492	497	501	506	511	516	521
10-14	521	532	544	555	567	578	589	601	612	624	635
5-9 – pr. Index				1,010	% nárast 5 - 9						9,141
10-14 pr. Index				1,020	% nárast 10 - 14						19,761
Abs. nárast											146
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											13,912
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											13,824

V skupine obyvateľov od 5 do 14 rokov sa predpokladá nárast. V absolútnom vyjadrení by mal počet detí v tomto veku stúpnuť o 146. V skupine od 5 do 9 rokov by mal počet detí stúpnuť o 9,141 %. V skupine od 10 do 14 rokov



by mal počet detí stúpnuť o 19,761 %. Deti v tomto veku sú spotrebiteľmi služieb predškolského vzdelávania, základného vzdelávania, mimoškolskej záujmovej činnosti a do určitej miery aj zdravotníckych služieb. Celkový podiel na štruktúre by mal klesnúť na 13,824 %. Mesto v súčasnosti zabezpečuje služby predškolského vzdelávania vo viacerých zariadeniach a je aj zriaďovateľom základných škôl.

Veková skupina 15 – 19

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 15-19											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
15-19	472	480	488	496	504	512	520	528	536	544	552
15-19 – pr. Index				1,016	% nárast 15-19						15,224
Abs. nárast											72
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											6,615
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											6,603

Veková skupina je spotrebiteľom služieb vzdelávania - stredoškolský stupeň, ako aj záujmovej činnosti. V prípade, že sa doterajší trend vývoja zachová, predpokladá sa nárast počtu obyvateľov. Podiel na celkovom počte obyvateľov by mal do roku 2035 mierne klesnúť na 6,603 %. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov stúpnuť o 72.

Veková skupina 20 – 29

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 20-29											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
20-24	443	450	456	462	469	475	481	487	494	500	506
25-29	448	454	461	468	474	481	487	494	501	507	514
20-24 - pr. Index				1,013	% nárast – 20-24						12,750
25-29 - pr. Index				1,014	% nárast 25 – 29						13,266
Abs. nárast											116
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											12,479
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											12,216

V rizikovej skupine od 20 do 29 sa predpokladá celkový nárast o 116 obyvateľov. Celkovo 12,750 % nárast sa predpokladá v skupine od 20 do 24. V skupine od 25 do 29 rokov sa predpokladá % nárast o 13,266 %. Táto skupina je spotrebiteľom bežných verejných služieb, zároveň sa vyznačuje najintenzívnejšou migračnou aktivitou.

Veková skupina 30 – 44

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 30-44											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
30-34	451	454	457	460	462	465	468	471	474	477	479
35-39	484	485	487	489	490	492	493	495	497	498	500
40-44	535	537	540	542	544	547	549	551	554	556	559
30-34 - pr. Index				1,006	% nárast – 30-34						5,622
35-39 - pr. Index				1,003	% nárast – 35-39						2,994
40-44 - pr. Index				1,004	% nárast – 40-44						3,992
Abs. nárast											61
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											20,581
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											18,571

Vekové skupiny od 30 do 44 rokov predpokladajú homogénny vývoj. V skupine od 30 – 34 sa predpokladá nárast o 5,622 %. Nárast sa predpokladá aj v skupine od 35 – 39 rokov. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb. Nižšie vekové skupiny tiež preferujú možnosti aktívneho trávenia voľného času. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov v tejto vekovej skupine stúpnuť o 61. Kým v roku 2025 sa predpokladá celkový podiel na 20,581 %, do roku 2035 by tento podiel mal klesnúť na 18,571 %.



Veková skupina 45 – 59

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 45-59											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
45-49	657	682	706	731	756	780	805	829	854	879	903
50-54	500	515	531	547	563	578	594	610	626	642	657
55-59	371	375	379	383	387	392	396	400	404	408	412
45-49 – pr. Index				1,033	% nárast - 45-49						33,748
50-54 - pr. Index				1,028	% nárast - 50-54						28,432
55-59 - pr. Index				1,011	% nárast - 55-59						10,129
Abs. nárast											401
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											21,387
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											23,395

Vo vekových skupinách od 45 do 59 rokov sa predpokladá nárast v skupine. V skupine od 55 – 59 sa predpokladá nárast o 10,129 %. K nárastu by malo dôjsť aj v prípade skupiny od 50 do 54 rokov. V absolútnom vyjadrení by mal stúpnuť počet obyvateľov o 401. Celkový podiel na počte obyvateľov by mal činiť 23,395 %. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb, ako aj zdravotníckych služieb, kultúry a športu.

Veková skupina 60 –

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
60-64	357	363	369	375	381	387	393	399	405	411	418
65-69	324	330	336	342	348	355	361	367	373	379	385
70-74	289	299	309	320	330	340	351	361	371	382	392
75-79	178	181	184	187	190	193	196	199	202	205	208
80-84	128	132	136	140	144	148	152	156	160	164	167
85-89	40	38	36	34	32	30	28	26	24	22	20
90-94	27	28	28	29	29	30	30	31	31	32	32
95-99	9	10	11	12	13	14	14	15	16	17	18
100-104											
60+ – pr. Index				1,020	% nárast – 60+						19,140
Abs. nárast											259
% z celkového počtu obyvateľov - 2023											18,934
% z celkového počtu obyvateľov - 2033											19,540

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 19,140 %. Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 19,540 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o 259 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov by malo mesto zabezpečiť dostatočnú ponuku sociálnych služieb, ponuku zdravotníckych služieb a bezpečnosť.

Ďalšie demografické charakteristiky

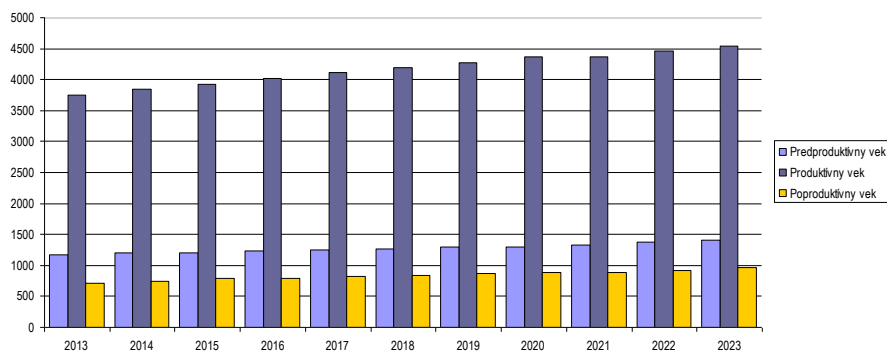
Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v poproduktívnom veku. V skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný nárast. Za 11 ročné obdobie vzrástol počet obyvateľov o cca. 35,7 %. V skupine v predproduktívnom veku bol zaznamenaný nárast (19,62 %). Počet obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal nárast o - 21,22 %.

Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Predproduktívny vek	1172	1210	1208	1241	1253	1262	1296	1303	1337	1375	1402
Produktívny vek	3750	3847	3917	4026	4115	4193	4266	4364	4372	4459	4546
Poproduktívny vek	708	745	788	798	817	834	864	881	886	925	961

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

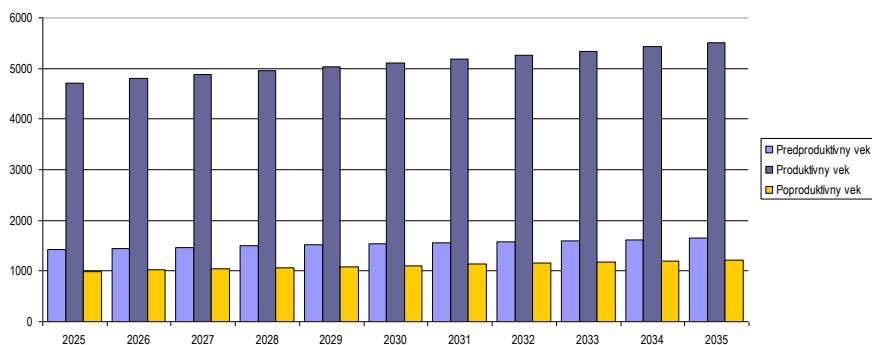


Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období



Ako prezentuje graf, za uvedených 11 rokov došlo k nárastu vo vekovej skupine predproduktívneho, produktívneho aj poproduktívneho veku.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2035



Do roku 2035 sa predpokladá nárast obyvateľov vo všetkých vekových skupinách. Štatisticky sa predpokladá stabilizácia rastu počtu obyvateľov v predproduktívnom veku (jednotlivé kohorty a budú vyvíjať heterogénne).

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2035

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Predproduktívny vek	1429	1450	1472	1493	1514	1536	1557	1579	1600	1622	1643
Produktívny vek	4717	4796	4874	4952	5031	5109	5187	5266	5344	5422	5501
Poproduktívny vek	996	1018	1041	1064	1086	1109	1132	1154	1177	1199	1222

Za ekonomicky aktívne obyvateľstvo sa považujú osoby, ktoré sú v pracovnom, členskom, služobnom alebo obdobnom pomere k nejakej organizácii, družstvu, súkromnej osobe alebo inému právnomu subjektu, zamestnávateľia, pomáhajúci, nezamestnaní, osoby samostatne činné, a to bez ohľadu na dĺžku pracovného úväzku. Za ekonomicky aktívnych sa považujú aj osoby na vojenskom cvičení, vo väzbe a vo výkone trestu odňatia slobody – pokiaľ trval ich pracovný pomer, ženy na materskej – rodičovskej dovolenke, ak trval ich pracovný pomer a nezamestnaní. Celkový rozsah ekonomickej aktivity obyvateľstva ovplyvňuje predovšetkým veková štruktúra obyvateľstva – predovšetkým zastúpenie obyvateľstva v produktívnom veku, ako aj zamestnanosť žien.

Najviac ekonomicky činného obyvateľstva pripadá na vekovú skupinu od 40 do 49 rokov. Naopak najmenšiu skupinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria obyvatelia od 55 do 64 rokov. Pokles v medzioročnom porovnaní 2013 až 2023 nebol zaznamenaný. K najväčšiemu nárastu došlo v prípade skupiny od 45 do 54 rokov.



Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa štruktúry veku a pohlavia k 2013 a 2023

Vek	2013	2023	rozdiel 2023 -2013
15-19	360	461	101
20-24	358	420	62
25-29	386	416	30
30-34	419	470	51
35-39	463	481	18
40-44	461	530	69
45-49	362	557	195
50-54	331	508	177
55-59	325	372	47
60-64	285	331	46

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024, 2022

Z ekonomického hľadiska je daná štruktúra vyhovujúca, nakoľko sa pomerne veľká časť ekonomicky činných obyvateľov pohybuje vo vekovej skupine od 20 do 34 rokov.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa prevažná časť obyvateľov hlási k slovenskej národnosti - 95,52 %. K českej národnosti sa hlási 0,37 % a maďarskej 0,03 %. V malej miere je zastúpená oficiálne rómska národnosť (1,7 %) a poľská národnosť (0,06 %). Nemecká národnosť bola zastúpená v počte 0,09 %.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti v %

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Slovenská	6181	95,52
Maďarská	2	0,03
Rómská	69	1,7
Rusínská	22	0,34
Ukrajinská	39	0,6
Česká	24	0,37
Nemecká	6	0,09
Moravská	0	0
Poľská	4	0,06
Ruská	0	0
Ostatné	20	0,31
Nezistené	104	1,61
Spolu	6471	

Zdroj: www.statistics.sk

V rámci okresu dochádza k nárastu počtu obyvateľov so slovenskou národnosťou.

2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ

V meste Veľký Šariš majú najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva občania s vysokoškolským vzdelaním (20,75 %) a s úplným stredným vzdelaním s maturitou (23,55 %) a so základným vzdelaním (19,89 %).

Podrobná vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta v roku 2021

dosiahnuté vzdelanie	počet	%
bez vzdelania (osoby 0-14 rokov)	912	14,90
základné	1287	19,89
stredné odborné učňovské (bez maturity)	959	14,82
úplné stredné (s maturitou)	1524	23,55
vyššie odborné vzdelanie	318	4,91
vysokoškolské	1343	20,75
bez školského vzdelania (15+ rokov)	18	0,28
nezistené	110	1,70



Spolu
Zdroj: statistics.sk, 10.12.2024

6471

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra vyhovujúci pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v meste ďalej zvyšovať počet obyvateľov so stredným odborným a úplným stredným vzdelaním. Uvedené ciele je možné dosiahnuť vhodnými opatreniami štátnej vzdelávacej politiky. Mesto na uvedené má len obmedzený dosah.

Vývoj nezamestnanosti

Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2017 klesajúci trend. V roku 2023 bolo evidovaných v meste Veľký Šariš 305 nezamestnaných, z toho 162 žien. Z dlhodobého hľadiska dochádza k poklesu nezamestnaných. Od roku 2020 sa počet evidovaných z dôvodu COVID zvýšil.

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa územie, pohlavie a rok v %											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nezamestnaní	479	445	454	357	299	249	290	327	326	313	305
Z toho ženy	209	203	217	181	155	132	151	177	175	182	162
Miera nezamestnanosti	12,8	11,6	11,6	8,9	7,3	5,9	6,8	7,5	7,5	7,0	6,7

DataCube ŠÚ, 2024

Relatívny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v regióne prezentuje nasledujúca tabuľka.

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa územie, pohlavie a rok v %											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenská republika	13,50	12,29	10,63	8,76	5,94	5,04	4,92	7,57	6,76	5,90	5,08
Prešovský kraj	19,35	17,45	15,5	13,91	9,68	8,61	8,19	11,39	10,75	9,98	8,36
Okres Prešov	16,88	14,84	12,54	10,54	6,74	5,84	5,6	8,69	8,44	7,69	6,94
Muži	17,02	15,13	12,31	10,08	6,02	4,96	4,72	8,13	7,45	6,67	5,89
Ženy	16,71	14,47	12,84	11,11	7,62	6,91	6,68	9,35	9,69	8,94	8,19

Zdroj: ÚPSVAR, 2013-2023

Vyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola takmer počas celého obdobia v prípade ženskej populácie. V roku 2013 dosiahla úroveň 8,19 %. Najvyššia úroveň v prípade mužskej populácie sa dosiahla v roku 2013 (17,02 %). Najväčší počet nezamestnaných obyvateľov pripadal na skupinu vo veku od 35-49 a skupinu od 50 rokov. V tejto skupine podiel mierne narastá. K znižovaniu podielu dochádza v prípade skupiny od 15 do 24 rokov, kedy do roku 2023 klesol podiel v okrese na 12,71 %.

Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku											
Okr. Prešov	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
15-24	19,17	19,22	16,30	14,04	12,53	12,05	12,77	13,41	12,97	12,69	12,71
25-34	24,64	24,32	25,05	24,58	23,14	23,54	23,35	23,87	21,88	23,57	22,67
35-49	33,05	31,83	33,45	34,75	35,55	35,14	35,27	34,96	35,87	35,77	36,73
50 a viac	23,13	24,63	25,20	26,63	28,78	29,27	28,61	27,75	29,28	27,98	27,89

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024

Významným ukazovateľom na trhu práce je doba evidencie nezamestnaných obyvateľov. Negatívom je skupina obyvateľov dlhodobo nezamestnaných nad 24 mesiacov, ktorí strácajú pracovné návyky. Z hľadiska dosiahnutého vzdelania tvorili najväčšiu skupinu obyvatelia bez vzdelania a so základným vzdelaním. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu znevýhodnených na trhu práce v okrese Prešov.

Znevýhodnení na trhu práce											
Okr. Prešov	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
P.uch. o zam. so ZP	433	466	438	344	202	174	160	228	276	191	154
P.uch. o zam. abs.	1 075	942	707	526	313	296	255	372	326	271	252
P.uch. o zam. - mladi.	158	122	65	54	32	32	36	39	37	35	48
P.dlh. ev. uch. o zam.	8 913	8 272	7 001	5 776	3 742	2 805	2 365	3 262	3 987	3 321	3 134

Zdroj: 16.12.2024, DataCube ŠÚ, 2024



Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôbovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytvárania nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti mesto spolupracuje s ÚPSVaR v krajskom meste Prešov. Mesto spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (APTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov APTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj mestom samotným. Mesto v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci aktivačných prác. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

Mesto Veľký Šariš dlhodobo vytvára pracovné podmienky pre udržanie a získanie základných pracovných návykov, ktoré svojím charakterom môžeme považovať za nízko prahové. V oblasti služieb zamestnanosti nie je dostatočne flexibilný pre reflektovanie rôznych potrieb na strane trhu práce ale aj na strane nezamestnaného. Je veľmi obtiažné nájsť nástroj k motivovaniu pre úrad práce, aj keď vláda v tomto smere značne rokuje a motivuje nezamestnaných k zvýšeniu umiestnenia, hlavne dlhodobo nezamestnaných a mladých ľudí po ukončení stredných škôl prostredníctvom rôznych projektov. Mesto už niekoľko rokov využíva Národný projekt HRADY – zapojenie nezamestnaných do záchrany kultúrneho dedičstva, v oblasti technických služieb zamestnáva občanov, ktorých pomalými a postupnými krokmi a sústavnou podporou včleňujú pracovné návyky u ľudí bez akéhokoľvek vzdelania, pracovných skúseností a zručností. Taktiež mesto využíva pomoc pre nezamestnaných prostredníctvom aktivačnej činnosti obyvateľov.

Štruktúra zamestnanosti

Reštrukturalizácia ekonomiky od konca osemdesiatych rokov mala významný dopad aj na zamestnanosť obyvateľstva v okrese. Hlavný pracovný trh pre okres sa nachádza priamo krajskom meste Prešov, v meste Veľký Šariš, Bratislave, Anglicku, Rakúsku, Nemecku, prípadne v Českej republike.

Zmeny, ktoré sa udiali v predošlom období sa dotkli predovšetkým väčšiny priemyselných odvetví. Po prvotnom poklese pokračovalo mierne zvyšovanie aktivity v oblasti priemyselnej výroby. Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru pracujúcich podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva podľa klasifikácie NACE. Najväčšie zastúpenie majú v meste a regióne priemyselné odvetvia (21,5 %), obchod a vzdelávanie (17,1 a 12,5 %). Vysoký podiel pripadal aj na verejnú správu (10,2 %). Najvýraznejší pokles nastal v prípade poľnohospodárstva a lesníctva.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Poľnohospodárstvo, lesníctvo ..	2,0	1,9	1,7	1,6	1,3	1,2	1,3	1,2	0,9	1,0	1,1
Priemysel spolu	25,0	25,2	25,7	26,0	26,7	23,6	23,7	25,0	24,0	24,6	23,1
Ťažba a dobývanie	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3	0,1	0,3
Priemyselná výroba	22,9	22,9	23,6	24,1	24,7	22,1	22,2	23,7	22,5	23,2	21,5
Dodávka elektriny, plynu, ...	0,8	0,9	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Dodávka vody; čistenie a odv...	1,2	1,2	1,2	1,2	1,0	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7
Stavebníctvo	5,7	5,2	5,2	3,2	4,6	6,0	3,4	4,2	3,8	4,9	4,1
Veľkoobchod a maloobchod; ...	16,0	16,1	15,4	15,0	16,0	18,4	15,7	16,0	16,4	16,9	17,1
Doprava a skladovanie	5,9	6,2	6,2	8,7	5,6	4,9	6,4	5,4	5,5	5,5	6,1
Ubytovacie a stravovacie slu..	3,0	2,9	2,7	2,3	2,7	2,7	1,4	1,7	3,3	2,9	3,9
Informácie a komunikácia	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	1,2	1,4	1,3	1,3
Finančné a poisťovacie čin...	1,9	1,9	1,7	1,7	1,8	1,4	1,5	1,5	1,4	1,4	1,5



Činnosti v oblasti nehnuteľností	1,4	1,3	1,3	1,0	0,9	1,2	1,1	1,7	1,6	1,2	0,4
Odborné, vedecké a techni...	2,3	2,3	2,4	3,9	3,2	3,5	3,7	1,0	2,0	0,9	1,8
Administratívne a podpor....	1,9	2,3	2,5	2,5	3,5	4,6	5,3	5,8	3,8	3,1	2,7
Verejná správa a obrana; pov...	10,9	10,8	11,1	10,5	10,8	10,2	10,4	10,9	11,6	10,3	10,2
Vzdelávanie	10,5	11,3	11,1	9,5	9,3	10,2	11,8	12,2	10,6	12,5	12,5
Zdravotníctvo a sociálna po...	8,0	8,2	8,0	8,6	8,0	7,2	8,7	7,9	9,7	9,3	9,6
Umenie, zábava a rekreácia	1,6	1,2	1,4	1,8	2,2	1,3	1,6	1,2	0,8	0,8	1,1
Ostatné činnosti	1,2	0,8	0,9	0,9	1,3	1,6	1,9	1,7	2,0	2,1	2,1

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

2.8. BÝVANIE

Nasledujúca tabuľka prezentuje celkovú štruktúru bytového fondu podľa obdobia výstavby. Najviac bytov bolo vybudovaných v období do roku 1919, 1961 - 1980 a 2001 až 2010. Najmenej bytov bolo vybudovaných v rokoch 2011 a neskôr a do roku 1919.

Domový fond podľa obdobia výstavby		
obdobie výstavby	počet	podiel (%)
do roku 1919	71	4,16
1919 - 1945	164	9,61
1946 - 1960	244	14,29
1961 - 1980	302	17,69
1981 - 2000	184	10,78
2001 - 2010	325	19,40
2011 - 2015	211	12,36
2016 a neskôr	182	10,66
nezistené	24	1,41
Domy spolu	1707	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Najväčší podiel domového fondu tvorili rodinné domy - 1519 (88,99 %) a bytové domy - 115 (6,74 %) v roku 2021. Ostatné budovy na bývanie boli zastúpené v počte 17. Celkový počet domov bol v tomto roku 1707.

Domový fond podľa typu budovy		
typ budovy	počet	podiel (%)
rodinný dom	1519	88,99
bytový dom	115	6,74
polyfunkčná budova	0	0,00
ostatné budovy na bývanie	17	1,00
neskolaudovaný rodinný dom	36	2,11
núdzový objekt neurčený na bývanie	13	0,76
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	2	0,12
ostatné	4	0,23
nezistený	1	0,06
Domy spolu	1707	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Z hľadiska počtu obytných miestností boli v meste Veľký Šariš najviac zastúpené byty s počtom obytných miestností 3 a následne so 4 obytnými miestnosťami. Okolo 2,59 % tvorili byty s 1 obytnou miestnosťou. Byty s 6 a viac miestnosťami boli zastúpené 9,52 %.

Štruktúra bytového fondu		
počet miestností	počet	podiel (%)
1 obytná miestnosť	56	2,59
2 obytné miestnosti	385	17,80
3 obytné miestnosti	593	27,42
4 obytné miestnosti	500	23,12
5 obytných miestností	409	18,91



6 a viac obytných miestností	206	9,52
Nezistené	14	0,65
Byty spolu	2163	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Vybavenosť bytov a iné charakteristiky

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Z hľadiska zásobovania pitnou vodou bolo 1336 bytov zásobovaných z verejnej vodovodnej siete. Vlastný zdroj pitnej vody malo 295 domov. Z verejnej siete mimo byt boli zásobované 3 domy. Bez pripojenia na vodovod bolo 46 bytov.

Domový fond - vodovod		
typ vodovodu	počet	podiel (%)
v dome - z verejnej siete	1336	78,27
v dome - vlastná	295	17,28
mimo domu - z verejnej siete	3	0,18
mimo domu - vlastná	12	0,70
bez pripojky	46	2,69
nezistený	15	0,88
Domy spolu	1707	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Mesto Veľký Šariš bolo v roku 2021 zásobované zemným plynom na 77,68 %. V budúcnosti sa nepredpokladá výrazný posun v tejto oblasti.

Domový fond - plyn		
plynifikácia	počet	podiel (%)
áno	1326	77,68
nie	373	21,85
nezistené	8	0,47
Domy spolu	1707	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Z hľadiska napojenia na kanalizačnú sieť bolo 82,78 % domov napojených na verejnú kanalizačnú sieť. Len 78 domov bolo bez vhodného riešenia odvádzania odpadových vôd. Vybudovaný septik, prípadne žumpu malo 167 domov.

Domový fond - kanalizácia		
typ kanalizácie	počet	podiel (%)
septik, žumpa	167	9,78
pripojka na kanalizačnú sieť	1413	82,78
domáca čistička odpadových vôd	41	2,4
bez kanalizácie	78	4,57
nezistený	8	0,47
Domy spolu	1707	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Základným zámerom mesta v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladiení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 607/2003 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov. Súčasťou obytných štruktúr je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. V návrhu sa predpokladá budovanie nových zariadení občianskej vybavenosti. V súvislosti s návrhom novej zástavby sa nepredpokladajú žiadne veľkoplošné asanácie. Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.



Bývanie rómskeho obyvateľstva

V rómskej osade na Korpašskej ulici vo Veľkom Šariši žije niekoľko desiatok rodín v rastúcej nerovnosti. Nezamestnanosť, vysoká pôrodnosť, negramotnosť, zlé podmienky bývania a s tým spojené nízke povedomie v oblasti hygieny prehĺbuje chudobu a sociálnu depriváciu. Je to vážny problém, ktorý súvisí so sociálnym vylúčením, ľudia majú málo podnetov pre zdravý duševný vývin. Štyri desaťročia rodiny rómskej komunity obývajú zdevastované unimo bunky, ktoré nielenže sú vybývané, ale prešli aj niekoľkokrát požiarom a záplavami blízkeho potoka. Tieto už nie sú vhodné na bývanie, nie sú pripojené na žiadne zdroje energie, sú bez akéhokoľvek hygienického vybavenia, zdroj hmyzu a hlodavcov znepríjemňuje každodenný život obyvateľov. Mesto považuje za príležitosť na pozdvihnutie úrovne bývania a hygieny zapojením sa do projektov a riešenia mimoriadne nepriaznivej situácie časti rómskej komunity, čím by sa dosiahlo započatie stratégie rovnosti, inklúzie ako aj participácie rómskeho obyvateľstva k zvýšeniu povedomia a k zvýšeniu životnej úrovne. V oblasti bývania sa javí potreba postupne vytvárať integrujúce formy bývania, ktoré budú rozvíjať participáciu obyvateľov bytových jednotiek, ich zodpovednosť a snahu o štandardné bývanie. Pri podpore výstavby bytov nižšieho štandardu maximalizovať možný podiel nekvalifikovanej práce, používanie cenovo dostupných materiálov, predovšetkým prírodných materiálov. Pri podpore výstavby nájomného bytového fondu zvážiť aj iné možnosti podpory budovania bytového fondu napr. vyššou angažovanosťou súkromného kapitálu.

2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE

V meste sa odporúča rozvíjať výroba a služby hlavne v týchto smeroch:

- rozvoj malých a stredných podnikov
- rozvoj cestovného ruchu a turizmu
- rozvoj terciárnej sféry (služby, obchod)

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru podnikateľských osôb – fyzické osoby podľa právnej formy. Najväčší počet je zastúpený živnostenskými podnikaniami. Do roku 2023 vzrástol ich počet na 454 osôb.

Fyzické osoby - podnikatelia											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Fyzické osoby – podnik.	382	347	322	334	346	352	385	387	432	457	476
Živnostníci	359	321	309	320	331	341	367	366	405	431	454

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Celkovo je v meste činných 310 činných prevádzok. V neziskovom sektore je činných 34 subjektov. Ziskových subjektov bolo v roku 2023 evidovaných 276.

Právnické osoby v meste											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Právnické osoby spolu	185	211	181	213	224	232	270	301	294	302	310
Právnické osoby ziskové	153	174	171	197	200	207	242	267	259	268	276
Práv. osoby neziskové	32	37	10	16	24	25	28	34	35	34	34

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

V obidvoch skupinách došlo v sledovanom období k rozdielnemu vývoju subjektov. K nárastu došlo v prípade ziskových právnických osôb. Uvedené súvisí so samotným rozvojom mesta a skvalitňovaním pokrytia občianskej vybavenosti. K výraznejšiemu poklesu došlo v prípade právnických neziskových osôb.

Rozdelenie subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry živnostníkov podľa zamerania ekonomickej činnosti v %. Najviac subjektov v okrese je činných v oblasti stavebníctva (32,8 %) a obchodu - 14,4 % (výrazný pokles). Pomerne vysoké % je orientovaných na priemyselné činnosti (14,4 %). V priebehu sledovaného obdobia výrazne narastá počet živnostníkov zameraných na administratívne a podporé služby.

Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE



Okres Prešov	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Poľnohospodárstvo....	3,1	3,3	3,2	3,1	3,0	2,9	2,8	2,7	2,3	2,0	2,1
Priemysel spolu	18,0	18,2	18,2	17,8	17,3	17,7	17,6	16,6	15,1	14,7	14,5
Ťažba a dobývanie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Priemyselná výroba	17,9	18,1	18,1	17,7	17,1	17,6	17,4	16,5	14,9	14,6	14,4
Dodávka elektriny, p...	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dodávka vody; čiste...	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Stavebníctvo	21,5	21,9	22,3	22,7	23,1	25,2	26,9	27,9	29,3	31,2	32,8
Veľkoobchod a malo...	25,7	25,2	23,2	22,5	21,5	19,7	18,5	17,5	15,8	14,9	14,4
Doprava a skladovanie	4,7	3,4	3,8	4,0	4,0	3,9	3,4	3,2	3,7	3,9	4,5
Ubytovacie a stravov...	2,8	2,9	2,9	2,9	2,8	2,5	2,4	2,5	2,2	1,9	2,0
Informácie a komunikácia	3,1	3,1	3,2	3,4	3,7	3,8	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0
Finančné a poisťovací...	1,1	1,2	1,3	1,2	1,5	1,2	1,1	0,9	0,8	0,8	0,7
Činnosti v oblasti neh...	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4
Odborné, vedecké a t...	9,9	10,2	10,3	10,3	10,5	10,1	10,4	10,4	9,2	9,2	9,4
Administratívne a pod...	2,9	2,9	3,3	3,4	3,7	4,0	4,1	5,2	9,7	9,7	7,5
Verejná správa a obran...	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vzdelávanie	1,2	1,4	1,5	1,4	1,5	1,5	1,6	1,5	1,3	1,2	1,3
Zdravotníctvo a sociáln...	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Umenie, zábava a rekreácia	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
Ostatné činnosti	4,5	4,8	5,2	5,5	5,8	5,8	5,7	6,1	5,4	5,3	5,4

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Z pohľadu právnických osôb je najviac subjektov v okrese činných v priemysle (výrazný nárast od roku 2013), stavebníctve a priemysle. Postupne klesá podiel podnikov v obchode (18,5 %).

Podniky podľa ekonomických činností podľa SK NACE Rev.2											
Okres Prešov	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Poľnohospodárstvo, le...	2,3	3,6	3,1	3,0	3,2	3,3	3,1	3,1	3,1	3,1	3,0
Priemysel spolu	11,2	10,8	11,0	10,6	11,9	13,0	13,5	13,9	13,4	13,6	13,5
Ťažba a dobývanie	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Priemyselná výroba	10,2	9,9	10,1	9,8	11,1	12,2	12,8	13,2	12,8	13,0	12,9
Dodávka elektriny, plynu, ...	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1
Dodávka vody; čistenie a ...	0,5	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Stavebníctvo	10,1	10,4	10,4	10,2	10,7	10,7	10,8	11,4	11,6	11,8	12,2
Veľkoobchod a maloobc...	32,4	30,7	25,9	27,9	24,1	22,2	20,8	19,4	18,7	18,2	18,5
Doprava a skladovanie	3,4	5,2	6,0	5,5	5,7	5,9	5,9	5,7	5,1	4,6	4,4
Ubytovacie a stravo...	4,8	4,8	4,9	4,8	4,7	4,6	4,6	4,8	4,7	4,6	4,4
Informácie a komunikácia	4,2	4,1	4,5	4,3	4,3	4,4	4,7	4,7	4,8	4,9	5,3
Finančné a poisťovacie...	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4
Činnosti v oblasti nehu...	5,6	5,4	5,5	5,3	5,4	5,6	5,6	5,7	5,9	6,0	5,7
Odborné, vedecké a tec...	12,6	12,0	13,4	13,3	14,3	14,3	14,1	14,4	14,8	14,9	14,7
Administratívne a podp...	4,9	4,9	6,7	7,0	7,3	7,1	7,9	8,3	8,8	9,1	9,1
Verejná správa a obr...	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vzdelávanie	0,8	0,9	1,2	1,2	1,3	1,5	1,5	1,3	1,5	1,7	1,6
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	4,9	4,7	4,9	4,6	4,5	4,4	4,3	4,2	4,2	4,0	4,1
Umenie, zábava a rekreácia	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
Ostatné činnosti	1,0	1,1	1,0	1,1	1,3	1,4	1,6	1,6	1,5	1,6	1,6

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov



Väčšie prevádzky v okrese zamestnávajú od 250 zamestnancov (14 v roku 2023) a 50 až 250 zamestnancov. Prispievajú tak k zvýšeniu ekonomicky aktívneho obyvateľstva a celkovému rozvoju okresu, ale aj mesta Veľký Šariš a to najmä svojim zameraním v priemysle, poľnohospodárstve, v službách, prevádzky administratívneho charakteru (pošta, banky, úrady), zdravotnícke zariadenia, školy.

Právnické osoby v meste											
Okres Prešov	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
nezistené	18	379	1 984	2 441	2 451	2 559	2 785	2 906	2 716	2 819	2 626
0 - 49	4899	5026	3 312	3 263	3 488	3 613	3 776	3 866	4 046	4 149	4 291
50 - 249	67	75	70	67	73	80	79	75	76	73	74
250 a viac	16	15	19	18	17	17	15	14	13	16	14

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Poľnohospodárska výroba

Z hľadiska poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby patrí riešené územie do administratívnej jednotky Veľký Šariš, ktorá je začlenená do okresu Prešov, kraj Bratislavský. Celková výmera poľnohospodárskej pôdy je 1220,6 ha, z čoho orná pôda zaberá 871,6 ha. Najväčšie zastúpenie má práve orná pôda. Trávnaté porasty majú rozlohu – 249,7 ha. Celkový podiel poľnohospodárskej pôdy na celkovej výmere mierne klesá (47,44 %).

Výmera poľnohospodárskej pôdy v meste Veľký Šariš											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
% z celkovej výmery	49,08	48,97	48,88	48,85	48,84	48,81	47,68	47,64	47,57	47,51	47,44
Poln. pôda - spolu	1 262,7	1 259,9	1 257,7	1 256,7	1 256,5	1 255,7	1 226,7	1 225,6	1 223,9	1 222,3	1 220,6
- orná pôda	902,8	900,2	898,4	898,2	897,4	896,9	875,3	874,7	873,7	873,0	871,6
- záhrada	88,0	88,4	88,2	87,9	89,6	89,4	89,2	89,0	88,7	88,7	90,2
- ovocný sad	11,9	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3	10,7	9,0
- trvalý trávny porast	260,0	259,9	259,8	259,4	258,3	258,1	250,9	250,6	250,2	249,9	249,7

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Rastlinná výroba

Rastlinná výroba v regióne je zameraná na produkciu obilnín, zemiakov a viacročných krmovín. Regionálna výroba ovplyvňuje mesto Veľký Šariš z hľadiska sebestačnosti, sektorovej komplexnosti a dodávateľsko - odberateľských vzťahov. Subjekty v meste Veľký Šariš sú primárne zamerané na pestovanie zemiakov a obilnín. Potenciál okresu je heterogénnejší. Produkcia zemiakov v priebehu časového obdobia narastá. V roku 2023 činila produkcia 25,23 ton / ha.

Hektárová úroda											
Okres Prešov	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zmíny spolu	3,37	4,23	4,3	4,38	4,12	3,99	3,82	4,22	3,85	4,01	4,86
Obilniny	3,41	4,3	4,39	4,44	4,24	4,03	3,83	4,25	3,88	4,02	4,94
Olejníny	2,01	2,24	1,95	2,25	2,16	2,28	2,11	2,14	1,93	1,91	2,8
Zemiaky	20,56	23,89	19,72	26,16	28,58	30,16	29,44	27,43	25,2	20,82	25,23
Viacročné krmoviny	2,28	2,99	2,46	3,04	2,33	3,32	3,56	3,71	3,64	3,43	4,69

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

V sledovanom období došlo k nárastu produkcie obilnín a zmín. Do roku 2023 vzrástla produkcia na 4,86 a 4,94 ton na hektár.

Živočišna výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje intenzitu chovu hospodárskych zvierat v okrese Prešov. Z hľadiska živočišnej výroby sa okres zameriava hlavne na chov hydiny a oviec.

Intenzita chovu hospodárskych zvierat											
Okres Prešov	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A	23,8	24,4	24,8	24,9	25,5	26,2	25,9	25,7	25,4	25,5	23,6
B	9,9	10,1	10,6	10,3	10,6	10,7	10,6	10,2	10,7	10,7	10



C	37,8	32,4	31,4	31,5	30,8	29,7	27,4	25,6	24,5	26,6	26,8
D	42,1	37,3	40,1	39,2	41,4	45,2	35,2	26,6	25	23,5	10,6
E	347,5	346,5	352,6	344,2	360,9	367,5	365,9	370,1	373,9	377,6	381,4
F	306,8	305,9	311,3	304,1	318,7	324,2	322,7	326,5	329,8	333,0	336,3

Hovädzí dobytok (na 100 ha poľnohospodárskej pôdy)

Kravy (na 100 ha poľnohospodárskej pôdy)

Ovce (na 100 ha poľnohospodárskej pôdy)

Ošipané (na 100 ha ornej pôdy)

Hydina (na 100 ha ornej pôdy)

Sliepky (na 100 ha ornej pôdy)

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Od roku 2013 došlo v regióne k výraznému poklesu počtu kusov ošipaných (2417). Chov oviec v regióne rovnako klesá. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj stavu hospodárskych zvierat v okrese Prešov.

Vývoj stavu hospodárskych zvierat											
Okres Prešov	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hovädzí dobytok spolu	8 720	8 937	9 106	9 308	9 099	9 392	9 425	9 531	9 062	9 107	8 304
Kravy	3 625	3 721	3 879	3 837	3 793	3 848	3 857	3 802	3 825	3 804	3 519
Ošipané spolu	10 616	9 438	9 958	9 980	10 049	10 824	8 463	6 503	5 905	5 405	2 417
Prasnice	359	280	328	255	275	319	330	85	51	35,00	10
Ovce spolu	13 839	11 901	11 528	11 777	11 004	10 627	9 969	9 491	8 764	9 494	9 405
Bahnice	9 067	7 570	7 238	6 926	6 886	7 077	6 565	5 939	5 406	5 706	5 748
Hydina spolu*	87 592	87 673	87 495	87 653	87 653	88 015	88 015	139	245	336	206
Sliepky*	77 336	77 413	77 263	77 423	77 423	77 635	77 635	91	174	198	171

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Počet kusov hovädzieho dobytku výraznejšie klesá. V roku 2023 bolo v okrese 8304 kusov hovädzieho dobytku. Stav oviec sa do roku 2023 znížil na 9405 kusov.

Poľnohospodársku pôdu v katastri obhospodaruje firma AGROLENT, s.r.o. Malý Šariš, ktorá sa zaoberá rastlinnou aj živočíšnou výrobou. Rastlinná výroba je zameraná na pestovanie obilovín (50%), krmovín (40%) a olejín (10%). V južnej časti Veľkého Šariša aj v časti Kanaš sú žrebčince s chovom koní, zamerané pre športové a rekreačné využitie.

Lesné hospodárstvo

Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, lesné pozemky predstavujú v meste cca. 61,5 % plochy nepoľnohospodárskych pozemkov a 32,3 % celkovej plochy katastra. Výmera ostáva relatívne stabilná.

Výmera územia v ha.											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celk. výmera úz. mesta	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8	2 572,8
Nepoľnoh. pôda - spolu	1 310,1	1 312,9	1 315,1	1 316,1	1 316,3	1 317,1	1 346,1	1 347,2	1 348,9	1 350,5	1 352,2
- lesný pozemok	836,2	836,2	836,2	834,4	834,0	834,0	831,5	831,5	831,5	831,5	831,2
% z celkovej výmery	32,5	32,5	32,5	32,4	32,4	32,4	32,3	32,3	32,3	32,3	32,3
% z nepoľnoh. pôdy	63,8	63,7	63,6	63,4	63,4	63,3	61,8	61,7	61,6	61,6	61,5

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Maloobchod

V meste sa nachádzajú predajne potravín, rozmiestnené rovnomerne v jednotlivých častiach, pekáreň, stavebniny, predajňa chovateľských potrieb a predajňa rozličného tovaru (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Potravinárska výroba

Na plochách výrobných - skladovacích v severovýchodnej časti mesta je umiestnený areál Pivovary Topvar, a.s. - výroba piva a nealkoholických nápojov, ktorý má cca. 300 zamestnancov, areál má rozlohu 14,95 ha (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).



Výroba, stavebníctvo a skladové hospodárstvo

Výroba je zastúpená spoločnosťami: AGROMELIO, s.r.o. - ťažba, spracovanie a predaj štrkopieskov, areál 3,2 ha, SA-KO, s.r.o. - výroba drevených paliet, WTX Automotive Slovakia s.r.o. - výroba strojov, strojných zariadení na spracovanie kovov, plastov a textil. Konštrukcia nástrojov a náradia z kovu a plastu., GOHR, s.r.o. - konštrukčná a poradenská činnosť v oblasti strojárstva výroba a montáž ťažkých oceľových konštrukcií, areál 3,1 ha, JMJ, s.r.o. - výroba betónových zmesí a betónových výrobkov, areál 1,1 ha, AG - pulz s.r.o. - výroba a montáž strojov a zariadení, mechanické časti, Hydrex, s.r.o. - predaj a servis stavebných strojov, areál 0,5 ha – plánujú doriešiť napojenie na verejnú kanalizáciu, dobudovať vodovodnú sieť na pitnú vodu, Ing. Ján Šitár – Inžinierske stavby, areál 3,2 ha, MEGA SERVIS, Valéria Puzderová, areál 0,5 ha, MART – SK, s.r.o. – stravovacie a ubytovacie služby „Šariš park“, areál 4 ha, AGROPRET PULZ s.r.o., areál 0,5 ha., Manitowoc Crane Group Slovakia s.r.o. – strojárenská výroba, areál 5,42 ha, KLIMEX – Peter Klimko – stolárska výroba, areál 0,9 ha (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na mesta a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest. V súčasnosti sa spoločenské a sociálne zmeny odrážajú aj v potrebách kapacít, ako aj racionalizačných opatreniach vzhľadom k ekonomike prevádzkovania týchto zariadení. Boli zredukované počty zariadení i v centre regiónu a záujmovom území. Na území mesta sa nachádzajú zariadenia predškolskej výchovy a povinnej školskej dochádzky.

Materské školy

Materské školy sú školami rodinného typu, sú zamerané na rozvíjanie spolupráce s rodinou a smerujú k všestrannému rozvoju osobnosti dieťaťa. Deti sú vychovávané prostredníctvom zdravého životného štýlu k zodpovednejším vzťahom k ochrane zdravia. MŠ úzko spolupracujú s rodičmi detí.

Sústava škôl v meste Veľký Šariš je tvorená 2 materskými školami (samostatné, štátne aj neštátne vzdelávacie zariadenia) a základnou školou, tým sú dané dobré predpoklady pre ich vzájomné prepojenie do hierarchického systému. V zmysle Zákona č. 29/1984 Zb. § 5, § 6 základná škola poskytuje základné vzdelanie; žiaci nadobúdajú základné vedomosti, zručnosti a postoje v zmysle vedeckého poznania a v súlade so zásadami vlastenectva, humanity a demokracie. Materské školy zabezpečujú a vytvárajú podmienky na predškolskú výchovu a vzdelávanie detí vo veku od 3 do 6 rokov (výnimočne i od 2 rokov) a ich prípravu pre vstup do 1. ročníka základnej školy. Vo všeobecnosti má sociálny akcent s umožnením rodičov zapojiť sa do produktívnej činnosti. Základná škola pripravuje žiakov pre ďalšie štúdium. Činnosť základnej školy má nesporný vplyv na vyvážený rozvoj v obci. Zároveň dôležitým predpokladom pre rozvoj regiónu je stabilizácia ekonomicky produktívnych ľudí a vytvorenie podmienok pre život a prácu v regióne. Kvalitný výchovno-vzdelávací proces zabraňuje odlivu ekonomicky aktívnych obyvateľov z regiónu do centralizovaných aglomerácií miest.

Výchovno-vzdelávací proces je v materských školách realizovaný na základe školských vzdelávacích programov, vypracovaných v súlade so štátnym vzdelávacím programom ISCED – 0 a na základe podmienok konkrétnej materskej školy. Ciele a obsah predškolskej edukácie sú napĺňané na základe zámerného, nezámerného učenia sa a riadeného učenia detí. Na rozvoj kognitívnych, sociálno - emocionálnych a perceptuálno-motorických kompetencií detí sa využívajú spontánne príležitosti, hry, zážitkové učenie, ale aj riadené, plánované a pedagógom regulované učebné situácie. Sociálno – emocionálna stránka osobnosti je formovaná v úzkej spolupráci s rodinou pod vplyvom širšieho spoločenského prostredia, stimulovaná rôznymi aktivitami a zámernými podnetmi. Psychomotorický rozvoj je denne podporovaný aktívnym pohybom, pohybom v prírodnom prostredí počas rôznych sezónnych činností (lyžovanie, sánkovanie, plávanie, otužovanie). Veľká pozornosť sa venuje rozvíjaniu grafomotorických zručností, vizuomotorických zručností ako predpokladu na budúce písanie. Intelektuálny rozvoj sa zameriava na zmyslové vnímanie dieťaťa, pamäťové predstavy, reč a myslenie.

Materské školy v meste Veľký Šariš												
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Počet	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	



Deti	148	157	157	156	158	164	180	199	219	217	224
Triedy	7	7	7	7	7	8	8	9	10	10	10
Učítelia	15	15	15	15	15	17	17	19	20	20	20

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

V meste Veľký Šariš je v materských školách zamestnaných 20 učiteľov. Ich počet v priemere ostáva stabilný od roku 2021. Materské školy v meste sú rozdelené do 10 tried. V roku 2023 bolo evidovaných v materských školách 224 detí (štátne aj neštátne).

V MŠ pracuje spolu 36 zamestnancov- 18 pedagógov, 2 pedagogickí asistenti, školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, 2 pomocné vychovávateľky, vedúca školského stravovania, ekonómka a PAM, 3 kuchárky, 2 pomocné sily v kuchyni, 4 upratovačky a 1 školník. Pedagogickí zamestnanci sa vzdelávajú podľa plánu profesijného rozvoja a raz ročne absolvujú aktualizáciu vzdelávania v rozsahu 10 hodín.

MŠ sa pravidelne zapája do športových aktivít – týždeň mobility, realizujeme športové aktivity 4x v školskom roku. Už od roku 2019 sme zapojení do projektu Dajme spolu gól v rámci ktorého máme k dispozícii kvalifikované trénerky/ trénerov ktorí s deťmi realizujú 1x do týždňa tréning na rozvoj zručností detí

Materská škola, A. Sládkoviča 10, 082 21 Veľký Šariš

Budova MŠ bola postavená v 70- tých rokoch 20. storočia, ktorá začala svoju činnosť v roku 1979. Od januára 2003 je samostatným právnym subjektom, ktorého zriaďovateľom je mesto Veľký Šariš. Materská škola je pavilónového typu, kde jednotlivé pavilóny sú navzájom prepojené chodbami. Každý pavilón má svoj vlastný samostatný vstup, vstupy sú bariérové, 1 vstup je bezbariérový. Dispozičné riešenie školy: Triedy sú dispozične riešené v dvoch dvojpodlažných pavilónoch – 2 x dvojpodlažný pavilón - (pavilón „A“ , pavilón „C“), ktoré sú vzájomne prepojené hospodárskym pavilónom - 1 x jednopodlažný pavilón - (pavilón „B“) Nachádza sa v tichom prostredí, je umiestnená v strede sídliska a svojou polohou je dostupná všetkým. Areál Materskej školy je priestraný, plný zelene, kríkov a kvetov. Máme ihrisko s hracími prvkami, dopravné ihrisko, arborétum. Materská škola má na školskom dvore množstvo zelene, stromov, kríkov, ktoré poskytujú hlavne v letnom období dostatok tieňa pre deti. Školský dvor ponúka zariadenia z kovového aj prírodného materiálu, ktoré spĺňa atest bezpečnosti a primeranosti pre deti predprimárneho vzdelávania. Pýchou exteriéru je dopravné ihrisko, ktoré bolo zriadené OZ Deťom Šariša. Budova je funkčná, po rekonštrukcii. Triedy sú dostatočne vybavené hračkami, hrovým materiálom aj edukačným materiálom. V prevádzke je 7 tried s osobitnými spálňami a hygienickým zariadením, každá trieda má svoju samostatnú šatňu. 8. trieda súži ako telocvičňa a miestnosť na krúžkovú činnosť. V prípade potreby navýšenia počtu detí je to po rekonštrukcii umývárne a dostatočnom vybavení plnohodnotná trieda. Pri triedach sa nachádzajú výdajné kuchynky na výdaj stravy, keďže deti sa stravujú v triedach. V hospodárskej časti je kancelária ekonómky, kancelária vedúcej školského stravovania, sklady pre ŠJ, práčovňa, sušiareň, príručné sklady pre upratovačky. V pavilóne A sa nachádza malá zborovňa, kancelária riaditeľky MŠ, zástupkyne riaditeľky, miestnosť školskej psychologičky a školskej špeciálnej pedagogičky. V pavilóne A na poschodí je miestnosť pre prípad potreby izolácie dieťaťa. Hygienická úroveň je na veľmi dobrej úrovni. Estetická stránka vybavenia interiéru aj exteriéru je výborná (20.12.2024, <https://msvelkysaris.edupage.org/a/koncepcia-rozvoja-skoly>).

Vývoj cieľových skupín

Deti predškolského veku

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 0-4											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
0	84	85	86	88	89	90	92	93	94	95	97
1-4	351	355	359	363	367	371	375	379	383	387	391
0 priem. Index				1,015	% nárast 0						13,855
1-4 priem. Index				1,011	% nárast 1 – 4						10,157
Abs. nárast											47
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											6,092
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											5,851

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v najbližších 11 rokoch by mal narášť počet detí od 1 do 4 roka o 10,157 % a v skupine do 1 roka by mal počet stúpnuť o 13,855 %. V priemere by mal klesnúť podiel na celkovom počte obyvateľov. Kým v roku 2025 by mal podiel na celkovom počte činiť 6,092 %, do roku 2035 by mal tento podiel klesnúť na 5,851 %. V absolútnom vyjadrení dôjde k nárastu počtu detí o cca. 47. Nárast by mal byť relatívne významný a teda bude vytvárať tlak na zvyšovanie kapacít zariadení poskytujúcich verejné služby pre túto vekovú skupinu.



Základné školy

K 31.decembru 2023 bola vo Veľkom Šariši 1 základná škola a jedna Základná umelecká škola.

V roku 2023 bolo v mestskej plnoorganizovanej škole 21 tried v ktorej sa vzdelávalo 477 žiakov. V škole bolo zamestnaných 34 učiteľov.

Základné školy											
Mesto Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet 1 - 9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Žiaci 1 - 9	388	362	369	376	386	415	421	433	458	454	477
Triedy 1 - 9	20	18	18	18	19	21	21	21	24	22	21
Učitelia 1 - 9	27	25	24	26	24	27	28	28	38	35	34

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Základná škola

Základná škola Veľký Šariš, Školská 531/29 je rozpočtovou organizáciou, ktorej zriaďovateľom je Mesto Veľký Šariš. Je plne organizovanou školou s možnosťou vzdelávania sa aj v triedach pre žiakov so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami. Primárne vzdelávanie a nižšie sekundárne vzdelávanie je spravidla po dvoch paralelných triedach v ročníku. V triedach pre žiakov so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami výučba prebieha v šiestich samostatných triedach. Vyučovanie prebieha v troch budovách umiestnených v centre mesta. Budova na Školskej 29 sa skladá zo siedmich samostatných pavilónov, kde sa nachádza 24 tried, odborné učebne, 4 počítačové učebne, telovýchovný pavilón, školská jedáleň, športový areál, školský klub detí, detské ihrisko, kabinety, knižnica, zborovňa, bufet. Táto budova má dobrú dostupnosť mestskej hromadnej dopravy. Priestory pre výučbu sú dostatočné. Budova na ul. Nám. sv. Jakuba 26 je budovou z mnohoročnou školskou tradíciou. Dnes tam prebieha výučba žiakov primárneho vzdelávania, žiakov so zdravotným znevýhodnením v špeciálnych triedach a jedno oddelenie ŠKD. V budove sa nachádza telocvičňa, dielňa. Budova je po úplnej rekonštrukcii. Budova na ul. Korpašskej 41 je súčasťou Komunitného centra Veľký Šariš. Tu sa vzdelávajú žiaci primárneho vzdelávania, žiaci so zdravotným znevýhodnením v špeciálnych triedach. Nachádza sa tu výdajňa školskej jedálne.

Charakteristika žiakov

Školu navštevujú žiaci s trvalým bydliskom vo Veľkom Šariši, žiaci z Kanaša. V posledných rokoch sa v tejto škole vzdelávajú aj deti z Prešova. Dlhoročné skúsenosti máme so začlenením žiakov so ŠVVP a žiakov s mentálnym postihnutím. Každý začlenený žiak má vypracovaný vlastný individuálny výchovno-vzdelávací plán, ktorý je pravidelne aktualizovaný a dopĺňaný. Úzko spolupracujeme so špeciálnymi pedagógmi, psychológmi z centier CPPPP, CSPP.

Charakteristika pedagogického zboru

Zdravý a príjemný klímu školy vytvárajú spoločne žiaci, učitelia, prevádzkoví zamestnanci i rodičia. Pedagogický zbor tvorí vedenie školy (RŠ, ZRŠ, ZRŠ, ZRŠ) a 49 pedagogických zamestnancov a 1 odborný zamestnanec /psychoóg/. Pedagogický zbor je zmiešaný s väčšinou prevahou žien, vekovo je pestrý – od mladých začínajúcich spolupracovníkov až po skúsených kolegov. Prioritou školy je vzdelávanie a výchova žiakov podľa poznatkov o psychosomatickom vývoji detí a mládeže, preto veľký dôraz kladieme na ďalšie vzdelávanie pedagogických pracovníkov. Prioritnými oblasťami sú : IKT, cudzie jazyky, oblasť PS, PG, didaktiky predmetov a aktivizujúcich metód práce.

Charakteristika nepedagogických zamestnancov

Súčasťou školy sú aj nepedagogickí zamestnanci v zložení: 1 ekonómka, 1 personalistka, 1 školník, 4 upratovačky, 1 upratovač. V školskej jedálni pracuje 1 vedúca školskej jedálne a 5 kuchárov (12.12.2024, <https://zsvsaris.edupage.org/about/>).

Vývoj cieľových skupín

Veková skupina 5 – 14

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 5-14											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
5-9	473	477	482	487	492	497	501	506	511	516	521
10-14	521	532	544	555	567	578	589	601	612	624	635
5-9 – pr. Index				1,010	% nárast 5 - 9						9,141
10-14 pr. Index				1,020	% nárast 10 - 14						19,761



Abs. nárast	146
% z celkového počtu obyvateľov - 2025	13,912
% z celkového počtu obyvateľov - 2035	13,824

V skupine obyvateľov od 5 do 14 rokov sa predpokladá nárast. V absolútnom vyjadrení by mal počet detí v tomto veku stúpnúť o 146. V skupine od 5 do 9 rokov by mal počet detí stúpnúť o 9,141 %. V skupine od 10 do 14 rokov by mal počet detí stúpnúť o 19,761 %. Deti v tomto veku sú spotrebiteľmi služieb predškolského vzdelávania, základného vzdelávania, mimoškolskej záujmovej činnosti a do určitej miery aj zdravotníckych služieb. Celkový podiel na štruktúre by mal klesnúť na 13,824 %. Mesto v súčasnosti zabezpečuje služby predškolského vzdelávania vo viacerých zariadeniach a je aj zriaďovateľom základných škôl.

Školské jedálne

V meste Veľký Šariš zabezpečuje hromadné stravovanie pre deti školského (základné školy) veku 1 školská jedáleň. Celková kapacita zariadenia je 100 stolíčiek. V roku 2023 bolo evidovaných 358 stravníkov.

Školské jedálne ZŠ a SŠ											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kapacita	72	72	72	72	84	84	84	84	84	84	100
Stravníci	315	307	198	206	231	345	454	387	347	365	358

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Záujmové vzdelávanie

Voľno-časové aktivity žiakov zabezpečujú zväčša miestne školy v rámci svojich možností. V meste je zriadená Základná umelecká škola. V ZUŠ bolo v roku 2023 celkovo 716 žiakov a 25 učiteľov.

Základné umelecké školy											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Žiaci	388	412	426	442	476	495	503	530	591	675	716
Učitelia	18	23	22	22	21	22	21	22	24	29	25

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Základná umelecká škola

Základná umelecká škola bola založená na základe rozhodnutia Ministerstva školstva SR v roku 2005. Jej riadením bol poverený Ján Nastra – dramaturg a hudobný režisér bývalej ČST Košice. Od roku 2009 je riaditeľom školy Július Selčan st.- bývalý umelecký riaditeľ spevohry DJZ v Prešove a šéfdirigent orchestra, v súčasnosti dirigent Prešovského symfonického orchestra, všestranný hudobník, skladateľ, aranžér a hudobný pedagóg. V školskom roku 2023/2024 sa počet žiakov navýšil na 716, z toho v hudobnom odbore je 399, vo výtvarnom odbore 113 a v tanečnom 204 (12.12.2024, <https://www.zus-saris.sk/uvod-o-skole/>).

2.11. SOCIÁLNA SFÉRA

Na území mesta Veľký Šariš pôsobia dvaja verejní poskytovatelia sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby v zmysle zákona č. 448/2008 o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Mesto poskytuje opatrovateľskú službu v zmysle tohto zákona. Opatrovateľky financuje prostredníctvom transferu, nie sú zamestnancami mesta. Spolu s opatrovateľskou službou financuje posudky vypracované posudkovými lekármi. Okrem opatrovateľskej služby mesto poskytuje stravovanie pre dôchodcov. Na prípravu stravy využíva miestne školské stravovacie zariadenia. V rámci sociálneho programu mesto vynakladá prostriedky na jubileá seniorov. Kultúrnu a sociálnu funkciu plní klub dôchodcov. Zabezpečuje podmienky pre aktívne trávenie voľného času.

V okrese Prešov sa nachádza 71 zariadení kapacitou 2069 miest. Počet miest od roku 2013 stúpal.



Zariadenia sociálnych služieb											
Okr. Prešov	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet zariadení	43	43	47	65	55	59	70	62	71	71	71
Počet miest k 31.12.	1 473	1 558	1 648	2 326	2 004	1 977	2 038	1 961	2 069	2 069	2 069
P.m. v zariaden. pre sen.	431	435	457	467	460	451	491	512	529	529	529
P.m. v DSS pre post. detí	41	48	41	48	39	28	37	20	40	40	40
P.m. v DSS pre post. dospel.	595	665	793	1 423	1 276	1 156	1 258	1 123	1 172	1 172	1 172

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Nasledujúca tabuľka prezentuje prehľad poskytovaných sociálnych služieb podľa druhu v meste Veľký Šariš.

Sociálne služby		
Druh	Zariadenie / služba	existujúci stav
sociálne služby krízovej intervencie		
terénna sociálna služba krízovej intervencie		
	nízkoprahové denné centrum	
	integračné centrum	
	komunitné centrum	2
poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach	nocľaháreň	
	útulok	
	domov na polceste	
	zariadenie núdzového bývania	
	nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	
sociálne služby na podporu rodiny s deťmi		
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa		
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti		
služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života		
služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa		
služba včasnej intervencie		
sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku		
	zariadenie podporovaného bývania	
poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek	zariadenie pre seniorov	2
	zariadenie opatrovateľskej služby	
	rehabilitačné stredisko	
	domov sociálnych služieb	1
	špecializované zariadenie	1
	denný stacionár	1
domáca opatrovateľská služba		
prepravná služba		
sprievodcovská služba a predčítateľská služba		
tľmočnická služba		
sprostredkovanie tľmočnickej služby		
sprostredkovanie osobnej asistencie		
požičiavanie pomôcok		
sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií		
monitorovanie a signalizácia potreby pomoci		
krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií		
podporné služby		
odľahčovacia služba		
pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností		
poskytovanie sociálnej služby v dennom centre		
podpora samostatného bývania		
poskytovanie sociálnej služby v jedálni		
poskytovanie sociálnej služby v práci		
poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.		
Ďalšie odborné činnosti vykonávané samostatne		
Sociálna rehabilitácia		
Sociálne poradenstvo - základné		
Sociálne poradenstvo - špecializované		

Zdroj: Veľký Šariš, 2024



Mesto Veľký Šariš, verejní a neverejní poskytovatelia poskytujú sociálne služby v zmysle zákona č.448/2008 Z.z. o sociálnych službách, na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu, alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku v zariadeniach:

Zariadenie pre seniorov úprava v zákone o sociálnych službách: § 35

pre koho je sociálna služba určená: osoba v dôchodkovom veku odkázaná na pomoc inej osoby najmenej v stupni IV (na základe posúdenia obce), osoba v dôchodkovom veku, ktorá poskytovanie tejto sociálnej služby potrebuje z iných vážnych dôvodov (ich závažnosť individuálne posudzuje sociálny pracovník; ide napríklad o ohrozenie stratou bývania, alebo ohrozenie správaním iných fyzických osôb)

možné formy sociálnej služby: ambulantná, pobytová - ročná alebo týždenná (najviac pre 40 prijímateľov, ak nejde o zariadenie zriadené pre rokom 2015)

činnosti poskytované v rámci sociálnej služby: pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie, záujmová činnosť, ošetrovateľská starostlivosť

ako získať sociálnu službu: rozhodnutie o odkázanosti na túto sociálnu službu - vydáva obec na základe žiadosti o posúdenie odkázanosti a vykonanej sociálnej a zdravotnej posudkovej činnosti a požiadanie obce o zabezpečenie tejto sociálnej služby u konkrétneho poskytovateľa sociálnej služby alebo oslovenie konkrétneho poskytovateľa sociálnej služby (bez garancie finančnej podpory poskytovania služby z rozpočtu obce)

financovanie sociálnej služby: rozpočet poskytovateľa, finančný príspevok na prevádzku poskytovaný neverejným poskytovateľovi - obec finančný príspevok z rozpočtu MPSVR SR (pre zariadenia zriadené obcou alebo neverejným poskytovateľom), úhrada od prijímateľa sociálnej služby, úhrada prijímateľa za sociálnu službu: úhrada stanovená poskytovateľom sociálnej služby, s garanciou zostatku príjmu po zaplatení úhrady (ak je služba podporovaná z verejných zdrojov) vo výške, 25% sumy životného minima pri celoročnej pobytovej forme (75% sumy ŽM ak sa neposkytuje stravovanie), 60% sumy životného minima pri týždennej pobytovej forme (85% sumy ŽM ak sa neposkytuje stravovanie), suma životného minima pri ambulantnej forme (1,65 násobok sumy ŽM ak sa neposkytuje stravovanie)

Názov	Arcidiecézna charita Košice
Adresa sídla	Bočná 417/2, 04001 Košice - mestská časť Staré Mesto
IČO	35514027
Právna forma	Cirkevná organizácia
Typ poskytovateľa	neverejný poskytovateľ

Sociálna služba

ID sociálnej služby	8432428
Druh sociálnej služby	zariadenie pre seniorov
Forma poskytovania	pobytová - ročná
Cieľová skupina	FO s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom FO v dôchodkovom veku
Veková kategória	-

Bližšie informácie k cieľovej skupine a sociálnej službe

	Seniori
Miesto poskytovania	Nám.sv.Jakuba 1261/30, 08221 Veľký Šariš
Kapacita	40
Poskytovaná od	01.01.2003
Poskytovaná do	-
Dátum zápisu do registra	01.07.2009

Názov	CSS Radosť n.o.
Adresa sídla	Matice slovenskej 14287/13, 08001 Prešov
IČO	50394673
Právna forma	Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby
Typ poskytovateľa	neverejný poskytovateľ

Sociálna služba	
ID sociálnej služby	5230045
Druh sociálnej služby	zariadenie pre seniorov
Forma poskytovania	pobytová - ročná
Cieľová skupina	FO s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom FO v dôchodkovom veku
Veková kategória	-

Bližšie informácie k cieľovej skupine a sociálnej službe



-

Miesto poskytovania	Hlavná 2768/56, 08221 Veľký Šariš
Kapacita	40
Poskytovaná od	01.01.2023
Poskytovaná do	-
Dátum zápisu do registra	25.08.2022

Domov sociálnych služieb úprava v zákone o sociálnych službách: § 38

pre koho je sociálna služba určená: osoba odkázaná na pomoc inej osoby (na základe posúdenia vyššieho územného celku), ktorej stupeň odkázanosti je najmenej V alebo nevidiaca alebo prakticky nevidiaca osoba, ktorej stupeň odkázanosti je najmenej III do dovŕšenia, dôchodkového veku (poskytuje sa naďalej, ak osoba dovŕši dôchodkový vek počas poskytovania sociálnej služby v tomto zariadení),

možné formy sociálnej služby: ambulantná, pobytová - týždenná, celoročná (iba plnoletým osobám, ak ide o miesta v zariadení, na ktorých sa táto sociálna služba poskytovala pred rokom 2014); najviac pre 40 prijímateľov, ak nejde o zariadenie zriadené pre rok 2015

činnosti poskytované v rámci sociálnej služby: pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, ošetrovateľská starostlivosť, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie, rozvoj pracovných zručností, pomoc pri pracovnom uplatnení, záujmová činnosť, utváranie podmienok na vzdelávanie a výchova (ak sa poskytuje sociálna služba deťom)

ako získať sociálnu službu: rozhodnutie o odkázanosti na túto sociálnu službu - vydáva vyšší územný celok na základe žiadosti o posúdenie odkázanosti a vykonanej sociálnej a zdravotnej posudkovej činnosti a požiadanie na vyššom územnom celku o zabezpečenie tejto sociálnej služby u konkrétneho poskytovateľa sociálnej služby alebo oslovenie konkrétneho poskytovateľa sociálnej služby (bez garancie finančnej podpory poskytovania služby z rozpočtu vyššieho územného celku)

financovanie sociálnej služby: rozpočet poskytovateľa, finančný príspevok na prevádzku poskytovaný verejným poskytovateľom - vyšší územný celok, finančný príspevok z rozpočtu MPSVR SR (pre zariadenia zriadené obcou alebo verejným poskytovateľom), úhrada od prijímateľa sociálnej služby, úhrada prijímateľa za sociálnu službu: úhrada stanovená poskytovateľom sociálnej služby, s garanciou zostatku príjmu po zaplatení úhrady (ak je služba podporovaná z verejných zdrojov) vo výške, 25% sumy životného minima pri celoročnej pobytovej forme (75% sumy ŽM ak sa neposkytuje stravovanie), 60% sumy životného minima pri týždennej pobytovej forme (85% sumy ŽM ak sa neposkytuje stravovanie), sumy životného minima pri ambulantnej forme (1,65 násobok sumy ŽM ak sa neposkytuje stravovanie)

Názov	Arcidiecézna charita Košice
Adresa sídla	Bočná 417/2, 04001 Košice - mestská časť Staré Mesto
IČO	35514027
Právna forma	Cirkevná organizácia
Typ poskytovateľa	neverejný poskytovateľ
Sociálna služba	
ID sociálnej služby	2301835
Druh sociálnej služby	domov sociálnych služieb
Forma poskytovania	pobytová - ročná
Cieľová skupina	FO s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom
Veková kategória	Deti a mladí dospelí
	Dospelí

Bližšie informácie k cieľovej skupine a sociálnej službe

	Zdravotne postihnutí občania
Miesto poskytovania	Nám.sv.Jakuba 1261/30, 08221 Veľký Šariš
Kapacita	22
Poskytovaná od	01.01.2003
Poskytovaná do	-
Dátum zápisu do registra	06.05.2011

Špecializované zariadenie úprava v zákone o sociálnych službách: § 39

pre koho je sociálna služba určená: osoba odkázaná na pomoc inej osoby (na základe posúdenia vyššieho územného celku), ktorej stupeň odkázanosti je najmenej V a má zdravotné postihnutie, ktorým je najmä Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba, pervazívna vývinová porucha, skleróza multiplex, schizofrénia, demencia rôzneho typu etiológie, hluchoslepota, AIDS alebo organický psychosyndróm ťažkého stupňa

možné formy sociálnej služby: ambulantná, pobytová - týždenná, celoročná; najviac pre 40 prijímateľov, ak nejde o zariadenie zriadené pre rok 2015

činnosti poskytované v rámci sociálnej služby: pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, ošetrovateľská starostlivosť, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie,



rozvoj pracovných zručností, pomoc pri pracovnom uplatnení, záujmová činnosť, utváranie podmienok na vzdelávanie a výchova (ak sa poskytuje sociálna služba deťom)

ako získať sociálnu službu: rozhodnutie o odkázanosti na túto sociálnu službu - vydáva vyšší územný celok na základe žiadosti o posúdenie odkázanosti a vykonanej sociálnej a zdravotnej posudkovej činnosti a požiadanie na vyššom územnom celku o zabezpečenie tejto sociálnej služby u konkrétneho poskytovateľa sociálnej služby alebo oslovenie konkrétneho poskytovateľa sociálnej služby (bez garancie finančnej podpory poskytovania služby z rozpočtu vyššieho územného celku)

financovanie sociálnej služby: rozpočet poskytovateľa, finančný príspevok na prevádzku poskytovaný neverejnemu poskytovateľovi - vyšší územný celok, finančný príspevok z rozpočtu MPSVR SR (pre zariadenia zriadené obcou alebo neverejným poskytovateľom), úhrada od prijímateľa sociálnej služby, úhrada prijímateľa za sociálnu službu: úhrada stanovená poskytovateľom sociálnej služby, s garanciou zostatku príjmu po zaplatení úhrady (ak je služba podporovaná z verejných zdrojov) vo výške, 25% sumy životného minima pri celoročnej pobytovej forme (75% sumy ŽM ak sa neposkytuje stravovanie), 60% sumy životného minima pri týždennej pobytovej forme (85% sumy ŽM ak sa neposkytuje stravovanie), sumy životného minima pri ambulantnej forme (1,65 násobok sumy ŽM ak sa neposkytuje stravovanie)

Názov	Arcidiecézna charita Košice
Adresa sídla	Bočná 417/2, 04001 Košice - mestská časť Staré Mesto
IČO	35514027
Právna forma	Cirkevná organizácia
Typ poskytovateľa	neverejný poskytovateľ
Sociálna služba	
ID sociálnej služby	1456152
Druh sociálnej služby	špecializované zariadenie
Forma poskytovania	pobytová - ročná
Cieľová skupina	FO s nepriaznivým zdravotným stavom - duševné poruchy - Alzheimerova choroba FO s nepriaznivým zdravotným stavom - duševné poruchy - Demencie rôzneho typu etiológie FO s nepriaznivým zdravotným stavom - telesné postihnutie - Parkinsonova choroba
Veková kategória	Deti a mladí dospelí Dospelí
Bližšie informácie k cieľovej skupine a sociálnej službe	Fyzická osoba s Parkinsonovou chorobou; Fyzické osoby s Alzheimerovou chorobou; Fyzické osoby s demenciou
Miesto poskytovania	Nám.sv.Jakuba 1261/30, 08221 Veľký Šariš
Kapacita	18
Poskytovaná od	10.04.2017
Poskytovaná do	-
Dátum zápisu do registra	05.04.2017
Denný stacionár	úprava v zákone o sociálnych službách: § 40

pre koho je sociálna služba určená: osoba odkázaná na pomoc inej osoby (na základe posúdenia obce), ktorej stupeň odkázanosti je najmenej III,

možné formy sociálnej služby: ambulantná

činnosti poskytované v rámci sociálnej služby: pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, stravovanie, rozvoj pracovných zručností, záujmová činnosť, výchova (ak sa poskytuje sociálna služba deťom)

ako získať sociálnu službu: rozhodnutie o odkázanosti na túto sociálnu službu - vydáva obec na základe žiadosti o posúdenie odkázanosti a vykonanej sociálnej a zdravotnej posudkovej činnosti a požiadanie obce o zabezpečenie tejto sociálnej služby u konkrétneho poskytovateľa sociálnej služby alebo oslovenie konkrétneho poskytovateľa sociálnej služby (bez garancie finančnej podpory poskytovania služby z rozpočtu obce)

financovanie sociálnej služby: rozpočet poskytovateľa, finančný príspevok na prevádzku poskytovaný neverejnemu poskytovateľovi - obec, finančný príspevok z rozpočtu MPSVR SR (pre zariadenia zriadené obcou alebo neverejným poskytovateľom), úhrada od prijímateľa sociálnej služby, úhrada prijímateľa za sociálnu službu: úhrada stanovená poskytovateľom sociálnej služby, s garanciou zostatku príjmu po zaplatení úhrady (ak je služba podporovaná z verejných zdrojov) vo výške sumy životného minima (1,65 násobok sumy ŽM ak sa neposkytuje stravovanie)

Názov	Bez bariér n.o.
Adresa sídla	Prostějovská 4842/38, 08001 Prešov
IČO	37887980
Právna forma	Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby
Typ poskytovateľa	neverejný poskytovateľ

Sociálna služba



ID sociálnej služby	9172900
Druh sociálnej služby	denný stacionár
Forma poskytovania	ambulantná
Cieľová skupina	FO s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom
Veková kategória	Deti a mladí dospelí Dospelí

Bližšie informácie k cieľovej skupine a sociálnej službe §40 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z.

Miesto poskytovania	M. R. Štefánika 527/3, 08221 Veľký Šariš
Kapacita	13
Poskytovaná od	01.01.2016
Poskytovaná do	-
Dátum zápisu do registra	14.09.2015

Komunitné centrum úprava v zákone o sociálnych službách: § 24d

pre koho je sociálna služba určená: osoba v krízovej sociálnej situácii pre zotrvávanie v segregovanej lokalite s prítomnosťou chudoby

možné formy sociálnej služby: terénna - v prirodzenom alebo domacom prostredí prijímateľa, ambulantná - prijímateľ denne dochádza, je sprevádzaný alebo dopravovaný do miesta poskytovania služby

činnosti poskytované v rámci sociálnej služby: sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školy a školského zariadenia, vykonávanie preventívnej aktivity, zabezpečovanie záujmovej činnosti

ako získať sociálnu službu: sprostredkovanie informácií o poskytovateľoch sociálnej služby v rámci základného sociálneho poradenstva poskytnutého obcou/vyšším územným celkom, oslovenie konkrétneho poskytovateľa sociálnej služby alebo vyhľadanie odkázanej osoby priamo zo strany poskytovateľa

financovanie sociálnej služby: rozpočet poskytovateľa, možná finančná podpora neverejného poskytovateľa zo zdrojov samosprávy - obec/vyšší územný celok, úhrada prijímateľa za sociálnu službu: úhrada stanovená poskytovateľom sociálnej služby s prihladením na charakter sociálnej služby a rozsah poskytovaných činností (prevencia, sociálne poradenstvo, rehabilitácia, pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa a pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov sa poskytujú bezplatne)

Názov	Mesto Veľký Šariš
Adresa sídla	Nám.sv.Jakuba 1/1, 08221 Veľký Šariš
IČO	00327972
Právna forma	Obec (obecný úrad), mesto (mestský úrad)
Typ poskytovateľa	obec/mesto

Sociálna služba	
ID sociálnej služby	6889852
Druh sociálnej služby	komunitné centrum
Forma poskytovania	ambulantná / terénna
Cieľová skupina	FO v krízovej sociálnej situácii pre zotrvávanie v segregovanej lokalite s prítomnosťou chudoby
Veková kategória	-

Bližšie informácie k cieľovej skupine a sociálnej službe

§24d ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. h)

Miesto poskytovania	Korpašská 41, 08221 Veľký Šariš
Kapacita	30
Poskytovaná od	01.09.2015
Poskytovaná do	-
Dátum zápisu do registra	27.08.2015

V meste Veľký Šariš sa nachádza Dom pokojnej staroby (DPS), ktorého zriaďovateľom je ADCH Košice. DPS je kombinovaným zariadením pre seniorov a domova sociálnych služieb pre občanov s vážnymi zdravotnými obmedzeniami. Kapacitne DPS nepokrýva súčasné požiadavky obyvateľov mesta Veľký Šariš ani predpokladané potreby v budúcnosti. Trend nárastu počtu seniorov je jednoznačný, ako aj štatistické ukazovatele o občanov s ŤZP v meste Veľký Šariš. V snahe akceptovať reálne ukazovatele počtu seniorov a občanov s ŤZP, ako aj v snahe akceptovať potreby občanov žijúcich v meste plánuje mesto veľký Šariš vybudovať mestské zariadenie, ktoré bude poskytovať komplexné služby pre seniorov a ŤZP občanov mesta (PHRSR, 2015).

Trendy



Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebujú, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) na roky 2010-2014 z augusta 2010 s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďuje na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobo udržateľné úspechy. Vláda SR považuje za kľúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi znamenal len znižovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sieť služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti (11.6.2012, http://www.mesa.10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261). Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
- postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
- transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou,
- podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom.
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
- legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovaní podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégií rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitnom pláne a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v meste (14.6.2012, http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P2_00905.pdf).

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb

Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom

Zámerom stanovenia tejto priority je postupná deinštitucionalizácia sociálnych služieb, s prihliadnutím na potreby a schopnosti klienta, s cieľom poskytovať mu sociálne služby v jeho rodinnom alebo komunitnom prostredí. Poskytovanie ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom umožňuje rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy klienta a primerane jeho individuálnych schopností a možností aj jeho zaradenie sa do spoločenského a pracovného života.

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb

Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Ide najmä o odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch, rovnako aj v exteriéroch a zabezpečenie ich materiálno technickej vybavenosti, najneskôr do 31. 12. 2013.

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Jedným z cieľov novej právnej úpravy poskytovania sociálnych služieb je zabezpečiť ich profesionálny výkon a teda aj zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. Jedným zo základných predpokladov dosiahnutia tohto cieľa je vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb v rámci potreby splnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon sociálnej služby a zároveň ich ďalšie vzdelávanie a prehlbovanie kvalifikácie.

Vývoj cieľových skupín

Veková skupina 60 –

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
60-64	357	363	369	375	381	387	393	399	405	411	418
65-69	324	330	336	342	348	355	361	367	373	379	385
70-74	289	299	309	320	330	340	351	361	371	382	392



75-79	178	181	184	187	190	193	196	199	202	205	208
80-84	128	132	136	140	144	148	152	156	160	164	167
85-89	40	38	36	34	32	30	28	26	24	22	20
90-94	27	28	28	29	29	30	30	31	31	32	32
95-99	9	10	11	12	13	14	14	15	16	17	18
100-104											
60+ – pr. Index					1,020	% nárast – 60+					19,140
Abs. nárast											259
% z celkového počtu obyvateľov - 2023											18,934
% z celkového počtu obyvateľov - 2033											19,540

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 19,140 %. Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 19,540 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o 259 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov by malo mesto zabezpečiť dostatočnú ponuku sociálnych služieb, ponuku zdravotníckych služieb a bezpečnosť.

2.12. ZDRAVOTNÍCTVO

Zdravotná starostlivosť v meste Veľký Šariš nie je vyhovujúco riešená. Veľkou výhodou v meste Veľký Šariš je dostupnosť k potrebným zdravotníckym zariadeniam a ich kvalite v oblasti pediatrie, všeobecného lekárstva, gynekológie, stomatologických služieb, lekární, v rómskej osade 24 hodinová starostlivosť prostredníctvom zdravotnej asistentky, ktorá je súčasťou komunity a má znalosť a pochopenie pre rómskych pacientov. V meste sa nevyhnutne javí potreba otvoreného a dlhodobého problému a to nástupom mladšej generácie na pediatrickej a všeobecnej ambulancie zdravotníckeho zariadenia.

Potreba poskytovania zdravotníckej starostlivosti pre ťažko, alebo dlhodobo chorých sa navrhuje realizovať v rámci zariadení sídiel záujmového územia. Vo sfére základnej zdravotníckej starostlivosti sa hľadajú nové prístupy optimálnejšieho zabezpečenia služieb ošetrojúceho lekára a zdravotníckych zariadení, uvažuje sa i o možnosti zriadenia súkromných ordinácií, resp. rodinných lekárov. Vytvorenie kvalitnejšej zdravotníckej starostlivosti je podmienené zvýšením úrovne a kapacity zdravotníckych zariadení, všetkých druhov zdravotníckych služieb, kvality a úrovne zdravotníckej techniky a personálneho obsadenia obslužných činností.

Počet špecializovaných ambulancií bol v roku 2023 0, v tomto roku boli k dispozícii 2 lekárne, 2 praktické ambulancie pre dospelých a 1 pre deti a dorast. Počet týchto ambulancií je stabilizovaný.

Poskytovanie zdravotníckej starostlivosti											
Veľký Šariš	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A											
B											
C	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
D											
E	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2
F	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
G	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
H	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	1
I	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
J	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

A	Polikliniky samostatné (úz. a záv.)
B	Transfúziologické a hematologické oddelenia
C	Lekárne a výdajne liekov
D	Výdajne zdravotníckych pomôcok spolu
E	Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých
F	Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti
G	Samostatné ambulancie praktického lekára stomatológa
H	Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa
I	Samostatné ambulancie lekára špecialistu



J Rychlá zdravotnícka pomoc

Prognóza cieľovej skupiny

Predpokladá sa vyšší dopyt po zdravotníckych službách, nakoľko spotrebiteľmi zdravotníckych služieb sú hlavne deti nižších vekových skupín a prestárlí obyvatelia.

Deti predškolského veku

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 0-4											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
0	84	85	86	88	89	90	92	93	94	95	97
1-4	351	355	359	363	367	371	375	379	383	387	391
0 priem. Index				1,015	% nárast 0						13,855
1-4 priem. Index				1,011	% nárast 1 – 4						10,157
Abs. nárast											47
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											6,092
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											5,851

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v najbližších 11 rokoch by mal narásť počet detí od 1 do 4 roka o 10,157 % a v skupine do 1 roka by mal počet stúpnuť o 13,855 %. V priemere by mal klesnúť podiel na celkovom počte obyvateľov. Kým v roku 2025 by mal podiel na celkovom počte činiť 6,092 %, do roku 2035 by mal tento podiel klesnúť na 5,851 %. V absolútnom vyjadrení dôjde k nárastu počtu detí o cca. 47. Nárast by mal byť relatívne málo významný a teda pravdepodobne nebude vytvárať tlak na zvyšovanie kapacít zariadení poskytujúcich verejné služby pre túto vekovú skupinu.

Veková skupina 60 –

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
60-64	357	363	369	375	381	387	393	399	405	411	418
65-69	324	330	336	342	348	355	361	367	373	379	385
70-74	289	299	309	320	330	340	351	361	371	382	392
75-79	178	181	184	187	190	193	196	199	202	205	208
80-84	128	132	136	140	144	148	152	156	160	164	167
85-89	40	38	36	34	32	30	28	26	24	22	20
90-94	27	28	28	29	29	30	30	31	31	32	32
95-99	9	10	11	12	13	14	14	15	16	17	18
100-104											
60+ – pr. Index				1,020	% nárast – 60+						19,140
Abs. nárast											259
% z celkového počtu obyvateľov - 2023											18,934
% z celkového počtu obyvateľov - 2033											19,540

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 19,140 %. Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 19,540 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o 259 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov by malo mesto zabezpečiť dostatočnú ponuku sociálnych služieb, ponuku zdravotníckych služieb a bezpečnosť.

2.13. ŠPORT

Mesto má pomerne dobre vybudovanú športovú infraštruktúru. V západnej časti mesta neďaleko cintorína sa nachádza športový areál futbalového klubu s futbalovým ihriskom, malým futbalovým ihriskom, 3 tenisovými ihriskami a kolkárnou so 6 dráhami. V zime tu funguje prírodné hokejové ihrisko. Na hradnom kopci, západne od cintorína sú dva lyžiarske vleky so zjazdovkou dĺžky 0,5 km s prevýšením 50m.



Športová činnosť je organizovaná v rámci nasledujúcich športových klubov: TJ Slavoj Veľký Šariš – oddiely kolkársky, tenisový, lyžiarsky, šachový, hokejový, TaekWon Do a MFK. Organizovaný šport sa realizuje v rámci oficiálnych športových podujatí: Športové aktivity v obci: Kolkári (muži a ženy) - extraliga, Futbalisti - 3. liga skupiny východ, Tenisti - krajské majstrovstvá, Mladí šachisti- krajské súťaže, Medzinárodný kolkársky turnaj, Hokejisti - regionálna súťaž, Pivovarsko – hradná sedemtisícovka (beh na Šarišský hrad a späť), Lyžiarsky pretek Snehová vločka, Silvestrovský výstup na Šarišský hrad.

Športové organizácie

TJ Slavoj Veľký Šariš - Základy kolkárskeho športu vo Veľkom Šariši položil hneď po prvej svetovej vojne Jozef Šároši, ktorý ako súkromný majiteľ obchodu s rozličným tovarom, pohostinstvom a kina, vybudoval na svojom dvore kolkáreň. V sobotu, ale najmä v nedeľu sa tam schádzali ľudia a trávili voľný čas. Po druhej svetovej vojne dostala naša TJ do prenájmu tzv. mlynský dom, ktorý stal tesne pred mlynskou bránou. Tam bola vybudovaná aj ďalšia kolkáreň. Ten slúžil ako byt hospodára Štefana Bicáka i ako šatňa pre futbalistov i hokejistov. Aj toto miesto sa stalo staveniskom všetkých, ktorí trávili svoj voľný čas váľaním kolov - a nebolo ich málo. Kolkáreň bola aj zdrojom príjmov pre telovýchovnú jednotu, lebo "pinka" (poplatok i odmena stavačom) plynula najmä do pokladne Slavoj (12.12.2024, <https://tjsslavojvelkysaris.wbl.sk/O-nas---Historia.html>). V meste je činný aj Športový klub Taekwon-Do Delta Veľký Šariš.

Mesto Veľký Šariš sa stalo Európskym mestom športu na rok 2021

Šport má vo Veľkom Šariši bohatú tradíciu, dobré výsledky i v súčasnosti a ďalšie vízie. Aj preto mesto kandidovalo na titul Európske mesto športu na rok 2021. Každý rok je vybrané jedno hlavné Európske mesto športu, ďalej niekoľko Európskych miest športu a tiež niekoľko Európskych mesteciek športu (do 25 000 obyvateľov). Snaha mesta o získanie prestížneho titulu sa naplnila, aj napriek pandemickým opatreniam formou online prezentácie pred medzinárodnou komisiou. Takýto titul je udelený prvýkrát v histórii Slovenska. Titul Európske mesto športu otvára mestu Veľký Šariš nové možnosti na ďalší rozvoj v oblasti športu. Najväčším benefitom je však zviditeľnenie mesta na športovom poli. Mesto využije šancu a bude sa aj takýmto spôsobom usilovať dostať k európskym projektom, ktoré sa týkajú športu. Zároveň sa bude snažiť naplňať hlavný cieľ, ktorým je zabezpečenie trvalého skvalitňovania vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu v meste (12.12.2024, https://www.velkysaris.sk/europe-mestecko-sportu-2021.phtml?id3=167339&original_idm=167371).

Stav a rozvoj športovej infraštruktúry

Stav a rozvoj športovej infraštruktúry vo Veľkom Šariši je dôležitým aspektom pre podporu zdravého životného štýlu a športových aktivít v meste. Mesto disponuje rôznymi športoviskami, ako sú futbalové a multifunkčné ihriská, tenisové kurty, pumtrack, skatepark či kolkáreň. Tieto zariadenia slúžia nielen pre miestne kluby, ale aj pre verejnosť. V meste je k dispozícii školská telocvičňa, ktorá umožňuje organizovanie rôznych tréningov a súťaží. Mesto často spolupracuje s miestnymi športovými klubmi a organizáciami, aby zabezpečilo ich rozvoj a podporu. Ide hlavne o financovanie. V záujme zlepšenia športovej infraštruktúry sa mesto snaží zapojiť do projektov obnovy existujúcich zariadení, alebo výstavby nových športovísk. Organizovanie športových podujatí prispieva k rozvoju športovej kultúry a angažovanosti obyvateľov. Okrem súťažného športu je v meste aj cyklochodník, ktorý podporuje aktívny životný štýl. Celkový stav a rozvoj športovej infraštruktúry vo Veľkom Šariši sa snaží reagovať na potreby obyvateľov a prispievať k zlepšeniu kvality života.

Možnosti komerčného využitia športovej infraštruktúry

Možnosti komerčného využitia športovej infraštruktúry vo Veľkom Šariši zahŕňa niekoľko aspektov, ktoré prinášajú nielen finančné výhody, ale aj zvyšujú záujem o šport a aktívny životný štýl. Športové ihriská sú prenajímané pre súkromné akcie, tréningy, turnaje alebo zápasy, čo generuje príjmy pre mesto alebo vlastníkov infraštruktúry. Možnosť umiestnenia reklamných bannerov a sponzoring športových podujatí môže generovať príjmy pre športové kluby a organizácie. Tieto možnosti komerčného využitia športovej infraštruktúry môžu prispieť k rozvoju miestnej ekonomiky a zároveň posilniť športovú kultúru v meste.



Podpora a činnosť športových klubov

Podpora a činnosť športových klubov vo Veľkom Šariši sú kľúčovými aspektmi rozvoja športovej kultúry a aktívneho životného štýlu v meste. Mesto poskytuje dotácie športovým klubom na pokrytie nákladov na prevádzku, tréningy, súťaže a rozvoj infraštruktúry. Športové kluby často spolupracujú s mestským úradom pri organizovaní podujatí. Kluby organizujú rôzne športové súťaže a turnaje, čo prispieva k rozvoju športovej komunity a umožňuje miestnym športovcom súťažiť na rôznych úrovniach. Kluby sa zameriavajú na výchovu mladých športovcov a ponúkajú programy pre deti a mládež, čo pomáha rozvíjať talent a podporovať zdravý životný štýl. Celkovo je podpora a činnosť športových klubov vo Veľkom Šariši veľmi dôležitá pre rozvoj športovej kultúry, zlepšenie zdravia obyvateľov a posilnenie komunitného života.

Rozvoj verejne dostupnej športovej infraštruktúry

Rozvoj verejne dostupnej športovej infraštruktúry vo Veľkom Šariši je dôležitým aspektom, ktorý prispieva k podpore aktívneho životného štýlu a zdravia obyvateľov. Mesto sa snaží investovať do výstavby nových športovísk. Pravidelná údržba a renovácia existujúcich športových zariadení zabezpečuje ich dlhodobú použiteľnosť a atraktivitu pre obyvateľov. Vytváranie príležitostí na praktizovanie rôznych športov, vrátane netradičných alebo menej populárnych športových disciplín, môže prilákať širšiu základňu účastníkov. Celkovo rozvoj verejne dostupnej športovej infraštruktúry vo Veľkom Šariši prispieva k zlepšeniu kvality života obyvateľov a podporuje zdravší, aktívnejší spôsob života.

Organizácia športových podujatí

Organizácia športových podujatí vo Veľkom Šariši je proces, ktorý zahŕňa niekoľko kľúčových krokov a aspektov. Tieto podujatia majú rôznu formu, od amatérskych súťaží po profesionálne turnaje. Najväčším športovým podujatím v meste je Šariš športuje, kedy v celom meste športujú rôzni aktivisti. Tradičným podujatím je aj Pivovarsko-hradná sedemtisícovka.

Detské ihriská

Vo Veľkom Šariši sú detské ihriská, ktoré slúžia na zábavu a aktívny pohyb detí. Tieto ihriská sú vybavené rôznymi hernými prvkami, ako sú hojdačky, šmyklavky, lezecké štruktúry a pieskoviská, čím podporujú fyzickú aktivitu a sociálnu interakciu medzi deťmi. Detské ihriská sú umiestnené na verejných priestranstvách, čo poskytuje rodinám príjemné prostredie na trávenie voľného času. Mesto sa snaží zabezpečiť ich údržbu a obnovu, aby boli bezpečné a atraktívne pre všetkých návštevníkov.

Podpora školského športu

Podpora školského športu vo Veľkom Šariši je dôležitá pre rozvoj fyzickej zdatnosti a zdravého životného štýlu detí a mladých ľudí. Mesto a škola investujú do zlepšenia športovej infraštruktúry. Škola participuje na súťažiach, čo motivuje žiakov a posilňuje súťažného ducha. Škola spolupracuje s miestnymi športovými klubmi.

Štatistiky

Najpopulárnejším športom dospelých Európanov je cyklistika, ktorú uprednostňujú Maďari, Slováci, Chorváti, Estónci, Lotyš a Litovčania. Ďalšou obľúbenou športovou disciplínou je beh (Slovensko – 45 %). Najobľúbenejším tímovým športom je futbal. Na Slovensku patrí medzi najrozšírenejšie športy rýchla chôdza – 47 % a bicyklovanie 22 %. Spomedzi športov detí najviac obľubujú futbal – 16 – 25 %, po ňom nasledujú basketbal, tanec a plávanie – 16 – 19 %. Ak športujú s deťmi aj rodičia, európske deti zvyčajne trávia voľný čas cyklistikou (47 % – Slovensko) a hrami hier, ako je naháňačka a schovávačka, ale aj tímovými hrami, napríklad futbalom alebo volejbalom (Slovensko – 47 %) a plávaním (Slovensko – 34 %) (12.6.2012, <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>). Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru pravidelne športujúcich podľa pohlavia. Podporu športu je potrebné cielene smerovať podľa vývoja jednotlivých vekových skupín obyvateľov.

Veková štruktúra pravidelne športujúcich				
	ženy		muži	priemer
15-24	52		45	49
25-39	36		43	40
40-54	39		39	39
55-69	38		36	37
70+	18		48	33



Zdroj: 10.6.2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_fact_sk_en.pdf

Ako prezentuje predchádzajúca tabuľka, najsilnejšie skupiny pravidelne športujúcich sú od 15 do 24 a 25 do 39 rokov. Špeciálnu skupinu tvoria muži nad 70 rokov, ktorým je potrebné venovať patričnú pozornosť.

Prognóza cieľovej skupiny

V budúcnosti je potrebné sa zamerať hlavne na potreby vekovej skupiny 30 – 40 rokov, ktorá tvorí pomerne početnú skupinu obyvateľov, avšak s nie veľmi dobrou prognózou.

Veková skupina 15 – 19

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 15-19											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
15-19	472	480	488	496	504	512	520	528	536	544	552
15-19 – pr. Index				1,016	% nárast 15-19						15,224
Abs. nárast											72
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											6,615
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											6,603

Veková skupina je spotrebiteľom služieb vzdelávania - stredoškolský stupeň, ako aj záujmovej činnosti. V prípade, že sa doterajší trend vývoja zachová, predpokladá sa nárast počtu obyvateľov. Podiel na celkovom počte obyvateľov by mal do roku 2035 mierne klesnúť na 6,603 %. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov stúpnuť o 72.

Veková skupina 20 – 29

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 20-29											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
20-24	443	450	456	462	469	475	481	487	494	500	506
25-29	448	454	461	468	474	481	487	494	501	507	514
20-24 - pr. Index				1,013	% nárast – 20-24						12,750
25-29 - pr. Index				1,014	% nárast 25 – 29						13,266
Abs. nárast											116
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											12,479
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											12,216

V rizikovej skupine od 20 do 29 sa predpokladá celkový nárast o 116 obyvateľov. Celkovo 12,750 % nárast sa predpokladá v skupine od 20 do 24. V skupine od 25 do 29 rokov sa predpokladá % nárast o 13,266 %. Táto skupina je spotrebiteľom bežných verejných služieb, zároveň sa vyznačuje najintenzívnejšou migračnou aktivitou.

Veková skupina 30 – 44

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 30-44											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
30-34	451	454	457	460	462	465	468	471	474	477	479
35-39	484	485	487	489	490	492	493	495	497	498	500
40-44	535	537	540	542	544	547	549	551	554	556	559
30-34 - pr. Index				1,006	% nárast – 30-34						5,622
35-39 - pr. Index				1,003	% nárast – 35-39						2,994
40-44 - pr. Index				1,004	% nárast – 40-44						3,992
Abs. nárast											61
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											20,581
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											18,571

Vekové skupiny od 30 do 44 rokov predpokladajú homogénny vývoj. V skupine od 30 – 34 sa predpokladá nárast o 5,622 %. Nárast sa predpokladá aj v skupine od 35 – 39 rokov. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb. Nižšie vekové skupiny tiež preferujú možnosti aktívneho trávenia voľného času.



V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov v tejto vekovej skupine stúpnuť o 61. Kým v roku 2025 sa predpokladá celkový podiel na 20,581 %, do roku 2035 by tento podiel mal klesnúť na 18,571 %.

2.14. KULTÚRA

V meste je vybudované kino Šariš, ktoré však vyžaduje rekonštrukciu, knižnica, múzeum a galéria. Z cirkevných zariadení pôsobia v meste rímsko-katolícka cirkev a diecézny kňazský domov (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Veľkošarišan

Mesačník Veľkošarišan je periodikum mesta Veľký Šariš, ktorý vydáva Kultúrno – informačné centrum. Jeho poslaním je oboznamovať čitateľov s metódami a výsledkami práce orgánov mestskej samosprávy, mestského úradu a organizácii riadených mestom, podávať informácie o živote občanov, činnosti organizácií a podnikateľských subjektov pôsobiach na území mesta Veľký Šariš. Hlavnou úlohou mestského periodika je informovať čitateľov o dôležitých udalostiach a kultúrno-spoločenských akciách v meste, podávať objektívny obraz o činnosti poslancov mestského zastupiteľstva, o práci mestského úradu a organizáciách pôsobiach v meste. Odbornými stanoviskami všestranne napomáhať utváranie verejnej mienky. Podporovať vlastnú tvorbu občanov a najmä mladšej generácie (12.12.2024, <http://kicvelkysaris.webnode.sk/velkosarisan/>).

Kultúrne pamiatky

V zastavanom území sa nachádzajú tieto objekty zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu:

- hrob s náhrobníkom J.Tomáška – Dumina – č.ÚZPF-1492/0, nachádzajúci sa na cintoríne parc.č.1674
- pomník padlým v I. a II. svetovej vojne – č. ÚZPF-2034/0, nachádzajúci sa v parku pri obecnom úrade, parc.č. 13
- archeologická lokalita - č. ÚZPF-2057/0 – praveké sídlisko s gávskou kultúrou z mladšej doby bronzovej na východnom úpätí hradného vrchu povýše terasy po pravom brehu Torysy, parc.č. 2589/1-2, 2588, 2730, 2585/1, 2771, 2769/2,
- archeologická lokalita – č. ÚZPF- 2058/0 – praveké sídlisko z mladšej doby bronzovej na športovom ihrisku, parc.č. 354/1-6, 357/7, 359/8, 354/9-10, 355, 356, 357/1-4, 397/1, 397/3, 354/7 a 397/2
- archeologická lokalita – mohylník- č. ÚZPF-2061/0 – tri skupiny neskoroneolitických mohýl v Kanaši – na hrebni vrchu Kozí chrbát, na horskom hrebni Okruhlík a v lese v polohe Tri harby, parc.č.2042/1, 2066, 2067/1
- plastika žena – č. ÚZPF-2246/0 – nachádzajúca sa na ul. P.O.Hviezdoslava, parc.č. 1388/1
- rímsko-katolícka kaplnka sv. Kunhuty – č. ÚZPF-399/0 – kaplnka niekdajšieho kaštieľa, malá jednolodová gotická stavba z polovice 14. Storočia, parc.č. 396/1,2
- Šarišský hrad – č. ÚZPF-398/1 – ruina hradu z 13. storočia parc.č. 2726, 2727 a časť parcely č.2725 v bezprostrednom okolí hradu
- parný mlyn – č. ÚZPF-4244/0 – valcový parný umelý mlyn z r. 1856, jeden z najväčších a najmodernejších mlynov na Slovensku. Tvorí ho súbor budov, z ktorých mlynica je 8-podlažný objekt, parc.č. 290, 289, 287/1
- fara – č. ÚZPF-10 559/0 – rímsko-katolícka fara zo začiatku 18. storočia, nachádzajúca sa na nám. sv.Jakuba, parc.č. 659/1, 660/2 a 660/3
- rímsko-katolícky kostol sv. Jakuba – č. ÚZPF-400/0 – námestie sv. Jakuba, stavba z 2.pol. 13.storočia s prístavbami presbytára a sakristie s barokovými úpravami v 17. a 18.storočí, opravovaný v rokoch 1867, 1895 a 1946, parc.č. 1
- rímsko-katolícky kostol sv. Alžbety – č. ÚZPF-401/0 – stavba sa nachádza na cintoríne, pochádza z poslednej tretiny 17.storočia, parc.č. 1675.

Na základe dosiaľ evidovaných archeologických lokalít určil Krajský pamiatkový úrad Prešov tieto územia s predpokladanými archeologickými nálezmi:

- historické jadro mesta – územie s evidovanými archeologickými nálezmi:
- rímsko-katolícky kostol sv. Jakuba – v interiéri základy starších murovaných konštrukcií, krypty, podlahy, hroby
- rímsko-katolícka fara – v interiéri novoveká kultúrna vrstva s renesančnými kachlicami
- športový areál – sídlisko z mladšej doby kamennej (kultúra s lineárnou keramikou, bukovohorská kultúra), neskorej doby kamennej (badenská kultúra), mladšej doby železnej, doby rímskej a včasného až vrcholného stredoveku, zaniknutý augustiniánsky kláštor, zaniknutý renesančný kaštieľ, NKP
- areál kaplnky sv. Alžbety – nálezy z neskorej doby kamennej (badenská kultúra) a doby rímskej. Na príľahlom cintoríne zaniknutý novoveký špitál (nálezy murív pri výkopoch hrobov)
- poloha Košalkov kút – kamenec – sídlisko z neskorej doby kamennej (badenská kultúra) a staršej doby halštadskej
- hrad Šariš, – výšinné sídlisko z mladšej doby kamennej (kultúra s lineárnou keramikou, bukovohorská kultúra), neskorej doby kamennej (badenská kultúra), mladšej doby bronzovej (gávská kultúra), mladšej doby železnej, doby rímskej, hrad y 13.-17. Storočia, skúmaný v rokoch 1972-1981, NKP
- východné úpätie hradného vrchu (Pod baňu) – NKP, evidovaná v ÚZPF pod č. 2057/0 – sídlisko z mladšej doby bronzovej (gávská kultúra)
- juhovýchodné úpätie hradného vrchu (Chmeľník, záhradkárska kolónia) – hromadný nález bronzových predmetov z doby bronzovej, jamkový hrob z doby bronzovej, sídliskové nálezy zo staršej doby kamennej, neskorej doby kamennej a raného stredoveku



- poloha pod Bikošom – sídlisko z mladšej doby kamennej (kultúra s lineárnou keramikou, bukovohorská kultúra), doby bronzovej, staršej a mladšej doby železnej, doby rímskej, včasného (8.-9.st.) a vrcholného stredoveku (12.-13.st.)
- terasa nad potokom Dzikov – Veľký Sordok – sídlisko zo staršej doby kamennej, mladšej doby kamennej (lineárna keremika, bukovohorská kultúra), neskorej doby kamennej (lažnianska skupina, badenská kultúra), mladšej doby bronzovej a mladšej doby železnej
- poloha Kozí rožok, Okruhliak a Tri harby (Stredný harb) – mohylník z neskorej doby kamennej, NKP
- Kanaš – intravilán osady – polykultúrne sídlisko:
- Šľachtiteľská stanica – osídlenie z neskorej doby kamennej (badenská kultúra) a doby rímskej
- Jahodová ulica – osídlenie z doby bronzovej a raného stredoveku
- IBV Pod záhradami – osídlenie z mladšej doby kamennej (kultúra s lineárnou keramikou)
- Záhrada, P.Klimko, č.d. 974 – osídlenie z mladšej doby laténskej
- Pod cintorínom – nález mince z o 17.storočia (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

Mestská knižnica

Mestská knižnica Veľký Šariš v zrekonštruovaných priestoroch bývalej starej školy sídli od januára r. 2008. V knižnici je pre registrovaných čitateľov k dispozícii viac ako 10 000 titulov kníh a knižný fond pravidelne dopĺňame i o najnovšie novinky na knižnom trhu. Počas školského roka prichádzajú deti z Materskej i Základnej školy Veľký Šariš. Knižnica každoročne organizuje večerné čítania pre deti.

Mestská knižnica - jej prvoradou úlohou je utvárať a sprístupňovať univerzálny knižničný fond, poskytovať základné knižnično-informačné služby vrátane prístupu k vonkajším informačným zdrojom a organizovať a uskutočňovať kultúrno-vzdelávacie aktivity. Mestská knižnica má vo svojom knižnom fonde viac ako 15 tis. knižničných jednotiek. V knižnici je registrovaných cca. 1600 používateľov.

Knižnice verejné											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spolu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Knižné jednotky	9 387	9487	9 582	9 997	15 626	15 760	15 875	15 317	15 147	15 035	14 961

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Úloha a smerovanie kultúry v meste

Kultúra v meste Veľký Šariš zohráva kľúčovú úlohu pri formovaní identity miestneho spoločenstva a prispieva k jeho rozvoju. Mesto má bohatú históriu a tradície, ktoré by sa mali zachovať a rozvíjať, avšak absencia kultúrneho domu predstavuje významný nedostatok, ktorý ovplyvňuje možnosti organizácie podujatí. V súčasnosti sa kultúrne aktivity orientujú prevažne na exteriér, čo môže obmedzovať ich rozmanitosť a komfort pre návštevníkov. Úlohou kultúry v meste Veľký Šariš je zachovať tradície, ktoré posilňujú súdržnosť komunity. Kultúra pomáha formovať a posilňovať miestnu identitu a pocit patričnosti medzi obyvateľmi. Tradície, zvyky a miestne umenie vytvárajú jedinečný charakter mesta. Kultúra zohráva dôležitú úlohu pri zachovaní historických pamiatok a tradícií, čo je zásadné pre budúce generácie. Kultúrne aktivity podporujú miestnych umelcov a remeselníkov, čím prispievajú k ekonomickému rozvoju. Podujatia a aktivity vytvárajú príležitosti na vzdelávanie a osobnostný rozvoj občanov. Kultúrne aktivity a podujatia poskytujú možnosti pre interakciu a spoluprácu medzi rôznymi skupinami obyvateľstva, čím prispievajú k budovaniu silnejších vzťahov a komunity. Kvôli absencii kultúrneho domu sa drobné kultúrne podujatia konajú v mestskej knižnici. Mestská knižnica vo Veľkom Šariši teda ponúka len drobné kultúrne podujatia, čo naznačuje potrebu širších priestorov a zdrojov na organizáciu väčších podujatí. Vytvorenie kultúrneho domu, revitalizácia kina, by mohli zásadne prispieť k obohateniu kultúrneho života mesta a poskytnúť obyvateľom lepšie možnosti na zapojenie sa do kultúrnych aktivít.

Podpora folklóru a tradícií prostredníctvom kultúrnych zoskupení

V meste pôsobí spevácka skupina Šarišske gavalire a Folklórny súbor Kanaš. Tieto zoskupenia zohrávajú kľúčovú úlohu v zachovávaní a propagácii miestnych tradícií, zvykov, hudby, spevu a tanca. Týmto spôsobom sa zachovávajú historické a kultúrne hodnoty. Udržiavanie folklóru a tradícií posilňuje miestnu identitu a hrdosť obyvateľov na ich kultúrne dedičstvo. Folklórne zoskupenia prispievajú k obohateniu kultúrneho života vo Veľkom Šariši a zabezpečujú, že tradície a folklór ostanú relevantné aj v modernej spoločnosti. Mesto tieto zoskupenia podporuje formou dotácie.



Miesto a podpora cirkvi v meste

Cirkev vo Veľkom Šariši má významné miesto v každodennom živote obyvateľov, pričom podporuje nielen duchovný rozvoj, ale aj kultúrne a komunitné aktivity. V meste dominuje Rímskokatolícka cirkev. Malým zastúpením sú prítomní aj gréckokatolíci. V meste sú tieto významné cirkevné budovy: Kostol sv. Jakuba, Kaplnka sv. Alžbety, Kaplnka sv. Kunhuty/v minulosti aj Rákociovský kaštieľ/. Kostol a kaplnky vo Veľkom Šariši sú významnými architektonickými pamiatkami, ktoré odrážajú históriu a kultúrne dedičstvo regiónu. Cirkev v meste zohráva dôležitú úlohu v organizovaní rôznych aktivít. Cirkev posilňuje súdržnosť a solidaritu v miestnej komunite. Vedenie mesta s cirkvou pravidelne komunikuje a spolupracuje pri rozličných podujatiach.

Najvýznamnejšie kultúrne podujatia v meste

Oddelenie kultúry a športu v meste Veľký Šariš sa v posledných piatich rokoch aktívne podieľalo na organizovaní rôznych kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré významne obohatili miestny kultúrny život a posilnili komunitu. Medzi kľúčové aktivity patria: Fašiangy – tradičné oslavy s bohatým programom, ktorý zahŕňa masky, tance a hudobné vystúpenia, čím sa zachováva kultúrne dedičstvo regiónu. Deň rodiny – toto podujatie je spojená oslava žien a matiek, pričom sa organizujú rôzne kultúrne programy a podujatia, ktoré ocenia prácu a prínos žien v spoločnosti. Večer v knižnici – inovatívne podujatie, ktoré láka čitateľov všetkých vekových skupín. Návštevníci majú možnosť zúčastniť sa rôznych aktivít, ako sú čítania, diskusie a tematické workshopy. Zábavné kvízy – tieto podujatia sa tešia veľkej obľube medzi miestnymi obyvateľmi a poskytujú zábavnú formu vzdelávania a stretávania sa s priateľmi. Podujatia pri rybníkoch – organizované aktivity v prírode, ktoré podporujú zdravý životný štýl a komunitné prepojenie, vrátane piknikov a športových hier. Kultúrno-športové podujatie "Šariš športuje – podujatie, ktoré spája kultúru a šport, poskytuje priestor pre miestne športové kluby a organizácie, aby sa prezentovali a propagovali aktívny životný štýl. Gastrofest – festival zameraný na miestne gastronomické špeciality, ktorý podporuje regionálnych výrobcov a umelcov. Vianočné trhy a vianočný koncert – tradičné podujatia, ktoré vytvárajú sviatočnú atmosféru a ponúkajú miestnym remeselníkom a umelcom priestor na prezentáciu svojich výrobkov a talentu. Stretávanie sa partnerských miest – oddelenie pravidelne organizuje stretnutia a výmeny s partnerskými mestami, čo umožňuje zdieľanie kultúrnych a umeleckých skúseností. Tieto aktivity posilňujú medzinárodné vzťahy a podporujú kultúrny výmenu. Podujatia zorganizované na hrade Šariš – hrad Šariš sa stal miestom pre rôzne kultúrne akcie, ako sú historické festivaly, divadelné predstavenia a koncerty. Tieto podujatia sú zamerané na oživenie histórie a kultúrneho dedičstva regiónu a priťahujú veľký počet návštevníkov. Výstava motýľov – táto výstava sa stala významným podujatím, ktoré láka milovníkov prírody a rodiny s deťmi. Návštevníci majú možnosť obdivovať rôzne druhy motýľov, dozvedieť sa o ich biológii a ochrane a zúčastniť sa sprievodných edukatívnych aktivít. Oddelenie kultúry a športu v meste Veľký Šariš sa tak stalo významným aktérom v oblasti kultúrneho a spoločenského života, pričom jeho aktivity boli ocenené pozitívnymi reakciami zo strany obyvateľov a návštevníkov. Tieto podujatia prispievajú k posilneniu komunitnej identity a kultúrneho dedičstva regiónu.

Možnosti finančnej podpory kultúry v meste

Podpora kultúry vo Veľkom Šariši je závislá na mestskom rozpočte. Tieto prostriedky sú využité na podporu miestnych akcií. Ďalším zdrojom podpory sú dotácie a granty. Finančnú podporu na podujatia získava mesto aj formou sponzoringu od miestnych firiem a podnikateľov. V rámci rôznych programov EÚ mesto žiada o financovanie projektov, ktoré sa zameriavajú na kultúru, dedičstvo a rozvoj miestnych komunít.

Starostlivosť o kultúrne pamiatky

Mesto sa snaží zabezpečiť pravidelnú údržbu a opravy historických budov a pamiatok, aby sa zachovala ich architektonická hodnota a historický význam. Kultúrne pamiatky sú chránené zákonmi o ochrane kultúrneho dedičstva, čo znamená, že akékoľvek zásahy do týchto objektov musia byť schválené a realizované v súlade s predpismi. Mesto chce spolupracovať s historikmi, architektmi a odborníkmi na ochranu pamiatok, aby zabezpečilo správne prístupy k obnove a údržbe pamiatok. Miestne združenia ako Matica Slovenská a občania sa aktívne zapájajú do ochrany a propagácie kultúrneho dedičstva, čo prispieva k jeho zachovaniu. Celkovo snaha o zachovanie kultúrnych pamiatok vo Veľkom Šariši zahŕňa spoluprácu medzi mestským úradom,



odborníkmi a miestnou komunitou, aby sa zabezpečila trvalá ochrana a obnova týchto cenných historických objektov.

Aktívne zapojenie obyvateľov do kultúry v meste

Aktívne zapojenie obyvateľov do kultúry vo Veľkom Šariši má rôzne formy a prejavy, ktoré prispievajú k živému kultúrnemu životu mesta. V meste pôsobia rôzne aktívne skupiny obyvateľstva. V ostatnom čase je v meste veľmi aktívna Jednota dôchodcov. členovia tejto organizácie sa aktívne podieľajú na organizovaní a účasti na rôznych kultúrnych podujatiach, ako sú festivaly, výstavy, koncerty a divadelné predstavenia, čo posilňuje komunitného ducha. Mnohí obyvatelia sa angažujú ako dobrovoľníci v rôznych kultúrnych a spoločenských aktivitách, čím prispievajú k rozvoju kultúrneho života v meste. Celková angažovanosť obyvateľov vo Veľkom Šariši v kultúrnych aktivitách posilňuje komunitný život a prispieva k bohatému kultúrnemu dedičstvu mesta.

Medziobecná kultúrna spolupráca

Kultúrna medziobecná spolupráca vo Veľkom Šariši sa prejavuje rôznymi formami a iniciatívami, ktoré sa zameriavajú na podporu kultúrneho života a výmenu skúseností medzi obcami. Spolupráca zahŕňa snahu o zachovanie a propagáciu regionálnych tradícií a kultúrneho dedičstva, čo posilňuje identitu a solidaritu medzi obcami. Príkladom môže byť podujatie Šarisska mufekka- gastrofest, kde sa príslušné obce zúčastnili tohto podujatia. Tento typ spolupráce prispieva k obohateniu kultúrneho života, posilňuje regionálnu identitu a podporuje komunitnú súdržnosť

Aktívne zapájanie komunity do kultúrneho života mesta

Mesto Veľký Šariš a jeho komunita má bohatú a slávnu tradíciu v oblasti kultúry, spoločenské a osvetové činnosti. Svoje miesto tu má cigánska ľudová hudba, ktorá stála pri zrode súboru „Šarišan“. S jeho primášom Vojtechom Horvátom. Aj ostatných členov hudobného zoskupenia tvorilo prevažne rómske obyvateľstvo. V športovej činnosti hráči futbalového klubu z radov Rómov boli súčasťou mužstva nielen vo Veľkom Šariši ale aj v okolitých obciach, kde pôsobia dodnes. Mesto má významné osobnosti, kde patrí aj rómska spisovateľka Mgr. Elena Lacková rod. Doktorová. Medzinárodne uznávaná slovenská spisovateľka, ktorá po rómsky písala verše, rozprávky, poviedky a divadelné hry. V niektorých aspektoch spoločenského života sa komunita snaží, prijíma jazyk, náboženstvo, využitie technických a sociálnych vymoženosti súčasnej doby.

Štatistiky

Celkové využívanie klasických kultúrnych statkov monitoring meria frekvenciami návštev a nákupov počas roka. Z hľadiska využívania kultúrnych hodnôt sú na prvých dvoch miestach literatúra a film. Knihu si raz za mesiac kúpilo vo všetkých sledovaných rokoch 7,8 % obyvateľov, raz za pol roka teser 30 % obyvateľov a raz za rok viac ako 40 % obyvateľov. Návštevnosť filmových predstavení býva vyrovnaná; mierne vzrastá. Výsledky monitorovania poukazujú aj na dlhodobý vyrovnaný záujem o divadelné predstavenia. Počet pravidelných návštevníkov, ktorí navštevujú divadlo raz za mesiac, ale aj počet tých, ktorí navštívili divadlo raz za pol roka, je dlhodobý stabilný. Systematicky rastie návštevnosť koncertov vážnej a populárnej hudby. Existuje aj málopočetná skupina pravidelných návštevníkov (3 - 4 % respondentov), ktorí navštevujú koncerty každý mesiac. Pritom sa dlhodobý zvyšuje počet tých, ktorí navštívili koncert raz za pol roka alebo jedenkrát za rok. Je to zrejme vyvolané rastúcim záujmom o koncerty populárnej a alternatívnej hudby. Segment prezentovania zbierok a ochrany kultúrneho dedičstva v monitoringoch reprezentujú výtvarné a iné umenia, ľudové a tradičné umenie a múzejníctvo. V tomto segmente u nás prevažujú príležitostné a sezónne formy spotreby, ktoré možno v monitoringu posudzovať len množstvom návštev za rok. Návšteva folklórnych podujatí a múzeí je okrem toho pre väčšinu našich občanov charakteristickou dovolenkovou kultúrnou aktivitou, ktorá priamo súvisí s dynamikou cestovného ruchu (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Trendy

Komplex opatrení na podporu súkromnej voľby domácností by mal v budúcnosti: stimulovať lepšie „previazanie“ súkromných výdavkov domácností s verejnými zdrojmi podpory kultúry. Určitá časť tejto podpory kultúrnych zariadení ponúkajúca svoje aktivity pre verejnosť musí byť variabilná, závislá od toho, či vyvolala odozvu, ktorá sa prejavuje vo veľkosti návštevnosti ap. Akými metódami to prepočítať je iná otázka: či u divadiel napr. podľa počtu obsadenosti ponúkaných miest, počtu repríz ap. Pokračovať by sa malo sofistikovanejšie s experimentom „kultúrnych poukazov“ zefektívniť systém dlhodobiejšieho viazania subjektu stimulovaného trhového dopytu (cieľových skupín súčasných i budúcich „spotrebiteľov“ kultúry so stimulovanou trhovou ponukou kultúrnych inštitúcií rozšíriť systém permanentiek rozšíriť systém kultúrnych poukazov aj pre zamestnancov súkromných a verejných inštitúcií (a dotáciami ich kryť zo sociálneho fondu a u firm aj z iných zdrojov) uplatňovať bonusové body na cenu vstupenky, za ktoré návštevník po určitom počte dostane bezplatnú (alebo výrazne zľavnenú) vstupenku last minute zľavy na očakávanú nevyužitú ponuku zaviesť výrazne diferencované ceny na dopoludňajšie a popoludňajšie predstavenia (s prioritou pre dôchodcov a deti aj so sprievodom) zlepšiť využívanie stykov s podnikovým svetom ekonomiky pri podpore ich firemnej identity aj návštevou kultúrnych zariadení



podporiť „umelecké školenie“ detí mimo školy ako budúcich aktívnych subjektov trhového dopytu zavedením odpočítateľnej položky z daňového základu domácnosti za tieto výdavky

radikálne zlepšiť celý systém marketingu verejných kultúrnych inštitúcií (vo väzbe na odporúčanie č. 1 a č. 3)

radikálne zlepšiť strategický manažment kultúrnych inštitúcií (v prepojení na prognózovanie ich vývoja, na manažment rizika podmienok ich ekonomického vývoja atď.)

významne zlepšiť systém školskej a mimoškolskej výchovy mládeže ku kultúre (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b529554adb7e3625632921405f4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Prognóza cieľovej skupiny

Veková skupina 20 – 29

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 20-29											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
20-24	443	450	456	462	469	475	481	487	494	500	506
25-29	448	454	461	468	474	481	487	494	501	507	514
20-24 - pr. Index				1,013	% nárast – 20-24						12,750
25-29 - pr. Index				1,014	% nárast 25 – 29						13,266
Abs. nárast											116
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											12,479
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											12,216

V rizikovej skupine od 20 do 29 sa predpokladá celkový nárast o 116 obyvateľov. Celkovo 12,750 % nárast sa predpokladá v skupine od 20 do 24. V skupine od 25 do 29 rokov sa predpokladá % nárast o 13,266 %. Táto skupina je spotrebiteľom bežných verejných služieb, zároveň sa vyznačuje najintenzívnejšou migračnou aktivitou.

Veková skupina 30 – 44

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 30-44											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
30-34	451	454	457	460	462	465	468	471	474	477	479
35-39	484	485	487	489	490	492	493	495	497	498	500
40-44	535	537	540	542	544	547	549	551	554	556	559
30-34 - pr. Index				1,006	% nárast – 30-34						5,622
35-39 - pr. Index				1,003	% nárast – 35-39						2,994
40-44 - pr. Index				1,004	% nárast – 40-44						3,992
Abs. nárast											61
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											20,581
% z celkového počtu obyvateľov - 2035											18,571

Vekové skupiny od 30 do 44 rokov predpokladajú homogénny vývoj. V skupine od 30 – 34 sa predpokladá nárast o 5,622 %. Nárast sa predpokladá aj v skupine od 35 – 39 rokov. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb. Nižšie vekové skupiny tiež preferujú možnosti aktívneho trávenia voľného času. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov v tejto vekovej skupine stúpnuť o 61. Kým v roku 2025 sa predpokladá celkový podiel na 20,581 %, do roku 2035 by tento podiel mal klesnúť na 18,571 %.

Veková skupina 60 –

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
60-64	357	363	369	375	381	387	393	399	405	411	418
65-69	324	330	336	342	348	355	361	367	373	379	385
70-74	289	299	309	320	330	340	351	361	371	382	392
75-79	178	181	184	187	190	193	196	199	202	205	208
80-84	128	132	136	140	144	148	152	156	160	164	167
85-89	40	38	36	34	32	30	28	26	24	22	20
90-94	27	28	28	29	29	30	30	31	31	32	32



95-99	9	10	11	12	13	14	14	15	16	17	18
100-104											
60+ – pr. Index				1,020	% nárast – 60+						19,140
Abs. nárast											259
% z celkového počtu obyvateľov - 2023											18,934
% z celkového počtu obyvateľov - 2033											19,540

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 19,140 %. Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnúť na 19,540 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o 259 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov by malo mesto zabezpečiť dostatočnú ponuku sociálnych služieb, ponuku zdravotníckych služieb a bezpečnosť.

2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA

Ubytovňa Mlyn, ul. Mlynská č. 8, Veľký Šariš poskytuje ubytovanie v jedenástich 2, 3 a 4 lôžkových izbách vybavených TV, chladničkou a WIFI pripojením pre 35 osôb. Autobusová zastávka MHD Prešov vzdialená pešo 5 min. Parkovanie pre osobné vozidlá aj autobusy na vlastnom parkovisku (12.12.2024, www.ubytovnamlyn.sk).

ŠARIŠ PARK, ul. Železničná 1900, 082 21 Veľký Šariš. K dispozícii štýlové ubytovanie v apartmánových dreveniciach hotelového typu a klasické izby v *** penzióne. Prešov je vzdialený len 5 minút cesty autom; hostia majú k dispozícii aj bezplatné veľkoplošné parkovisko, reštauráciu, salaš, terasu, kolibu, vínnu pivnicu, party stan, salóniky, konferenčné priestory a wellness centrum, v ktorom sa nachádza bazén, saunový svet, masáže a kozmetika (12.12.2024, www.sarisark.sk).

Reštauračné služby poskytuje aj Taverna pod Šarišským Hradom.

Fezanova - ponúkame na prenájom ubytovanie vo Veľkom Šariši pri Prešove s celkovou kapacitou 54 ubytovaných hostí. Ide o ubytovanie typu robotníckeho hotela. 3 izbová bunka pre 6 ľudí s vlastným sociálnym zariadením rýchlovarná kanvica, chladnička na chodbe, stôl a 6 stoličky, TV v každej izbe. Ubytovanie FEZANOVA sú komfortne zariadené moderným nábytkom, sú veľmi priestranné, pôsobia príjemnou rodinnou atmosférou a splňajú požiadavky aj náročnejších hostí (<https://ubytovanie.fezanova.sk/>, 2.1.2025)

Na talianske špeciality je zamerané Castello PIZZA & PASTA.

2.16. STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY

Pri vstupe do mesta je vybudovaný motorest "Šariš park" s kapacitou 52 miest v salaši, 70 miest v reštaurácii, 24 miest v salóniku, 26 miest v pivnici a 50 miest v kolibe a Pizzeria Šariš, ul. P. O. Hviezdoslava 13. V meste je pohostinské zariadenie s kapacitou 40 miest (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

2.17. CESTOVNÝ RUCH

Katastrálne územie mesta nepatrí v zmysle ÚPN – VÚC Prešovského kraja do rekreačného celku. Severne od katastrálneho územia sa nachádza rekreačný krajinný celok - RKC Čergov, ktorý ponúka atraktívne prírodné prostredie vhodné pre turistiku a zimné športy. Malebné a rázovité obce v podhorí predstavujú vhodný potenciál pre vidiecku turistiku. Najvýznamnejším strediskom cestovného ruchu je mesto Prešov so svojou výhodnou polohou na križovatke dopravných trás východ-západ a sever-juh. Historický stred mesta tvorí Pamiatková rezervácia Prešov, ktorá vytvára výborné predpoklady pre poznávací turizmus aj koncentráciu kultúrno-historických pamiatok. Samotné mesto Veľký Šariš vo svojom zastavanom území neregistruje žiadne väčšie rekreačné zariadenia. Nachádza sa tu však niekoľko zaujímavých kultúrnych pamiatok s dominantnou zručaninou Šarišského hradu situovanou na Šarišskom hradnom vrchu. Navrhuje sa dobudovať parkovacie miesta v blízkosti terajšieho nástupu a tiež stánkový predaj občerstvenia, turistických máp, pohľadníc a suvenírov. Veľké záchytné parkovisko pre autobusy je navrhované pri ceste do Medzian v mieste starej skládky, ktorú je potrebné predtým rekultivovať. Prímestská rekreácia obyvateľov je saturovaná v záhradkárskych osadách Veľký Šariš a Kanaš so 141 rekreačnými chatami ako aj v blízkych lesoch. Zimnej rekreácii slúži lyžiarsky areál s 2 vlekmí dl. 300m a



500m s nenáročnými zjazdovými traťami. V zimnej sezóne sa využitie tohto územia navrhuje so zameraním na lyžiarske športy – zjazdové lyžovanie a beh na lyžiach v kombinácii so športovými, oddychovými a zábavnými aktivitami halového typu. Celkovo má región predpoklady skôr pre beh na lyžiach. Na území mesta sa nachádza žrebčinec s jazdeckým areálom, ďalší žrebčinec je v mestskej časti Kanaš. V časti Lazy sú pripravované rybníky pre športový rybolov, areál bude napojený na cyklistický chodník. V južnej časti v lokalite pod Bikošom sa nachádza strelecký areál, napojený na cyklistický chodník do Prešova a sprístupnený komunikačne z Veľkého Šariša po rekonštruovanej komunikácii. Mesto by mohlo pritom nadviazať aj na tradície zo začiatku 20. storočia, kedy bolo vychýrené hmnčiarstvom, tkaním plátna, handričkových kobercov a paličkovanými čipkami, čo by mohlo predstavovať zaujímavé suveníry zároveň s ukážkou tejto tradičnej výroby (ÚPN V. Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024).

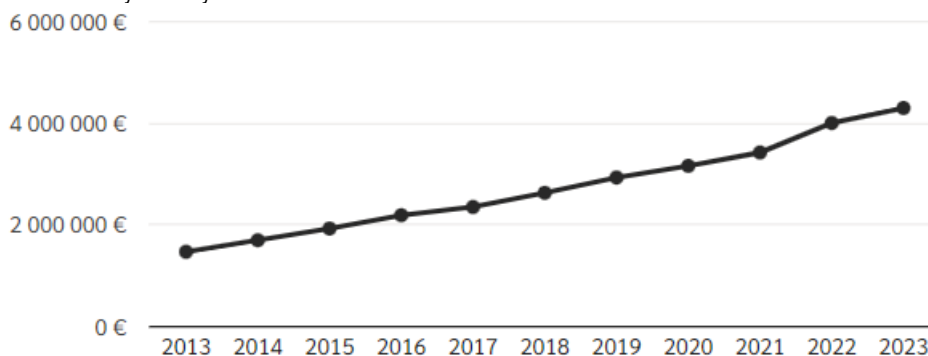
2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU MESTA A FINANČNÉ ZDRAVIE MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ

Spolu za rok 2021

Ekonomická klasifikácia

Spolu 11 413 812 €

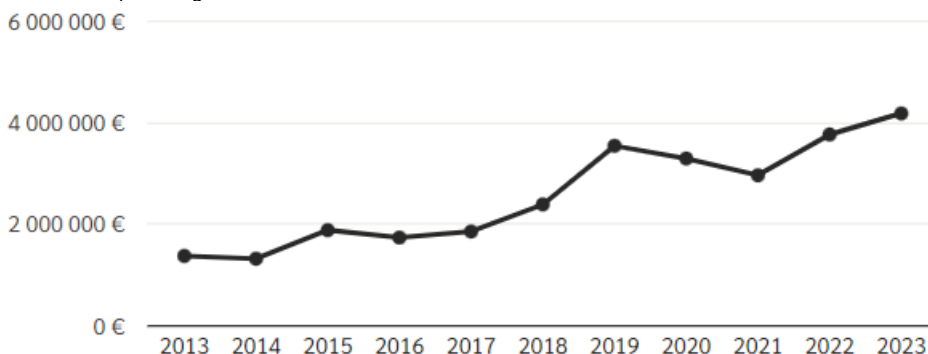
názov	suma	podiel z celku / podiel v rámci skupiny	priemer miest
Daňové príjmy	4 301 186 €	38 %	43 %
Dane z príjmov a kapitálo...	3 525 533 €	82 %	74 %
Dane z majetku	465 900 €	11 %	16 %
Dane za tovary a služby....	2 495 €	0 %	0 %



Obrázok: Vývoj daňových príjmov v meste Veľký Šariš

Zdroj: 18.8.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Granty a transfery	4 184 345 €	37 %	36 %
Tuzemské bežné granty....	4 167 641 €	100 %	98 %
Tuzemské kapitálové gran....	16 704 €	0 %	1 %



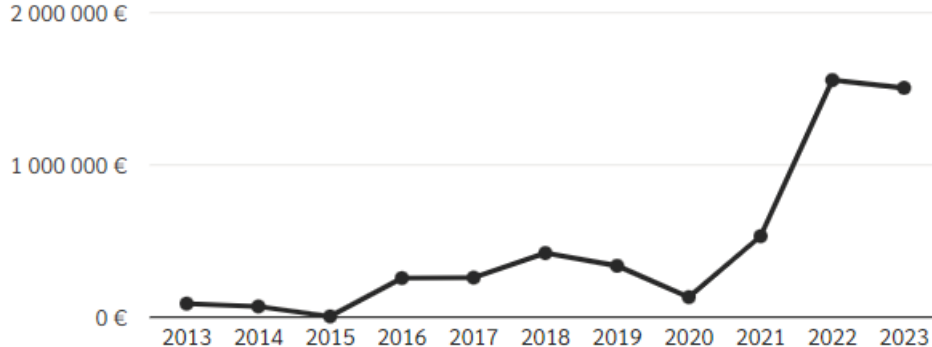
Obrázok: Vývoj grantov a transferov v meste Veľký Šariš

Zdroj: 18.8.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Príjmy z transakcií s fina...	1 505 807 €	13 %	6 %
--------------------------------------	--------------------	-------------	------------

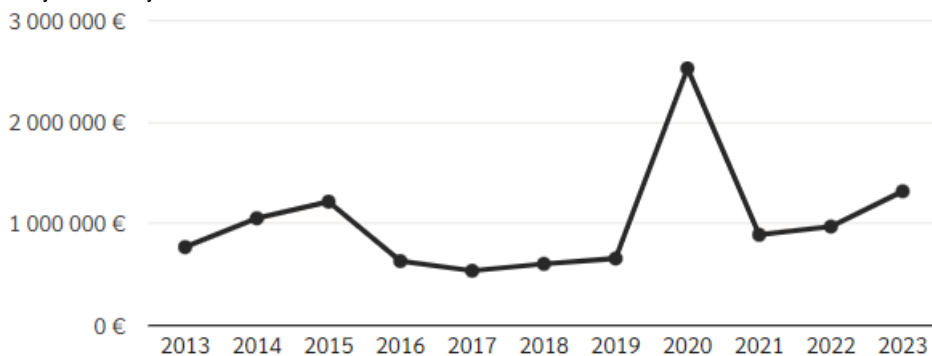


Z ostatných finančných op...	1 395 807 €	93 %	100 %
Zo splátok tuzemských úve...	110 000 €	7 %	0 %
2 000 000 €			



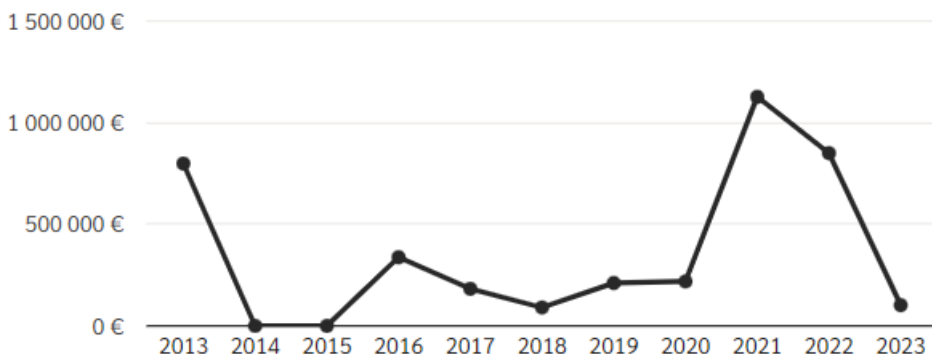
Obrázok: Vývoj príjmov z transakcií v meste Veľký Šariš
Zdroj: 18.8.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Nedaňové príjmy	1 320 474 €	12 %	11 %
Príjmy z podnikania a z v...	432 483 €	33 %	24 %
Administratívne poplatky a	409 299 €	31 %	58 %
Kapitálové príjmy	245 740 €	19 %	11 %
Iné nedaňové príjmy	221 767 €	17 %	7 %
Úroky z tuzemských úv...	11 185 €	1 %	1 %



Obrázok: Vývoj nedaňových príjmov v meste Veľký Šariš
Zdroj: 18.8.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Prijaté úvery, pôžičky a ...	102 000 €	1 %	5 %
Tuzemské úvery, pôžičky...	102 000 €	100 %	100 %



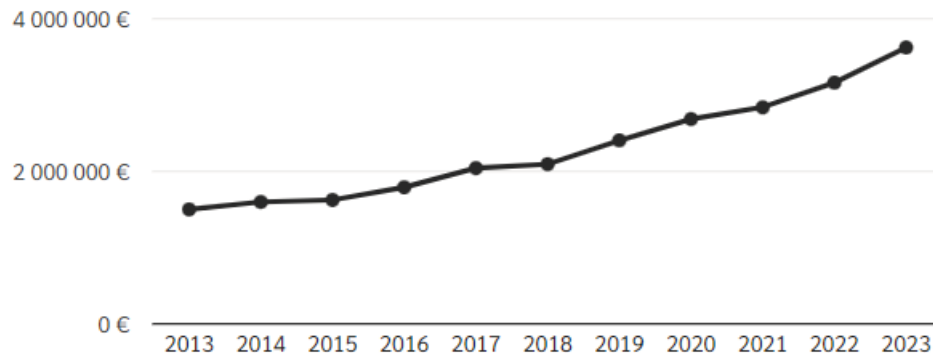
Obrázok: Vývoj príjmov z úverov v meste Veľký Šariš
Zdroj: 18.8.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Výdavky

Spolu	11 053 454 €		
názov	suma	podiel z celku / podiel v rámci skupiny	priemer miest



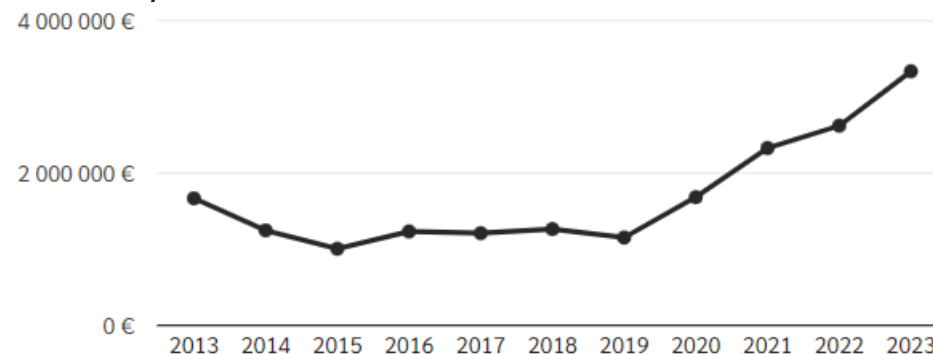
Vzdelávanie	3 622 271 €	33 %	35 %
Predprimárne a primárne...	1 665 105 €	46 %	43 %
Vzdelávanie neformálne...	828 432 €	23 %	17 %
Sekundárne vzdelávanie	722 029 €	20 %	26 %
Vedľajšie služby v školstve	406 706 €	11 %	14 %



Obrázok: Vývoj výdavkov na vzdelávanie v meste Veľký Šariš

Zdroj: 22.12.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

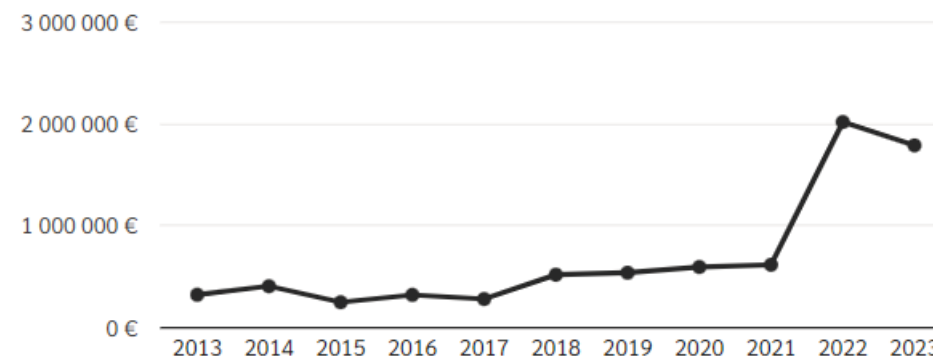
Všeobecné verejné služby	3 335 144 €	30 %	17 %
Výkonné a zákonodarné ...	2 998 900 €	90 %	79 %
Transakcie verejného dlhu	294 712 €	9 %	16 %
Všeobecné služby	29 150 €	1 %	3 %
Všeobecné verejné služb...	12 381 €	0 %	1 %



Obrázok: Vývoj výdavkov na všeobecné verejné služby v meste Veľký Šariš

Zdroj: 22.12.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Ekonomická oblasť	1 790 252 €	16 %	13 %
Komunikácia	1 390 468 €	78 %	1 %
Doprava	302 167 €	17 %	82 %
Palivá a energia	87 614 €	5 %	0 %
Ťažba, výroba a výstavba	10 003 €	1 %	10 %

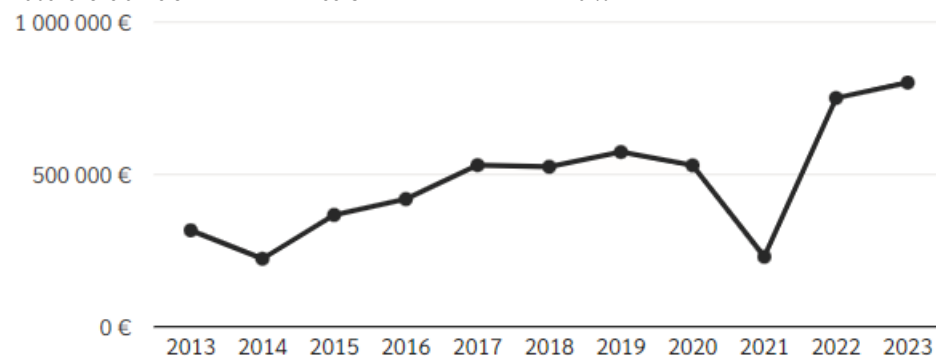


Obrázok: Vývoj výdavkov na ekonomickú oblasť v meste Veľký Šariš

Zdroj: 12.12.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

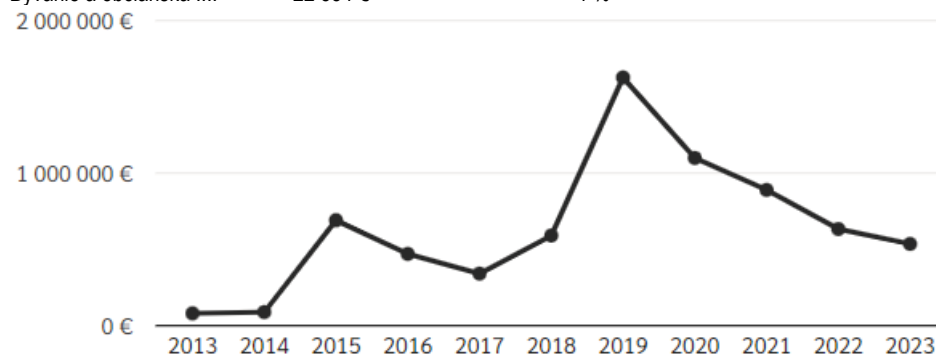


Rekreácia, kultúra	801 269 €	7 %	8 %
Kultúrne služby	739 859 €	92 %	48 %
Rekreačné a športové služby	59 625 €	7 %	44 %
Náboženské a iné s....	1 785 €	0 %	3 %



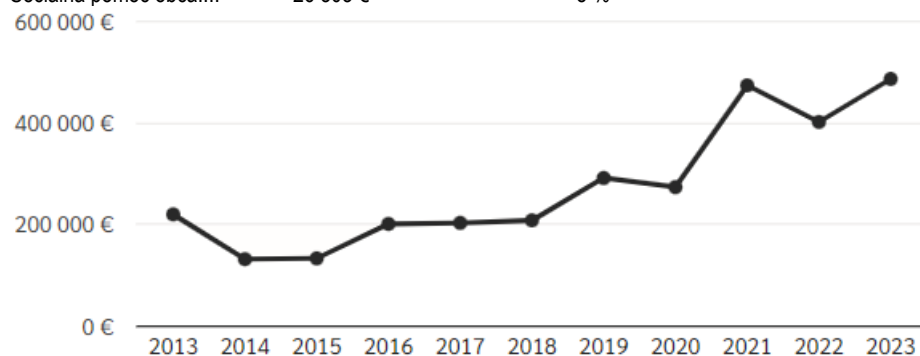
Obrázok: Vývoj výdavkov na rekreáciu, kultúru a náboženstvo v meste Veľký Šariš
Zdroj: 12.12.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Bývanie a občianska ...	535 154 €	5 %	9 %
Rozvoj obcí	394 181 €	74 %	59 %
Verejné osvetlenie	68 301 €	13 %	16 %
Rozvoj bývania	50 088 €	9 %	10 %
Bývanie a občianska	22 584 €	4 %	15 %



Obrázok: Vývoj výdavkov na bývanie v meste Veľký Šariš
Zdroj: 12.12.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Sociálne zabezpečenie	486 756 €	4 %	7 %
Staroba	363 739 €	75 %	66 %
Rodina a deti	96 713 €	20 %	6 %
Sociálna pomoc obča....	26 303 €	5 %	21 %

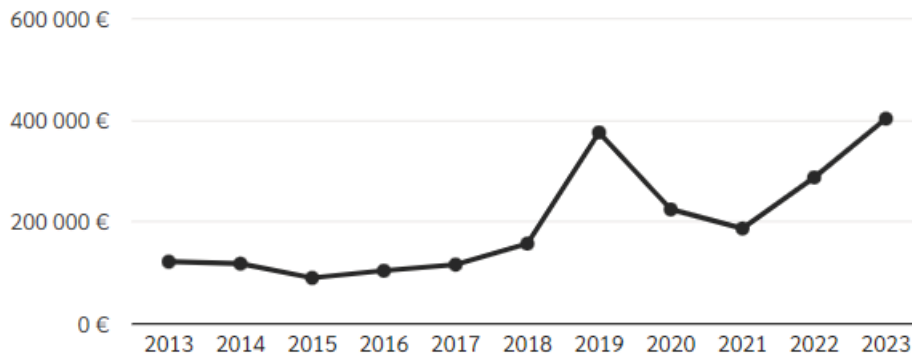


Obrázok: Vývoj výdavkov na sociálne zabezpečenie v meste Veľký Šariš
Zdroj: 12.12.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Ochrana životného	403 362 €	4 %	8 %
-------------------------------	------------------	------------	------------



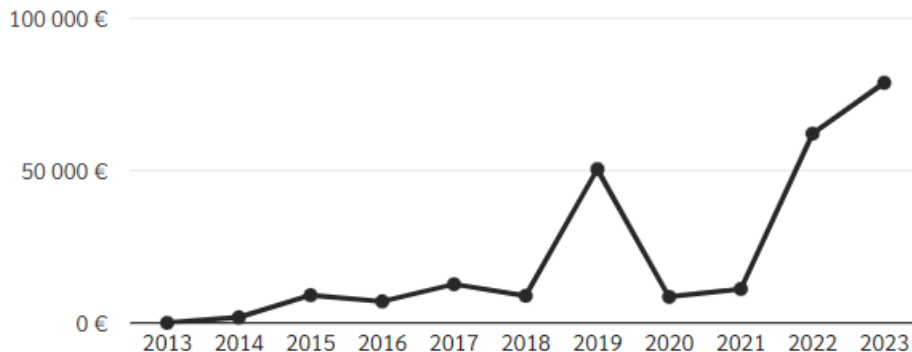
Nakladanie s odpadmi	308 131 €	76 %	81 %
Ochrana prírody a krajiny	91 034 €	23 %	2 %
Ochrana životného prost....	4 197 €	1 %	12 %



Obrázok: Vývoj výdavkov na ochranu životného prostredia v meste Veľký Šariš

Zdroj: 12.12.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

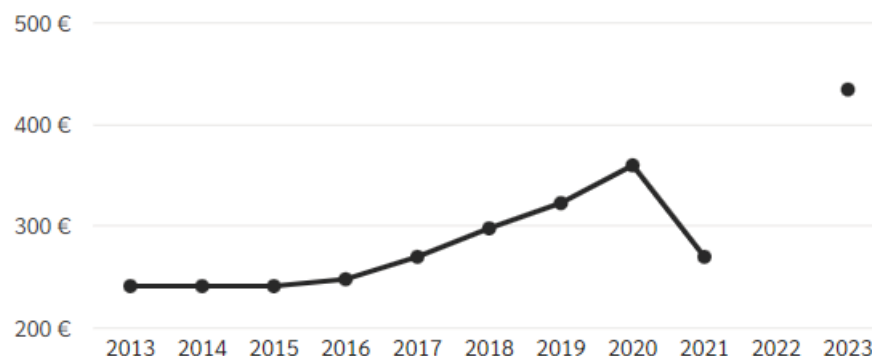
Verejný poriadok a	78 813 €	1 %	2 %
Verejný poriadok a bezp...	70 211 €	89 %	1 %
Ochrana pred požiarmi	8 601 €	11 %	3 %



Obrázok: Vývoj výdavkov na poriadok a bezpečnosť v meste Veľký Šariš

Zdroj: 12.12.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Obrana	434 €	0 %	0 %
Civilná ochrana	434 €	100 %	100 %



Obrázok: Vývoj výdavkov na obranu v meste Veľký Šariš

Zdroj: 12.12.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Finančné zdravie mesta Veľký Šariš

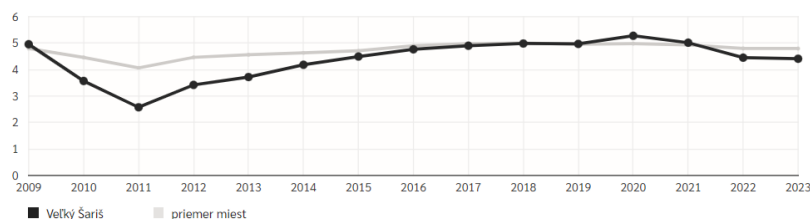
Celkové skóre finančného zdravia mesta Veľký Šariš sa počíta ako vážený priemer zo skóre, ktoré dosiahla každá z jeho piatich zložiek - Celkový dlh, Dlžobná služba, Bilancia bežného účtu, Záväzky po lehote splatnosti a Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti. Tieto zložky majú váhu postupne 30 %, 10 %, 30 %, 15 % a 15 %. Mesto Veľký Šariš dosiahlo skóre **4,4**.



Historický vývoj

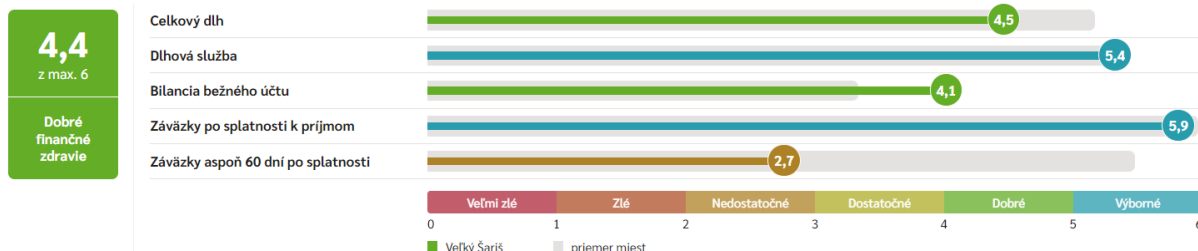
Celkové skóre finančného zdravia obce / VÚC sa počíta ako vážený priemer zo skóre, ktoré dosiahla každá z jeho piatich zložiek - Celkový dlh, Dlhová služba, Bilancia bežného účtu, Záväzky po lehote splatnosti a Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti. Tieto zložky majú váhu postupne 30 %, 10 %, 30 %, 15 % a 15 %.

Poznámka: Na výpočet skóre týchto piatich zložiek finančného zdravia sa používa iný postup ako na výpočet pôvodných indikátorov, postup výpočtu je však odvodený od skóre indikátorov finančnej stability. Viac informácií možno nájsť v sekcii Metodika.



Obrázok Vývoj finančného zdravia mesta Veľký Šariš

Zdroj: 12.12.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>



Obrázok Aktuálny stav finančného zdravia mesta Veľký Šariš

Zdroj: 12.12.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

2.19. SAMOSPRÁVA

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientskeho prístupu riešiaci ako, vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov ku občanom a návštevníkom mesta.

Manažment a správa mesta

Súčasná zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje mestský úrad. Mestský úrad je výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora mesta Veľký Šariš. Mestský úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci mestského zastupiteľstva a primátora mesta ako aj orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom. Mestské zastupiteľstvo v Veľkom Šariši je zložené z 11 poslancov. Predstaviteľom a najvyšším výkonným orgánom mesta Veľký Šariš je primátor. Je štatutárnym orgánom mesta v majetkovoprávných i v pracovnoprávných vzťahoch. Pod právomoc primátora spadá činnosť zástupcu primátora a mestského úradu.

Mesto je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jeho území trvalý pobyt. Mesto je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou mesta pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jeho územia a o potreby jeho obyvateľov. Mestu pri výkone samosprávy možno ukladať povinnosti a obmedzenia len zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy. Mesto má právo združovať sa s inými mestami alebo obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu. Mesto samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou mesta a jeho majetku, všetky záležitosti, ktoré ako jeho samosprávnou pôsobnosť upravuje osobitný zákon, ak takéto úkony podľa zákona nevykonáva štát alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Orgánmi mesta sú:

Mestské zastupiteľstvo
primátor mesta
hlavný kontrolór

Mestské zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor mesta zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi mesta. Volebné pravidlá upravuje osobitný predpis. Funkčné obdobie mestského zastupiteľstva sa končí zložením sľubu poslancov novozvoleného mestského zastupiteľstva na štyri roky. Primátor je predstaviteľom mesta a jeho najvyšším výkonným orgánom. Funkcia primátora je verejnou funkciou. Funkčné obdobie primátora sa skončí zložením sľubu novozvoleného primátora. Spôsob voľby primátora upravuje



osobitný zákon. Mestský úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci mestského zastupiteľstva a primátora, ako aj orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom.

1. Komisia územného plánovania, výstavby a životného prostredia
2. Komisia finančná, správy majetku a škodová
3. Komisia sociálna a bytová
4. Školská komisia
5. Komisia cestovného ruchu a kultúry
6. Komisia športová
7. Komisia pre ochranu verejného záujmu

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy.

Príslušnosť k obyvateľom k úradom ŠSS	
Sídlo matričného úradu	Veľký Šariš
Sídlo pracoviska daňového úradu	Prešov
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Veľký Šariš
Sídlo Okresného súdu	Prešov
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Prešov
Sídlo pracoviska okresného úradu	Prešov
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Prešov
Sídlo Okresného úradu životného prostredia	Prešov
ŠÚ SR	Prešov

Bezpečnosť

V meste sa nachádza OO PZ Veľký Šariš Prešovská 76, 082 21 patriace pod Okresné riaditeľstvo PZ v meste Prešov. Vo svojej kompetencii má ochranu verejného poriadku, boj proti trestnej činnosti, odhaľovanie a objasňovanie priestupkov a trestných činov. Pod oddelenie spadajú nasledujúce obce: mesto Veľký Šariš a obce Fintice, Geraltov, Gregorovce, Malý Slivník, Malý Šariš, Medzany, Mošurov, Terňa, Veľký Slivník, Záhradné, Župčany.

V meste Veľký Šariš je zriadená mestská polícia. V zmysle zákona SNR č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov plní Mestská polícia mesta Veľký Šariš tieto úlohy:

Preventívne aktivity mestskej polície

Mestská polícia vykonáva preventívne aktivity zamerané na dodržiavanie zákona o cestnej premávke chodcami a cyklistami v rámci projektu Európskeho týždňa mobility vykonaním prednášky na základnej škole a uzatvorenie jednej z ulíc mesta. V rámci preventívnych vykonáva dennodennú kontrolu bezpečnosti chodcov na priechodoch pre chodcov a ich poučovanie k správaniu sa, správne prechádzaniu cez priechody pre chodcov v blízkosti škôl. Taktiež vykonáva prednášky zamerané na prevenciu páchania protispoločenskej činnosti na základných školách. Celkovo každá služba – obchôdzková alebo hliadková má preventívny charakter.

Smerovanie mestskej polície

Smerovanie mestskej polície (MP) je zásadné pre efektívne zabezpečenie verejného poriadku a bezpečnosti v meste.

- Preventívne a komunitné smerovanie - posilniť vzťah medzi políciou a komunitou, zvýšiť dôveru občanov.
- Dôraz na technológie a modernizáciu - zvýšiť efektívnosť prostredníctvom technológií napr. zaviesť kamery na uniformách a rozšíriť mestský kamerový systém, digitalizovať dokumentáciu a procesy.
- Dopravná bezpečnosť a regulácia - zlepšiť bezpečnosť na cestách a minimalizovať dopravné priestupky. Zintenzívniť dohľad v rizikových dopravných lokalitách, zaviesť radarové kontroly a spoluprácu s technológiami na zisťovanie priestupkov po novelizácii zákona o obecnej polícii, realizovať osvetové kampane na zvýšenie povedomia o bezpečnosti na cestách, spolupracovať na optimalizácii dopravných uzlov a značení.
- Ekologická bezpečnosť a udržateľnosť - ochrana životného prostredia a podpora ekologického správania. Dohliadať na nelegálne skládky odpadu a environmentálne priestupky.
- Posilnenie represívnych činností - zvýšiť bezpečnosť prostredníctvom represívnych opatrení.
- Zvýšenie transparentnosti a vzdelávania, zabezpečiť otvorenosť a profesionálny prístup.

Možnosti znižovania kriminality v meste

- Zlepšenie osvetlenia verejných priestranstiev: Minimalizácia tmavých miest, kde môže dochádzať k trestnej činnosti.
- Rozšírenie kamerových systémov: Inštalácia moderných monitorovacích zariadení na strategických miestach.
- Posilnenie hliadok mestskej polície: Pravidelné a nepredvídateľné hliadkovanie v rizikových oblastiach.
- Rozšírenie nepostačujúceho počtu mestských policajtov v pomere k počtu obyvateľov a rozlohy.



- Preventívne programy: Kampane a vzdelávacie aktivity pre mládež a rizikové skupiny.
- Zlepšenie mestského prostredia: Odstránenie neudržiavaných a opustených miest, ktoré môžu lákať k páchaniu protispoločenskej činnosti.
- Podpora sociálnych služieb: Pomoc ľuďom bez domova a rizikovým skupinám, aby sa zabránilo skľu do kriminality.
- Zlepšenie spolupráce so štátnou políciou - výmena informácií a organizácia spoločných zásahov.
- Sankcie a dôslednosť: Efektívne vymáhanie práva a jasné tresty pre opakovaných páchatelov.

Vybavenosť a vzdelávanie mestskej polície

Vybavenosť:

Komunikačné prostriedky - spoľahlivé vysielacie s dosahom na celé mesto, mobilné zariadenia (tablety, smartfóny) s prístupom k databázam a aplikáciám. Monitorovacie technológie - kamery na uniformách (bodycams) pre transparentnosť a na ochranu policajtov, drony na monitorovanie rozsiahlych oblastí. Moderné kamerové systémy s AI pre mestské sledovanie. Ochranné a zásahové vybavenie - tasery, a iné nesmrtiace zbrane na paralizáciu páchatel'a resp. zvierat'a.

Vzdelávanie:

Právne normy a správne postupy pri zásahoch, používanie zbraní a sebaobrana, telesná príprava a bojové umenia. Priebežné školenia, kurzy komunikácie s verejnosťou, krízový manažment a riešenie konfliktných situácií. Práca s rizikovými skupinami (sociálne vylúčené skupiny, bezdomovci, mládež, seniori). Špecializované kurzy ako sú prvá pomoc a záchrana života, protidrogové a protiteroristické školenia. Ovládanie moderných technológií.

Monitorovacie a kamerové systémy

Pravidelné rozširovanie kamerových systémov do verejných priestranstiev do rizikových oblastí lokality s vyššou mierou kriminality, školy, športoviská, voľnočasové aktivity, jazerá. Križovatky a dopravné uzly - monitorovanie dopravy a dodržiavania pravidiel cestnej premávky, okolie verejných budov školy, mestský majetok, priemyselná zóna - ochrana proti vandalizmu a krádežiam.

Zabezpečenie majetku mesta

Technické zabezpečenie: Kamerové systémy, monitorovanie verejných budov, parkov, ciest a zariadení kamerami - integrácia s mestskou políciou pre rýchlu reakciu. Alarmy, senzory, pohybové senzory v budovách, skladoch a okolo zariadení, alarmy na upozornenie pri narušení majetku. Z mechanických prvkov bezpečnostné zámky, mreže, oplatenie okolo budov a citlivých lokalít. Odolné materiály na mestský majetok (lavičky, osvetlenie, odpadkové koše a pod.). Inteligentné technológie napr. smart senzory na osvetlenie a monitorovanie stavu zariadení (napr. osvetlenie, odpadkové koše).

Spôsoby riešenia kriminality rómskej populácie a kriminality nepľnoletých

Riešenie kriminality v rámci rómskej populácie a nepľnoletých si vyžaduje špecifické a citlivé prístupy, ktoré kombinujú prevenciu, výchovu, sociálnu integráciu a efektívne presadzovanie zákona. Prevencia a sociálne opatrenia - zlepšenie životných podmienok, výchova a vzdelávanie, komunitná spolupráca a programy zamerané na zamestnanie. Z pohľadu mestskej polície: Presadzovanie zákona a represia - ciele hliadky, zvýšená prítomnosť mestskej polície v rizikových oblastiach, prevencia konfliktov a včasné zasahovanie pri narušení poriadku, práca s páchatel'mi, resocializačné programy pre osoby s opakovanou trestnou činnosťou, alternatívne tresty, napr. verejnoprospešné práce, namiesto krátkodobého väznenia resp. pokuty. Spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi na riešení prípadov kriminality, monitorovanie a podpora rodín ohrozených kriminalitou.

Kriminalita nepľnoletých: Výchova a vzdelávacie aktivity, zabezpečenie voľnočasových aktivít, rodinná podpora. Z pohľadu mestskej polície: Alternatívne tresty pre mladistvých, výchovné opatrenia, napr. komunitné práce, namiesto trestu, resocializačné programy, napr. mentoring a dohľad, intervencia po prvých priestupkoch, zavedenie „prvého varovania“ namiesto okamžitej represie, individuálny prístup: podpora vzdelávania a psychologická starostlivosť.

Ochrana obyvateľov mesta a ich majetku

Prevencia kriminality: Zvýšenie prítomnosti polície, pravidelné hliadky, mestská polícia by mala byť viditeľná na rizikových miestach, nočné hliadky v oblastiach s vyššou mierou kriminality, spolupráca so štátnou políciou. Vzdelávacie kampane, osvetové programy, prednášky pre obyvateľov o ochrane majetku (napr. zabezpečenie domov, bytov), kampane proti podvodom (napr. telefonickým či online). Práca s mládežou, preventívne aktivity zamerané na mladých ľudí, aby sa vyhli rizikovému správaniu.

Technologické opatrenia

Kamerové systémy - rozšírenie a modernizácia kamerových systémov na verejných priestranstvách, inteligentné osvetlenie, inštalácia osvetlenia, ktoré sa automaticky prispôsobí pohybu na tmavých miestach

Ochrana majetku

Propagácia používania inteligentných zariadení na ochranu domácností (smart locks, bezpečnostné senzory), zabezpečenie spoločných priestorov, monitoring v bytových domoch (kamerové systémy, uzamykateľné vstupy), oplatenie a kontrolovaný prístup na rizikové miesta, pomoc pri ochrane rizikových skupín. Programy na zabezpečenie majetku seniorov, ktorí sú často obeť podvodníkov, bezpečnostné prehliadky domácností vykonávané mestskou políciou na žiadosť občanov. Krízový manažment a rýchla reakcia horúca linka mestskej polície, dostupnosť 24/7 (čo sa často odvíja od počtu policajtov na MsP) na rýchle hlásenie incidentov, dôraz na krátky reakčný čas na podnety obyvateľov. Koordinácia evakuácie a ochrany občanov pri mimoriadnych udalostiach (napr. požiar, povodeň). Zapojenie obyvateľov do dohľadu nad ich lokalitou v spolupráci s políciou, zapojenie dobrovoľníkov, podpora iniciatív miestnych organizácií a dobrovoľníkov v oblasti prevencie kriminality, budovanie dôvery. Organizácia stretnutí s obyvateľmi na zlepšenie komunikácie medzi



políciou a verejnosťou. Legislatívne a administratívne kroky: Dôsledné vymáhanie práva, postihovanie priestupkov a kriminality, ktoré ohrozujú bezpečnosť obyvateľov.

Ochrana počas verejných podujatí, dočasné bezpečnostné opatrenia, posilnené hliadky a kamery na väčších akciách.

Bezpečný pohyb obyvateľov vo večerných hodinách

Zlepšenie bezpečnosti obyvateľov počas večerných hodín vyžaduje kombináciu preventívnych opatrení, moderných technológií a posilnenej prítomnosti bezpečnostných zložiek. Nočné hliadky mestskej polície, pravidelné prechádzky a motorizované hliadky na rizikových miestach, zameranie na parky, zastávky MHD, stanice a tmavé uličky, viditeľná prítomnosť polície na frekventovaných miestach. Systém "bezpečný sprievod" - mestská polícia alebo dobrovoľníci ponúkajú sprievod osôb cez rizikové oblasti na požiadanie (cez telefón alebo mobilnú aplikáciu). Zlepšenie osvetlenia verejných priestranstiev, inteligentné verejné osvetlenie, LED osvetlenie reagujúce na pohyb, ktoré zvyšuje viditeľnosť v tmavých častiach mesta, pravidelná kontrola funkčnosti svetiel v uliciach, parkoch a pri budovách, osvetlenie kritických oblastí, osadenie svetiel pri parkoviskách a v úzkych uličkách, zvýšenie počtu verejného osvetlenia na frekventovaných chodníkoch a cyklotrasách. Kamerové systémy a monitorovanie, strategicky umiestnené kamery, pokrytie oblastí, kde dochádza k častejším incidentom, napr. zóny s nočnými podnikmi, kamery s nočným videním a automatickou detekciou pohybu.

Spolupráca s komunitou

Programy nočných dobrovoľníkov, zapojenie dobrovoľníkov na dohľad v okolí škôl, zastávok alebo rizikových lokalít, koordinácia so strážcami poriadku a políciou. Verejné kampane, edukácia obyvateľov o bezpečnom správaní vo večerných hodinách (napr. vyhýbanie sa opusteným miestam). Propagácia možností pomoci v prípade núdze. Bezpečné cestovanie verejnou dopravou, zabezpečenie zastávok MHD, kamerový dohľad a osvetlenie na zastávkach a v okolí, pravidelná kontrola priestoru zastávok nočnými hliadkami.

2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

Mesto Veľký Šariš je súčasťou Prešovského kraja. Prešovský kraj je prevažne vidiecky, pomaly rastúci región SR, s dlhodobou nadpriemernou nezamestnanosťou, nízkym stupňom pripravenosti na inovácie, priemerne atraktívny a konkurencieschopný, rozvíjajúci sa mimo centra rozvojových aktivít EÚ a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Poľskou republikou a Ukrajinou. Analýza hospodárskej a sociálnej situácie a hodnotenie vnútorného potenciálu regiónu Rozlohou je Prešovský kraj (PK) druhým najväčším krajom SR (18,3 % územia) s prevládajúcimi malými obcami, členitým reliéfom a bohatým nerastným bohatstvom. Kraj sa počtom obyvateľov (14,9 % z celkového počtu obyvateľstva SR) radí tiež na popredné miesta, ale hustotou zaľudnenia 89,6 obyvateľov na km² patrí k najredšie obývaným krajom, do kategórie prevažne vidiecky región (49,2 % mestského obyvateľstva). Aj v tomto kraji sa začína prejavovať proces starnutia obyvateľstva a podiel detskej zložky klesol, pomaly narastá podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. Kraj vykazoval v posledných rokoch kladné hodnoty všetkých prírastkov okrem migračného. Kraj dlhodobo stráca sťahovaním obyvateľstva najmä s vyššou vzdelanosťou úrovňou (najvyššia hodnota v SR, takmer 6 000 obyvateľov ročne). Na počte pracujúcich sa vysokoškolsky vzdelaní podieľajú 14 %, čo je viac ako napríklad v TTK alebo NK. Najviac zamestnaných v kraji je v sektore služieb, v priemysle a stavebníctve, vysoký podiel na zamestnanosti predstavujú pracovníci v školstve, ale aj v oblasti zdravotníctva a sociálnych službách. PK je jedným z najbohatších krajov na kultúrne a historické pamiatky na Slovensku. Zastúpenie kultúrnych zariadení je porovnateľné s BBK. PK vykazuje spolu so ŽK najvyšší počet registrovaných užívateľov verejných knižníc a najvyšší počet verejných knižníc s pripojením na Internet. Sieť kultúrnych zariadení v kraji je tvorená 5 divadelnými scénami, 13 múzeami, 4 galériami a 3 astronomickými zariadeniami.

PK je dlhodobo ekonomicky najslabším krajom SR, a to aj vďaka svojmu prevažne vidieckemu charakteru. PK má nízky vnútorný investičný potenciál, preto priemysel nie je dostatočne rozvinutý. Z hľadiska štruktúry priemyslu patria v PK k najvýznamnejším priemyselným odvetviám chemický, drevospracujúci, strojársky, odevný, textilný, elektrotechnický priemysel a najmä potravinársky priemysel. V minulosti zohrával významnú úlohu v regióne aj elektrotechnický priemysel (Stropkov) a jeho podiel bol nad celoštátnym priemerom. Táto skutočnosť sa po príchode významných zahraničných investícií do iných krajov SR (TTK) zmenila a ostali len dva významnejšie podniky na výrobu telefonických prístrojov a elektronických spotrebičov. Na tvorbe exportu a produkcie PK sa v najväčšej miere podieľajú potravinársky, chemický, strojársky a textilný priemysel. Najväzácnejším bohatstvom kraja je príroda. Najmä Národný park Vysoké Tatry je významným turistickým strediskom. Pre turizmus kraja sú rovnako dôležité aj rezervoáre minerálnych vôd vo viacerých kúpeľoch. Z prírodných zdrojov ešte dosahujú celoslovenský význam ložiská kamennej soli pri Prešove. PK má veľmi významné postavenie v oblasti turizmu v SR a patrí medzi najnavštevovanejšie kraje SR.



Celkom možno očakávať, že PK by mal šancu si aj vďaka novým PZI udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu a síce sa bude pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27, má dostatočný rozvojový potenciál prihraničného regiónu. V priemyselnej výrobe bude naďalej dominovať chemický a strojársky priemysel, významnejšie postavenie by mohol získať elektrotechnický priemysel. Výdavky na vedu a výskum v posledných rokoch rástli veľmi pomaly, ale aj napriek tomu sú nízke a PK obsadil posledné miesto za BBK. Má najmenej pracovníkov v oblasti vedy a výskumu.

PK má silný inovačný potenciál najmä v oblasti turizmu, chemickom priemysle a ekologických službách. Identita/špecifickosť sídiel a subregiónov je zachovaná a dobre využívaná v prospech kvalitných miestnych produktov. Telekomunikačné služby sú zabezpečované v rozsahu bežne dostupných existujúcich moderných technológií, cenovo sú veľmi diferencované, pokrytie je z dôvodu členitosti územia zložitejšie. Cestný a železničný systém PK je dobre rozvinutý. V Poprade sa nachádza medzinárodné letisko využívané najmä pre charterovú dopravu

Kostra železničnej siete regiónu je tvorená dvoma hlavnými traťami v smere západ - východ (Žilina – Košice - Ukrajina) a sever - juh (Poľsko – Prešov – Košice – Maďarsko). PK má druhú najväčšiu celkovú dĺžku ciest 3 107 km po BBK, so sieťou diaľnic (40,4 km), najvyšším podielom ciest I. triedy (826 km).

PK vykazuje pomerne nízke hodnoty v produkcii tuhých emisií, v produkcii oxidu siričitého nastalo najvýraznejšie zlepšenie, vysoké hodnoty nedosahuje v produkcii oxidu dusíka, ani v produkcii oxidu uhľnatého. Územie PK je chudobné na surovinové zdroje, resp. zásoby rudných surovín. Predstavuje však významnú surovinovú základňu nerudných surovín a stavebných materiálov, zásoby, ktoré umožňujú rozvoj hlavne stavebného priemyslu. Nachádzajú sa tu najmä ložiska bentonitu a zeolitu, cementárske suroviny, stavebné suroviny. Významné sú ložiská kamennej soli v lokalitách Solivar – Prešov.

Charakteristika špecifických stránok regiónu

V porovnaní s regiónmi vyspelých krajín EÚ a regiónmi SR možno konštatovať, že PK využíva iba čiastočne svoj rozvojový potenciál. Najvýraznejšie rezervy sa nachádzajú v nedostatočnej úrovni využívania inovačného potenciálu najmä v turizme a vybraných odvetviach priemyslu. Dôsledkom tohto vývoja môže byť ohrozenie konkurencieschopnosti regiónu a spomaleniu jeho ekonomického rastu. V porovnaní so svetovými trendmi zvyšovania kvality verejných služieb cestou informatizácie a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie PK nízka. Za najväčší nevyužitý rozvojový potenciál PK sa považuje:

- bohaté prírodné a kultúrohistorické dedičstvo s vysokým podielom chránených území a kvalitným životným prostredím najmä pre rozvoj turizmu,
- strategická poloha (prihraničný región, vonkajšia hranica EÚ),
- mladá pracovná sila (rast vzdelanosti najmä na úrovni stredného odborného vzdelania),
- priaznivé klimatické podmienky a pôdne pomery (pestovanie pre využitie biomasy),

Konkurenčná výhoda

Konkurenčná výhoda PK je tvorená priaznivou demografickou štruktúrou, kvalitným životným prostredím, strategickou polohou na hranici troch krajín a hraničiacom pásme EÚ, prírodným a kultúrohistorickým bohatstvom a predpokladmi pre rozvoj novej zelenej ekonomiky vo vzťahu k rozvoju vidieka a kľúčových tradičných odvetví.

Strategické ciele:

1. posilnenie produktivity a konkurencieschopnosti v kľúčových a perspektívnych odvetviach priemyslu a služieb,
2. zhodnotenie a posilnenie vnútorného potenciálu turizmu s prepojením na ochranu a tvorbu životného prostredia,
3. komplexný rozvoj a posilnenie vidieka na hospodárstve regiónu,
4. zvýšenie kvality ľudského potenciálu – riešenie rómskej otázky a podpora mladých ľudí, rozvoj všetkých foriem celoživotného vzdelávania (CŽV) a celoživotného poradenstva (CŽP).

Očakávané dopady:

- zvýšenie využitia domácich, regionálnych zdrojov,
- zvýšenie regionálnej zamestnanosti, exportnej výkonnosti na nových trhoch a konkurencieschopnosti,
- vytvorenie nových pracovných miest na vidieku a rozvoj vidieka, zvýšenie podielu ekologického poľnohospodárstva,
- posilňovanie vnútroregionálnych kooperačných a obchodných väzieb,



- vznik nových väzieb medzi vedou, výskumom, inováciami - podnikateľskou sférou a vzdelávacími inštitúciami,
- zvýšenie kvality ľudských zdrojov a zlepšenie sociálnej súdržnosti.

2.21. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR

Uvedená časť prezentuje plnenie cieľov predchádzajúceho PHSR podľa kapitálových investícií.

Názov	Plnenie
2015	Vypracovanie projektovej dokumentácie na stavbu: Zariadenie pre seniorov
2016	Vypracovanie projektovej dokumentácie na VaK
2017	Vypracovanie projektovej dokumentácie na Eurovelo 11
	Začatie realizácie Eurovelo 11
2018	Realizácia cesty ul. Pod lesom (Kanaš)
	Realizácia časti stavby Hasičskej zbrojnice
	Eurovelo 11- 1. etapa
	Realizácia parkoviska pri cintoríne
	Realizácia cesty ul. Okružná
2019	Realizácia cesty na ul. Dr. Leščáka
	Realizácia časti cesty ul. Dlhá
	Zníženie energ. náročnosti budovy MsÚ
	Zriadenie zberného dvora
	Obnova strechy Kolkáreň
	Realizácia VVaK Veterná ul.
2020	Realizácia asfaltov ul. Dlhá
	Realizácia asfaltov ul. Jahodová
	Realizácia Eurovelo 11 II. a III. etapa
	Realizácia parkoviska na ul. Južná I. etapa
	Realizácia spojovacej chodby v ZŠ
	Realizácia VN eli na Hrad Šariš
2021	Realizácia Pumptrack
	Obnova zdravotného strediska
	Realizácia asfaltov Jesenná, Močiarna, Jahodová ul., Dúbravská ul
	Realizácia zväčšenia kapacít v MŠ V. Šariš
	Realizácia VVaK Šarišská a Trnková ul.



	Realizácia parkoviska na ul. Južná II. etapa
2022	Obnova mestskej knižnice
	Obnova chodníka pre peších M.R.Štefánika I. etapa
	Realizácia odstavných plôch A. Sládkoviča
	Realizácia skatepark
	Realizácia vodovodu Hríbová a VVaK Baratoky I. etapa
	Začiatok realizácie cestného mosta Baratoky a komunikácie
	Realizácia chodníka pre peších Kanaš I. etapa
2023	Realizácia Cykloalej
	Realizácia Miniparku Kanaš
	Realizácia cestného mosta Baratoky a komunikácie
	Obnova chodníka pre peších M.R.Štefánika II. etapa
	Realizácia VVaK ul. Červeného kríža
	Realizácia Archeoparku
	Realizácia svetelnej križovatky
	Realizácia VVaK Jazdecká
2024	Realizácia asphalt. krytu ul. Staničná
	Realizácia parkovísk pri MsÚ
	Realizácia chodníka pre peších Šarišská ul. II. etapa
	Realizácia VVaK ul. Doliny a Jazdecká
	Začiatok realizácie MŠ Kanaš

Zdroj: MsÚ, 2024

3 SWOT ANALÝZY

Nasledujúca SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre mesto



Veľký Šariš nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom mesta, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci mesta. Na jej základe môže mesto prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

Schéma SWOT analýzy:

	S - silné stránky	W - slabé stránky
	1. 2. ... 10.	1. 2. ... 10.
O - príležitosti	1. 2. ... 10.	1. 2. ... 10.
	Stratégia SO	Stratégia WO
T - hrozby	1. 2. ... 10.	1. 2. ... 10.
	Stratégia ST	Stratégia WT

SO – využiť silné stránky na získanie konkurenčnej výhody

WO – prekonať slabiny využitím príležitostí

SW – využiť silné stránky na čelenie hrozbám

WT – minimalizovať náklady a čeliť hrozbám

Analýza príležitostí a rizík - O-T

O – T analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v meste, ktorá skrýva potenciál územia a ktoré môžu mestu priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu. Súčasne tiež nabáda k zamysleniu nad problémami, s ktorými bude mesto riešiť v rámci Integrovannej stratégie. Znamená to teda, že mesto musí sledovať významné sily makroprostredia (demografické, ekonomické, technologické, politické, legislatívne, sociálne a kultúrne) a tiež tých účastníkov mikroprostredia, ktorí ovplyvňujú jej schopnosť dosiahnuť v regióne prospech (neziskové organizácie, orgány miestnych samospráv, podnikateľské subjekty, miestni aktéri a verejnosť). Príležitosti sú posudzované z hľadiska ich atraktívnosti a pravdepodobnosti úspechu. Pravdepodobnosť, že mesto dosiahne úspech pri ekonomickom raste, nezávisí len od jej konkurenčnej sily, oproti konkurenčným regiónom, ale aj od toho či je táto sila v porovnaní s konkurenciou väčšia. V rámci analýzy SWOT sa mesto koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia, kvalitné životné prostredie, prírodný potenciál, historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu.. Kvadrant 1 pozostáva z príležitosti ponúkajúcich najvyšší úžitok pre mesto, preto by sa mal manažment mesta sústrediť na tieto aktivity. Naopak, príležitosti v kvadrante 4 sú buď príliš malé, alebo ich mesto nebude vedieť dostatočne využiť. Príležitosti v kvadrante 2 a 3 sú zaujímavé len v prípade, že existuje možnosť zvýšenia ich atraktívnosti alebo pravdepodobnosti úspechu.

		Matica príležitostí				Matica rizík	
		Pravdepodobnosť úspechu				Pravdepodobnosť nastatia	
Atraktívnosť	vysoká	1	2	Vážnosť	vysoká	1	2
	nízka	3	4		nízka	3	4

Riziká sú klasifikované z hľadiska ich vážnosti a pravdepodobnosti výskytu. Pri analýze okolia z hľadiska možných hrozieb je potrebné zamerať sa na potenciálne hrozby. Riziká z 1. kvadrantu môžu mesto vážne zraniť, preto treba pripraviť plán strategických aktivít, keďže pravdepodobnosť ohrozenia je vysoká. Riziká v 2. a 3. kvadrante treba podrobiť dôkladnému skúmaniu v prípade, ak sa stávajú kritickými, netreba však zostavenie plánu eventuálnych alternatív. Riziká v 4. kvadrante sú malé a väčšinou ich možno ignorovať. Spojením hlavných príležitostí a rizík, ktoré ovplyvňujú rozvoj mesta, sa stratégovia snažia zistiť mieru celkovej atraktívnosti trhu. Existujú štyri možnosti:



- *Ideálny rozvoj*, ktorý sa vyznačuje mnohými príležitosťami, ale iba niekoľkými (ak vôbec nejakými) rizikami.
- *Špekulatívny rozvoj*, vyznačujúce sa vysokými príležitosťami i vysokými rizikami.
- *Zrelý rozvoj*, vyznačuje sa nízkymi príležitosťami i nízkymi rizikami.
- *Problémový rozvoj*, má nízke príležitosti, ale vysoké riziká.

Externé prostredie vytvára nielen príležitosti, ale prezentuje aj sériu rizík. Riziko je výzva, poukazuje na nevýhodný trend vývoja vo vonkajšom prostredí, ktorý v prípade pasívnej reakcie zo strany podniku ohrozí jeho trhovú pozíciu.

Analýza silných a slabých stránok – S-W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele mesta, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie mesto stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie rozumné konať. Za dôležité znaky konkurenčnej sily mesta sa považuje – kvalitné ľudské zdroje, rozvinuté podnikateľské prostredie, dobrý prírodný potenciál, výhodná poloha a dopravná dostupnosť, a iné.. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry atď. Pri hodnotení silných a slabých stránok je potrebné každý faktor odstupňovať podľa dôležitosti (rozhodujúca silná stránka, marginálna silná stránka, neutrálny faktor, rozhodujúca slabá stránka, marginálna slabá stránka) a podľa intenzity jeho vplyvu - výkonu (vysoký, stredný, nízky). Výsledok spojenia stupňa výkonu a dôležitosti predstavuje štyri možné alternatívy:

Dôležitosť	vysoká nízka	Matica výkonu a dôležitosti	
		Výkon	
		vysoký	nízky
		1 Sústrediť snahu	2 Udržať snahu
		3 Nízka priorita	4 Možno nadmerné investovanie

Kvadrant 1 pozostáva z oblastí, ktoré sú dôležité, ale v ktorých mesto momentálne vykazuje slabý výkon, preto sa musí sústrediť na posilnenie týchto oblastí. *Kvadrant 2* pozostáva z oblastí, v ktorých je síce mesto úspešné, ale do budúcnosti si musí túto úspešnosť udržať. *Kvadrant 3* tvoria oblasti, ktoré nie sú dôležité, zdokonalenia v tomto kvadrante majú nízku prioritu. V *kvadrante 4* nie sú dôležité oblasti, pričom rozvoj a snaha sú zbytočne silné. Na základe tejto analýzy je zrejmé, že silné stránky sa nemusia vždy pretransformovať do konkurenčnej výhody mesta. Dôvodov, prečo je to tak, je niekoľko, pričom najčastejšími obyvateľmi vnímaná nízka dôležitosť poskytovaných služieb a bodov rozvoja. Identifikácia silných miest mesta je možná len na základe porovnania s ich hlavnými konkurentmi v regióne. Ani sústredenie sa na prekonanie všetkých slabých stránok nemusí priniesť očakávaný efekt, pretože náklady potrebné na ich transformovanie do silnej stránky sa nemusia vrátiť. Pozornosť treba venovať príležitostiam, v ktorých má mesto najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj. Nasledujúce grafy prezentujú pohľad obyvateľov a poslancov na silné a slabé stránky mesta Veľký Šariš a kvalitu života v meste.

3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	narastajúci počet podnikateľských subjektov - právnických osôb - od 2013 na 276 rok 2023)	1,5	1,5	aW1	Nerovznášajúci sa počet podnikateľov - fyzických osôb	1,5	1,5
aS2	existencia 14 podnikov nad 250 zamestnancov v okrese Prešov	1,5	3,0	bW2	nízky podiel podnikateľských subjektov v oblasti stravovania a ubytovania a ich klesajúci počet v prípade právnických osôb,	1,5	3,0
aS3	vysoký podiel podnikov v službách - obchod, odborné, vedecké a technické činnosti a stavebníctve	1,5	4,5	aW3	Klesajúci počet podnikateľských subjektov vo veľkoobchode a maloobchode (18,5 %)	1,5	4,5
aS4	narastajúci podiel podnikov v oblasti priemyselnej výroby (od 2013 - nárast na 13,5 %)	1,5	6,0	bW4	vysoká závislosť zamestnanosti na niektorých zamestnávateľoch	1,5	6,0



aS5	narastajúci podiel podnikateľských subjektov v oblasti stavebníctva (od 2013 do 2023 - nárast na 12,2 %)	1,5	7,5	bW5	Nerovinný historicko - prírodný potenciál,	1,5	7,5
bS6	prechádzajúce hlavné dopravné ťahy prepájajúce mesto s krajským mestom Prešov, železničné spojenie,	1,5	9,0	cW6	Nedostatočná ponuka doplnkových služieb cestovného ruchu	1,5	9,0
bS7	dobré prepojenie na dôležité centrá - Sabinov, Poprad, Košice,	1	10,0	bW7	nízky podiel pobytovej turistiky v meste Veľký Šariš,	1,5	10,5
cS8	Vybudovaná železničná a cestná sieť na krajské mesto Prešov,	1,5	11,5	bW8	problémom je aj úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia,	1	11,5
cS9	Relatívne dobre rozvinutá poľnohospodárska a potravinárska produkcia,	1,5	13,0				
cS10	Tradícia a predpoklady na ďalší rozvoj potravinárskej výroby - pivovarníctvo,	1,5	14,5				
aS11	Rozvinutá malá výroba,	1,5	16,0				
aS12	Narastajúca poľnohospodárska produkcia zemiaky a obilniny,	1	17,0				
dS13	Stabilizovaná živočíšna produkcia,	1	18,0				
eS14	pamiatkové objekty a historické stavby,	1,5	19,5				
fS15	potenciál pre rozvoj rôznych druhov cestovného ruchu (rekreačný a športový, kultúrno-poznávací, vidiecky turizmus a agroturistika, kongresový, vinársky priemysel)	1,5	21,0				
	Spolu		21,0		Spolu		11,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	orientovanie sa na výrobu bez negatívnych účinkov na životné prostredie, využívanie existujúcich areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím existujúceho objektového fondu,	1,5	1,5	T1	zvýšená regionálna a celosvetová konkurencia v oblasti profilových pre Veľký Šariš	0,5	0,5
O2	preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého a stredného podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby,	1,5	3	T2	tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie)	1	1,5
O3	skvalitnenie prostredia výrobných, skladových a prevádzkových areálov (prípadne nové prevádzky)	1	4	T3	pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry - hlavne dopravnej s prepojením na dôležité destinačné body	1,5	3
O4	vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít mesta Veľký Šariš, pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území mesta, predovšetkým pre miestne pracovné sily,	1,5	5,5	T4	administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu	1,5	4,5
O5	vytváranie podmienok pre rozvoj takých odvetví výroby - priemyslu, ktoré naviažu na dominujúce odvetvia v meste Veľký Šariš,	1	6,5	T5	veľká administratívna náročnosť pre získanie a následné čerpanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU	1,5	6
O6	zvýšená podpora a ochrana podnikania v oblasti cestovného ruchu	1,5	8	T6	nedostatok investičného kapitálu z dôvodu ochrany prírodných a kultúrohistorických hodnôt, ako aj zložitých geomorfologických daností	1	7
O7	Možnosti získavania mimorozpočtových zdrojov z fondov EÚ, iných zahraničných zdrojov a dotácií štátneho rozpočtu	1,5	9,5	T7	nepredvídateľné celospoločenské prírodné, zdravotné, ekonomické a sociálne poruchy (pandemická situácia a súvisiace obmedzujúce opatrenia)	1,5	8,5
O8	zvyšujúca sa zamestnanosť v regióne Veľký Šariš,	1,5	11	T8	zníženie záujmu spoločnosti o historické bohatstvo, tradície a kultúru	1	9,5
O9	výrazne znižujúci sa počet nezamestnaných hlavne vo vekových skupinách 15 - 49 rokov	1,5	12,5	T9	existencia chráneného územia, pamiatkovej rezervácie, zákon o posudzovaní vplyvov na ŽP	1	10,5
O10	potenciál pre rozvoj rôznych druhov cestovného ruchu (rekreačný a športový, kultúrno-poznávací, vidiecky turizmus a agroturistika, kongresový)	1,5	14				
	Spolu		14		Spolu		10,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO	11 0,5 Stratégia WO



	21	7	14
T hrozby	Stratégia ST		Stratégia WT
			10,5

V oblasti hospodárstva a cestovného ruchu sú prevyšujúce silné stránky nad slabými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí mesto Veľký Šariš využiť silné stránky a využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných. Hospodársku základňu je potrebné budovať vzhľadom na dlhoročnú potravinársku tradíciu, ale ja s ohľadom na charakter regiónu - poľnohospodárska a potravinárska produkcia, kultúrne - historický kontext, malá výroba, blízka alokácia pri krajskom meste Prešov. Z hľadiska sektorov je možné rozvíjať hlavne ekologicky nezávadné výrobné prevádzky v rámci primárneho a sekundárneho sektora, ktoré nebudú narúšať jedinečný kolorit mesta Veľký Šariš a okolitých obcí, ako aj prevádzky služieb v rámci terciárneho sektora s rozumnými väzbami na zatiaľ nerozvinutý cestovný ruch okresu.

Z hľadiska maloobchodu v meste chýba nákupné centrum, ktoré by pri aktuálnom počte obyvateľov uspokojilo základné potreby (potraviny, drogeria, fitness centrum, ponuka gastro, možno aj oblečenie, domáce potreby a pod), zároveň by toto nákupné centrum odľahčilo dopravu a možno aj ponúklo v budúcnosti možnosť zmeny intenzity spojení Šariš - Prešov a tým pádom zníženie nákladov pre mesto na udržiavanie mestskej dopravy.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - diverzifikácia podnikovej štruktúry, podniková základňa,
- b - ukazovatele a potenciály cestovného ruchu,
- c - dopravná dostupnosť a väzby na priľahlé regióny
- d - službotvorný sektor
- e - poľnohospodárska produkcia
- f - lesníctvo
- g - priemyselná výroba

slabé stránky

- a - diverzifikácia podnikovej štruktúry, podniková základňa,
- b - riziká diverzifikácie a ohrozenia miestneho hospodárstva,
- c - nedostatky a nesystémovosť budovania integrovaných prístupov
- d - problémy ponuky cestovného ruchu
- e - dopravná dostupnosť a väzby na priľahlé regióny

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0	0,5	1	1	0,5	3,5	2
bS	0,5	-	0	0,5	1	1	0,5	3,5	2
cS	1	1	-	1	1	1	1	6	1
dS	0,5	0,5	0	-	0,5	0,5	1	2,5	3
eS	0	0	0	0,5	-	0,5	1	2	4
fS	0	0	0	0,5	0,5	-	1	2	4



gS	0,5	0,5	0	0	0	0	-	1	5
----	-----	-----	---	---	---	---	---	---	---

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	1	0,5	0			2	2
bW	0,5	-	0,5	0,5	0			1,5	3
cW	0	0,5	-	1	0			1,5	3
dW	0,5	0,5	0	-	0,5			1,5	3
eW	1	1	1	0,5	-			3,5	1
fW						-			
gW							-		

3. 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Prechádzajúce multimodálne korydory s napojením cez cestu I/68	1,5	1,5	aW1	Nedobudovaná cesta na ul. Dr. Leščáka,	1,5	1,5
aS2	Vybudovaná sieť železnice	1,5	3,0	aW2	Zlý technický stav cesty III/543011 a III/018197, ktorá má lokálny dopravný-obslužný význam,	1,5	3,0
aS3	Prechádzajúce transeurópske magistrály - TEM 5 (E371)	1,5	4,5	aW3	Nevyhovujúci stav miestnych komunikácií (M.R.Štefánika, Kanaš, k hradu Šariš),	1,5	4,5
aS4	Dobré napojenie regiónu na železničnú sieť	1,5	6,0	aW4	Potrebná rekonštrukcia a dostavba chodníkov na mnohých uliciach (Pekárenská, Korpašská, Prešovská, rybníky, ...),	1,5	6,0
aS5	Vybudovaná železničná stanica,	1,5	7,5	aW5	Nedostatočné prepojenie centra mesta a mestských častí cyklochodníkmi (Kanaš, rybníky, Starý mlyn),	1,5	7,5
aS6	Vybudovaná sieť miestnych komunikácií, cesta III/543011, III/018197,	1,5	9,0	bW6	Nedostatočné prepojenie mesta Veľký Šariš na okolité samosprávy	1,5	9,0
aS7	Vybudované chodníky na väčšine ulíc (ich postupná rekonštrukcia)	1,5	10,5	bW7	Potrebná dostavba parkovacích miest (zdravotné stredisko, kostol, ul. A. Sládkoviča, hrad Šariš),	1,5	10,5
bS8	Existencia autobusových zastávok MHD a SAD s dostatočnou dostupnosťou	1,5	12,0	bW8	Potrebná modernizácia železničnej stanice,	1,5	12,0
	Spolu		12,0		Spolu		12,0
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	dostavba chodníkov pre peších v centre mesta Veľký Šariš ako aj jednotlivých mestských častiach,	1,5	1,5	T1	malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu,	1,5	1,5
O2	dostavba parkovacích plôch v meste (parkovacie domy),	1,5	3	T2	zhoršujúci sa stav mestských stavieb a komunikácií,	1,5	3
O3	Rekonštrukcia obslužnej infraštruktúry cesty III/543011 a III/018197,	1,5	4,5	T3	nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov,	1,5	4,5
O4	upraviť kategorizáciu siete MK,	1,5	6,0	T4	nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk,	1,5	6,0
O5	odstrániť bodové a liniové zábrady v trasách MK dobudovaním výbočiek a obrátisk na zaslepených uliciach,	1,5	7,5	T5	zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy cestnej infraštruktúry,	1,5	7,5
O6	na uliciach s jednopruhovými vozovkami a bez možnosti rozšírenia zmeniť organizáciu dopravy zjednosmerním,	1,5	9,0	T6	oneskorená výstavba a modernizácia cestnej siete,	1,5	9,0
O7	dobudovať bezprašné kryty súčasných vozoviek a vozoviek v havarijnom stave,	1,5	10,5	T7	zhoršenie dopravnej obsluhy,	1,5	10,5
O8	dobudovať bezbariérové prechody a prístupy na celom území mesta Veľký Šariš,	1,5	12,0	T8	spomalenie hospodárskeho rastu,	1,5	12,0
O9	hľadať územné možnosti pre vybudovanie priestraného centra pre peších,	1,5	13,5	T9	trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu,	1,5	13,5
O10	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,	1,5	15,0				
	Spolu		15,0		Spolu		13,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky		W slabé stránky	
O príležitosti	Stratégia SO	SO	12,0	Stratégia WO
	12,0			15,0
T hrozby				



	Stratégia ST	Stratégia WT
		13,5

V oblasti dopravy výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WT - kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných, ako aj nadnárodných.

V budúcnosti bude potrebné riešiť rekonštrukciu hlavných dopravných ťahov ciest I až III triedy. Medzi hlavné problémy mesta Veľký Šariš patrí vysoká intenzita dopravy prechádzajúca okrajom mesta na I/68. V súčasnosti bráni plynulosti cestnej premávky aj nedostatočné šírkové usporiadanie. Z hľadiska bezpečnosti je potrebná dostavba chodníkov pre peších a rekonštrukcia súčasných. Zvýšenú bezpečnosti a využívaniu alternatívnych foriem dopravy napomôže súbežné budovanie cyklochodníkov prepájajúcich jednotlivé časti mesta s centrom ako aj inými dôležitými lokalitami. Problémom mesta je aj nedostatočné riešenie statickej dopravy v centrálnej zóne, ako aj na miestnych častiach.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - nadradená dopravná infraštruktúra
- b - hromadná doprava,
- c - statická doprava
- d - miestne komunikácie
- e - chodníky pre peších

slabé stránky

- a - nadradená dopravná infraštruktúra
- b - miestne komunikácie,
- c - chodníky pre peších
- d - cyklistická doprava
- e - statická doprava

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	1	1	1	1			4	1
bS	0	-	0,5	0	0,5			1	4
cS	0	0,5	-	0	0,5			1	4
dS	0	1	1	-	0,5			2,5	2
eS	0	0,5	0,5	0,5	-			1,5	3
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	1	1	1	1			4	1
bW	0	-	1	0,5	1			2,5	2
cW	0	0	-	0,5	0,5			1	4
dW	0	0,5	0,5	-	0,5			1,5	3



eW	0	0	0,5	0,5	-			1	4
fW						-			
gW							-		

3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	existencia plôch pre rozširovanie IBV	1,5	1,5	aW1	Nevyhovujúci stav verejného osvetlenia	1,5	1,5
aS2	dostatok plôch pre HBV	1,5	3	aW2	Neosvetlené prechody pre chodcov	1,5	3
bS3	vybudovaná rozvodná elektrická sieť,	1,5	4,5	bW3	Potrebná rekonštrukcia a dostavba vodovodnej siete	1,5	4,5
bS4	rozvodná sieť plynu (77,68 %),	1,5	6,0	cW4	Potrebná rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete	1,5	6
bS5	vybudovaná sieť trafostaníc,	1,5	7,5	cW5	Potrebné preložky VVN, VN,	1,5	7,5
bS6	vybudovaná sieť osvetlenia,	1,5	9,0				
cS7	vybudované cintoríny v meste Veľký Šariš,	1,5	10,5				
dS8	vybudovaný vodovodný systém s akumuláciou (78,27 %),	1,5	12,0				
	Spolu		12,0		Spolu		7,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	rekonštrukcia verejného osvetlenia (LED) a jeho rozšírenie na neosvetlené časti mesta,	1,5	1,5	T1	malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu,	1,5	1,5
O2	kompletná rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete – uloženie do zeme,	1,5	3	T2	zhoršujúci sa stav mestských stavieb a komunikácií,	1,5	3
O3	zavedenie elektrických, vodovodných a kanalizačných prípojk do nových častí IBV,	1,5	4,5	T3	nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov,	1,5	4,5
O4	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,	1,5	6,0	T4	nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk,	1,5	6,0
O5	využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov,	1,5	7,5	T5			
O6	rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí,	1,5	9,0	T6			
	Spolu		9,0		Spolu		6,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 12,0 3,0	7,5 1,5 Stratégia WO 9,0
T hrozby	Stratégia ST 6,0	Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - základná infraštruktúra IBV, HBV
- b - elektrická, plynová rozvodná sieť, verejné osvetlenie
- c - pochovávanie
- d - zásobovanie pitnou vodou

slabé stránky



a - verejné osvetlenie
b - zásobovanie pitnou vodou,
c - elektrická rozvodná sieť

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0	0	0				0	2
bS	1	-	0,5	0,5				2	1
cS	1	0,5	-	0,5				2	1
dS	1	0,5	0,5	-				2	1
eS					-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0	0					0	3
bW	1	-	1					2	1
cW	1	0	-					1	2
dW				-					
eW					-				
fW						-			
gW							-		

3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO,	1,5	1,5	aW1	úplne nedobudovaná kanalizačná sieť	1,5	1,5
aS2	Spracovaný a zavedený systém na likvidáciu a separovanie odpadov,	1,5	3	aW2	Potrebná rekonštrukcia kanalizačnej siete v centrálnej časti	1,5	3
bS3	zabezpečený odvoz TKO,	1,5	4,5	bW3	nedostatočný potenciál využívania možnosti separovať odpad,	1,5	4,5
cS4	zavedený separovaný zber v meste,	1,5	6,0	cW4	nedostatok odpadkových košov centrálnej zóny mesta,	1,5	6
bS5	fungujúci systém odvozu a likvidácie komunálneho odpadu,	1,5	7,5	dW5	Existencia čiernych skládok	1,5	7,5
dS6	splašková kanalizačná sieť s ČOV (82,78 %),	1,5	9,0	eW6	Nedostatočná kapacita a pokrytie dažďovou kanalizáciou	1,5	9,0
cS7	vybudovaný zberný dvor pre separovaný zber	1,5	10,5				
cS8	Vybudovaný priestor pre využitie BRKO	1,5	12,0				
	Spolu		12,0		Spolu		9,0
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	zabezpečiť efektívny separovaný zber v celom meste,	1,5	1,5	T1	zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva,	1,5	1,5
O2	možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov,	1,5	3	T2	znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia - Prešov,	1,5	3
O3	dôsledné plnenie kvalitne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva,	1,5	4,5	T3	dopady na zdravotný stav obyvateľov,	1,5	4,5
O4	odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd,	1,5	6,0	T4	nárast množstva vyvázaných odpadov,	1,5	6,0



O5	zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia,	1,5	7,5	T5	nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi,	1,5	7,5
O6	rozvoj ekologického lesohospodárstva, poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby,	1,5	9,0	T6	neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok,	1,5	9,0
O7	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	1,5	10,5				
	Spolu		15,0		Spolu		9,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 12,0	9,0 Stratégia WO WO - WT 3,0 15,0
T hrozby	Stratégia ST 9,0	Stratégia WT

V oblasti dopravy výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO - WT - kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných, ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - regulácia nakladania s odpadom
- b - odvoz a uloženie odpadu
- c - separácia odpadu
- d - odvádzanie odpadových vôd

slabé stránky

- a - odvádzanie odpadových vôd
- b - separácia odpadu
- c - likvidácia a uloženie odpadu
- d - verejné priestranstvá
- e - čierne skládky

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd. Odporúča sa využitie stratégie WT a WO – čeliť hrozbám využitím silných stránok a príležitostí.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0	1	0				1	2
bS	1	-	0,5	0,5				2	1
cS	0	0,5	-	0,5				1	1
dS	1	0,5	0,5	-				2	2
eS					-				
fS						-			
gS							-		



Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5	1	1			3	1
bW	0,5	-	0,5	1	1			3	1
cW	0,5	0,5	-	1	1			3	1
dW	0	0	0	-	0,5			0,5	2
eW	0	0	0	0,5	-			0,5	2
fW						-			
gW							-		

3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Niekoľko vzácných biotopov a chránených území NATURA 2000,	1,5	1,5	aW1	Narastajúci objem produkovaných objemov oxidu dusíka,	1,5	1,5
bS2	množstvo vodných tokov a vodných plôch	1,5	3	aW2	Enormne narastajúce hodnoty oxidu uhoľnatého	1,5	3
cS3	výrazné zníženie emisií základných znečisťujúcich látok,	1,5	4,5	aW3	Nadmerné zaťaženie regiónu dopravou - prechádzajúca hlavná dopravná tepna I/68	1,5	4,5
aS4	Vysoký podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou - viac ako 78,27 %,	1,5	6,0	bW4	Existencia lokalít s vyššou environmentálnou záťažou,	1,5	6,0
aS5	Vysoký stupeň odkanalizovania okresu Prešov - viac ako 82,78 %	1,5	7,5	cW5	Nedostatočné odkanalizovanie vybraných lokalít	1,5	7,5
aS6	Vysoký stupeň plynofikácie regiónu (77,68%)	1,5	9,0	dW6	Nízke environmentálne vedomie niektorých skupín obyvateľov	1,5	9,0
				cW7	zlý technický stav verejných vodovodov v meste a okolitých obciach	1,5	10,5
	Spolu		9,0		Spolu		10,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	dôsledné plnenie kvalitatívnych stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva,	1,5	1,5	T1	zníženie biodiverzity,	1,5	1,5
O2	odstránenie zdrojov znečistenia povrchových tokov a podzemných vôd,	1,5	3	T2	nárast množstva vyvázaných odpadov, pretrvávajúce vykurovanie hlavne tuhými palivami,	1	2,5
O3	zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia,	1,5	4,5	T3	nárast množstva vyvázaných odpadov,	1,5	4
O4	možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU,	1,5	6	T4	nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi,	1,5	5,5
O5	odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje pitnej vody,	1,5	7,5	T5	neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok,	1,5	7
O6	obnoviteľné zdroje energie – geotermálna energia, energia biomasy,	1,5	9	T6	zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v ostatných častiach kraja,	1	8
				T7	ohrozená kvalita pitných a povrchových vôd,	1,5	9,5
				T8	zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva,	1,5	11
				T9	tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny,	1,5	12,5
				T10	radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny,	1,5	14
	Spolu		9,0		Spolu		14,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 9	10,5 5 Stratégia WO 9
T hrozby	Stratégia ST ST-WT	3,5 Stratégia WT



V oblasti environmentálnej sú vyvážené silné stránky so slabými. Odporúča sa využiť stratégia ST - WT – kde musí mesto Veľký Šariš využiť silné stránky a využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných na riešenie hlavných environmentálnych záťaží spojených s priemyselnou činnosťou, problémov spojených s nedostavanou kanalizačnou sieťou a nadmernou dopravou. Problémom ostáva naďalej nedoriešený systém separovania TKO ako aj využívanie BRKO. Vzhľadom na prítomnosť chránených lokalít a vzácných biotopov je potrebné riešiť aj znečistenie tunajších vodných tokov a riešenie rovnováhy medzi ochranou životného prostredia a rekreáciou. Dôležitou otázkou bude aj ochrana vodných zdrojov a rekonštrukcia vodovodnej infraštruktúry v meste a okolitých sídlach.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - chránené územia
- b - vodné zdroje a vodné toky
- c - ochrana a stav ovzdušia
- d - nakladanie s odpadovými vodami

slabé stránky

- a - ochrana a stav ovzdušia
- b - cestovný ruch a jeho environmentálne dopady
- c - životné prostredie a rizikové skupiny obyvateľstva
- d - pitné vody a nakladanie s odpadovými vodami
- e - hospodársky rozvoj a ochrana životného prostredia
- f - odpadové hospodárstvo

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	S	S	S	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0,5	0,5				1,5	1
bS	0,5	-	0,5	0,5				1,5	1
cS	0,5	0,5	-	0,5				1,5	1
dS	0,5	0,5	0,5	-				1,5	1
S					-				
S						-			
S							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	W	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5		2,5	2
bW	0,5	-	0,5	0,5	0	0,5		2	3
cW	1	0,5	-	1	0,5	1		4	1
dW	0,5	0,5	0	-	0,5	0,5		2	3



eW	1	1	0,5	0,5	-	1		4	1
fW	0,5	0,5	0	0,5	0	-		1,5	4
W							-		

Hlavnou prioritou v oblasti Environmentálnej v regióne Veľký Šariš je ochrana prírody, ochrana vodných zdrojov, zdrojov pitnej vody, zásobovanie obyvateľov nezávadnou pitnou vodou, ako aj nadväzujúca infraštruktúra s priamym dopadom na vodné toky a zdroje - komplexne vybudovaná kanalizačná sieť, resp. environmentálne vhodné odkanalizovanie rozptýlených oblastí individuálnym spôsobom. Významnou environmentálnou úlohou je riešenie znečistenia v súvislosti s nadmernou dopravou a hospodárskou činnosťou. Prioritnou musí byť aj ochrana chránených lokalít a ostatných významných prírodných lokalít a zavádzanie moderných technológií v oblasti výroby, energetiky, integrovaných systémov dopravy atď...

3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	existencia zdravotníckeho zariadenia - zdravotné stredisko Veľký Šariš	1,5	1,5	aW1	Nízky počet praktických lekárov pre dospelých	1,5	1,5
bS2	Relatívne stabilný počet ambulancií praktického lekára pre dospelých (2)	1,5	3	bW2	Nízky počet praktických lekárov pre deti a dorast	1,5	3
bS3	Stabilný počet gynekologických ambulancií (1)	1,5	4,5	bW3	Narastajúci podiel obyvateľov na hranici chudoby,	1,5	4,5
bS4	Dostatok priestorov pre zriaďovanie špecializovaných ambulancií	1,5	6,0	cW4	absencia priestorov pre klubovú činnosť,	1,5	6,0
aS5	1 ambulancia praktického lekára pre deti	1,5	7,5	dW5	Nedostatok pobytových zariadení	1,5	7,5
aS6	2 stomatologické ambulancie.	1,5	9,0	eW6	Nedostatočná ponuka sociálneho nájomného bývania	1,5	9,0
cS7	2 prevádzky lekární	1,5	10,5				
dS8	2 zariadenie sociálnych služieb poskytujúce ambulantnú starostlivosť	1,5	12,0				
eS9	1 poskytovateľ terénnych sociálnych služieb	1,5	13,5				
fS10	6 subjektov poskytujúcich sociálne služby pobytovou formou	1,5	15,0				
	Spolu		15,0		Spolu		9,0
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva,	1,5	1,5	T1	rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii,	1,5	1,5
O2	zакladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby,	1,5	3	T2	zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva,	1,5	3
O3	rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky,	1,5	4,5	T3	zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku,	1,5	4,5
O4	podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, Projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb,	1,5	6,0	T4	rast počtu srdcovo-cievnych chorôb,	1,5	6,0
O5	dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity,	1,5	7,5	T5	rast nádorových ochorení tráviaceho traktu,	1,5	7,5
O6	možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,	1,5	9,0	T6	vysoký výskyt alergických ochorení,	1,5	9,0
				T7	pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť,	1,5	10,5
				T8	pretrvávajúce stereotypy v mobilítom správaní sa pracovnej sily,	1,5	12,0
				T9	nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta,	1,5	13,5
					nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest,	1,5	15,0
	Spolu		9,0		Spolu		15,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO	9,0 Stratégia WO



	15,0	5,0	9,0
T hrozby	Stratégia <i>ST</i>		Stratégia <i>WT</i>
		6,0	15,0

V tomto prípade prevládajú silné stránky nad slabými stránkami. Odporúča sa využiť stratégiu *ST* – kde sa mesto môže zamerať len na minimalizovanie nákladov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb a čeliť hrozbám, ktoré sú s týmito službami spojené. Odporúča sa mestu zabezpečovať nevyhnutné sociálne služby pre obyvateľov a ostatné služby ponechať poskytovateľom v meste Veľký Šariš.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - nadradená zdravotnícka starostlivosť
- b - ambulantná zdravotnícka starostlivosť
- c - výdajne liekov
- d - ambulantná sociálna starostlivosť
- e - terénne sociálne služby
- f - sociálne služby pobytová forma

slabé stránky

- a - nadradená zdravotnícka starostlivosť
- b - ambulantná zdravotnícka starostlivosť
- c - M a OK
- d - záujmová činnosť seniorov
- e - pobytové zariadenia sociálnych služieb
- f - sociálne nájomné bývanie

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	1	1	1	1	1		4	1
bS	0	-	1	1	1	1		4	1
cS	0	0	-	0,5	0,5	0,5		1,5	3
dS	0	0	0,5	-	0,5	0		1	4
eS	0	0	0,5	0,5	-	0		1	4
fS	0	0	0,5	1	1	-		2,5	2
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	1	1	1	1	1		5	1
bW	0	-	1	1	1	1		4	2
cW	0	0	-	0	0	0		0	5
dW	0	0	1	-	0	0		1	4
eW	0	0	1	1	-	0,5		2,5	3
fW	0	0	1	1	0,5	-		2,5	3
gW							-		



3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Narastajúci počet detí v materských školách v meste Veľký Šariš (224 - 2023)	1,5	1,5	aW1	Klesajúca kvalita rodinného prostredia vybranej skuiny detí predškolskom veku	1,5	1,5
bS2	Narastajúci počet žiakov na základnej škole mesta Veľký Šariš (v roku 2023 - 477),	1,5	3	bW2	Výrazný pokles študentov na stredných školách	1,5	3
bS3	Dostupné stredné školstvo v Prešove,	1,5	4,5	bW3	Prognóza poklesu detí vo vekovej skupine stredoškolskej v regióne	1,5	4,5
cS4	Existencia 1 špeciálneho školstva v Prešove,	1,5	6,0	aW4	Potrebná dostavba školskej športovej infraštruktúry	1,5	6,0
cS5	Stabilný počet stredných odborných škôl v regióne	1,5	7,5	aW5	Potrebné zariadenia mimoškolskej činnosti	1,5	7,5
cS6	Stredné odborné školstvo napojené na tradičné odvetvia	1,5	9,0	cW6	Potrebná modernizácia vybavenia školskej infraštruktúry	1,5	9,0
dS7	Vybudovaný športový areál , Futbalové ihriská,	1,5	10,5	dW7	Potrebná modernizácia zariadení školského stravovania	1,5	10,5
dS8	Základná umelecká škola	1,5	12,0	dW8	Absencia kvalitného otvoreného verejného kúpaliska,	1,5	12,0
eS9	školské telocvične a ihriská	1,5	13,0	eW9	Nedostatočné pokrytie detskou športovou infraštruktúrou	1,5	13,5
f10	Vybudované multifunkčné ihriská	1,5	14,5				
f11	Potenciál pre cykloturistiku	1,5	16,0				
	Spolu		16,0		Spolu		13,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	maximálne podporovať školy vo vybavení IKT a jeho využívaní vo vzdelávacom procese,	1,5	1,5	T1	vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...),	1,5	1,5
O2	zabezpečenie špeciálnych pedagógov pre deti s poruchami správania,	1,5	3	T2	nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov,	1,5	3
O3	modernizácia infraštruktúry vzdelávania v meste,	1,5	4,5	T3	nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov,	1,5	4,5
O4	dobudovanie a vybavenie športových, športovo-rekreačných a oddychových plôch v meste Veľký Šariš,	1,5	6,0	T4	nárast sociálnej ohrozenosti mládeže,	1,5	6,0
O5	skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov mesta, najmä so zameraním na deti a mládež,	1,5	7,5	T5	nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov,	1,5	7,5
O6	vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít,	1,5	9,0	T6	nevýhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily,	1,5	9,0
O7	zefektívnenie spolupráce s krajským mestom na regionálnej úrovni,	1,5	10,5	T7	nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania,	1,5	10,5
O8	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	1,5	12,0	T8	vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...),	1,5	12,0
	Spolu		12,0		Spolu		12,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 16,0 SO 4,0	13,5 1,5 Stratégia WO 12,0
T hrozby	Stratégia ST	12,0 Stratégia WT

V oblasti vzdelávania prevládajú silné stránky nad slabými. Odporúča sa využitie stratégie SO – čeliť hrozbám využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti športu podporovať rekonštrukciu starej a výstavbu športovej infraštruktúry v meste. Je potrebné podporovať organizovanú športovú činnosť.



Mesto by sa malo zamerať na zvýšenie kvality a dostupnosti predškolského vzdelávania. V oblasti základného školstva je potrebné postupne obnovovať budovy škôl za účelom znížovania energetickej náročnosti. V oblasti záujmového vzdelávania je potrebné zvyšovanie kapacít a dostupnosti služieb.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - predškolská výchova
- b - povinná školská dochádzka,
- c - stredoškolské vzdelávanie
- d - záujmové vzdelávanie
- e - vybavenosť škôl
- f - šport

slabé stránky

- a - predškolská výchova
- b - stredoškolské vzdelávanie
- c - školské športová infraštruktúra
- d - záujmové vzdelávanie
- e - školské stravovanie
- f - šport

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorít v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0,5	1	1	1		4	1
bS	0,5	-	0,5	1	1	1		4	1
cS	0,5	0,5	-	1	1	1		4	1
dS	0	0	0	-	0	0,5		0,5	3
eS	0	0	0	1	-	1		2	2
fS	0	0	0	0,5	0	-		0,5	3
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	1	1	1	1		4,5	1
bW	0,5	-	1	1	1	1		4,5	1
cW	0	0	-	0,5	0,5	0,5		1,5	2
dW	0	0	0,5	-	0,5	0,5		1,5	2
eW	0	0	0,5	0,5	-	0,5		1,5	2
fW	0	0	0,5	0,5	0,5	-		1,5	2
gW							-		

3.8 KULTÚRA

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	Vybudovaná základná kultúrna infraštruktúra,	1,5	1,5	aW1	Absencia vyhovujúceho kultúrneho stánku	1,5	1,5
bS2	historické jadro mesta – územie s evidovanými archeologickými nálezmi, hrad Šariš, Mlyn, Rákocziho kaštieľ, rímsko-	1,5	3	bW2	nevyhovujúci stav niektorých kultúrnych pamätihodností,	1,5	3



	katolícky kostol sv. Jakuba – v interiéri základy starších murovaných konštrukcií, krypty, podlahy, hroby, rímsko-katolícka fara – v interiéri novoveká kultúrna vrstva s renesančnými kachlicami,						
cS3	Organizované príležitostné a pravidelné podujatia (Deň matiek, Mesiac úcty k starším, Prijatie jubilatov na úrovni mesta, Výlet pre seniorov, Cirkevné aktivity, Šarišské hradné hry),	1,5	4,5	cW3	Potrebná rekonštrukcia, prípadne výstavba nového amfiteátra	1,5	4,5
dS4	Činné umelecké súbory a spolky	1,5	6,0	dW4	Absencia mestského kina	1,5	6
eS5	Historické pamiatky a múzeá v meste a blízkom okolí mesta,	1,5	7,5	eW5	malá podpora žiakov ZUŠ,	1,5	7,5
				eW6	z dôvodu zlej finančnej situácie mesta nedostatočná podpora umeleckých telies,	1,5	9
				eW7	absencia vhodných priestorov pre uskutočňovanie vonkajších kultúrnych podujatí,	1,5	10,5
	Spolu		7,5		Spolu		10,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	výstavba multifunkčnej kultúrnej sály,	1,5	1,5	T1	zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície)	1,5	1,5
O2	vydanie multimediálnych propagačných materiálov o meste, kultúrnom dedičstve a tradíciách,	1,5	3	T2	zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond,	1,5	3
O3	Rekonštrukcia budovy pre potreby kultúrneho domu.	1,5	4,5	T3	slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC,	1,5	4,5
O4	Vytvorenie moderného mestského kina a obstaranie techniky.	1,5	6,0	T4	posun priorit mládeže ku konzumnej kultúre,	1,5	6,0
O5	výstavba vonkajšieho amfiteátra.	1,5	7,5	T5	nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia mesta,	1,5	7,5
O6	modernizácia mestskej knižnice.	1,5	9,0	T6	zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície z celospoločenského hľadiska)	1,5	9,0
O7	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,	1,5	10,5				
	Spolu		10,5		Spolu		9,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO 7,5	10,5 1,5 Stratégia WO 3,0 10,5
T hrozby	Stratégia ST 9,0	Stratégia WT

V oblasti kultúry je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie WO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti kultúry podporovať výstavbu kultúrnej infraštruktúry a organizovanú kultúrnu činnosť.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - základná kultúrna infraštruktúra
- b - múzeá a galérie
- c - kultúrne podujatia
- d - kultúrne súbory
- e - kultúrne pamiatky

slabé stránky

- a - divadelná infraštruktúra



b - pamätihodnosti
c - základná kultúrna infraštruktúra
d - kultúrna mimoškolská činnosť
e - kultúrne súbory

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0,5	1				2	1
bS	0,5	-	0,5	1				2	1
cS	0,5	0,5	-	0,5				1,5	2
dS	0	0	0,5	-				0,5	3
eS					-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5	1	1			3	1
bW	0,5	-	0,5	1	1			3	1
cW	0,5	0,5	-	0,5	0,5			2	2
dW	0	0	0,5	-	0,5			1	3
eW	0	0	0,5	0,5	-			1	3
fW						-			
gW							-		

3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	potenciál prírodný aj historický pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie (najvýznamnejšími priestormi pre rekreáciu a šport sú lokality rybníky, hrad Šariš,),	1,5	1,5	aW1	Rekreačné územie je v štruktúre katastrálneho územia zastúpené minimálne	1,5	1,5
aS2	existencia archeologických lokalít.,	1,5	3	bW2	Nedostatočná ponuka doplnkových služieb cestovného ruchu	1,5	3
bS3	potenciál pre rozvoj rôznych druhov cestovného ruchu (rekreačný a športový, kultúrno-poznávací, vidiecky turizmus a agroturistika, kongresový)	1,5	4,5	cW3	nízky podiel pobytovej turistiky v meste Veľký Šariš,	1,5	4,5
cS4	Existencia ubytovacích zariadení	1,5	6,0	cW4	vysoká závislosť zamestnanosti na niektorých zamestnávateľoch	1,5	6
dS5	Existencia stravovacích zariadení	1,5	7,5	dW5	problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia,	1,5	7,5
aS6	množstvo kultúrno-spoločenských podujatí v meste Veľký Šariš,	1,5	9,0	dW6	Nevyhovujúca kváita hlavných dopravných tepien I až III triedy,	1,5	9
eS7	Dopravná dostupnosť - I/68, železničná doprava,	1,5	10,5	dW7	Potrebné riešenie problému parkovania	1,5	10,5
				aW8	Niekedy nesystémová a životné prostredie ohrozujúca výstavba	1,5	11,5
	Spolu		10,5		Spolu		11,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	dobré možnosti (existencia poľných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás,	1,5	1,5	T1	pokračujúci postupný úpadok rekreačných lokalít	1,5	1,5
O2	dobrá poloha mesta Veľký Šariš v rámci regionálnych štruktúr,	1,5	3	T2	zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície)	1,5	3
O3	dobrá poloha mesta Veľký Šariš vo väzbe na prírodné turistické, rekreačné lokality	1,5	4,5	T3	zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond,	1,5	4,5



O4	zavádzanie nových produktov cestovného ruchu v súvislosti s agroturistikou,	1,5	6,0				
O5	iniciatíva spoločenských, kultúrnych, športových,... organizácií,	1,5	7,5				
O6	dobré možnosti (existencia poľných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás,	1,5	9,0				
O7	dobrá poloha mesta Veľký Šariš v rámci regionálnych štruktúr,	1,5	10,5				
	Spolu		10,5		Spolu		4,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO-WO 10,5 10,5	11,5 7,0 Stratégia WO 10,5
T hrozby	Stratégia ST 4,5	Stratégia WT

V oblasti dopravy výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO - WO - kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných, ako aj nadnárodných.

V rámci cestovného ruchu dlhodobo absentuje vízia min. na 5 ročné obdobie (čiastočne definovaná v MUSES+), resp.. Akčný plán pre naplnenie vízie. Jasné zadefinovanie aktivít, termínov a rozpočtov pre dané aktivity. Na základe definovania akčného plánu by mesto malo zostaviť rozpočet potrebný na rozvoj cestovného ruchu a sledovať jeho naplnenie s cieľom pozitívnych ekonomických dopadov. Je nutné zjednotiť všetky zdroje príjmov pod jeden zdroj (nová s.r.o, mestské oz). Je potrebné vytvoriť produkty cestovného ruchu v spojitosti s hradom Šariš a komerčne ich realizovať. Je potrebné profesionalizovať marketing, vytvoriť značku mesta ako destinácie, zjednotiť komunikáciu mesta na sociálnych sieťach (týkajúcu sa hradu) a pod. (MUSES+). Zamerať sa na kooperáciu aktérov cestovného ruchu - realizovať ich pravidelné stretnutia, prepájať podnikateľov, prepájať ponuku atraktivít, nejde iba o hrad ale o ďalšie atraktivity resp. lokality.

Vzhľadom na polohu mesta v blízkosti krajského mesta - nie je úplne nevyhnutné navyšovať ubytovacie kapacity. Potrebné je sa zamerať na unikátnu formu ubytovania, ktorá absentuje. Reštauračné kapacity je potrebné smerovať do tradičného regionálneho priamo na hrade resp. pod hradom. Vzhľadom na zmenený koncept Šariš parku by bolo vhodným riešením založenie zážitkovej krčmy v stredovekom štýle v dobovom oblečení. Všetky ostatné atraktivity je potrebné buď vytvoriť alebo propagovať existujúce pod značkou destinácie Veľký Šariš.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - kultúrno historický potenciál
- b - rekreačný a športový potenciál,
- c - inštitucionálna podpora
- d - prírodné bohatstvo
- e - športová infraštruktúra
- f - dostupnosť

slabé stránky

- a - ochrana prírody a CR
- b - ponuka doplnkových služieb
- c - riziká CR
- d - doprava a dostupnosť



Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	1	1	0	0	0		2	4
bS	0	-	1	0,5	0,5	0,5		2,5	3
cS	0	0	-	0	0	0		0	5
dS	1	0,5	1	-	1	1		4,5	4
eS	1	0,5	1	0	-	1		3,5	2
fS	1	0,5	1	0	0	-		2,5	3
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	1	1	1				3	1
bW	0	-	1	1				2	2
cW	0	0	-	0,5				0,5	3
dW	0	0	0,5	-				0,5	3
eW					-				
fW						-			
gW							-		

3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	existencia verejného rozhlasu,	1,5	1,5	aW1	negatívny stav nehnuteľného majetku mesta,	1,5	1,5
bS2	dostatok priestorov pre administratívu,	1,5	3	bW2	formálna činnosť hliadok a ich minimálny vplyv pri dodržiavaní verejného poriadku,	1,5	3
bS3	budova mestského úradu v dostupná v centre mesta,	1,5	4,5	cW3	nedostatočný kamerový systém v meste,	1,5	4,5
cS4	Existencia kamerového systému,	1,5	6,0	dW4	nedostatočná protidrogová prevencia,	1,5	6
cS5	Zriadená mestská polícia	1,5	7,5	eW5	nedostatočná komunikácia, resp. existencia komunikačných bariér medzi rôznymi skupinami aktérov (samospráva, občianske združenia, občania, podnikatelia atď.),	1,5	7,5
				fW6	nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry,	1,5	9,0
	Spolu		7,5		Spolu		9,0
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,	1,5	1,5	T1	malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu,	1,5	1,5
O2	zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou,	1,5	3	T2	nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov,	1,5	3
O3	e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných,	1,5	4,5	T3	nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk,	1,5	4,5
O4	vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení,	1,5	6,0	T4	nedostatočná kvalita právneho rámca výkonu činností verejnej správy,	1,5	6,0
				T5	zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností verejnej správy vo vzťahu k externému, ako aj internému prostrediu,	1,5	7,5
	Spolu		6,0		Spolu		7,5

Schéma SWOT analýzy:



	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO 7,5 1,5	9,0 1,5 Stratégia WO 6,0
T hrozby	Stratégia ST 7,5	Stratégia WT 7,5

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - mestský informačný systém
- b - administratíva
- c - bezpečnosť

slabé stránky

- a - majetok mesta
- b - bezpečnosť
- c - monitoring mesta
- d - preventívne patrenia
- e - komunikácia
- f - ekonomické faktory

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0	0					0	3
bS	1	-	1					2	1
cS	1	0	-					1	2
dS				-					
eS					-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	1	0,5	0,5	0		2,5	3
bW	0,5	-	0,5	0,5	0,5	0,5		2,5	3
cW	0	0,5	-	0,5	0,5	0		1,5	5
dW	0,5	0,5	0,5	-	0,5	0		2	4
eW	0,5	0,5	0,5	0,5	-	1		3	2
fW	1	0,5	1	1	0	-		3,5	1



gW							-		
----	--	--	--	--	--	--	---	--	--

3.11 INFORMATIZÁCIA MESTA

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry na mestskom úrade,	1,5	1,5	aW1	nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb,	1,5	1,5
bS2	relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia,	1,5	3	bW2	nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe,	1,5	3
bS3	Čiastočne vybudovaná optická sieť	1,5	4,5	cW3	nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy,	1,5	4,5
cS4	Poskytované elektronické služby mestom	1,5	6,0	cW4	nedostupný kvalitný digitálny obsah,	1,5	6
cS5	Webové sídlo mesta,	1,5	7,5	cW5	pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,	1,5	7,5
	Spolu		7,5		Spolu		7,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,	1,5	1,5	T1	nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov,	1,5	1,5
O2	zvýšenie počítačovej gramotnosti,	1,5	3	T2	nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk,	1,5	3
O3	zniženie cien využívania Internetu,	1,5	4,5	T3	digital divide, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT,	1,5	4,5
O4	rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí,	1,5	6,0	T4	nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách,	1,5	6,0
O5	vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu,	1,5	7,5	T5	rozvoj digitálnej kriminality, narušanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov	1,5	7,5
O6	zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou,	1,5	9,0	T6			
O7	e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných,	1,5	10,5	T7			
O8	vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení,	1,5	12,0	T8			
O9	rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia,	1,5	13,5	T9			
	Spolu		13,5		Spolu		7,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO 7,5 0	7,5 Stratégia WO 6 13,5
T hrozby	Stratégia ST 7,5	Stratégia WT 7,5

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO a WT – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - inštitucionálne predpoklady
- b - technické predpoklady



c - elektronické služby

slabé stránky

- a - obsah
- b - procesy,
- c - služby

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	fS	gS	Suma	Váhy
aS	-	0	1					1	2
bS	1	-	1					2	1
cS	0	0	-					0	3
dS				-					
eS					-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5					1	1
bW	0,5	-	0,5					1	1
cW	0,5	0,5	-					1	1
dW				-					
eW					-				
fW						-			
gW							-		

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT

Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaraďovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V tomto zmysle ide hlavne o nerovnováhu medzi mestom Veľký Šariš a ostatnými obcami v okolí.

Naopak medzi slabé stránky mesta Veľký Šariš patrí nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva, nedobudovaný vzdelávací systém zahŕňajúci možnosti vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania, vzhľadom na alokáciu mesta, nesúlad vzdelanostnej štruktúry s potrebami trhu práce. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovanie službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide o potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave.

Ohrozenia mesta Veľký Šariš vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže manažment mesta ovplyvniť.



3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ.

Identifikácia odvetvových disparít a nadväzujúce vymedzenie cieľových skupín je v súlade so zadáním z vypracovanej analýzy SWOT ako aj analýzy zdrojov mesta Veľký Šariš. Dôležitým východiskovým rámcom pre vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou mesta Veľký Šariš a stanovenie relevantných opatrení, ktoré by mali riešiť existujúce nerovnosti a rozdiely, sú vybrané strategické a koncepcné dokumenty spracované na národnej (Partnerská dohoda), regionálnej (PHSR POSK) úrovni, ako aj vo vzťahu k štátnym legislatívnym normám zaväzujúcim mesto Veľký Šariš poskytovať svojim obyvateľom balík verejných služieb.

Na odvetvové (odborové a sektorové) disparity treba pozeráť ako na nerovnosti, neoddôvodnené rozdiely, či nezhody medzi potenciálom a jeho súčasným využitím. Ich identifikácia vychádza z porovnania zistených silných a slabých stránok, ktoré sú uvedené vo SWOT analýze. Pôsobenie silných stránok mesta Veľký Šariš je oslabované negatívnymi vplyvmi jej slabých stránok. Silné stránky sú potenciálom, ktorý je možné využiť pre budúci rozvoj, je ale nutné zlepšiť alebo odstrániť príslušné slabé stránky tak, aby mohli byť silné naplno využité. Nasledujúci prehľad je usporiadaný práve týmto spôsobom, kedy proti silným stránkam mesta sú vždy postavené relevantné slabé stránky, ktoré majú v danom problémovom okruhu opačný vplyv. Vybrané sú práve tie, ktoré z hľadiska budúceho vývoja možno považovať za najzávažnejšie a kde je viac menej možné predpokladať aspoň čiastočné riešenie. Mesto Veľký Šariš je súčasťou vyššieho územného celku Prešov. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHRSR mesta Veľký Šariš:

Mesto Veľký Šariš je súčasťou vyššieho územného celku Prešov. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHRSR mesta Veľký Šariš:

Hlavné disparity PK:

v pôdohospodárstve

- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárstve;
- nízka konkurencieschopnosť poľnohospodárstva v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry;

v priemysle

- inovačné a technologické zaostávanie spôsobuje zvyšujúcu energetickú a surovinovú náročnosť výroby;
- nedostatočná reštrukturalizácia priemyslu a ďalších rozhodujúcich odvetví v niektorých okresoch v regióne;
- nevyhovujúca štruktúra/koncentrácia priemyslu;
- zaostávajúce miestne hospodárstvo;
- nízka produktivita práce v sektore priemyslu;

v službách

- nízka konkurencieschopnosť malého a stredného podnikania v oblasti služieb;
- nedobudovanie siete inštitúcií poskytujúcich služby podnikateľom;
- nedostatočné využívanie e-služieb, chýbajúca koordinácia využitia súčasných prenosových služieb a nerozvinuté e-služby (nielen verejné);
- nedostatočný koncepčný prístup k využívaniu potenciálu pre turizmus;
- nízka produktivita práce v sektore služieb;

v technickej infraštruktúre

- nedostatočné kapacity a telekomunikačná infraštruktúra, členitosť územia ako bariéra budovania internetového pripojenia, nedostatočná a nejednotná rozvinutosť, medzinárodnej a regionálnej informačnej siete;
- nedostatočne vybudovaná infraštruktúra rýchlostných komunikácií;
- relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany prírody a krajiny;
- pomalý rozvoj dopravnej infraštruktúry;
- vysoká energetická náročnosť kľúčových odvetví regionálnej ekonomiky;
- nedostatočné investície do tvorby krajiny a protipovodňovej ochrany;
- nedostatočná pozornosť ekologickým záťažiam;

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra, vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním, významné vnútroregionálne rozdiely;
- nedostatočná kvalita (dostupnosť, efektívnosť) všetkých typov vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania;
- nízka miera využívania nových, inovatívnych programov na podporu zamestnanosti, vrátane financovania týchto aktivít;
- nízka miera využívania pracovných síl;
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných;
- značný odlev pracovných síl do zahraničia z titulu blízkosti hraníc, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady;
- pretrvávajúci trend vysokého podielu dlhodobo nezamestnaných vo vybraných sociálnych skupinách;
- pretrvávajúca nízka adaptabilita pracovnej sily;
- problematické vytváranie medzirezortnej spolupráce na komplexnom riešení situácie a potrieb občanov rómskej populácie.



Hlavné faktory rozvoja PK:

v pôdohospodárstve

- vhodné podmienky pre rozvoj ekologického poľnohospodárstva a lesného hospodárstva v rámci SR;

v priemysle

- rozvoj eko-priemyslu a čistých technológií najmä v MSP;
- podpora domácich investorov najmä v perspektívnych odvetviach;
- možnosť rozvoja e-podnikania smerovaného do rozvoja optimalizácie spolupráce v priemyselnej výrobe;
- využitie cezhraničnej spolupráce pre rozvoj podnikateľských aktivít;
- budovanie RIC so zameraním na transfer inovácií, zelenú ekonomiku a ekologické technológie;

v službách

- atraktívny potenciál a zvyšujúci sa záujem o turizmus;
- začlenenie sa do medzinárodnej spolupráce a transfer know-how;
- rozširovanie e-služieb, podpora najmä v horských oblastiach;
- zakladanie rodinných firiem v oblasti služieb a rozvoj telepráce na zvýšenie zamestnanosti;
- existujúca sieť poradenských a podporných inštitúcií pre malých a stredných podnikateľov;
- rozvíjajúci sa systém podpory MSP (inkubátory, informačné a poradenské služby);

v technickej infraštruktúre

- dostatočný potenciál pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie;
- vysoký dopravný potenciál, výhodná geografická poloha pre tok tovarov a služieb do nových členských krajín EÚ, polohový potenciál kraja, logistické väzby, prepojenie na nové trhy;
- vysoký podiel chránených území k celkovej rozlohe – atraktívne prírodné prostredie,

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- dobrá demografická situácia, dostatok voľnej pracovnej sily;
- vysoký podiel stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva/možnosť profesijnej mobility;
- vysoká vzdelanostná úroveň v regionálnych centrách;
- vytvorenie metropolitného centra Košice – Prešov;
- schopnosť obojstrannej komunikácie obyvateľstva v prihraničných oblastiach, cezhraničná spolupráca.

Jedným z nutných predpokladov úspešnej implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je návaznosť na existujúcu sústavu strategických a rozvojových dokumentov. Tento fakt sa premietol z časti aj do výberu opatrení a cieľových skupín, na ktoré sa má zamerať podpora z verejných zdrojov, hlavne z dôvodu efektívneho vynakladania finančných prostriedkov, odstránenia duplicit, možných protichodných účinkov opatrení atď.. Z tohto dôvodu je prirodzeným rámcom Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja, ako aj Partnerskej dohody, ale aj platná legislatíva v oblasti zabezpečovania verejných služieb. Komparáciou výsledkov vyššie uvedenej selekcie odvetvových disparít a PHRSR POSK je možné zistiť, že niektoré opatrenia v rámci tohto dokumentu pokrývajú kritické oblasti zistené v problémovej analýze. Preto je nutné v súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami zamerať sa na odstránenie týchto disparít v relevantných cieľových oblastiach a relevantných skupín.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj
Cieľová skupina
podnikateľské subjekty v priemysle, obchode a výrobných službách mesto investori
2. Technická infraštruktúra
Cieľová skupina
mesto, obyvatelia mesta, podnikateľské subjekty, mimovládne subjekty,
3. Životné prostredie
Cieľová skupina
mesto, obyvatelia mesta, podnikateľské subjekty,
4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo
Cieľová skupina
nezamestnaní, sociálne odkázaní, zdravotne a duševne postihnutí, obyvatelia v dôchodkovom veku, mladí ľudia, rizikové skupiny obyvateľstva,
5. Školstvo a šport
Cieľová skupina



deti predškolského veku, žiaci v rámci povinnej školskej dochádzky, nezamestnaní, obyvatelia v dôchodkovom veku, športovci organizovaní v rámci športových hnutí, pasívna športová verejnosť, obyvatelia v produktívnom veku,	
6. Kultúra	
Cieľová skupina	
obyvateľstvo podnikateľské subjekty návštevníci mesta,	
7. Cestovný ruch a public relation	
Cieľová skupina	
mesto, VÚC, obyvatelia mesta, návštevníci mesta, súkromný podnikateľský sektor,	
9. Administratíva a bezpečnosť	
Cieľová skupina	
mesto, obyvatelia mesta, súkromný podnikateľský sektor,	
10. Informatizácia mesta	
Cieľová skupina	
mesto, obyvatelia mesta, súkromný podnikateľský sektor,	



Strategická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľký Šariš 2025 - 2034

4 VÍZIA A POSLANIE MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ

Vízia

Mesto Veľký Šariš bude mestom, ktorá bude vyvážené zabezpečovať podmienky pre harmonický život všetkých kategórií svojich obyvateľov. Mesto sa stane príjemným sídlom zabezpečujúcim komplexné sociálne služby pre svojich obyvateľov, ako aj okolitých obcí. Bude vyvážené a ohľaduplne využívať svoje prírodné bohatstvo za účelom jeho ekonomického a ekologického zveľaďovania. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa bude snažiť čo najlepšie prezentovať svoje kultúrne tradície a zvyklosti nielen vo svojom regióne, ale aj za hranicami Slovenskej republiky. Do šírenia kultúrnych hodnôt sa budú zapájať hlavne kultúrne spolky orientujúce sa na prezentáciu tradičných remesiel a zvyklostí, a vinohradníckej tradície. Z hospodárskeho hľadiska mesto vytvorí priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má mesto najväčší potenciál - potravinárstvo a drobné výrobné prevádzky. V oblasti cestovného ruchu mesto vytvorí podmienky na rozvoj ubytovacích a stravovacích služieb nielen v nadväznosti na hrad Šariš. V oblasti propagácie sa mesto zameria na prezentáciu vlastných kultúrno – historických hodnôt a kultúrnej identity typickej pre túto oblasť Šariša.



Mesto Veľký Šariš má predpoklad pre úspešné zvládnutie hospodárskej zmien v Európe. Pre Veľký Šariš je nevyhnutné z dlhodobého hľadiska zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj svojho územia. Víziou je vybudovanie mesta Veľký Šariš ako miesta pre domov a život s vysokou mierou vybavenosti územia, s kvalitnou ponukou služieb (najmä v oblasti voľno časových aktivít) a s dopravnou infraštruktúrou napojenou na medzinárodné dopravné koridory, zabezpečujúcou podporu podnikateľských aktivít využívajúcich miestnu kvalifikovanú pracovnú silu, berúc do úvahy princípy trvalo udržateľného rozvoja s ohľadom na ochranu životného prostredia mesta. Uvedenú víziu bude potrebné dosiahnuť prostredníctvom: skvalitňovania a modernizácie ekonomického prostredia mesta – pokračovaním v efektívnej správe mesta a vytvorením vhodného podnikateľského prostredia, kvalitnej a variabilnej ponuky služieb, zvyšovania atraktivity sídelnej štruktúry, hlavne rozvojom modernej občianskej vybavenosti, kvalitného domového a bytového fondu, moderné školstvo, rozvojom modernej dopravnej a technickej infraštruktúry mesta, a to hlavne zvyšovaním jej variability a kvality – prioritou je energetickou koncepciou mesta s maximálnym využitím tepelného vrtu a prostredníctvom vytvorenia kvalitného životného prostredia, t.j. efektívnym vodným hospodárstvom, ochranou prírody a krajiny, kvalitným odpadovým hospodárstvom, ochranou ovzdušia a ochranou pôdy.

Mesto vytvorí podmienky na rekonštrukciu, obnovu a prezentáciu kultúrno-historických pamiatok – Šarišského hradu a Rákocziho kaštieľa. Z hospodárskeho hľadiska mesto vytvorí priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má mesto najväčší potenciál – pivovarníctvo, poľnohospodárska produkcia a výrobné prevádzky, ktoré neovplyvňujú kvalitu bývania.

Mesto je príjemným sídlom zabezpečujúcim komplexné sociálne služby pre svojich obyvateľov, ako aj okolitých obcí okresu Prešov. V meste je rozvinutá predškolská výchova, ktorá poskytuje služby aj pre deti zo širokého okolia, ako aj povinná školská dochádzka zabezpečená plnoorganizovanými základnými školami nielen v meste V.Šariš ale aj v m.č. Kanaš.

Poslanie

Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát mesta Veľký Šariš. Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie mesta Veľký Šariš a odpovedá na tri otázky: Čo mesto robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom mesta, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb. Tieto zahŕňajú celú škálu aktivít počnúc obstarávaním tovarov, služieb a prác, cez interné právne poradenstvo a zastupovanie mesta pri súdnych sporoch až po udržiavanie počítačovej siete, zálohovanie dát či aktualizovanie a zverejňovanie informácií, ktoré slúžia aj obyvateľom mesta. Samospráva mesta Veľký Šariš disponuje aj nemalým majetkom – budovami, pozemkami, bytovými a nebytovými priestormi. Efektívne spravovanie aktív takéhoto rozsahu a zabezpečovanie jeho maximálnej výnosnosti je možné len za predpokladu existencie prehľadnej a aktuálnej evidencie, ktorá slúži vedeniu mesta a poslancom mestského zastupiteľstva. Významnú úlohu zohráva aj odborné vzdelávanie zamestnancov úradu s cieľom zabezpečiť ich ďalší profesionálny rast vedúci k zvýšeniu kvality samosprávou poskytovaných služieb. Medzi významné činnosti, a to najmä z pohľadu obyvateľov mesta, patrí správa zasadnutí orgánov mesta. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení.

Jedným zo základných predpokladov rozvoja mesta je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, ale aj životného prostredia. V súlade s poslaním mesta Veľký Šariš všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia ako aj mestská polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečné mesto - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky mesta je aj výkon ochrany pred požiarom a civilnej ochrany obyvateľov. Nasledujúci text prezentuje obsahovú stránku poslania v jednotlivých politikách mesta:



1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia mesta a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj existujúcich priemyselných zón. Mesto Veľký Šariš v súlade s touto filozofiou skvalitňuje zóny, ktoré poskytujú kapacitu pre podnikateľské subjekty. Ich rozlohu plánuje rozširovať v obmedzenej miere.

2. Doprava a komunikácie

Príprava projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie mesta v oblasti pozemných komunikácií.

3. Technická infraštruktúra

Významným prvkom kvality života v meste je funkčný systém verejného osvetlenia. Hlavnou úlohou samosprávy je v tomto kontexte realizácia novej výstavby verejného osvetlenia, prevádzkovanie už vybudovaného verejného osvetlenia a samozrejme priebežné opravy a údržba existujúcich svetelných bodov, prípadne ich prestavba na LED. Okrem toho zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov mesta a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v meste, IBV, HVB, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

4. Odpadové hospodárstvo

Mesto vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov s cieľom ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, zabezpečovanie priestoru, kde môžu obyvatelia mesta odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Mesto zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve a zabezpečuje údržbu infraštruktúry pre odpadové vody.

5. Životné prostredie

Udržiavanie a zveľadovanie mesta neznamená len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území mesta, ich rozdrobovaní a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou mesto každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestia, ktoré je obcou pravidelne čistené, ale aj detské a športové ihriská vo všetkých častiach mesta Veľký Šariš so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorínov.

6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v meste. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesta. Činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre občanov v hmotnej núdzi mesto môže poskytovať jednorazové dávky v hmotnej núdzi a jednorazovú dávku v HN, príspevok v náhlej núdzi a príspevok pri narodení dieťaťa (dve a viac detí). Pre zdravotne ťažko postihnutých a seniorov mesto poskytuje sociálne služby, medzi ktoré patrí opatrovateľská služba. Mesto podporuje neštátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne handicapovaným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šanci pre všetkých žiakov mesto zabezpečuje prenos štátnych dotácií (na stravu a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Nástrojom pre podporu demografie v meste môže byť jednorazový finančný príspevok pre každé novonarodené dieťa s trvalým pobytom na území Mesta. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky, zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 36/2005 Z. z. o rodine, zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a novelou zákona NR SR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), zákonom č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi, Občianskym zákonníkom či mnohými Všeobecne záväznými nariadeniami mesta. Mesto považuje pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorit. Doplňť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu. Zabezpečiť vysokú kvalitu sociálnych služieb pre obyvateľov mesta, ako aj prerozdelenie dávok sociálnej pomoci v rámci prenesených kompetencií.

7. Školstvo a šport

Školstvo

Mesto Veľký Šariš v rámci existujúcich kompetencií zabezpečuje výchovno-vzdelávací proces vo formálnom vzdelávacom zariadení, ktorými sú zariadenia predškolskej výchovy a plnoorganizovaná základná škola.

Šport

Mesto vytvára podmienky na zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a obyvateľov mesta, ako najvhodnejšiu prevenciu proti drogám a civilizačným chorobám. V rámci tejto filozofie samospráva organizuje alebo podporuje celý rad rekreačných a športových aktivít. Súčasťou politiky mesta je subvencovanie športových klubov a telovýchovných organizácií prostredníctvom dotácií z rozpočtu mesta. Mandát na podporu rekreačného a výkonnostného športu v meste vyplýva zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, Všeobecne záväzného nariadenia o poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta Veľký Šariš či koncepčných a strategických dokumentov prijatých mestským zastupiteľstvom. Vytváranie vhodného prostredia pre rekreačný a výkonnostný šport z peňazí daňovníkov, je jednou z ciest tvorby a prezentácie dobrého mena mesta. Vhodné podmienky pre šport a ponuka verejných športovísk sú súčasťou konkurenčného boja miest o lepšie podmienky pre život. Prínosy z financovania a podpory športu na území mesta sa prejavujú vo forme zdravšieho života obyvateľov, zvýšeného záujmu o bývanie v meste, v náraste členských základní podporovaných športov.

8. Kultúra

Mesto zabezpečuje opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na území mesta. Súčasťou kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Mesto Veľký Šariš v súlade so svojím zámerom každoročne organizuje kultúrne podujatia, a prevádzkuje mestskú knižnicu, kino, múzeum, a iné. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy mesta je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach.

9. Propagácia a cestovný ruch

V oblasti cestovného ruchu plní najmä úlohy: spolupracuje s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a okolitými obcami v oblasti cestovného ruchu, spolupracuje s príslušnou komisiou, pripravuje analýzy turistickú aktivitu mesta a infraštruktúru cestovného ruchu z hľadiska historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracuje na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre



mesto, pripravuje návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracuje so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracuje pri vytváraní systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v meste, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva, rieši podnety, návrhy a v spolupráci s hlavným kontrolárom aj sťažnosti občanov a organizácií týkajúce sa CR, zabezpečuje styk samosprávy s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby, informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľa sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľa sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území mesta, koordinuje a zabezpečuje úlohy súvisiace s činnosťou mesta v spolupráci s partnerskými obcami.

10. Administratíva a bezpečnosť

Mesto vytvára podmienky na efektívnu prácu mestského úradu, vytvára vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizáciu a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi mestského úradu, vytvára vhodné technické a pracovné podmienky na mestskom úrade. Vytvára podmienky na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.

11. Informatizácia mesta

Zabezpečuje technické podmienky pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožňuje obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvára vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožňuje obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Vymedzenie poslania z pohľadu integrovaných celkov

V rámci vymedzovania poslania mesta Veľký Šariš je potrebné vychádzať z jednotnej klasifikácie výdavkov **COFOG**. Klasifikácia je neoddeliteľnou súčasťou Systému národných účtov a je určená hlavne pre potreby štatistického zisťovania a medzinárodného porovnávania štatistických dát. Predmetom klasifikácie **COFOG** je triedenie výdavkov jednotlivých inštitúcií sektora verejnej správy podľa funkcie. Funkciou sa rozumie určitá oblasť činností, v ktorej daná samospráva, prípadne i jej jednotlivé čiastkové orgány pôsobia. V zmysle metodiky **COFOG** sa vykazované položky zatriedujú podľa funkcie, s ktorou súvisia, čo zabezpečuje nezávislosť zatriedenia od prípadných organizačných zmien.

Hospodárska oblasť - integrovaný celok		
Odvetvia spoločenských potrieb - správa miest a obcí - legislatívne podmienky - bezpečnosť	Odvetvia technickej infraštruktúry - doprava a komunikácie - energetika - zásobovanie pitnou vodou - bývanie a vybavenosť	Propagácia a cestovný ruch - budovanie a rekonštrukcia atraktivít cestovného ruchu - budovanie infraštruktúry aktívneho trávenia voľného času

Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj a dostavba podmienok na odporu ekonomických aktivít súkromným ale aj verejným sektorom. Výdavky mesta Veľký Šariš spadajú do týchto kompetencií:

Doprava a komunikácie - príprava projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **04.5.1 Cestná doprava**.

Technická infraštruktúra a bezpečnosť - významným prvkom kvality života v meste je funkčný systém zásobovania elektrickou energiou, plynom a pitnou vodou, ako aj verejné osvetlenie. Samospráva zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v meste, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **01.1.1 Výkonné a zákonodarné orgány**, **02.2.0 Civilná ochrana**, **04.7.1 Distribučné siete a skladovanie**, **06.1 Rozvoj bývania**, **06.1.0 Rozvoj bývania**, **06.2.0 Rozvoj obcí**, **06.3.0 Zásobovanie vodou**, **06.4.0 Verejné osvetlenie** či **06.6.0 Bývanie a občianska vybavenosť** inde neklasifikovaná, **08.3.0 Vysielacie a vydavateľské služby**.

V oblasti cestovného ruchu plnia najmä úlohy: spolupracujú s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a mestom oblasti cestovného ruchu, spolupracujú s mimovládny sektorom, pripravujú analýzy turistickej aktivity regiónu a infraštruktúry cestovného ruchu z hľadiska turistických centier, prírodných hodnôt, historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracujú na príprave



vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre mesto, pripravujú návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracujú so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracujú pri vytváraní systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v meste a okolí, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva, riešia podnety, návrhy a v spolupráci s hlavným kontrolárom aj sťažnosti občanov a organizácií týkajúce sa CR, zabezpečujú styk samospráv s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby, informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľajú sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia mesta Veľký Šariš, podieľajú sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území mesta, koordinujú a zabezpečujú úlohy súvisiace s činnosťou miestnych samospráv v spolupráci s partnerskými obcami. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu 08.1.0 Rekreačné a športové služby, 08.6.0 Rekreačia, kultúra a náboženstvo inde neklasifikované. Na propagáciu a marketing v oblasti cestovného ruchu sa výdavky vynakladajú v rámci **01.1.1 Výkonné a zákonodarné orgány**.

Sociálna oblasť - integrovaný celok

Odvetvia rozvoja človeka

Vzdelávanie

Sociálne služby

Kultúra

Šport

Poslaním mesta Veľký Šariš je v zmysle zákona neustále rozvíjať širokú paletu **sociálnych služieb**. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesta. Činnosť samospráv - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre zdravotne ťažko postihnutých a seniorov samosprávy poskytujú sociálne služby, medzi ktoré patrí opatrovateľská služba. Miestne samosprávy podporujú neštátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne handicapovaným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov miestne samosprávy zabezpečujú prenos štátnych dotácií (na stravu a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Osobitnou skupinou sú sociálne skupiny poskytované marginalizovaným skupinám. Aj v rámci mesta bude v tomto smere doplnená chýbajúca infraštruktúra.

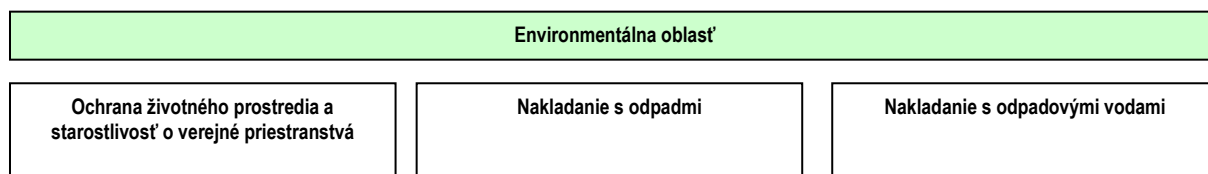
Ďalším poslaním je zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže prostredníctvom **vzdelávacích služieb**. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských, základných škôl, ako aj školských jedální a mimoškolských záujmových zariadení. Miestne samosprávy v rámci existujúcich kompetencií zabezpečujú výchovno-vzdelávací proces vo formálnych vzdelávacích zariadeniach v rámci predškolskej výchovy, v rámci povinnej školskej dochádzky ako aj v oblasti záujmovej činnosti. Ponúkať rôznorodé záujmové a doplnkové vzdelávacie služby v rámci voľno - časových a záujmových aktivít pre deti a žiakov. Miestne samosprávy zabezpečujú priestory pre uskutočňovanie neformálneho vzdelávania, CVC, ZUŠ a ŠKD. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **09.1.1 Predprimárne vzdelávanie, 09.1.2 Primárne vzdelávanie, 09.5.0 Vzdelávanie nedefinované podľa úrovne, 09.6.0 Vedľajšie služby v školstve**.

V rámci **zdravotníckych služieb** miestne samosprávy zabezpečujú širokú paletu základných zdravotníckych služieb, ktoré obyvatelia najčastejšie využívajú. Mesto zabezpečuje priestorové podmienky pre poskytovanie základných zdravotníckych služieb v spolupráci s VÚC Prešov. Svoje poslanie môže uskutočňovať aj realizáciou centier integrovanej zdravotnej starostlivosti - vo vlastných objektoch. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **07.2 Ambulantná zdravotná starostlivosť**.

V **športe** umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov mesta. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov mesta. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **08.1.0 Rekreačné a športové služby**. Oblasť verejného športu je **integrovaná časť odvetví rozvoja človeka s priamou napojenosťou ako sekundárna ponuka služieb cestovného ruchu**.



Trvalé pôsobenie na **kultúrne** povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými a internými subjektmi. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta a tým aj na cestovný ruch. Poslanie zahŕňa organizáciu a podporu širokospektrálnej kultúry v regióne mesta Veľký Šariš. Podpora kultúrnych aktivít poskytnutím priestorov v kultúrnych domoch, prezentácia múzeí, knižničné služby s bohatým knižným fondom, podpora subjektov pôsobiach v oblasti kultúry a folklórnych súborov, atď.. Miestne samosprávy v súlade so svojim zámerom každoročne zorganizujú kultúrne podujatia, zabezpečujú kultúrne programy profesionálnych scén pre obyvateľov, prevádzkujú knižnice, zabezpečujú opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na svojom území. Zámerom kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Snahou samospráv je udržiavať kultúru v regióne. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach. Oblasť kultúry je **integrovaná časť odvetví rozvoja človeka s priamou napojenosťou ako sekundárna ponuka služieb cestovného ruchu**. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **08.2.0 Kultúrne služby**.



Udržiavanie a zveľaďovanie mesta neznamena len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou mesto každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá (námestia a verejné multifunkčné kultúrne - oddychové priestory), chodníky, miestne komunikácie, ktoré sú samosprávami pravidelne udržiavané, zveľaďované. V rámci environmentálnej oblasti mesto vykonáva úlohy, ktoré im vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia. Miestna samospráva zároveň zabezpečuje výstavbu a údržbu infraštruktúry pre odpadové vody (priamo alebo prostredníctvom vodárenských spoločností).

Miestna samospráva v zmysle platných právnych predpisov sú povinné v plnej miere zabezpečovať likvidáciu komunálneho odpadu na svojom území od fyzických a právnických osôb. Zber, vývoz a uloženie komunálneho odpadu sa musí realizovať s dôrazom na čo najväčšie zhodnotenie. Zámer je vytvorenie spoľahlivého, integrovaného systému zabezpečujúceho pravidelný odvoz odpadu v miestnej samospráve. Efektívna a ekologicky vhodná likvidácia odpadov v celom území mesta, maximálne zhodnotenie vyprodukovaného TKO a jeho druhotné využitie. Vytvorenie podmienok na likvidáciu rastlinného odpadu. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **05.1.0 Nakladanie s odpadmi, 05.2.0 Nakladanie s odpadovými vodami, 05.4.0 Ochrana prírody a krajiny**.

5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Formulácia a návrh stratégie

Rozvojová stratégia mesta je strednodobou stratégiou rozvoja, definovaná prostredníctvom špecifických cieľov a k nim príslušných priorít, ktoré spoločne tvoria rámec strategického rozvoja mesta Veľký Šariš. V rámci rozvojovej stratégie je definovaný i tzv. prierezový špecifický cieľ, ktorý presahuje jednotlivé špecifické ciele a tvorí ich synergiu.



Hlavný cieľ

Hlavný cieľ PHRSR Veľký Šariš, ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov ((v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja je zameraná najmä na komplexné a integrované využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne Veľkého Šariša s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunit, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzištátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne) zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre mesto **Veľký Šariš** nasledovný hlavný cieľ:

Hlavný cieľ

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj mesta Veľký Šariš, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude mesto smerovať do výrobné sféry potravinárskeho priemyslu, poľnohospodárstva, ostatných environmentálne nezávadných výrobných prevádzok, ale aj neziskového sektora vládneho aj mimovládneho. Vytvorí podmienky na výstavbu a rozšírenie existujúcich výrobných zón za účelom zlepšenia situácie na trhu práce. Systematickými opatreniami pre podporu malého a stredného podnikania sa bude snažiť znížiť vysokú nezamestnanosť. Následne vytvorí podmienky aj na rozširovania obchodnej zóny v meste. Vytvorí, prípadne využije vhodné podmienky pre rozvoj služieb cestovného ruchu v duchu vinárskej tradície. Bude sa snažiť zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v meste, efektívnym riešením odvozu a likvidácie TKO, ale aj spracovaním separovaných zložiek odpadov. Mesto sa bude snažiť spolu s podnikateľským sektorom riešiť staré environmentálne záťaž. V rámci verejného sektora mesto vytvorí podmienky na rozvoj verejných služieb a to hlavne vzdelávacej sústavy od predškolského stupňa po stredoškolský, podporí rozšírenie ponuky poskytovaných sociálnych a zdravotníckych služieb, ako aj služieb kultúry a športu. V tejto súvislosti sa bude snažiť o rekonštrukciu a údržbu kultúrnych pamiatok, výstavbu novej a údržbu starej športovej infraštruktúry a kvalitnú ponuku kultúrnych a športových podujatí.

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich



konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja UMR a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci **partnerstva**. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie sekundárneho prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Ďalej ide o modernizáciu hlavných dopravných tepien nižšej úrovne zabezpečujúcich prepojenie hlavných bodov cestovného ruchu s regionálnymi centrami. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni **partnerstva** spolupracou **verejného a súkromného** sektora a **integrovaným prístupom** k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR/ÍUS Bratislavského samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

Strategický plán PHRSR Veľký Šariš pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – nedostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia, vychádzajúc z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (Osí) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom č. 416/2001 Z. z., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (**COFOG**) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja).

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie **princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím**. Pri formulácii stratégie PHRSR Veľký Šariš na roky 2025 - 2034 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027. Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia mesta vo väzbe na Malé Karpaty. Vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady **inteligentného a inkluzívneho rastu**. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. **Inkluzívny rast** predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativitosť a ktoré by boli zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórií a boli im súčasne dostupné.

Podpora oblastí tvoriacich podmienky pre tvorbu produktov a služieb s vysokou pridanou hodnotou využívajúcich špecifický potenciál mesta – priemyselný, prírodný ľudský a kultúry kapitál vrátane tradície výroby. Kľúčom je rešpektovanie existujúcich kapacít v území, ako i v bezprostrednom okolí (biznis sektor, sektor vedy a výskumu). Primárne oblasti, na ktoré prioritou cieľ sú energetika, manažment odpadu, cestovný ruch, IT segment a existujúca



priemyselná štruktúra územia. Opatrenia a aktivity realizované v rámci tejto priority sú zamerané na dve základné časti:

Služby a infraštruktúra – rozvoj infraštruktúry umožňujúcej nielen tvorbu nových produktov a služieb, ale i ich šírenie ku koncovým užívateľom.

Rozvoj talentu a inovácií – podpora vzniku nových projektov a podnikov zameraných na produkty a služby s vysokou pridanou hodnotou. Komplementárne opatrenia (definované pod inými špecifickými cieľmi) k tejto priorite sú zamerané na podporu vzdelávania, vedy a výskumu ako i podmienok pre vznik a stabilizáciu ekonomických aktivít s vysokou pridanou hodnotou a opatrenia zamerané na rozvoj a stabilizáciu ľudského kapitálu prostredníctvom skvalitňovania podmienok pre život v meste (verejné priestory, zeleň, voľnočasové aktivity, služby a pod.).

STRATEGICKÝ CIEĽ

Strategický cieľ PHRSR ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre mesto Veľký Šariš nasledovný strategický cieľ:

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj mesta Veľký Šariš po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných, kultúrno-historických a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude mesto smerovať do cestovného ruchu, kultúry, výroby, a poľnohospodárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v meste. Mesto bude podporovať výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Systematickými opatreniami pre podporu malého podnikania sa bude snažiť znižovať vysokú nezamestnanosť. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvorí podmienky pre dôstojné prežitie staroby.



„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj mesta Veľký Šariš po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných, kultúrno-historických a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude mesto smerovať do cestovného ruchu, kultúry, výroby, poľnohospodárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v meste. Mesto bude podporovať výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Systematickými opatreniami pre podporu malého podnikania sa bude snažiť znižovať vysokú nezamestnanosť. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvori podmienky pre dôstojné prežitie staroby.“

Prioritná os: PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.
 Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.
 Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.
 Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Prioritná os: PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie
 Podprogram 2.2. Doprava

Prioritná os: PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Prioritná os: PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Prioritná os: PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo
 Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami
 Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia
 Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Prioritná os: PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby
 Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby
 Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Prioritná os: PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie
 Podprogram 7.2. Šport

Prioritná os: PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra
 Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie
 Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Prioritná os: PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia mesta
 Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesta.
 Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Prioritná os: PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva
 Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Prioritná os: PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.
 Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.



Uvedené prioritné osi – programy je možné rozčleniť z hľadiska funkcie medzi 3 základné prioritné oblasti. Hospodárska v sebe zahŕňa oblasti, ktoré vytvárajú predpoklady na rozvoj a fungovanie verejného a súkromného sektora – základná technická infraštruktúra spadajúca do odvetví technickej infraštruktúry a odvetví spoločenských potrieb. Oblasť zahŕňa podnikateľské prostredie ako aj cestovný ruch.

Sociálna oblasť zahŕňa odvetvia rozvoja človeka – všetky súčasti verejného sektora, ktoré majú priamy vplyv na rozvoj a kultiváciu fyzickej a duševnej stránky ľudských zdrojov v meste.

Environmentálna oblasť zahŕňa problematiku zneškodňovania odpadov, ako aj starostlivosť a ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia.

Prioritná oblasť		
Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Prioritná os: PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	Prioritná os: PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	Prioritná os: PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO
Prioritná os: PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	Prioritná os: PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	Prioritná os: PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Prioritná os: PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	Prioritná os: PROGRAM 8. KULTÚRA	
Prioritná os: PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH		
Prioritná os: PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ		
Prioritná os: PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA		



PO 1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v meste, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry.

Podprogram 1.1.

Cieľ 1.1

Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.

Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.

Opatrenie 1.1.1

Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.

Opatrenie 1.1.2

Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.

Opatrenie 1.1.3

Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.

Opatrenie 1.1.4

Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v meste.

Podprogram 1.2.

Cieľ 1.2

Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.

Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v meste.

Opatrenie 1.2.1

Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.

Opatrenie 1.2.2

Podpora poľnohospodárstva a lesníctva.

Podprogram 1.3.

Cieľ 1.3

Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenie 1.3.1

Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.

Opatrenie 1.3.2

Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.

Podprogram 1.4.

Cieľ 1.4

Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenie 1.4.1

Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

PO 2. Doprava a komunikácie

Výstavba a údržba miestnych komunikácií v správe mesta ako aj riešenie technického stavu štátnych komunikácií v správe vyššieho územného celku. Zabezpečiť pravidelné a vyhovujúce spojenie obyvateľov mesta s regionálnymi centrami prostredníctvom verejnej dopravy.

Podprogram 2.1.

Cieľ 2.1

Komunikácie

Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Opatrenie 2.1.1

Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste.

Opatrenie 2.1.2

Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste.

Opatrenie 2.1.3

Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.

Opatrenie 2.1.4

Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.

Opatrenie 2.1.5

Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.

Opatrenie 2.1.6

Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.

Opatrenie 2.1.7

Úprava dopravnej infraštruktúry.

Podprogram 2.2.

Cieľ 2.2

Doprava

Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenie 2.2.1

Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.

Opatrenie 2.2.2

Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.

PO 3. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj mesta.

Cieľ 3

Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.

Opatrenie 3.1

Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HVB.

Opatrenie 3.2

Verejné osvetlenie.

Opatrenie 3.3

Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.

Opatrenie 3.4

Mestský rozhlas a televízia.

Opatrenie 3.5

Požiarne ochrana.

Opatrenie 3.6

Mestské cintoríny a pietne miesta.

Opatrenie 3.7

Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.

Opatrenie 3.8

Zásobovanie pitnou vodou.



Opatrenie 3.9	Telekomunikačné siete.
Opatrenie 3.10	Zásobovanie elektrickou energiou.
Opatrenie 3.11	Zásobovanie zemným plynom.

PO 4. Odpadové hospodárstvo

Rozvoj a výstavba infraštruktúry odpadového hospodárstva. Údržba kanalizačnej siete, efektívna prevádzka zberného dvora pre separovaný zber ako aj mestského kompostoviska.

Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2	Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.
Opatrenie 4.4	Prevádzka zariadení na efektívny separovaný zber - zberné dvory a kompostoviská.
Opatrenie 4.5	Výbudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.
Opatrenie 4.6	Odvádzanie odpadových vôd.
Opatrenie 4.7	Odvádzanie dažďových vôd.

PO 5. Životné prostredie

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov mesta. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

Podprogram 5.1.	Informovanosť a poradenstvo
Cieľ 5.1	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.
Podprogram 5.2.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.
Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.
Opatrenie 5.2.2	Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov a vodných plôch.
Podprogram 5.3.	Ochrana ovzdušia
Cieľ 5.3	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta.
Opatrenie 5.3..1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia.
Podprogram 5.4.	Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia
Cieľ 5.4	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny a verejná zeleň.
Opatrenie 5.4.3	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.
Opatrenie 5.4.5	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.

PO 6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

Podprogram 6.1.	Sociálne služby
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu.
Opatrenie 6.1.1	Starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku.
Opatrenie 6.1.2	Starostlivosť o matky s deťmi a mladé rodiny.
Opatrenie 6.1.3	Starostlivosť o zdravotne postihnutých obyvateľov.
Opatrenie 6.1.4	Marginalizované skupiny a rómske komunity.
Opatrenie 6.1.5.	Mestská nájomná bytová výstavba.



Podprogram 6.2.

Cieľ 6.2

Opatrenie 6.2.1

Opatrenie 6.2.2

Opatrenie 6.2.3

Opatrenie 6.2.4

Zdravotnícke služby

Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.

Podpora poradenskej činnosti.

Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.

Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.

Podprogram 6.3.

Cieľ 6.3

Opatrenie 6.3.1

Opatrenie 6.3.2

Opatrenie 6.3.3

Služby zamestnanosti

Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.

Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.

Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.

Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

PO 7. Školstvo a šport

Údržba a rozvoj predškolského vzdelávania a základného vzdelávania v meste. Údržba a skvalitnenie športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.1.

Cieľ 7.1

Opatrenie 7.1.1

Opatrenie 7.1.2

Opatrenie 7.1.3

Opatrenie 7.1.4

Opatrenie 7.1.5

Opatrenie 7.1.6

Vzdelávanie

Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.

Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.

Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.

Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ

Podpora záujmovej činnosti.

Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.

Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.2.

Cieľ 7.2.

Opatrenie 7.2.1

Opatrenie 7.2.2

Opatrenie 7.2.3

Opatrenie 7.2.4

Opatrenie 7.2.5

Opatrenie 7.2.6

Opatrenie 7.2.7

Šport

Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.

Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.

Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.

Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.

Podporovať talentovanú mládež.

Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.

Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.

PO 8. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť mesta. Pribežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

Podprogram 8.1.

Cieľ 8.1

Opatrenie 8.1.1

Opatrenie 8.1.2

Opatrenie 8.1.3

Opatrenie 8.1.4

Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.

Zachovanie kultúrno-historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Základná kultúrna infraštruktúra – Kultúrne centrum.

Múzeá a archeologické lokality.

Kultúrno-historické pamiatky.

Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.

Podprogram 8.2.

Cieľ 8.2

Opatrenie 8.2.1

Organizačné zabezpečenie

Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.

Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.

Podprogram 8.3.

Cieľ 8.3

Propagácia v oblasti kultúry

Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesta v oblasti kultúry.



- Opatrenie 8.3.1 Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie mesta v multimediálnej forme.
Opatrenie 8.3.2 Propagácia kultúry na internete prostredníctvom www stránky mesta.

PO 9. Propagácia a cestovný ruch

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kancelármi. Nevyhnutnou je taktiež propagácia mesta a to nielen prostredníctvom www stránky. Potrebné je sústrediť sa na propagáciu kultúrno historických pamiatok, prírodných krás, pravidelných kultúrnych podujatí, atď..

Podprogram 9.1.

Propagácia mesta

- Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.
Opatrenie 9.1.1 Aktualizácia www stránky mesta.
Opatrenie 9.1.2 Podpora budovania informačných tabúl v meste.
Opatrenie 9.1.3 Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.

Podprogram 9.2.

Rekreačno - relaxačné zázemie mesta.

- Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia mesta.
Opatrenie 9.2.1 Modernizácia a výstavba zariadení cestovného ruchu.

Podprogram 9.3.

Cestovný ruch.

- Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.
Opatrenie 9.3.1 Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.
Opatrenie 9.3.2 Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.

PO 10. Administratíva a bezpečnosť

V rámci administratívneho zabezpečenia chodu samosprávy vytvárať vhodné podmienky na efektívnych chod úradu. Vytvoriť vhodné pracovné prostredie a technické zabezpečenie.

Podprogram 10.1.

Administratíva

- Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste
Opatrenie 10.1.1 Rekonštrukcia infraštruktúry miestnej samosprávy a štátnej správy..

Podprogram 10.2.

Bezpečnosť

- Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.
Opatrenie 10.2.1 Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.
Opatrenie 10.2.2 Zvyšovanie bezpečnosti v meste.

PO 11. Informatizácia mesta

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1.

Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.

- Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.
Opatrenie 11.1.1 Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.
Opatrenie 11.1.2 Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.

Podprogram 11.2.

Počítačová gramotnosť.

- Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.
Opatrenie 11.2.1 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.
Opatrenie 11.2.2 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesta.
Opatrenie 11.2.3 Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.



**Programová časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľký Šariš
2025 - 2034**



5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer

Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov mesta. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje výstavba priemyselných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v meste.

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.1.1
Aktivita Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.
Vytvoriť materiálne, finančné a personálne podmienky pre rozvoj tradičných remesiel v meste.
Nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, mesta, podnikateľských subjektov a obyvateľov mesta pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel.
- Opatrenie 1.1.2
Aktivita Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.
Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami.
Analýza predpokladov budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem v meste.
Tvorba stratégie budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.
- Opatrenie 1.1.3
Aktivita Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.
Zakladanie podnikov a modernizácia technického vybavenia.
Zriadenie mestského sociálneho podniku (priestory, technológie).
- Opatrenie 1.1.4
Aktivita Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v meste.
Podpora zriaďovania materiálových služieb (opravy hodín, obuvi, sklenárstvo, atď..).
Podpora zriaďovania prevádzok opravárenských služieb (obuv, elektronika, motorové vozidlá ...).
Podpora výstavby obchodných zón v lokalite Peterica.
Podpora zriaďovania prevádzok - fitness centrum, centrum pre poradenstvo – v oblasti energetickej efektivity, dizajnerských služieb, finančného a právneho poradenstva, zdravej výživy a zdravého životného štýlu.
Podpora zriaďovania prevádzok - remeselné tradičné dielne s predajňami – prezentujúce región, predajne s lokálnymi výrobkami s bio surovinami, gastronómie.
Podpora rozširovania obchodných zón v centrálnej časti mesta, mestskej časti Kanaš, Bartoky a v blízkosti Pivovaru Šariš.
Výstavba trhoviska v centrálnej časti mesta.
Výstavba reštaurácie (hotelu) II. CS 60 miest, kaviareň a cukráreň 60 miest (Námestie sv. Jakuba pri Torysa).
V reštaurácii III. CS a grilbar 30 + 20 miest v polyfunkčnej zóne v centre

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v meste.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.2.1
Aktivita Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.
Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre ktorých rozvoj sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky.
Revitalizácia areálov poľnohospodárskych podnikov.
- Opatrenie 1.2.2
Aktivita Podpora poľnohospodárstva a lesníctva.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Podpora činnosti.
Modernizácia poľnohospodárskej produkcie.
Založenie špeciálnej poľnohospodárskej výroby a distribúcie produkcie.
Modernizácia a rozširovanie potravinárskej výroby.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.3.1
Aktivita Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.
Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu na báze progresívnych technológií, pomoc pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo Štrukturálnych fondov na tento účel.
- Opatrenie 1.3.2
Aktivita Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia priemyselných a skladových areálov.



Podpora zriaďovania plôch výroby v lokalite Sabinovskej ul..

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.4.1 Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
 Aktivita Spracovanie projektov pre výrobu a využitie biomasy ako alternatívneho zdroja vykurovania bytov a objektov pre žiadosti zo zdrojov EÚ.
 Spracovanie stratégie využitia alternatívnych regionálnych zdrojov energie.
 Využitie zvýšenej teploty v podzemí, vzduchu na vykurovanie cez tepelné čerpadlá.
 Inštalácia fotovoltických panelov na verejné budovy.

5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer

Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I., II. a III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť mesta Veľký Šariš. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom na environmentálny a bezpečnostný aspekt.

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 2.1.1 Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste.
 Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
 Rekonštrukcia miestnej komunikácie na ul. M.R.Štefánika (smero, k COOP Jednota).
 Dostavba miestnej komunikácie na ul. Dr. Leščáka.
 Rekonštrukcia miestnej komunikácie k hradu Šariš.
 Výstavba novej komunikácie na Sabinovskej ulici.
 Rekonštrukcia a dostavba miestnej komunikácie na ul. A. Sládkoviča.
 Výstavba miestnych komunikácií v lokalite Sordok.
 Vybudovanie vjazdu z hlavnej cesty na ul. Dr. Leščáka.
 Rekonštrukcia miestnej komunikácie na ul. Dr. Leščáka.
 Výstavba miestnej komunikácie západne od cesty I/68 v smere na priemyselné areály.
 Rekonštrukcia a dobudovanie komunikácie Križovatka pri pivovare – Kanaš až po konečnú zástvaku MHD-
 Výstavba miestnych komunikácií v mestskej časti Kanaš a v nových zonách IBV-
 Výstavba poľnej cesty (cyklistického chodníka) prepájajúcu rybníky v severovýchodnej časti mesta - lokalita Lazy.
 Výstavba poľnej cesty – prechod Kanaš – Dúbrava.
 Výstavba komunikácie prepájajúcej m.č. Kanaš a obce Gregorovce cez údolie potoka Dzikov.
- Opatrenie 2.1.2 Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste.
 Aktivita Rekonštrukcia cesty I/68 na kategóriu C 22,5/80 s mimoúrovňovými križovatkami.
 Výstavba rýchlostnej komunikácie R4 kat. R 24,5/100 s mimoúrovňovou križovatkou na cestu I/68.
 Výstavba vnútorného cestného okruhu - Vybudovanie komunikácie spájajúcej centrum mesta cez Baratoky, most cez Torysu, Staničná ul.
 Vybudovanie novej komunikácie z ulice Staničnej na ul. Sabinovskú, mimo obytnej zóny a odklonenie nákladnej dopravy z obytnej zóny ul. Sabinovská na novovybudovanú cestu Staničná.
- Opatrenie 2.1.3 Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.
 Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
 Výstavba cyklotrasy od Starého mlyna po parkovisko pod hradom cca 1 km.
 Výstavba cyklotrasy v lokalite Kanaš.
 Dostavba prepojenia cyklotrasy na zákrute pod "Bikošom".
 Mestské prepojenie Cyklotrasy EUROVELO11 s pamiatkami v meste.
 Budovanie a modernizácia doplnkových zariadení v blízkosti cyklotrás s dôrazom na zvyšovanie bezpečnosti cyklistov.
 Výstavba cyklotrasy v smere na obec Š. Michalany.
 Výstavba cyklotrasy pozdĺž rieky Torysa.



Budovanie siete cyklo chodníkov s cieľom vytvoriť komplexnú cyklistickú infraštruktúru v katastri mesta s možnosťou jej napojenia na cyklotrasu EUROVELO.

Výstavba lesnej cyklotrasy Tri Chotáre – Medzi Bachty, alt. Stará Dúbrava.

Opatrenie 2.1.4
Aktivity

Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Dostavba parkoviska pri zdravotnom stredisku.
Majetkoprávne vysporiadanie pozemku 1985/1 (328 m2).
Výstavba parkoviska pri kostole.
Dostavba parkovacích plôch na ul. A. Sládkoviča.
Výstavba zberného parkoviska na vstupe do mesta.
Výstavba parkoviska pri hrade Šariš.
Dostavba parkoviska pri cintoríne v m.č. Kanaš.
Dostavba parkovacích miest na ul. P.O.Hviezdoslava.
Dostavba parkovacích miest v sídliskovej časti mesta.

Opatrenie 2.1.5
Aktivity

Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba jednostranného chodníka smerom na rybníky (od mosta Barotoky).
Rekonštrukcia a dostavba chodníkov v časti Kanaš.
Výstavba jednostranného chodníka na Pekárskej ul..
Výstavba jednostranného chodníka na Korpašskú ul..
Rekonštrukcia chodníka na Prešovskej ulici.
Výstavba chodníka v časti Kanaš (od Sordoku).
Dostavba a rekonštrukcia chodníkov na ul. P.O.Hviezdoslava.
Rekonštrukcia chodníkov centrálnej časti mesta – M.R.Štefánika.
Rekonštrukcia chodníkov centrálnej časti mesta – Nám. Sv. Jakuba.
Dostavba chodníkov pre peších v lokalite Sordok.
Dostavba chodníka pre peších na Šarišský hrad (od zastávky MHD).
Výstavba prístupových chodníkov ku kostolu v Kanaši.
Rekonštrukcia chodníkov pri Pivovare Šariš od vstupu do mesta po železničné priecestie.
Výstavba chodníka pre peších na Staničnej ulici.
Rekonštrukcia náučného chodníka v lese Kanaš – Lesnícky náučný chodník.
Spriechodnenie chodníka do Lazov v úseku Kaplnka sv. Alžbety po turistické odpočívadlo umiestené pri prevádzke lesnej škôlky závodu Semenoles (V. Šariš, Zámocká ul.).
Rekonštrukcia náučného chodníka v lese v miestnej časti Kanaš a dobudovanie doplnkovej infraštruktúry – odpočinkové miesta, prístrešky, doplnenie informačných tabúl, turistických informácií a informačných bodov.

Opatrenie 2.1.6
Aktivity

Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.
Správa, výstavba a údržba mostov a lávok.

Opatrenie 2.1.7
Aktivity

Úprava dopravnej infraštruktúry.
Osadenie zrkadiel na križovatke uk. Kpt. Nálepku.
Označenie prechodu pre chodcov pred premostením na M.R.Štefánika (južná strana).
Osadenie spomaľovačov na vstupe do časti Kanaš.
Osadenie spomaľovačov pri žel. stanici.
Vytvorenie značených prechodov pre chodcov pri križení ulíc Štefaniková a ulica Gardom, križenie ulíc A. Sládkoviča a Staničná.
Meranie rýchlosti – M.R.Štefánika, Staničná, Sabinovská.
Spojenie mestskej časti Kanaš s centrom mesta – ekologickou dopravou alebo priamym spojením na podporu debarierizácie zraniteľných skupín.

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.2.1
Aktivity

Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.

Opatrenie 2.2.2
Aktivity

Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Komplexná rekonštrukcia železničnej stanice s násupišťom.
Rekonštrukcia železničných priecestí a zvýšenie bezpečnosti.



5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj mesta a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov mesta a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v meste, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 3.1 Aktivity	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HVB. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba plôch IBV v lokalite Baratoky. Výstavba plôch IBV v lokalite Kanaš. Výstavba plôch IBV v lokalite Varoš. Výstavba plôch IBV v lokalite Pivovarská. Výstavba plôch HBV v lokalite okolie Zelečnickej stanice. Výstavba plôch HBV v lokalite Pivovarskej ulice. Výstavba plôch HBV v lokalite Korpašská. Výstavba plôch HBV v lokalite Varoš. Výstavba plôch HBV v lokalite Baratoky. Výstavba plôch HBV v lokalite Korpašská ulica. Výstavba plôch HBV v lokalite ulica Južná. Výstavba plôch HBV v lokalite ul. P.O. Hviezdoslava. Výstavba plôch HBV v lokalite ľavá strana ul. Rákocziho, smer Šarišský hrad. Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore „Lemešanská“ - Kanaš. Dostavba plôch HBV v priestore ul. Južná. Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore Stredný hrb - Kanaš. Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore Lipovej ul.. Dostavba inžinierskych sietí HBV v priestore areálu bývalého PD.
Opatrenie 3.2 Aktivity	Verejné osvetlenie. Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu. Intenzifikácia verejného osvetlenia. Modernizácia verejného osvetlenia. Dostavba verejného osvetlenia na telese hrádze.
Opatrenie 3.3 Aktivity	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám. Spracovanie technickej infraštruktúry. Úprava vstupov vo verejných budovách.
Opatrenie 3.4 Aktivity	Mestský rozhlas a televízia. Spracovanie technickej dokumentácie. Zlepšenie informovanosti občanov – oznamy MR cez sms – udržanie systému Komplexná rekonštrukcia miestneho rozhlasu – Veľký Šariš.
Opatrenie 3.5 Aktivity	Požiarne ochrana. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice pre DHZ v Veľkom Šariši.
Opatrenie 3.6 Aktivity	Mestské cintoríny a pietne miesta. Spracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia nového cintorína vo Veľkom Šariši. Revitalizácia cintorína v časti Kanaš a vybudovanie kaplnky – domu nádeje. Oplotenie cintorína v časti Kanaš. Rekonštrukcia a modernizácia domu smútku vo Veľkom Šariši.
Opatrenie 3.7 Aktivity	Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov. Zateplenie nájomného bytového fondu. Zníženie energetickej náročnosti verejných budov. Rekonštrukcia teplovodných rozvodov. Rekonštrukcia a modernizácia zdrojov tepla (na energeticky efektívnejšie).



Opatrenie 3.8	Zásobovanie pitnou vodou.
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia vodovodnej siete v meste Veľký Šariš. Dostavba vodovodnej infraštruktúry v lokalite kde absentuje. Rekonštrukcia a rozšírenie vodovodnej siete. Rozšírenie kapacity akumulácie vodných zdrojov. Dostavba vodovodnej siete v nových lokalitách IBV.
Opatrenie 3.9	Telekomunikačné siete.
Aktivity	Spracovanie technickej infraštruktúry. Uloženie telefónnych rozvodov do zeme – výstavba zemných metalických/optických vedení.
Opatrenie 3.10	Zásobovanie elektrickou energiou.
Aktivity	Rekonštrukcia rozvodnej elektrickej siete. Komplexná rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete – uloženie do zeme. Napojenie hradného areálu na elektrickú sieť. Výstavba kioskové trafostanice TS8-10 Kanaš a TS15 TS 16A,17A,18A. Rekonštrukcia a zvýšenie výkonu TS1,2,6,14. Realizácia preložky (kabelizácia) časti nevhodne situovaného VN vedenia č.226. Realizácia preložky vedenia VN č. 322. Výstavba 22 kV VN vedenia pre napojenie priemyselnej zóny (fy. Pivovar, GOHR..) smerom od Strelnice Pod Bikošom po VN 480. Výstavba dvojitého napájacieho vedenia 2x VN 322 pre časť Kanaš.
Opatrenie 3.11	Zásobovanie zemným plynom.
Aktivity	Dostavba rozvodnej siete plynu.

5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer

Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v meste.

Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
---------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.
Aktivity	Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí. Zabezpečenie zberného kontajneru ročne. Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2	Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.
Aktivity	Ekonomicky motivovať obyvateľstvo. Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.
Aktivity	Opatrenia na elimináciu vzniku čiernej skládky v lokalite Korpašskej ul.. Rekultivácia bývalej skládky TKO v lokalite Pod zámkom nad cestnou komunikáciou Veľký Šariš – Medzany.
Opatrenie 4.4	Prevádzka zariadení na efektívny separovaný zber - zberné dvory a kompostoviská.
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Rozšírenie Kompostárne – vybavenie a zhodnocovanie získaného materiálu z bio odpadu. Výstavba areálu technických služieb z centrálnej polohy na územie hospodárskeho dvora. Výstavba zberného dvora v lokalite Hosp. dvora. Výstavba obecného kompostoviska v lokalite Hosp. dvora. Obstaranie mechanizácie pre mestské kompostovisko. Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.
Opatrenie 4.5	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie. Osadenie polopodzemných kontajnerových stojísk. Osadenie odpadkových košov na verejných priestranstvách.



Opatrenie 4.6	Odvádzanie odpadových vôd.
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba splaškovej kanalizačnej siete na Sabinovskej ulici. Dostavba kanalizačnej siete v m.č. Kanaš. Dostavba kanalizačnej siete v lokalite Sordok. Dostavba kanalizačnej siete v lokalite Baratóky. Realizácia sociálnych zariadení v priestore Šarišského hradu. Výstavba verejných WC v centrálnej zóne mesta.
Opatrenie 4.7	Odvádzanie dažďových vôd.
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba dažďovej kanalizácie v lokalite Slovenskej ulice. Realizácia odvodnenia ul. Tulčícka. Realizácia odvodnenia Hlavnej ul.. Realizácia odvodnenia priestoru kostola. Realizácia odvodnenia lokality na Kamencoch. Realizácia odvodnenia lokality Južnej ul. Realizácia odvodnenia lokality ul. Kpt. Nálepku – po kovový mostík.

5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer

Strategickým zámerom mesta je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v meste. Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.
Aktivity	Zabezpečiť monitoring kvality povrchových a podzemných vôd v priestore mesta Veľký Šariš. Sanácia znečistenia vodných tokov z areálov priemyselných a poľnohospodárskych podnikov.
Opatrenie 5.2.2	Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie. Výstavba vodozádržných opatrení. Výstavba protipovodňových opatrení v lokalite Kamence, pod hradom, Tulčícka, Doliny. Výstavba vodozádržných hrádzok na Šarišskom potoku. Výstavba vodozádržných hrádzok na potoku Dzikov a jeho prítokoch. Zvedenie prameňov od rod. Slaninkových a Demkových do mlynského náhonu. Revitalizácia riečky Dzikov v Kanaši.
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných plôch.
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Vyčistenie a spevnenie koryta mlynského náhonu. Revitalizácia koryta rieky Torysa od mostu k bývalému mostu žel. vlečky. Vyčistenie koryta rieky Torysa od mosta (štátna cesta) k Jazdeckému areálu. Revitalizácia a vyčistenie koryta Šarišského potoka. Revitalizácia a vyčistenie koryta potoka od kolkárne cez ul. Kpt. Nálepku smerom k Mlynskému náhonu. Obnova potenciálu rybného hospodárstva.



Rekonštrukcia vodného toku Dzikov, Šarišský potok, v celej lokalite Korpašskej ulice a Pod Bikošom.

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.3.1 Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia.
Aktivity Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.
Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.
Realizovať komplexný monitorovací systém znečisťujúcich látok v ovzduší (HCl, tuhých znečisťujúcich látok vrátane azbestu) a mikroklimatických pomerov.
Zníženie externých dopadov spaľovne odpadov.

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.4.1 Realizácia protieróznych opatrení.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Realizácia protieróznych opatrení.
Archeopark– dokončenie úpravy zosuvu.

Opatrenie 5.4.2 Oddychové zóny a verejná zeleň.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Obnova lesoparku nad Kolkárňou, v lokalite pred Rybníkami popri cykloceste.
Revitalizácia námestia sv. Jakuba vrátane parku za MsÚ, prepojenie s vodozdržiavacími funkciami a prepojenie na izolačnú zeleň.
Výstavba oddychovej zóny pri Rybníkoch.
Výstavba oddychovej zóny v lokalite Kanaš.
Výstavba oddychovej zóny pri obchodnom centre oproti pivovaru.
Výsadba aleje pri rieke Torysa.
Výstavba priestoru - venčoviska pre psov.
Dostavba športových ihrísk na ul. Korpašská.
Výstavba workoutového ihriska pri kolkárni.
Výstavba pumptrackovej dráhy.
Výstavba oddychovej zóny Doliny.
Výstavba oddychovej zóny Pod Bikošom.
Výstavba oddychovej zóny pod hradom Šariš.
Výstavba oddychovej zóny za kolkárňou.
Realizácia výstavby Rómerovho parku pri Tradičnej komunitnej chlebovej peci.
Výstavba prístrešku ako prípravovne a miesta stretávania sa komunity.
Výstavba trhového miesta na predaj z dvora a vybudovaním zeleného Rómerovho parku.
Zabezpečenie starostlivosti o zeleň, zimnú údržbu areálu spoločnosti, čistenie areálu, komunikácii alebo chodníkov v zimnom období atď..) Plzeňský Prazdroj Slovensko, a.s..
Osadenie odpadkových košov na verejných priestranstvách.

Opatrenie 5.4.3 Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Obnova prirodzených porastov vodných tokov.

Opatrenie 5.4.4 Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výsadba estetickej zelene na vstupoch do mesta.

Opatrenie 5.4.5 Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Úprava výrobných areálov s výsadbou izolačnej zelene v jestvujúcich výrobných okrskoch.

5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer



Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v meste. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť s cieľom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesta.

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 6.1.1 Starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku.
Aktivita Výstavba Domova sociálnych služieb (20 miest) s ubytovaním, klubom, jedálňou a rehabilitačným strediskom v centrálnej časti mesta.
 Výstavba denného stacionára.
- Opatrenie 6.1.2 Starostlivosť o matky s deťmi a mladé rodiny.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
 Koordinácia nízkoprahových aktivít mesta v spolupráci s ÚPSVaR pre podporu rodín s deťmi.
 Zriadenie ubytovne pre osamelé matky s deťmi - núdzové bývanie.
 Rozšírenie kapacít chráneného bývania.
 Zriadenie zariadenia nízkoprahového denného centra pre deti a rodinu.
 Zriadenie centra pre mládež.
 Zriadenie centra pre matky s deťmi.
- Opatrenie 6.1.3 Starostlivosť o zdravotne postihnutých obyvateľov.
Aktivita Materiálne technické zabezpečenie.
 Základné sociálne poradenstvo v smere možnosti využitia ošetrovateľských úkonov agentúrou domácej ošetrovateľskej starostlivosti v prospech prijímateľov domácej opatrovateľskej služby.
 Zabezpečenie odľahčovacej služby v spolupráci s POSK a neverejnými poskytovateľmi.
 Zefektívniť výkon terénnej SS – domácej opatrovateľskej služby flexibilným rozvrhom úväzkov.
 Zriadenie novej služby - požičovne zdravotníckych a kompenzačných pomôcok.
 Zriadenie prepravnej služby.
- Opatrenie 6.1.4 Marginalizované skupiny a rómske komunity.
Aktivita Výstavba útulku pre obyvateľov bez domova.
 Podpora zriaďovania služieb prvého kontaktu.
 Rekonštrukcia a revitalizácia objektu Komunitného centra.
 Rekonštrukcia a revitalizácia objektu Starej školy.
 Výstavba hygienického zariadenia.
 Výstavba pracovne v Komunitnom centre.
 Komplexné riešenie zníženia energetickej náročnosti budov.
- Opatrenie 6.1.5 Mestská nájomná bytová výstavba.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
 Výstavba nízkoštandardných bytov v lokalite Korpašská.
 Výstavba nájomných bytov vyššieho štandardu.

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 6.2.1 Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.
Aktivita Zvýšenie kvality poskytovaných služieb.
 Zvýšenie personálnych kapacít v prípade potreby.
- Opatrenie 6.2.2 Podpora poradenskej činnosti.
Aktivita Zabezpečenie personálnych kapacít.
 Zabezpečenie priestorov.
- Opatrenie 6.2.3 Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.
Aktivita Realizácia nadstavby zdravotného strediska.
- Opatrenie 6.2.4 Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.



Aktivity Podpora zriaďovania ambulancií praktického lekára pre deti a dospelých.
Podpora zriaďovania ambulancií praktického lekára pre dospelých.
Podpora zriaďovania ambulancií lekárov špecialistov.

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.3.1 Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.
Aktivity Finančné a personálne zabezpečenie.

Opatrenie 6.3.2 Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.
Aktivity Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.

Opatrenie 6.3.3 Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.
Aktivity Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.

5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských a základných škôl. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií k prospechu všetkých občanov mesta. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov mesta.

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.1.1 Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia a modernizácia materskej školy.
Obstaranie vybavenia materskej školy.
Výstavba predškolského zariadenia v m.č. Kanaš a ul. Korpašská.
Výmena dlažby, obkladu, kanalizácie v práčovni.
Rekonštrukcia elektroinštalácie v MŠ.

Opatrenie 7.1.2 Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Modernizácia vykurovacieho systému v ZŠ.
Obstaranie vybavenia základnej školy.
Dostavba nového pavilónu resp. zväčšenie kapacity základnej školy.
Obstaranie vybavenia nových učební, šatní, knižnice, kabinety pre podporný tím v škole.

Opatrenie 7.1.3 Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Zrealizovať výmenu oplatenia areálu MŠ,
Doplniť exteriér MŠ o pódium s prístreškom, multifunkčné ihrisko na kolektívne športy v zadnej časti areálu.

Opatrenie 7.1.4 Podpora záujmovej činnosti.
Aktivity Obstaranie vybavenie ZUŠ.

Opatrenie 7.1.5 Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Modernizácia vybavenia jedální MŠ a ZŠ.



Rekonštrukcia a modernizácia stravovacieho zariadenia a jeho rozšírenie MŠ.
Rekonštrukcia kuchyne - výmena dlažby, obkladu, kanalizácie.

Opatrenie 7.1.6
Aktivity Rekonštrukcia a modernizácia budovy školskej športovej infraštruktúry.
Modernizácia vybavenia školských telocviční.
Rekonštrukcia detského ihriska v areáli základnej školy pre potreby ŠKD.
Rekonštrukcia školskej telocvične.
Rekonštrukcia detského ihriska v areáli základnej školy pre potreby ŠKD.
Realizácia prístavby telocvične.

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyvázenej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.2.1
Aktivity Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia a modernizácia Športového areálu TJ Slavoj.
Rekonštrukcia zázemia športového areálu - šatne, wc, sprchy)
Dostavba športovej infraštruktúry v lokalite Doliny.
Rekonštrukcia objektu kolkárne.
Výstavba multifunkčného ihriska na Korpáskej ulici
Výstavba fitness centra.
Výstavba športovej infraštruktúry v lokalite mestského sídliska (ul. P.O.Hviezdoslava, A. Sládkoviča, Janka Kráľa).
Revitalizácia športového ihriska pri ČOV.
Výstavba multifunkčnej športovej haly.
Výstavba detského ihriska v časti Kanaš.
Dostavba športových ihrísk v priestore Sabinovskej ul. – za býv. železničnou vlečkou.
Výstavba viacúčelového ihriska v priestore areálu základnej školy.
Výstavba športovej haly v severnej časti mesta.
Výstavba krytého bazéna 10x25 m v severnej časti mesta.
Výstavba veľkopoľného ihriska v m.č. Kanaš – 2000 m².
Výstavba telocvične v m.č. Kanaš 12x24 m².

Opatrenie 7.2.2
Aktivity Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.
Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.

Opatrenie 7.2.3
Aktivity Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.
Zabezpečenie personálnych kapacít.
Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.

Opatrenie 7.2.4
Aktivity Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.
Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.

Opatrenie 7.2.5
Aktivity Podporovať talentovanú mládež.
Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.

Opatrenie 7.2.6
kultúry.
Aktivity Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.
Zabezpečenie personálnych kapacít.

Opatrenie 7.2.7
Aktivity Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.
Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.

5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov pestrou ponukou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta a tým aj na cestovný ruch.

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra



Cieľ 8.1 Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 8.1.1 Základná kultúrna infraštruktúra.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.
Rekonštrukcia mestského kina a obstaranie digitálnej technológie.
Výstavba multifunkčnej kultúrnej sály v centrálnej časti mesta (napojenie na kino).
Výstavba viacúčelovej kultúrnej sály v m.č. Kanaš – 300 m².
- Opatrenie 8.1.2 Múzeá a archeologické lokality.
Aktivity Vytvorenie stálnej expozície archeologických nálezov na hrade Šariš.
Rekonštrukcia a revitalizácia objektu Prachárne s využitím priestorov na expozície a technické zázemie.
- Opatrenie 8.1.3 Kultúrno-historické pamiatky.
Aktivity Rekonštrukcia objektu Rákociho kastieľa.
Rekonštrukcia objektu kaplnky Sv. Kunhuty.
Rekonštrukcia objektu Šarišského hradu.
Augustiniánsky kláštor – virtuálna prehliadka.
Výstavba Prešovskej hradnej cesty.
Rekonštrukcia a rozšírenie priestorov a aktivít mestského múzeá.
Zabezpečiť správcovskú službu na hrade Šariš.
Sprístupnenie bašty č. 10 pre verejnosť.
Rekonštrukcia bašty č.6 na Šarišskom hrade.
Rekonštrukcia objektu kaplnky sv. Kunhuty.
- Opatrenie 8.1.4 Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.
Aktivity Výstavba prírodného amfiteátra.

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 8.2.1 Priebežne spracovávať kalendár kultúrnych podujatí..
Aktivity Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesta v oblasti kultúry.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 8.3.1 Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie mesta v multimediálnej forme.
Aktivity Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme externou spoločnosťou.
- Opatrenie 8.3.2 Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky mesta.
Aktivity Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza www stránky.
Priebežná aktualizácia www stránky.

5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer

Budovať dobré meno mesta a dosiahnuť, aby sa mesto stalo vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie mesta.

Podprogram 9.1. Propagácia mesta

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.



Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 9.1.1 Aktualizácia www stránky mesta.
Aktivity Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza www stránky.
Pribežná aktualizácia www stránky.
- Opatrenie 9.1.2 Podpora budovania informačných tabúl v meste.
Aktivity Zriaďiť Info kiosky v meste – so službami a informáciami pre obyvateľov v exteriéri
Interaktívny sprievodca mestom, informácie na hlavných bodoch – QR kódmi
Zriadenie Regionálneho centra cestovného ruchu.
Zavedenie inteligentných riešení v oblasti propagácie a dostupnosti turisticky významných cieľov v meste.
Tvorba propagačných a informačných materiálov – printové, elektronické, multimediálne.
Zavedenie inteligentných riešení v oblasti propagácie a dostupnosti turisticky významných cieľov v meste.
Tvorba Koncepcie cestovného ruchu.
Tvorba Koncepcie hradu Šariš pre obnovu a rozvoj.
- Opatrenie 9.1.3. Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.
Aktivity Budovanie partnerstiev.

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesta.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia mesta.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 9.2.1 Modernizácia a výstavba zariadení cestovného ruchu.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba kempingu pri rybníkoch.
Rekonštrukcia a revitalizácia kúpaliska.
Vybudovanie stánkového predaja občerstvenia a suvenírov pri východisku turistickej trasy na hrad.
Výstavba ubytovacích kapacít v meste.
Výstavba ubytovania s kapacitou 25 lôžok.
Vytvorenie tematických turistických trás v meste vrátane ich značenia.
Výstavba multifunkčného turistického centra.

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 9.3.1 Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich
služieb obcami.
Aktivity Zabezpečenie personálnych kapacít.
- Opatrenie 9.3.2 Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z
grantov a fondov EÚ.
Aktivity Zabezpečenie personálnych kapacít.

5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer

Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu mestského úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi mestského úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestských úradoch. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste

Opatrenia podprogramu:



Opatrenie 10.1.1 Rekonštrukcia infraštruktúry miestnej samosprávy a štátnej správy.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Mestský úrad - jeho rekonštrukcia, energetické opatrenia, bezbariérovosť + revitalizácia vonkajšieho priestranstva.
Výstavba kancelárie prvého kontaktu.

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.
------------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 10.2.1 Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.
Aktivity Osadenie monitorovacieho systému v priestore kolkárne.
Inštalácia kamerového systému v priestore cintorína.
Inštalácia kamerového systému v priestore kultúrnej a športovej infraštruktúry.
Inštalácia kamerového systému v priestore materských škôl a základnej školy.

Opatrenie 10.2.2 Zvyšovanie bezpečnosti v meste.
Aktivity Rekonštrukcia oplotenia mlynskeho náhonu.
Rekonštrukcia oplotenia Mlyna zo západnej strany.
Vytváranie občianskych hliadok.
Výstavba monitorovacieho systému – cyklistický chodník, cesta na hrad, hrad.
Navýšenie počtu príslušníkov MP a Moaps.
Zriadenie chráneného pracoviska na zabezpečenie monitorovania bezpečnosti v meste – kamerový systém.
Verejné diskusie a prednášky – v školách ale aj verejných priestoroch pre verejnosť.

5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Strategický zámer

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services,...). Umožniť obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.

Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.
------------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.1.1 Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.
Aktivity Technické zabezpečenie IS.
Vybudovanie bezplatného pripojenia Wifi (vybudovanie prístupových bodov) na verejných priestranstvách v meste Veľký Šariš.
Výstavba Informačného KIOSKu - elektronická úradná tabuľa.
Výstavba optickej siete.
Doplnenie zabezpečenia kybernetickej bezpečnosti v súvislosti s verejnými službami mesta a interného ; prostredia MsÚ.
Zvýšenie pokrytie signálom WiFi na Námestí sv. Jakuba.

Opatrenie 11.1.2 Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.
Aktivity Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v meste.
Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.
------------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.2.1 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.
Aktivity Realizácia kurzov v oblasti nových SW pre pracovníkov miestnej samosprávy.



- Opatrenie 11.2.2 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesta.
Aktivita Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov mesta.
Realizácia kurzov na obsluhu a používanie mestského informačného a komunikačného systému.
- Opatrenie 11.2.3 Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.
Aktivita Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.

6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.1.1	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.	Počet úspešných absolventov programov ČZV podporených z projektov OPV	dopad	absolútny počet	mesto Veľký Šariš	0	20
		Produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	mesto Veľký Šariš	0	100
Opatrenie 1.1.2	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.	Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	15
Opatrenie 1.1.3	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Počet nových a zrevitalizovaných podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	10
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	20
Opatrenie 1.1.4	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v meste.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	10
		Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	3
		Celková predajná plocha	výsledok	m ²	podn. subjekt	0	5000

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v meste.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.2.1	Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	5
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	15
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	2 mil.
Opatrenie 1.2.2	Podpora poľnohospodárstva a lesníctva.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	10
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn.	5	10



					subjekt		
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	15
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	2
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	1,5 mil.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	15
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	1,5 mil.
Opatrenie 1.3.2	Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	10
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	1 mil.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.	Objem preinvestovaných prostriedkov	výsledok	€	mesto Veľký Šariš	0	1 mil..
		Objem vyprodukovanej elektrickej energie	výsledok	kWA	mesto Veľký Šariš	0	5000
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	0

6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest II. a III. Triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	7
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	0
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest II. a III. triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	10
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	0



					Šariš		
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	-	6909
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.	Dĺžka vybudovaných cyklotrás	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	15
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných parkovacích miest	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	200
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.	Dĺžka rekonštruovaných chodníkov	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	3
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	3
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia mostov a lávok.	Počet zrekonštruovaných a vybudovaných mostov	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	6909	6909
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných dopravných technických zariadení	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Dĺžka novovybudovaných komunikácií	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	0

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.2.1	Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.	Počet zrekonštruovaných zastávok SAD	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.2.2	Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.	Počet zrekonštruovaných objektov	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909



		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
--	--	------------------------------------	----------	-------	-------------------	---	---

6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HVB.	Celková nová plocha pre IBV	výsledok	ha	mesto Veľký Šariš	0	50
		Počet nových obyvateľov mesta	dopad	osoby	mesto Veľký Šariš	0	500
Opatrenie 3.2	Verejné osvetlenie.	Počet inštalovaných svietidiel	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	150
		Zvýšenie pokrytia územia verejným osvetlením	dopad	%	mesto Veľký Šariš	85	100
		Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
Opatrenie 3.3	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.	Počet prestavaných budov na bezbariérový prístup	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
		Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
Opatrenie 3.4	Mestský rozhlas a televízia.	Pokrytie územia rozhlasom	dopad	%	mesto Veľký Šariš	90	100
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
		Počet novonainštalovaných reprosústav,	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
Opatrenie 3.5	Požiarna ochrana.	Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
		Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Veľký Šariš	0	300
Opatrenie 3.6	Mestské cintoríny a pietne miesta.	Plocha zrekonštruovaného cintorína	výstup	m ²	mesto Veľký Šariš	0	10000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
Opatrenie 3.7	Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.	Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	2000
Opatrenie 3.8	Zásobovanie pitnou vodou.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	mesto Veľký Šariš	95	95
		Dĺžka vybudovanej/zrekonštruovanej vodovodnej siete	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909



Opatrenie 3.9	Telekomunikačné siete.	Dĺžka zrekonštruovanej siete	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
Opatrenie 3.10	Zásobovanie elektrickou energiou.	Zvýšenie kapacity v %	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	20
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
Opatrenie 3.11	Zásobovanie zemným plynom.	Dĺžka rekonštruovanej a novovybudovanej infraštruktúry	dopad	km	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
		Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené ...	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1

6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.	Produkcia komunálneho odpadu	ŠÚ SR	tony	mesto Veľký Šariš	0	300
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	tony	mesto Veľký Šariš	0	200
		Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	mesto Veľký Šariš	0	100
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	5
Opatrenie 4.2	Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.	Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	mesto Veľký Šariš	0	100
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	tony	mesto Veľký Šariš	0	5
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	kontextový	mesto Veľký Šariš	0	200
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.	Plocha rekultivovanej skládky KO, čiernych skládok.	výsledok	ha	mesto Veľký Šariš	0	5
Opatrenie 4.4	Prevádzka zariadení na efektívny separovný zber - zberné dvory a kompostoviská.	Objem uskladneného odpadu v tonách,	dopad	tony	mesto Veľký Šariš	0	100
		Počet vybudovaných kompostovísk	Výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
Opatrenie 4.5	Výbudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie ...	Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
Opatrenie 4.6	Odvádzanie odpadových vôd.	Dĺžka novovybudovanej splaškovej kanalizácie	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	15
Opatrenie 4.7	Odvádzanie dažďových vôd.	Dĺžka novovybudovanej dažďovej kanalizácie	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	10

6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo



Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.	Počet vypracovaných koncepcií	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	mesto Veľký Šariš	90	99
		Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	2
Opatrenie 5.2.2	Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.	Dĺžka upravených korýt	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	5
		Dĺžka odvodňovacích kanálov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet vytvorených protizáplavových hrádzi	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov a vodných pôch.	Dĺžka zrekonštruovaných korýt tokov	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet zrevitalizovaných vodných plôch	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	5

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia.	Počet domácností s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie	výsledok	%	mesto Veľký Šariš	0	50

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protieróznych opatrení.	Celková plocha s realizovanými opatreniami	výstup	ha	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
		Počet vysadených nových krovin a stromov,	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	500
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny a verejná zeleň.	Plocha zrekonštruovaných OZ	výsledok	m ²	mesto Veľký Šariš	0	10000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	500
Opatrenie	Doplnenie a udržiavanie	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto	0	300



5.4.3	brehových porastov vodných tokov.				Veľký Šariš		
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	ha	mesto Veľký Šariš	0	20
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	300
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	m ²	mesto Veľký Šariš	0	3000
Opatrenie 5.4.5	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	300
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	m ²	mesto Veľký Šariš	0	6909
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0

6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1	Starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	500
		Počet podporených Projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
Opatrenie 6.1.2	Starostlivosť o matky s deťmi a mladé rodiny.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	500
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 6.1.3	Starostlivosť o zdravotne postihnutých obyvateľov.	Počet podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet vydaných jedál za deň	výsledku	m ²	mesto Veľký Šariš	0	500
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
Opatrenie 6.1.4	Marginalizované skupiny a rómske komunity.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	2
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
Opatrenie 6.1.5	Mestská nájomná bytová výstavba.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	150
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	1

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.



Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.2.1	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené ...	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
Opatrenie 6.2.2	Podpora poradenskej činnosti.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	25
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
Opatrenie 6.2.3	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
Opatrenie 6.2.4	Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	4
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.	počet úspešných absolventov programov ČZV podporených z projektov OPV	výstup	absolútny počet	mesto Veľký Šariš	0	25
		produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	mesto Veľký Šariš	20	35
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	15
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	15
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Zníženie nezamestnanosti	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet novozaložených podnikateľských subjektov	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	5

6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	mesto Veľký	0	1000



	zariadení predškolskej výchovy.				Šariš		
		Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Veľký Šariš	0	500
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	224
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.	Počet novovybavených miestností	výstup	m ²	mesto Veľký Šariš	0	50
		Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Veľký Šariš	0	10000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	477
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.	Plocha rekonštruovaných externých priestorov	výsledku	ha	mesto Veľký Šariš	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	700
Opatrenie 7.1.4	Podpora záujmovej činnosti.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Veľký Šariš	0	1000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	600
Opatrenie 7.1.5	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	mesto Veľký Šariš	0	0
		Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Veľký Šariš	0	2000
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	700
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry.	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	mesto Veľký Šariš	0	20000
		Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Veľký Šariš	0	20000
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	700

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.	Počet vybudovaných ihrísk	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	50
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	50
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	50



					Šariš		
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	50
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
		Počet uzavretých zmlúv a partnerstiev	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	50

6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno-historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.1.1	Základná kultúrna infraštruktúra.	Počet užívateľov	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909
		Počet uskutočnených akcií	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	50
Opatrenie 8.1.2	Múzeá a archeologické lokality.	Počet nových expozícií	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	2
		Počet návštevníkov	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	10000
Opatrenie 8.1.3	Kultúrno-historické pamiatky.	Počet zrekonštruovaných objektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet návštevníkov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	1000	10000
Opatrenie 8.1.4	Iná kultúrna infraštruktúra a kultúrne služby.	Počet nových objektov na organizovanie kultúrnych akcií	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	500	10000
		Počet organizovaných kultúrnych podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
Opatrenie 8.1.5	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.	Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	25000
		Počet organizovaných kultúrnych podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	5	10

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie



Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10000

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesta v oblasti kultúry.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie mesta v multimediálnej forme.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov, multimediálnych prezentácií	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	10000
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky mesta.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000
		Počet nových návštevníkov mesta	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	10000
		Počet propagovaných kultúrnych podujatí	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	20

6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia mesta

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky mesta.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	1500	10000
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v meste.	Počet nových inštalovaných tabúlí	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	15
		Počet nových návštevníkov mesta	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	10000
Opatrenie 9.1.3	Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.	Počet nových aktivít	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet nových formálnych partnerstiev	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	1

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesta.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.2.1	Modernizácia a výstavba zariadení cestovného ruchu.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	10000
		Počet nových atraktivít	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	1



Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a o propagovaní ich služieb obcami.	Počet uzatvorených dohôd	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet nových atraktivít mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
		Počet nových propagačných materiálov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	10000
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.	Počet nových atraktivít mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	2
		Objem získaných prostriedkov	výstup	mil. €	mesto Veľký Šariš	0	-
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	10000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10000

6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.1.1	Komplexná rekonštrukcia budovy mestského úradu.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
		Počet zrekonštruovaných miestností	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.2.1	Zriadenie kamerového systému.	Počet nainštalovaných kamier	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Zníženie kriminality	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	20
		Pokrytie územia	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	50
Opatrenie 10.2.2	Zvyšovanie bezpečnosti v meste.	Počet realizovaných opatrení	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	2
		Počet užívateľov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	6909

6.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA



Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.	% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	20	40
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	20
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.	on-line dostupnosť 20 základných verejných služieb	dopad	%	mesto Veľký Šariš	5	30
		Počet potrebných dokumentov pri vybavení agendy spojenej s vybranou životnou udalosťou	výsledok	Počet	mesto Veľký Šariš	3	1
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	5	30
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	20
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Veľký Šariš	20	40

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.	Počet užívateľov podporených Projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	3
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
		% pracovníkov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Veľký Šariš	50	100
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesta.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	20
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Veľký Šariš	5	30
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	40
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	20	40
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	20



**Realizačná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľký Šariš
2025 - 2034**



Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja mesta, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja mesta s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja mesta formou akčných plánov.

7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ

Mestský úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PHRSR a Akčných plánov. Mestský úrad v súčinnosti s poslancami MsZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja mesta, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov.

Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PHRSR mesta bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií MsZ.

Mestské zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PHRSR mesta Veľký Šariš. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PHRSR. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHRSR mesta a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PHRSR a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Veľký Šariš, v súlade s opatreniami a aktivitami PHRSR mesta Veľký Šariš, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia mesta. Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúci sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PHRSR mesta Veľký Šariš na roky 2025 - 2034.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov mesta Veľký Šariš

Implementácia PHRSR mesta Veľký Šariš sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PHRSR by mali byť priamo napojené na rozpočet mesta a zároveň reflektujú kompetencie mesta.

Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PHRSR mesta Veľký Šariš je nasledovný:

- Mestské zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov mesta Veľký Šariš. Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu mesta Veľký Šariš budú zabezpečovať pracovníci úradu a primátor mesta.
- Kontrolným orgánom budú poverené jednotlivé komisie Mestského zastupiteľstva mesta Veľký Šariš.

Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa odporúča zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

Výbor pre PHRSR

Poradný orgán zložený z primátora a poslancov mestského zastupiteľstva. Úlohou výboru bude v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHRSR a stav finančného čerpania prostriedkov, dopadovú analýzu PHRSR, plán na ďalšie obdobie a navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHRSR.

Komisia strategického rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHRSR. Úlohou útvaru bude: vypracovávať Opatrenia, koordinovať Opatrenia, monitorovať realizáciu Projektov, vypracovávať dopadové analýzy Projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii Projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHRSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním Projektových prostriedkov, zbierať podklady o Opatreniach v rámci PHRSR realizovaných inými subjektami, viesť aktuálnu analýzu



demografie a štruktúry ekonomických charakteristík mesta, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v meste, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: fungovať ako výkonný tajomník, koordinovať realizáciu PHRSR, predkladať správy, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHRSR, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území mesta, zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj mesta, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj mesta.

Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHRSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci.

7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2025 - 2034 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHRSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorít a prioritných osí PHRSR. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PHRSR mesta Veľký Šariš je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území mesta. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHRSR mesta Veľký Šariš. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre mesto Veľký Šariš vstupy pre rozhodovanie s cieľom zlepšenia implementácie PHRSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHRSR a podklady pre rozhodovanie Mestského zastupiteľstva mesta Veľký Šariš (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PHRSR). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHRSR v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PHRSR mesta Veľký Šariš). V súvislosti s implementáciou PHRSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci



príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažermi (projektový manažér, poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu).

Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať MsÚ Veľký Šariš. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHRSR a pre prijímanie rozhodnutí MsÚ Veľký Šariš a Mestského zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHRSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Ciele PHRSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PHRSR mesta Veľký Šariš. Napĺňanie zadaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie naplňania cieľov PHRSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHRSR sú uvedené na konci programovej časti PHRSR mesta Veľký Šariš na roky 2025 - 2034. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHRSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2025 - 2034) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenia predkladá MsÚ Mestskému zastupiteľstvu mesta Veľký Šariš najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR a priebežné správy o implementovaní PHRSR predkladané Mestskému zastupiteľstvu mesta Veľký Šariš. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia MsÚ a Mestské zastupiteľstvo mesta Veľký Šariš pri riadení realizácie PHRSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR mesta Veľký Šariš. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR (tzv. programové obdobie. Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31. 12. 2034. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí MsÚ Veľký Šariš, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá Mestskému zastupiteľstvu.



Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2025 - 2034		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	v roku 2035	podľa rozhodnutia mesta/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby.
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti PHRSR	v roku 2026, 2029, 2033, 2035	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	na konci programovacieho obdobia	na základe rozhodnutia primátora, kontrolného orgánu mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu ...

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN

Mesto bude priebežne informovať o realizácii PHRSR prostredníctvom verejných zasadnutí MsZ, ako aj prostredníctvom vlastnej www stránky. Na stránke sa budú priebežne publikovať schválené monitorovacie správy, ktoré boli schválené mestským zastupiteľstvom. V prípravnej fáze monitorovacej správy budú môcť zúčastnené strany pripomienkovať predkladaný materiál. Zodpovedný za pravidelné informovanie bude MsÚ Veľký Šariš.

Formulár č. R 1 - Komunikačný plán pre fázu realizácie PHRSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	06/2026	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
2.	06/2027	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
3.	06/2028	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
4.	06/2029	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
5.	06/2030	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
6.	06/2031	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
7.	06/2032	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa MsZ
8.	06/2033	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
9.	06/2034	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania,	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet	Monitorovacia správa, Uznesenie



			a podnikateľské subjekty		hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	MsZ, Záverečná hodnotiaca správa
--	--	--	--------------------------	--	--	--	----------------------------------

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

8 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom mesta v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené **v tis. €**. Priorita určuje dôležitosť aktivity, pričom priorita 1 znamená najvyššiu dôležitosť a 3 najmenšiu.

8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer						
Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov mesta. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje výstavba priemyselných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v meste.						
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.						
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.					
Opatrenie 1.1.1	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvoriť materiálne finančné a personálne podmienky pre rozvoj tradičných remesiel v meste.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	podnikateľské subjekty, mesto
	Nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, mesto, podnikateľských subjektov a obyvateľov mestopri výučbe a prezentácii tradičných remesiel.	podľa potreby	-	verejný sektor	nizky/2	mesto, podnikateľské subjekty, obyv. atelia
Opatrenie 1.1.2	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto, podnikateľské subjekty
	Analýza predpokladov budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem v meste.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto, podnikateľské subjekty
	Tvorba stratégie budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.1.3	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesto.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zakladanie podnikov a modernizácia technického vybavenia.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/1	podnikateľské subjekty, mesto
	Zriadenie mestského sociálneho podniku (priestory, technológie).	1500	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/1	podnikateľské subjekty, mesto
Opatrenie 1.1.4	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora zriaďovania materiálových služieb (opravy hodín, obuvi, sklenárstvo, atď..).	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Podpora zriaďovania prevádzok opravárenských služieb (obuv, elektronika, motorové vozidlá ...).	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty



Podpora výstavby obchodných zón v lokalite Peterica.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Podpora zriaďovania prevádzok - fitness centrum, centrum pre poradenstvo – v oblasti energetickej efektivity, dizajnerských služieb, finančného a právneho poradenstva, zdravej výživy a zdravého životného štýlu.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Podpora zriaďovania prevádzok - remeselné tradičné dielne s predajňami – prezentujúce región, predajne s lokálnymi výrobkami s bio surovin, gastronómie.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Podpora rozširovania obchodných zón v centrálnej časti mesta, mestskej časti Kanaš, Bartoky a v blízkosti Pivovaru Šariš.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Výstavba trhoviska v centrálnej časti mesta.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Výstavba reštaurácie (hotelu) II.CS 60 miest, kaviareň a cukráreň 60 miest (Námestie sv. Jakuba pri Torysa).	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
V reštaurácia III. CS a grilbar 30 + 20 miest v polyfunkčnej zóne v centre	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.						
Cieľ 1.2		Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v meste.				
Opatrenie 1.2.1		Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre ktorých rozvoj sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Revitalizácia areálov poľnohospodárskych podnikov.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.2.2		Podpora poľnohospodárstva a lesníctva.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	200	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, EÚ,	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty
	Podpora činnosti.	1000	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, EÚ,	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty
	Modernizácia poľnohospodárskej produkcie.	1500	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, EÚ,	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty
	Založenie špeciálnej poľnohospodárskej výroby a distribúcie produkcie.	1500	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, EÚ,	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty
	Modernizácia a rozširovanie potravinárskej výroby.	1500	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, EÚ,	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.	
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.



Opatrenie 1.3.1		Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu na báze progresívnych technológií, pomoc pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo Štrukturálnych fondov na tento účel.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.3.2		Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	Podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Revitalizácia priemyselných a skladových areálov.	Podľa potreby	podnikateľské subjekty, mesto Veľký Šariš, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor, verejný sektor	nizky/1	podnikateľské subjekty
	Podpora zriaďovania plôch výroby v lokalite Sabinovskej ul..	Podľa potreby	podnikateľské subjekty, mesto Veľký Šariš, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor, verejný sektor	nizky/1	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.						
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.					
Opatrenie 1.4.1		Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie projektov pre výrobu a využitie biomasy ako alternatívneho zdroja vykurovania bytov a objektov pre žiadosti zo zdrojov EÚ.	25	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Spracovanie stratégie využitia alternatívnych regionálnych zdrojov energie.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Využitie zvýšenej teploty v podzemí, vzduchu na vykurovanie cez tepelné čerpadlá.	2000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Inštalácia fotovoltaických panelov na verejné budovy.	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.										
Cieľ 1.1										
Projekt 1.1.1										
Projekt 1.1.2										
Projekt 1.1.3										
Projekt 1.1.4										
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.										
Cieľ 1.2										
Projekt 1.2.1										
Projekt 1.2.2										
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.										
Cieľ 1.3										



Projekt 1.3.1									
Projekt 1.3.2									
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.									
Cieľ 1.4									
Projekt 1.4.1									

8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer						
Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I., II. a III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť mesto Veľký Šariš. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom na environmentálny a bezpečnostný aspekt.						
Podprogram 2.1. Komunikácie						
Cieľ 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.					
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie na ul. M.R.Štefánika (smere, k COOP Jednota).	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Dostavba miestnej komunikácie na ul. Dr. Leščáka.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie k hradu Šariš.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba novej komunikácie na Sabinovskej ulici.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a dostavba miestnej komunikácie na ul. A. Sládkoviča.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba miestnych komunikácií v lokalite Sordok.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Vybudovanie vjazdu z hlavnej cesty na ul. Dr. Leščáka.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie na ul. Dr. Leščáka.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba miestnej komunikácie západne od cesty I/68 v smere na priemyselné areály.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a dobudovanie komunikácie Križovatka pri pivovare – Kanš až po konečnú zástavku MHD-	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba miestnych komunikácií v mestskej časti Kanaš a v nových zonách IBV-	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba poľnej cesty (cyklistického chodníka) prepájajúcu rybníky v severovýchodnej časti mesta - lokalita Lazy.	80	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba poľnej cesty – prechod Kanaš – Dúbrava.	80	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba komunikácie prepájajúcej m.č. Kanaš a obce Gregorovce cez údolie potoka Dzikov.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia cesty I/68 na kategóriu C 22,5/80 s mimoúrovňovými križovatkami.	podľa potreby	SSC, VÚC PO, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SSC, VÚC PO
	Výstavba rýchlostnej komunikácie R4 kat. R 24,5/100 s mimoúrovňovou križovatkou na cestu I/68.	podľa potreby	SSC, VÚC PO, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SSC, VÚC PO
	Výstavba vnútorného cestného okruhu - Vybudovanie komunikácie spájajúcej centrum mesta cez Baratoky, most cez Torysu, Staničná ul.	podľa potreby	SSC, VÚC PO, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SSC, VÚC PO
	Vybudovanie novej komunikácie z ulice Staničnej na ul. Sabinovskú, mimo	podľa potreby	SSC, VÚC PO, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SSC, VÚC PO



	obytné zóny a odklonenie nákladnej dopravy z obytnej zóny ul. Sabinovská na novovybudovanú cestu Staničná.					
Opatrenie 2.1.3 Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba cyklotrasy od Starého mlyna po parkovisko pod hradom cca 1 km.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba cyklotrasy v lokalite Kanaš.	70	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Dostavba prepojenia cyklotrasy na zákrute pod "Bikošom".	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Mestské prepojenie Cyklotrasy EUROVELO11 s pamiatkami v meste.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Budovanie a modernizácia doplnkových zariadení v blízkosti cyklotrás s dôrazom na zvyšovanie bezpečnosti cyklistov.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba cyklotrasy v smere na obec Š. Michalany.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba cyklotrasy pozdĺž rieky Torysa.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Budovanie siete cyklo chodníkov s cieľom vytvoriť komplexnú cyklistickú infraštruktúru v katastri mesta s možnosťou jej napojenia na cyklotrasu EUROVELO.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba lesnej cyklotrasy Tri Chotáre – Medzi Bachtý, alt. Stará Dúbrava.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 2.1.4 Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/2	mesto Veľký Šariš
	Dostavba parkoviska pri zdravotnom stredisku.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Majetkoprávne vysporiadanie pozemku 1985/1 (328 m2).	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba parkoviska pri kostole.	60	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Dostavba parkovacích plôch na ul. A. Sládkoviča.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba zberného parkoviska na vstupe do mesta.	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba parkoviska pri hrade Šariš.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Dostavba parkoviska pri cintoríne v m.č. Kanaš.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Dostavba parkovacích miest na ul. P.O.Hviezdoslava.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Dostavba parkovacích miest v sídliskovej časti mesta.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 2.1.5 Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia



Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba jednostranného chodníka smerom na rybníky (od mosta Barotoky).	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a dostavba chodníkov v časti Kanaš.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba jednostranného chodníka na Pekárskej ul..	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba jednostranného chodníka na Korpašskú ul..	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia chodníka na Prešovskej ulici.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba chodníka v časti Kanaš (od Sordoku).	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov na ul. P.O.Hviezdoslava.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia chodníkov centrálnej časti mesta – M.R.Štefánika.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia chodníkov centrálnej časti mesta – Nám. Sv. Jakuba.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Dostavba chodníkov pre peších v lokalite Sordok.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Dostavba chodníka pre peších na Šarišský hrad (od zastávky MHD).	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba prístupových chodníkov ku kostolu v Kanaši.	30	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia chodníkov pri Pivovare Šariš od vstupu do mesta po železničné precestie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba chodníka pre peších na Staničnej ulici.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia náučného chodníka v lese Kanaš – Lesnícky náučný chodník.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Spriechodnenie chodníka do Lazov v úseku Kaplnka sv. Alžbety po turistické odpočívadlo umiestené pri prevádzke lesnej škôlky závodu Semenoles (V. Šariš, Zámocká ul.).	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia náučného chodníka v lese v miestnej časti Kanaš a dobudovanie doplnkovej infraštruktúry – odpočinkové miesta, prístrešky, doplnenie informačných tabúl, turistických informácií a informačných	30	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš



	bodov.					
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivita	Správa, výstavba a údržba mostov a lávok.	1030	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Osadenie zrkadiel na križovatke uk. Kpt. Nálepku.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Označenie prechodu pre chodcov pred premostením na M.R.Štefánika (južná strana).	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Osadenie spomaľovačov na vstupe do časti Kanaš.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Osadenie spomaľovačov pri žel. stanici.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Vytvorenie značených prechodov pre chodcov pri križení ulíc Štefaniková a ulica Gardom, križenie ulíc A. Sládkoviča a Staničná.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Meranie rýchlosti – M.R.Štefánika, Staničná, Sabinovská.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Spojenie mestskej časti Kanaš s centrom mesta – ekologickou dopravou alebo priamym spojením na podporu debarierizácie zraniteľných skupín.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš

Podprogram 2.2. Doprava						
Cieľ 2.1	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.					
Opatrenie 2.1.1	Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia zastávok MHD so samostatnými pruhmi.	70	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 2.1.2	Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	Podľa potreby	rozpočet ŽSR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	žiadny/2	ŽSR
	Komplexná rekonštrukcia železničnej stanice s násupišťom.	Podľa potreby	rozpočet ŽSR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	žiadny/2	ŽSR
	Rekonštrukcia železničných priecestí a zvýšenie bezpečnosti.	Podľa potreby	rozpočet ŽSR, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	žiadny/2	ŽSR

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 2.1. Komunikácie										
Cieľ 2.1										
Projekt 2.1.1										
Projekt 2.1.2										



Projekt 2.1.3										
Projekt 2.1.4										
Projekt 2.1.5										
Projekt 2.1.6										
Projekt 2.1.7										
Podprogram 2.2. Doprava										
Cieľ 2.1										
Projekt 2.1.1										

8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer						
Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj mesto a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov mesto a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v meste, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.						
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.					
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HVB.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch IBV v lokalite Baratoky.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch IBV v lokalite Kanaš.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch IBV v lokalite Varoš.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch IBV v lokalite Pivovarská.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch HBV v lokalite okolie Zelečnickej stanice.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch HBV v lokalite Pivovarskej ulice.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch HBV v lokalite Korpašská.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch HBV v lokalite Varoš.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch HBV v lokalite Baratoky.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch HBV v lokalite Korpašská ulica.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch HBV v lokalite ulica Južná.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch HBV v lokalite ul. P.O. Hviezdoslava.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch HBV v lokalite ľavá strana ul. Rákocziho, smer Šarišský hrad.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore „Lemešanská“ - Kanaš.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba plôch HBV v priestore ul. Južná.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore Stredný hrb - Kanaš.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore Lipovej ul..	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba inžinierskych sietí HBV v priestore areálu bývalého PD.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
Opatrenie 3.2	Verejné osvetlenie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Intenzifikácia verejného osvetlenia.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Modernizácia verejného osvetlenia.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Dostavba verejného osvetlenia na	50	rozpočet mesta,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký



	telese hrádze.		ŠF EÚ			Šariš
Opatrenie 3.3	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej infraštruktúry.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Úprava vstupov vo verejných budovách.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 3.4	Mestský rozhlas a televízia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizký/3	mesto Veľký Šariš
	Zlepšenie informovanosti občanov – oznamy MR cez sms.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Komplexná rekonštrukcia miestneho rozhlasu – Veľký Šariš.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 3.5	Požiarna ochrana.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice pre DHZ v Veľkom Šariši.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 3.6	Mestské cintoríny a pietne miesta.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Revitalizácia nového cintorína vo Veľkom Šariši.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Revitalizácia cintorína v časti Kanaš a vybudovanie kaplnky – domu nádeje.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Oplotenie cintorína v časti Kanaš.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a modernizácia domu smútku vo Veľkom Šariši.	70	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 3.7	Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zateplenie nájomného bytového fondu.	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Zníženie energetickej náročnosti verejných budov.	3000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia teplovodných rozvodov.	2000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a modernizácia zdrojov tepla (na energeticky efektívnejšie).	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 3.8	Zásobovanie pitnou vodou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	50	VVS, a.s. Bratislava, rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný/1	VVS, a.s. Bratislava, mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia vodovodnej siete v meste Veľký Šariš.	2000	VVS, a.s. Bratislava, ŠF EÚ,	verejný sektor	žiadny/1	VVS, a.s. Bratislava, mesto Veľký Šariš
	Dostavba vodovodnej infraštruktúry v lokalite kde absentuje.	250	VVS, a.s. Bratislava, ŠF EÚ,	verejný sektor	žiadny/1	VVS, a.s. Bratislava, mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a rozšírenie vodovodnej siete.	250	VVS, a.s. Bratislava, ŠF EÚ,	verejný sektor	žiadny/1	VVS, a.s. Bratislava, mesto Veľký Šariš
	Rozšírenie kapacity akumulácie vodných zdrojov.	550	VVS, a.s. Bratislava, ŠF EÚ,	verejný sektor	žiadny/1	VVS, a.s. Bratislava, mesto Veľký Šariš
	Dostavba vodovodnej siete v nových	300	VVS, a.s.	verejný sektor	žiadny/1	VVS, a.s.



	lokalitách IBV.		Bratislava, ŠF EÚ,			Bratislava, mesto Veľký Šariš
Opatrenie 3.9 Telekomunikačné siete.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	Tel. operátor, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/2	Tel. operátor
	Uloženie telefónnych rozvodov do zeme – výstavba zemných metalických / optických vedení.	podľa potreby	Tel. operátor, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/2	Tel. operátor
Opatrenie 3.10 Zásobovanie elektrickou energiou.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia rozvodnej elektrickej siete.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/1	VSE, a.s.
	Komplexná rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete – uloženie do zeme.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/1	VSE, a.s.
	Napojenie hradného areálu na elektrickú sieť.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/1	VSE, a.s.
	Výstavba kioskové trafostanice TS8-10 Kanaš a TS15 TS 16A,17A,18A.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/1	VSE, a.s.
	Rekonštrukcia a zvýšenie výkonu TS1,2,6,14.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/1	VSE, a.s.
	Realizácia preložky (kabelizácia) časti nevhodne situovaného VN vedenia č.226.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/1	VSE, a.s.
	Realizácia preložky vedenia VN č. 322.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/1	VSE, a.s.
	Výstavba 22 kV VN vedenia pre napojenie priemyselnej zóny (fy. Pivovar, GOHR..) smerom od Strelnice Pod Bikošom po VN 480.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/1	VSE, a.s.
	Výstavba dvojitého napájacieho vedenia 2x VN 322 pre časť Kanaš.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/1	VSE, a.s.
Opatrenie 3.11 Zásobovanie zemným plynom.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Dostavba rozvodnej siete plynu.	podľa potreby	rozpočet SPP,a.s., ŠF EÚ, PO	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/2	SPP,a.s.,

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Cieľ 3										
Projekt 3.1										
Projekt 3.2										
Projekt 3.3										
Projekt 3.4										
Projekt 3.5										
Projekt 3.6										
Projekt 3.7										
Projekt 3.8										
Projekt 3.9										
Projekt 3.10										
Projekt 3.11										

8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer



Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v meste.						
Cieľ 4		Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom				
Opatrenie 4.1		V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšiť enviromentálne povedomie ľudí.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Zabezpečenie zberného kontajneru ročne.	1/rok	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 4.2		Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Ekonomicke motivovať obyvateľstvo.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 4.3		Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Opatrenia na elimináciu vzniku čiernej skládky v lokalite Korpaškej ul..	podľa potreby	Vlastníci, MŽP	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Rekultivácia bývalej skládky TKO v lokalite Pod zámkom nad cestnou komunikáciou Veľký Šariš – Medzany.	podľa potreby	Vlastníci, MŽP	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
Opatrenie 4.4		Prevádzka zariadení na efektívny separovný zber - zberné dvory a kompostoviská.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Rozšírenie Kompostárne – vybavenie a zhodnocovanie získaného materiálu z bio odpadu.	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba areálu technických služieb z centrálnej polohy na územie hospodárskeho dvora.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba zberného dvora v lokalite Hosp. dvora.	750	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba obecného kompostoviska v lokalite Hosp. dvora.	700	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Obstaranie mechanizácie pre mestské kompostovisko.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 4.5		Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Osadenie polopodzemných kontajnerových stojísk.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Osadenie odpadkových košov na verejných priestranstvách.	2	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 4.6		Odvádzanie odpadových vôd.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	150	VVS, a.s. rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s. mesto Veľký Šariš
	Výstavba splaškovej kanalizačnej siete na Sabinovskej ulici.	200	VVS, a.s. rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s. mesto Veľký Šariš



	Dostavba kanalizačnej siete v m.č. Kanaš.	700	VVS, a.s. rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s. mesto Veľký Šariš
	Dostavba kanalizačnej siete v lokalite Sordok.	500	VVS, a.s. rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s. mesto Veľký Šariš
	Dostavba kanalizačnej siete v lokalite Baratoky.	350	VVS, a.s. rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s. mesto Veľký Šariš
	Realizácia sociálnych zariadení v priestore Šarišského hradu.	150	VVS, a.s. rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s. mesto Veľký Šariš
	Výstavba verejných WC v centrálnej zóne mesta.	200	VVS, a.s. rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s. mesto Veľký Šariš
Opatrenie 4.7	Odvádzanie dažďových vôd.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpocet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba dažďovej kanalizácie v lokalite Slovenskej ulice.	250	rozpocet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Realizácia odvodnenia ul. Tulčicka.	200	rozpocet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Realizácia odvodnenia Hlavnej ul..	500	rozpocet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Realizácia odvodnenia priestoru kostola.	50	rozpocet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Realizácia odvodnenia lokality na Kamencoch.	150	rozpocet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Realizácia odvodnenia lokality Južnej ul.	150	rozpocet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Realizácia odvodnenia lokality ul. Kpt. Nálepku – po kovový mostík.	100	rozpocet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Cieľ 4										
Projekt 4.1										
Projekt 4.2										
Projekt 4.3										
Projekt 4.4										
Projekt 4.5										
Projekt 4.6										
Projekt 4.7										

8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer						
Strategickým zámerom mesto je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.						
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo						
Cieľ 5.1.	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva					
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v meste.	podľa potreby	rozpocet mesta, MŽP SR	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš
	Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.	podľa potreby	rozpocet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami						
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.					
Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia



Aktivity	Zabezpečiť monitoring kvality povrchových a podzemných vôd v priestore mesta Veľký Šariš.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto Veľký Šariš
	Sanácia znečistenia vodných tokov z areálov priemyselných a poľnohospodárskych podnikov.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 5.2.2 Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš,
	Výstavba vodozádržných opatrení.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš,
	Výstavba protipovodňových opatrení v lokalite Kamence, pod hradom, Tulčícká, Doliny.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš,
	Výstavba vodozádržných hrádzok na Šarišskom potoku.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš,
	Výstavba vodozádržných hrádzok na potoku Dzikov a jeho prítokoch.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš,
	Zvedenie prameňov od rod. Slaninkových a Demkových do mlynského náhonu.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš,
	Revitalizácia riečky Dzikov v Kanaši.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš,
Opatrenie 5.2.3 Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných pŕch.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Vyčistenie a spevnenie koryta mlynského náhonu.	100	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Revitalizácia koryta rieky Torysa od mostu k bývalému mostu žel. vlečky.	500	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Vyčistenie koryta rieky Torysa od mosta (štátna cesta) k Jazdeckému areálu.	300	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš



		schémy			
Revitalizácia a vyčistenie koryta Šarišského potoka.	50	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Revitalizácia a vyčistenie koryta potoka od kolkárne cez ul. Kpt. Nálepku smerom k Mlynskému náhonu.	150	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Obnova potenciálu rybného hospodárstva.	100	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Rekonštrukcia vodného toku Dzikov, Šarišský potok, v celej lokalite Korpašskej ulice a Pod Bikošom.	200	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3.	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesto.					
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Stav pripravenosti	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nizký/1	mesto, obyvatelia
	Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nizký/1	mesto, obyvatelia
	Realizovať komplexný monitorovací systém znečisťujúcich látok v ovzduší (HCl, tuhých znečisťujúcich látok vrátane azbestu) a mikroklimatických pomerov.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nizký/1	mesto, obyvatelia
	Zníženie externých dopadov spaľovne odpadov.	podľa potreby	ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nizký/1	súkromné subjekty

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4.	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.					
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protieróznych opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Realizácia protieróznych opatrení na poľnohospodárskej pôde.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Archeopark – dokončenie úpravy zosuvu.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny a verejná zeleň.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Obnova lesoparku nad Kolkárnou, v lokalite pred Rybníkmi popri cyklosteze.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Revitalizácia námestia sv. Jakuba vrátane parku za MsÚ, prepojenie s vodozdržiacimi funkciami a prepojenie na izolačnú zeleň.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výstavba oddychovej zóny pri Rybníkoch.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výstavba oddychovej zóny v lokalite Kanaš.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš



	Výstavba oddychovej zóny pri obchodnom centre oproti pivovaru.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výsadba aleje pri rieke Torysa.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výstavba priestoru - venčoviska pre psov.	30	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Dostavba športových ihrísk na ul. Korpašská.	30	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výstavba workoutového ihriska pri kolkárni.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výstavba pumprackovej dráhy.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výstavba oddychovej zóny Doliny.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výstavba oddychovej zóny Pod Bikošom.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výstavba oddychovej zóny pod hradom Šariš.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výstavba oddychovej zóny za kolkárňou.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Realizácia výstavby Rómerovho parku pri Tradičnej komunitnej chlebovej peci.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výstavba prístrešku ako prípravovne a miesta stretávania sa komunity.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Výstavba trhového miesta na predaj z dvora a vybudovaním zeleného Rómerovho parku.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
	Zabezpečenie starostlivosti o zeleň, zimnú údržbu areálu spoločnosti, čistenie areálu, komunikácií alebo chodníkov v zimnom období atď..) Plzeňský Prazdroj Slovensko, a.s..	Podľa potreby	rozpočet podniku, ŠF EÚ	Súkromný sektor	žiadny/3	mesto Veľký Šariš
	Osadenie odpadkových košov na verejných priestranstvách.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 5.4.3	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/3	mesto Veľký Šariš
	Obnova prirodzených porastov vodných tokov.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/3	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do mesto.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/2	mesto Veľký Šariš
	Výsadba estetické zelene na vstupoch do mesta.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 5.4.5	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš
	Úprava výrobných areálov s výsadbou izolačnej zelene v jestvujúcich výrobných okrskoch.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/2	mesto Veľký Šariš

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo										
Cieľ 5.1.										
Projekt 5.1.1										
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami										
Cieľ 5.2										
Projekt 5.2.1										
Projekt 5.2.2										
Projekt 5.2.3										
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia										
Cieľ 5.3.										



Projekt 5.3.1										
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia										
Cieľ 5.4.										
Projekt 5.4.1										
Projekt 5.4.2										
Projekt 5.4.3										
Projekt 5.4.4										
Projekt 5.4.5										

8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer						
Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v meste. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesto.						
Podprogram 6.1. Sociálne služby						
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.1.1	Starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba Domova sociálnych služieb (20 miest) s ubytovaním, klubom, jedálňou a rehabilitačným strediskom v centrálnej časti mesta.	4000	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Výstavba denného stacionára.	300	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
Opatrenie 6.1.2	Starostlivosť o matky s deťmi a mladé rodiny.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Koordinácia nízkoprahových aktivít mesta v spolupráci s ÚPSVaR pre podporu rodín s deťmi.	50	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Zriadenie ubytovne pre osamelé matky s deťmi - núdzové bývanie.	250	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Rozšírenie kapacít chráneného bývania.	150	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Zriadenie zariadenia nízkoprahového denného centra pre deti a rodinu.	250	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Zriadenie centra pre mládež.	250	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Zriadenie centra pre matky s deťmi.	250	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
Opatrenie 6.1.3	Starostlivosť o zdravotne postihnutých obyvateľov.					



		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Materiálne technické zabezpečenie.	50	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Základné sociálne poradenstvo v smere možnosti využitia ošetrovateľských úkonov agentúrou domácej ošetrovateľskej starostlivosti ...	podľa potreby	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Zabezpečenie odľahčovacej služby v spolupráci s POSK a neverejnými poskytovateľmi.	podľa potreby	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Zefektívniť výkon existujúcej terénnej SS – domácej opatrovateľskej služby flexibilným rozvrhom úväzkov.	podľa potreby	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Zriadenie novej služby - požičovne zdravotníckych a kompenzačných pomôcok.	350	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Zriadenie prepravnej služby.	20	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
Opatrenie 6.1.4	Marginalizované skupiny a rómske komunity.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba útulku pre obyvateľov bez domova.	500	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Podpora zriaďovania služieb prvého kontaktu.	100	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Rekonštrukcia a revitalizácia objektu Komunitného centra.	500	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Rekonštrukcia a revitalizácia objektu Starej školy.	350	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Výstavba hygienického zariadenia.	100	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Výstavba pracovne v Komunitnom cente.	150	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
	Komplexné riešenie zníženia energetickej náročnosti budov.	500	rozpočet mesta, NO, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš, nezisková organizácia
Opatrenie 6.1.5	Mestská nájomná bytová výstavba.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	150	rozpočet mesta,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký



			ŠF EÚ, ŠFRB			Šariš
	Výstavba nízkoštandardných bytov v lokalite Korpašská.	2500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, ŠFRB	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba nájomných bytov vyššieho štandardu.	8000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, ŠFRB	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby						
Cieľ 6.2.	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru zdravotníckych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.2.1	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšenie kvality poskytovaných služieb.	podľa potreby	ZP	verejný sektor	žiadny	súkromné subjekty
	Zvýšenie personálnych kapacít v prípade potreby.	podľa potreby	ZP	verejný sektor	žiadny	súkromné subjekty
Opatrenie 6.2.2	Podpora poradenskej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nízky	mesto Veľký Šariš
	Zabezpečenie priestorov.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nízky	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 6.2.3	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia nadväzujúcej zdravotnej starostlivosti.	350	rozpočet mesta	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 6.2.4	Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora zriaďovania ambulancií praktického lekára pre deti a dospelých.	podľa potreby	Poliklinika Veľký Šariš, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Podpora zriaďovania ambulancií praktického lekára pre dospelých.	podľa potreby	Poliklinika Veľký Šariš, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Podpora zriaďovania ambulancií lekárov špecialistov.	podľa potreby	Poliklinika Veľký Šariš, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti						
Cieľ 6.3	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.					
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné a personálne zabezpečenie.	podľa potreby	-	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávanie individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky/2	mesto, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky/2	mesto, n.o.
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky/2	mesto, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky/2	mesto, n.o.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 6.1. Sociálne služby										
Cieľ 6.1										
Projekt 6.1.1										



Projekt 6.1.2										
Projekt 6.1.3										
Projekt 6.1.4										
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby										
Cieľ 6.2.										
Projekt 6.2.1										
Projekt 6.2.2										
Projekt 6.2.3										
Projekt 6.2.4										
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti										
Cieľ 6.3										
Projekt 6.3.1										
Projekt 6.3.2										
Projekt 6.3.3										

8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer						
Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských a základných škôl ako aj zariadení stredoškolského vzdelávania. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov mesto. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov mesto.						
Podprogram 7.1. Vzdelávanie						
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.					
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a modernizácia materskej školy.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Obstaranie vybavenia materskej školy.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba predškolského zariadenia v m.č. Kanaš a ul. Korpašská.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výmena dlažby, obkladu, kanalizácie v pracovni.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia elektroinštalácie v MŠ.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Modernizácia vykurovacieho systému v ZŠ.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Obstaranie vybavenia základnej školy.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Dostavba nového pavilónu resp. zväčšenie kapacity základnej školy.	750	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Obstaranie vybavenia nových učební, šatní, knižnice, kabinety pre podporný tím v škole.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Zrealizovať výmenu oplatenia areálu MŠ.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Doplniť exteriér MŠ o pódium s prístreškom, multifunkčné ihrisko na kolektívne športy v zadnej časti areálu.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 7.1.4	Podpora záujmovej činnosti.					
		Predpokladaný	Zdroje	Realizácia	Dopad na	Oprávnení



		rozpočet	financovania		rozpočet/priorita	žiadateľa
Aktivity	Obstaranie vybavenie ZUŠ.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 7.1.5	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný/2	mesto Veľký Šariš
	Modernizácia vybavenia jedálne MŠ a ZŠ.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacieho zariadenia a jeho rozšírenie MŠ.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia kuchyne - výmena dlažby, obkladu, kanalizácie.	30	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Modernizácia vybavenia školských telocviční.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia detského ihriska v areáli základnej školy pre potreby ŠKD.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia školskej telocvične.	750	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia detského ihriska v areáli základnej školy pre potreby ŠKD.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Realizácia prístavby telocvične.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš

Podprogram 7.2. Šport						
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.					
Opatrenie 7.2.1	Výstavba športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a modernizácia Športového areálu TJ Slavoj.	500	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia zázemia športového areálu - šatne, wc, sprchy)	500	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Dostavba športovej infraštruktúry v lokalite Doliny.	200	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia objektu kolkárne.	200	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba multifunkčného ihriska na Korpáskej ulici	350	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba fitness centra.	300	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba športovej infraštruktúry v lokalite mestského sídliska (ul. P.O.Hviezdoslava, A. Sládkoviča, Janka Kráľa).	300	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Revitalizácia športového ihriska pri ČOV.	200	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba multifunkčnej športovej haly.	500	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba detského ihriska v časti Kanaš.	30	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Dostavba športových ihrísk v priestore Sabinovskej ul. – za býv. železničnou vlečkou.	300	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba viacúčelového ihriska v priestore areálu základnej školy.	350	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba športovej haly v severnej časti mesta.	500	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba krytého bazéna 10x25 m v severnej časti mesta.	1500	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba veľkopoľného ihriska v m.č. Kanaš – 2000 m2.	750	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba telocvične v m.č. Kanaš 12x24 m2.	500	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.					



		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, MŠ SR	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nizky/2	mesto, podnikateľské subjekty
	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nizky/2	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nizky/2	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nizky/2	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiaci v oblasti telesnej kultúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný, tretí sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorového a materiálno-technického vybavenia.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	stredný/2	mesto Veľký Šariš

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 7.1. Vzdelávanie										
Cieľ 7.1.										
Projekt 7.1.1										
Projekt 7.1.2										
Projekt 7.1.3										
Projekt 7.1.4										
Projekt 7.1.5										
Projekt 7.1.6										
Podprogram 7.2. Šport										
Cieľ 7.2.										
Projekt 7.2.1										
Projekt 7.2.2										
Projekt 7.2.3										
Projekt 7.2.4										
Projekt 7.2.5										
Projekt 7.2.6										
Projekt 7.2.7										

8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer	
Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Zabezpečenie dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť mesta. Pribežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta tým aj na cestovný ruch.	
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.	
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúro-historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na



rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.						
Opatrenie 8.1.1	Základná kultúrna infraštruktúra.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.	2000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor, príp. súkromný	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia mestského kina a obstaranie digitálnej technológie.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor, príp. súkromný	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba multifunkčnej kultúrnej sály v centrálnej časti mesta (napojenie na kino).	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor, príp. súkromný	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 8.1.2	Múzeá a archeologické lokality.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvorenie stálej expozície archeologických nálezov na hrade Šariš.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a revitalizácia objektu Prachárne s využitím priestorov na expozície a technické zázemie.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 8.1.3	Kultúrno-historické pamiatky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia objektu Rákociho kastíľa.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia objektu kaplnky Sv. Kunhuty.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia objektu Šarišského hradu.	5000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Augustiniánsky kláštor – virtuálna prehliadka.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba Prešovskej hradnej cesty.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a rozšírenie priestorov a aktivít mestského múzea.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Zabezpečiť správcovskú službu na hrade Šariš.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Sprístupnenie bašty č. 10 pre verejnosť.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia bašty č.6 na Šarišskom hrade.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia objektu kaplnky sv. Kunhuty.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 8.1.4	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba prírodného amfiteátra.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie



Cieľ 8.2	Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.					
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš
	Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš
	Osadenie informačnej tabule o výstavách a expozíciách pred odbočkou k Mestskej galérii a múzeu.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry						
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesto v oblasti kultúry.					
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie mesto v multimediálnej forme.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš
	Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky mesto.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Veľký Šariš

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra										
Cieľ 8.1										
Projekt 8.1.1										
Projekt 8.1.2										
Projekt 8.1.3										
Projekt 8.1.4										
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie										
Cieľ 8.2										
Projekt 8.2.1										
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry										
Cieľ 8.3										
Projekt 8.3.1										
Projekt 8.3.3										

8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer						
Budovať goodwill mestoa dosiahnuť, aby sa stala strediskom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky.						
Podprogram 9.1. Propagácia mesto						
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu mesto.					
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky mesto.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet mesta,	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš



Opatrenie 9.1.2		Podpora budovania informačných tabúl v meste.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zriaďiť Info kiosky v meste – so službami a informáciami pre obyvateľov v exteriéri	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
	Interaktívny sprievodca mestom, informácie na hlavných bodoch – QR kódmi	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
	Zriadenie Regionálneho centra cestovného ruchu.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
	Zavedenie inteligentných riešení v oblasti propagácie a dostupnosti turisticky významných cieľov v meste.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
	Tvorba propagačných a informačných materiálov – printové, elektronické, multimediálne.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
	Zavedenie inteligentných riešení v oblasti propagácie a dostupnosti turisticky významných cieľov v meste.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
	Tvorba Koncepcie cestovného ruchu.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
	Tvorba Koncepcie hradu Šariš pre obnovu a rozvoj.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 9.1.3		Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie partnerstiev.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesto.						
Cieľ 9.2		Rekreačno- relaxačné zázemie mesto.				
Opatrenie 9.2.1		Modernizácia a výstavba zariadení cestovného ruchu.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba kempingu pri rybníkoch.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia a revitalizácia kúpaliska.	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Vybudovanie stánkového predaja občerstvenia a suvenírov pri východisku turistickej trasy na hrad.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba ubytovacích kapacít v meste.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Výstavba ubytovania s kapacitou 25 lôžok.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Vytvorenie tematických turistických trás v meste vrátane ich značenia.	30	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba multifunkčného turistického centra.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Veľký Šariš



Podprogram 9.3. Cestovný ruch.						
Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.					
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto Veľký Šariš

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 9.1. Propagácia mesta										
Cieľ 9.1										
Projekt 9.1.1										
Projekt 9.1.2										
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesta.										
Cieľ 9.2										
Projekt 9.2.1										
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.										
Cieľ 9.3										
Projekt 9.3.1										
Projekt 9.3.2										

8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer						
Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu mestského úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi mestského úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestskom úrade. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.						
Podprogram 10.1. Administratíva						
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste					
Opatrenie 10.1.1	Rekonštrukcia infraštruktúry miestnej samosprávy a štátnej správy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky/1	mesto Veľký Šariš
	Mestský úrad - jeho rekonštrukcia, energetické opatrenia, bezbariérovosť + revitalizácia vonkajšieho priestranstva.	2000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
	Výstavba kancelárie prvého kontaktu.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Veľký Šariš
Podprogram 10.2. Bezpečnosť						
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.					
Opatrenie 10.2.1	Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Osadenie monitorovacieho systému v priestore kolkárne.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Inštalácia kamerového systému v priestore cintorína.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Inštalácia kamerového systému v priestore kultúrnej a športovej	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný	stredný/1	mesto Veľký Šariš



	infraštruktúry.		iné grantové schémy	sektor		
	Inštalácia kamerového systému v priestore materských škôl a základnej školy.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 10.2.2 Zvyšovanie bezpečnosti v meste.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia oplatenia mlynského náhonu.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Rekonštrukcia oplatenia Mlyna zo západnej strany.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Vytváranie občianskych hliadok.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba monitorovacieho systému – cyklistický chodník, cesta na hrad, hrad.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Navýšenie počtu príslušníkov MP a Moaps.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Zriadenie chráneného pracoviska na zabezpečenie monitorovania bezpečnosti v meste – kamerový systém.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Verejné diskusie a prednášky – v školách ale aj verejných priestoroch pre verejnosť.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 10.1. Administratíva										
Cieľ 10.1.										
Projekt 10.1.1										
Projekt 10.1.2										
Podprogram 10.2. Bezpečnosť										
Cieľ 10.2.										
Projekt 10.2.1										

8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Strategický zámer						
Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom mesto a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.						
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.						
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.					
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Technické zabezpečenie IS.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Vybudovanie bezplatného pripojenia Wifi (vybudovanie prístupových bodov) na verejných priestranstvách v meste Veľký Šariš.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba Informačného KIOSKu - elektronická úradná tabuľa.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Výstavba optickej siete.	podľa potreby	Tel. operátor, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/2	Tel. operátor



	Doplnenie zabezpečenia kybernetickej bezpečnosti v súvislosti s verejnými službami mesta a interného prostredia MsÚ.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
	Zvýšenie pokrytie signálom WiFi na Námestí sv. Jakuba.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 11.1.2 Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v meste.	500	rozpočet mesta	verejný sektor	stredný/2	mesto Veľký Šariš
	Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.	5	rozpočet mesta	verejný sektor	stredný/2	mesto Veľký Šariš

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.						
Cieľ 11.2		Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.				
Opatrenie 11.2.1		Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na získanie ECDL spôsobilosti pre pracovníkov miestnej samosprávy.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	žiadny/1	mesto Veľký Šariš
Opatrenie 11.2.2		Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesta.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov mesta.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto, n.o.
	Realizácia kurzov na obsluhu a používanie mestského informačného a komunikačného systému.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto, n.o.
Opatrenie 11.2.3		Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto, n.o.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.										
Cieľ 11.1										
Projekt 11.1.1										
Projekt 11.1.2										
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.										
Cieľ 11.2										
Projekt 11.2.1										
Projekt 11.2.2										
Projekt 11.2.3										



**Finančná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľký Šariš
2025 - 2034**



9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť mesta v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností mestského rozpočtu atď.

Formulár č. F 5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

tis. €	Rok										
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Spolu
I. Hospodárska politika	4118,9	5762,9	7315,4	7315,4	5071,6	3552,6	2375,1	2375,1	500,1	375,1	38762,0
PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO.....	1135,0	1135,0	2560,0	2560,0	1425,0	1425,0	375,0	375,0	375,0	375,0	11740,0
PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	2123,8	2123,8	2123,8	2123,8							8495,0
PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	177,5	1170,3	1297,8	1297,8	2995,3	2127,5	2000,0	2000,0	125,0		13191,0
PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	0,1	525,1	525,1	525,1	525,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	2101,0
PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	617,5	617,5	617,5	617,5							2470,0
PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA	65,0	191,3	191,3	191,3	126,3						765,0
II. Sociálna politika	5101,9	7628,1	7836,9	7836,9	3764,4	1238,1	1029,4	1029,4	770,6	770,6	37006,0
PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTN.	1116,8	1116,8	1116,8	1116,8	1029,3	1029,3	1029,3	1029,3	770,5	770,5	10125,0
PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	3110,0	3161,3	3370,0	3370,0	260,0	208,8					13480,0
PROGRAM 8. KULTÚRA	875,1	3350,1	3350,1	3350,1	2475,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	13401,0
III. Environmentálna politika	2232,0	4167,0	4318,3	4318,3	2086,3	151,3	0,0	0,0	0,0	0,0	17273,0
PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	2225,5	2225,5	2225,5	2225,5							8902,0
PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	6,5	1941,5	2092,8	2092,8	2086,3	151,3					8371,0
Zdroj: vlastné spracovanie											

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných Projektových zámerov v réžii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zábery realizovať, kto by mal byť žiadateľom, určuje predpokladané časové rámce v **tis. €**.

Pravidlá financovania cieľa investovanie do zamestnanosti a rastu – pre prijímateľov v rámci menej rozvinutých regiónov (všetky kraje sr s výnimkou Prešovského kraja) a pre prijímateľov kohézného fondu

K podielu EFRR, ESF+, FST a KFvo výške 85,00 % (70,00 % pre technickú pomoc) z celkových oprávnených výdavkov je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v závislosti od kategórie prijímateľa a miesta realizácie/implementácie operácií (platí len pre základné pravidlá financovania pre KF).

Prehľad pravidiel financovania v rámci menej rozvinutých regiónov a KF podľa jednotlivých zdrojov financovania a kategórie prijímateľov sú v nasledujúcich tabuľkách.

Tabuľka Základné pravidlá financovania pre EFRR, ESF+ a FST

Zdroj financovania	Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ	EFRR ESF+ FST	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje	Štátny rozpočet	15,00 %	7,00 %	y,yy %
	Prijímateľ	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %



Tabuľka Základné pravidlá financovania pre KF

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis celé územie SR s výnimkou okresu Bratislava	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ		KF	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵		Štátny rozpočet	15,00 %	7,00 %	y.yy %
		Prijímateľ	0,00 %	8,00 %	z.zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Podiel prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky podľa čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ v platnom znení bez ohľadu na právny status, v rámci schém pomoci de minimis/štátnej pomoci resp. podľa pravidiel pomoci de minimis/štátnej pomoci (subjekt v zmysle časti 1 písm. c)) sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou v príslušnej schéme resp. pravidlách pomoci de minimis/štátnej pomoci. V prípade, ak intenzita pomoci presahuje maximálnu výšku finančného príspevku z EÚ, bude tento rozdiel dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Národné verejné zdroje zahŕňajú zdroje štátneho rozpočtu a zdroje prijímateľa zo sektora verejnej správy.

Prijímateľ, ktorý je podľa § 3 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. zapísaný a zaradený v registri organizácií, alebo v zozname subjektov verejnej správy vedenom Štatistickým úradom SR medzi subjekty verejnej správy v súlade s jednotnou metodikou platnou pre EÚ (ESA 2010), vykazuje vlastné zdroje na spolufinancovanie ako verejné zdroje. Ostatní prijímatelia vykazujú vlastné zdroje na spolufinancovanie ako súkromné zdroje.

Tabuľka Pravidlá financovania pre podporu pre najodkázanejšie osoby z ESF+ (čl. 10 nariadenia (EÚ) 2021/1057)

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis ⁴
Zdroje EÚ		ESF+	90,00 %	90,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵		Štátny rozpočet	10,00 %	2,00 %	y.yy %
		Prijímateľ ⁶	0,00 %	8,00 %	z.zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka Pravidlá financovania pre podporu oblastí sociálnej inovácie z ESF+ (čl. 14 nariadenia (EÚ) 2021/1057)

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis ⁴
Zdroje EÚ		ESF+	95,00 %	95,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵		Štátny rozpočet	5,00 %	0,00 %	y.yy %
		Prijímateľ ⁶	0,00 %	5,00 %	z.zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka Pravidlá financovania technickej pomoci v rámci menej rozvinutých regiónov (všetky kraje SR s výnimkou Prešovského kraja) a KF

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis ⁴
Zdroje EÚ		EFRR ESF+ FST KF	70,00 %	70,00 %
Národné zdroje		Štátny rozpočet	30,00 %	22,00 %
		Prijímateľ	0,00 %	8,00 %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %

V rámci projektov vybraných prijímateľov kategórie 1b) sa aplikujú špecifické pravidlá financovania (nasledujúca tabuľka). Ide o :

- verejné vysoké školy/univerzity a verejné výskumné inštitúcie, ktoré realizujú operácie národného významu, t. j. projekty implementované v rámci špecifického cieľa RSO1.1 Rozvoj a rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých



technológií a špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko zameraných na podporu vedy, výskumu a inovácií, ktoré budú špecifikované a doplnené do tohto materiálu na základe finálnej verzie Programu Slovensko;

- **prijímateľov územnej samosprávy – obce/mestá**, ktoré sú identifikované v aktuálnom vydaní Atlasu rómskych komunít s prítomnosťou rómskych osídlení, pričom konkrétny zoznam oprávnených žiadateľov, zostavený na základe vybraných objektívnych kritérií zaostávania a marginalizácie, bude určený výzvou/vyzvaním vyhlásenou/vyhláseným poskytovateľom. Kritéria budú určené v závislosti od obsahového zamerania výzvy/vyzvania. Zoznam vybraných špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko, v rámci vyčlenenej indikatívnej alokácie pre marginalizované rómske komunity, bude špecifikovaný a do tohto materiálu doplnený na základe finálnej verzie Programu Slovensko;
- prijímateľov projektov zameraných na financovanie aktivít so 100 % koeficientom na výpočet podpory poskytovanej na ciele v oblasti zmeny klímy. Zoznam vybraných špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko bude špecifikovaný a do tohto materiálu doplnený na základe finálnej verzie Programu Slovensko;
- prijímateľov v rámci projektov ESF+, ktorí sú registrovaní ako poskytovatelia sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Ide o projekty v rámci cieľa politiky 4/priorita 5 Programu Slovensko;
- prijímateľov, školy a školské zariadenia zaradené do siete škôl a školských zariadení SR, ktoré majú oprávnenie uskutočňovať výchovu a vzdelávanie podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v rámci projektov ESF+.

Tabuľka Špecifické pravidlá financovania pre EFRR, ESF+, FST a KF

Zdroj financovania	Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ	EFRR ESF+ FST KF	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje	Štátny rozpočet	15,00 %	15,00 %	y,yy %
	Prijímateľ	0,00 %	0,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Pravidlá financovania v rámci projektov cieľa politiky 4/priority 5/špecifického cieľa k) zlepšovanie rovného a včasného prístupu ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným službám vrátane služieb, ktoré podporujú prístup k bývaniu a individualizovanú starostlivosť vrátane zdravotnej starostlivosti; modernizácia systémov sociálnej ochrany, vrátane podpory prístupu k sociálnej ochrane, s osobitným zameraním na deti a znevýhodnené skupiny; zlepšovanie prístupnosti, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím, účinnosti a odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti a služieb dlhodobej starostlivosti Programu Slovensko pre subjekty vykonávajúce opatrenia sociálnej ochrany detí a sociálnej kurately

Zdroj financovania	Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ	ESF+	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje	Štátny rozpočet	15,00 %	10,00 %	y,yy %
	Prijímateľ	0,00 %	5,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Integrovaný územný rozvoj bude podporovaný z fondov Európskej únie v súlade s článkom 22 Návrhu nariadenia o EFRR, ESF+, KF a ENFR. Podpora bude:

- určená pre rozvoj jasne zadefinovaného územia (bez obmedzenia od lokálnej, cez sub-regionálnu až po regionálnu úroveň),
- vychádzať z integrovanej stratégie jeho rozvoja, tzv. Integrovanej územnej stratégie,
- založená na integrácii rôznorodých operácií v rámci investičných balíkov.

Komplementarita s vnútroštátnymi nástrojmi podpory



K napĺňaniu cieľov jednotlivých priorít SPR budú komplementárne prispievať aj zdroje z rôznych vnútroštátnych nástrojov. V súčasnosti existujúce vnútroštátne nástroje podpory majú obmedzenú platnosť, tzn. nie je možné potvrdiť, že budú využívané počas celého obdobia 2021 – 2027. Ide napr. o nasledovné komplementárne zdroje:

CP 3 – dotácie na podporu cyklo dopravy a cykloturistiky (zákon č. 151/2019 Z. z. o podpore **rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky**, trvalý finančný mechanizmus na implementáciu Národnej stratégie **rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky**, zákon č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu, zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, ako aj zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja,

CP 4 – programy realizované Ústredím práce sociálnych vecí a rodiny alebo úradom práce (prístup k zamestnaniu), dotácia v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, dotácie a programy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (dotácie na rozvoj, sociálna podpora žiakov, vedecké činnosti, **regionálne školstvo**), dotácia na podporu rozvoja **sociálnych služieb a v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**, dotácia na obstaranie nájomných bytov, určených na sociálne bývanie, dotácia na podporu **rozvoja sociálnych služieb** a pod.,

CP 5 – zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, Fond na podporu športu a **príspevky a dotácie na rozvoj športu** v zmysle Zákona o športe č. 440/2015 Z. z., program **Ministerstva kultúry SR „Obnovme si svoj dom“**, **Fond na podporu umenia**. Dotácie MIRRI SR v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Komplementárnosť a synergie medzi fondmi, na ktoré sa vzťahuje Partnerská dohoda, AMIF, ISF, BMVI, a inými nástrojmi Únie

V rámci **Cieľa politiky 3** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR v oblasti železničnej infraštruktúry (TEN-T, ako aj regionálne trate), synergie budú nastavené na úrovni projektov.

Horizont Európa v oblasti udržateľnej a inteligentnej mobility.

Nástroj na prepájanie Európy v oblasti financovania dopravnej infraštruktúry a v oblasti nízkouhlíkovej mobility.

Ciele v oblasti modernizácie a výstavby infraštruktúry vnútrozemskej vodnej dopravy sa budú realizovať prostredníctvom tohto nástroja.

V rámci **Cieľa politiky 4** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR v oblasti zdravotnej starostlivosti (dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť a starostlivosť o duševné zdravie) a zároveň v oblasti vzdelávania (inkluzívne vzdelávanie na všetkých stupňoch, zmena kurikula, dobudovanie školskej infraštruktúry).

Erasmus+ v oblasti investícií do vzdelávania a odbornej prípravy, vrátane inklúzie a celoživotného vzdelávania.

EU4Health v oblasti zlepšenia kvality a dostupnosti zdravotnej starostlivosti.

Fond pre azyl, migráciu a **integráciu v oblasti zvyšovania sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných skupín** a štátnych príslušníkov tretích krajín.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti predchádzania a boja proti drogovej kriminalite, ale aj predchádzania a boja proti radikalizácii.

V rámci **Cieľa politiky 5** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Horizont Európa v oblasti zvýšenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov miest a obcí, a to v oblastiach ochrany zdravia, života a majetku občanov a prevencie kriminality.

Kreatívna Európa v oblasti rozvoja kultúrneho dedičstva.

Erasmus+ v oblasti podpory rozvoja menej rozvinutých regiónov prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti zabezpečenia bezpečnosti pre občanov



9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Verejné zdroje				Súkromné zdroje	EIB
				Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.								
Opatrenie 1.1.3	1 500	1 500	1 275	225	105	0	120	0	0
Opatrenie 1.1.4	1 500	1 500	1 275	225	105	0	120	0	0
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.								
Opatrenie 1.2.1									
Opatrenie 1.2.2	5 700	3 705	2 779	926	926	0	0	1 995	0
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.								
Opatrenie 1.4.1	3 040	3 040	2 584	456	213	0	243	0	0
Spolu	11 740	8 245	7 913	1 832	1 349	0	483	1 995	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	1135,00	1135	965	170	79	0	91	0	0
2026	1135,00	1135	965	170	79	0	91	0	0
2027	2560,00	2061	1659	402	311	0	91	499	0
2028	2560,00	2061	1659	402	311	0	91	499	0
2029	1425,00	926	695	232	232	0	0	499	0
2030	1425,00	926	695	232	232	0	0	499	0
2031	375,00	375	319	56	26	0	30	0	0
2032	375,00	375	319	56	26	0	30	0	0
2033	375,00	375	319	56	26	0	30	0	0
2034	375,00	375	319	56	26	0	30	0	0
Spolu	11740,00	9745	7913	1832	1349	0	483	1995	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
	Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji
	Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry prevýskum a vývoj
	Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore
	Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády
	Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky,



2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
	Fond spravodlivej transformácie (FST)

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 2.1	Rozvoj dopravnej infraštruktúry								
Opatrenie 2.1.1	1 910	1 910	1 624	287	134	0	153	0	0
Opatrenie 2.1.3	810	810	689	122	57	0	65	0	0
Opatrenie 2.1.4	3 090	3 090	2 627	464	216	0	247	0	0
Opatrenie 2.1.5	1 580	1 580	1 343	237	111	0	126	0	0
Opatrenie 2.1.6	1 030	1 030	876	155	72	0	82	0	0
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.								
Opatrenie 2.2.1	75	75	64	11	5	0	6	0	0
Spolu	8 495	8 495	7 221	1 274	595	0	680	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH



2025	2123,8	2124	1805	319	149	0	170	0	0
2026	2123,8	2124	1805	319	149	0	170	0	0
2027	2123,8	2124	1805	319	149	0	170	0	0
2028	2123,8	2124	1805	319	149	0	170	0	0
2029	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	8495,00	8495	7221	1274	595	0	680	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.								
Opatrenie 3.2	710	710	604	107	50	0	57	0	0
Opatrenie 3.4	500	500	425	75	35	0	40	0	0
Opatrenie 3.5	510	510	434	77	36	0	41	0	0
Opatrenie 3.6	571	571	485	86	40	0	46	0	0



Opatrenie 3.7	7 500	7 500	6 375	1 125	525	0	600	0	0
Opatrenie 3.8	3 400	3 400	2 890	510	238	0	272	0	0
Spolu	13 191	13 191	11 212	1 979	923	0	1 055	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	177,50	178	151	27	12	0	14	0	0
2026	1170,25	1170	995	176	82	0	94	0	0
2027	1297,75	1298	1103	195	91	0	104	0	0
2028	1297,75	1298	1103	195	91	0	104	0	0
2029	2995,25	2995	2546	449	210	0	240	0	0
2030	2127,50	2128	1808	319	149	0	170	0	0
2031	2000,00	2000	1700	300	140	0	160	0	0
2032	2000,00	2000	1700	300	140	0	160	0	0
2033	125,00	125	106	19	9	0	10	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	13191,00	13191	11212	1979	923	0	1055	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
	Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji
	Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj
	Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore
	Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády
	Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie
	moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť
	Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť
	Modernizácia poskytovania verejných služieb
	Podpora budovania inteligentných regiónov a miest
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora digitálnej pripojiteľnosti
	Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií
	Podpora malého a stredného podnikania
	Internacionalizácia malého a stredného podnikania
	Podpora sieťovania podnikateľských subjektov
	Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ
	Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh
	Digitálne a podnikateľské zručnosti
	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov
	Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov
	Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e



	Fond spravodlivej transformácie (FST)	Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
		Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 4.4	5 000	5 000	4 250	750	350	0	400	0	0
Opatrenie 4.5	202	202	172	30	14	0	16	0	0
Opatrenie 4.6	2 250	2 250	1 913	338	158	0	180	0	0
Opatrenie 4.7	1 450	1 450	1 233	218	102	0	116	0	0
Spolu	8 902	8 902	7 567	1 335	623	0	712	0	

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	2225,50	2226	1892	334	156	0	178	0	0
2026	2225,50	2226	1892	334	156	0	178	0	0
2027	2225,50	2226	1892	334	156	0	178	0	0
2028	2225,50	2226	1892	334	156	0	178	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	8902,00	8902	7567	1335	623	0	712	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Nórske fondy

...



Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvokultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
5. Európa bližšie k občanom	
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 5.2	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 5.2.2	3 020	3 020	2 567	453	211	0	242	0	0
Opatrenie 5.2.3	1 450	1 450	1 233	218	102	0	116	0	0
Cieľ 5.4.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami.								
Opatrenie 5.4.1	605	605	514	91	42	0	48	0	0
Opatrenie 5.4.2	3 265	3 265	2 775	490	229	0	261	0	0
Opatrenie 5.4.3	21	21	18	3	1	0	2	0	0
Opatrenie 5.4.4	5	5	4	1	0	0	0	0	0
Opatrenie 5.4.5	5	5	4	1	0	0	0	0	0
Spolu	8 371	8 371	7 115	1 256	586	0	670	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	6,50	7	6	1	0	0	1	0	0
2026	1941,50	1942	1650	291	136	0	155	0	0



2027	2092,75	2093	1779	314	146	0	167	0	0
2028	2092,75	2093	1779	314	146	0	167	0	0
2029	2086,25	2086	1773	313	146	0	167	0	0
2030	151,25	151	129	23	11	0	12	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	8371,00	8371	7115	1256	586	0	670	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
	Fond spravodlivej transformácie (FST)

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.								
Opatrenie 6.1.1	4 300	4 300	3 225	1 075	860	0	215	0	0
Opatrenie 6.1.2	1 205	1 205	904	301	241	0	60	0	0
Opatrenie 6.1.3	420	420	315	105	84	0	21	0	0
Opatrenie 6.1.4	2 200	2 200	1 650	550	440	0	110	0	0
Opatrenie 6.1.5	1 650	1 650	1 238	413	330	0	83	0	0
Cieľ 6.2	Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.								
Opatrenie 6.2.4	350	350	263	88	70	0	18	0	0



Spolu	10 125	10 125	7 594	2 531	2 025	0	506	0	0
-------	--------	--------	-------	-------	-------	---	-----	---	---

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	1116,75	1117	838	279	223	0	56	0	0
2026	1116,75	1117	838	279	223	0	56	0	0
2027	1116,75	1117	838	279	223	0	56	0	0
2028	1116,75	1117	838	279	223	0	56	0	0
2029	1029,25	1029	772	257	206	0	51	0	0
2030	1029,25	1029	772	257	206	0	51	0	0
2031	1029,25	1029	772	257	206	0	51	0	0
2032	1029,25	1029	772	257	206	0	51	0	0
2033	770,50	771	578	193	154	0	39	0	0
2034	770,50	771	578	193	154	0	39	0	0
Spolu	10125,00	10125	7594	2531	2025	0	506	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
4. Sociálnejšia Európa	Adaptabilný a prístupný trh práce Kvalitné inkluzívne vzdelanie Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravínová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
				D=E+F+G	E	F	G		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	



Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.								
Opatrenie 7.1.1	2 470	2 470	2 100	371	173	0	198	0	0
Opatrenie 7.1.2	1 550	1 550	1 318	233	109	0	124	0	0
Opatrenie 7.1.3	205	205	174	31	14	0	16	0	0
Opatrenie 7.1.4	50	50	43	8	4	0	4	0	0
Opatrenie 7.1.5	835	835	710	125	58	0	67	0	0
Opatrenie 7.1.6	1 340	1 340	1 139	201	94	0	107	0	0
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.								
Opatrenie 7.2.1	7 030	7 030	5 976	1 055	492	0	562	0	0
Spolu	13 480	13 480	11 458	2 022	944	0	1 078	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	3110,00	3110	2644	467	218	0	249	0	0
2026	3161,25	3161	2687	474	221	0	253	0	0
2027	3370,00	3370	2865	506	236	0	270	0	0
2028	3370,00	3370	2865	506	236	0	270	0	0
2029	260,00	260	221	39	18	0	21	0	0
2030	208,75	209	177	31	15	0	17	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	13480,00	13480	11458	2022	944	0	1078	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry prevýskum a vývoj Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií



	Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti Adaptabilný a prístupný trh práce Kvalitné inkluzívne vzdelanie Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravinová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
4. Sociálnejšia Európa	
5. Európa bližšie k občanom	
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.								
Opatrenie 8.1.1	3 350	3 350	2 848	503	235	0	268	0	0
Opatrenie 8.1.2	400	400	340	60	28	0	32	0	0
Opatrenie 8.1.3	9 500	9 500	8 075	1 425	665	0	760	0	0
Opatrenie 8.1.4	150	150	128	23	11	0	12	0	0
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.								
Opatrenie 8.3.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Spolu	13 401,0	13 401	11 390	2 011	938	0	1 073	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	875,1	875	744	131	61	0	70	0	0
2026	3350,1	3350	2848	503	235	0	268	0	0
2027	3350,1	3350	2848	503	235	0	268	0	0
2028	3350,1	3350	2848	503	235	0	268	0	0
2029	2475,1	2475	2104	371	173	0	198	0	0
2030	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0



2033	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	13401,00	13401	11390	2011	938	0	1073	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.								
Opatrenie 9.1.1	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.								
Opatrenie 9.2.1	2 100	2 100	1 785	315	147	0	168	0	0
Spolu	2 101	2 101	1 785	316	147	0	169	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	0,1	0	0	0	0	0	0	0	0
2026	525,1	525	446	79	37	0	42	0	0
2027	525,1	525	446	79	37	0	42	0	0
2028	525,1	525	446	79	37	0	42	0	0
2029	525,1	525	446	79	37	0	42	0	0
2030	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0



2033	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	2101,00	2101	1785	316	147	0	169	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovania manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci								
Opatrenie 10.1.1	2 300	2 300	1 955	345	161	0	184	0	0
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.								
Opatrenie 10.2.1	80	80	68	12	6	0	6	0	0
Opatrenie 10.2.2	90	90	77	14	6	0	7	0	0
Spolu	2 470	2 470	2 100	371	173	0	198	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	617,50	618	525	93	43	0	49	0	0
2026	617,50	618	525	93	43	0	49	0	0
2027	617,50	618	525	93	43	0	49	0	0
2028	617,50	618	525	93	43	0	49	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0	0	0	0	0	0	0	0	0



2033	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	2470	2470	2100	371	173	0	198	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry prevýskum a vývoj Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
5. Európa bližšie k občanom	
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.								
Opatrenie 11.1.1	260	260	221	39	18	0	21	0	0
Opatrenie 11.1.2	505	505	429	76	35	0	40	0	0
Spolu	765	765	650	115	54	0	61	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)



Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	65,00	65	55	10	5	0	5	0	0
2026	191,25	191	163	29	13	0	15	0	0
2027	191,25	191	163	29	13	0	15	0	0
2028	191,25	191	163	29	13	0	15	0	0
2029	126,25	126	107	19	9	0	10	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	765,00	765	650	115	54	0	61	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
	Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji
	Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj
	Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore
	Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády
	Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie
	moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť
	Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť
	Modernizácia poskytovania verejných služieb
	Podpora budovania inteligentných regiónov a miest
4. Sociálnejšia Európa	Podpora digitálnej pripojiteľnosti
	Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií
	Podpora malého a stredného podnikania
	Internacionalizácia malého a stredného podnikania
	Podpora sieťovania podnikateľských subjektov
	Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ
	Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh
	Digitálne a podnikateľské zručnosti
	Adaptabilný a prístupný trh práce
	Kvalitné inkluzívne vzdelanie
5. Európa bližšie k občanom	Záruka pre mladých
	Aktívne začlenenie a dostupné služby
	Potravinová a materiálna deprivácia
	Sociálne inovácie a experimenty
	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
	Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas



Fond spravodlivej transformácie
(FST)

Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHRSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHRSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj mesta. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet mesta,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných Projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii mesta ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

10 ZÁVER

PHRSR mesta Veľký Šariš je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje plán rozvoja mesta, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života mesta.

PHRSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach mestského zastupiteľstva podľa potreby.

Predmetný PHRSR mesta Veľký Šariš bol schválený na zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Veľkom Šariši dňa:

.....MsZ č.

.....
pečiatka mesta

.....
primátor mesta



11 POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Partnerská dohoda 2021 - 2027
2. Zmluva o fungovaní Európskej únie
3. Operačný program Slovensko
4. Plán obnovy a odolnosti
5. Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
6. Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene o zmene klímy (1997)
7. Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
8. Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
9. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
10. Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
11. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
12. Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017) 11
13. Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
14. Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
15. Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
16. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
17. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
18. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
19. IÚS POSK
20. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR POSK),
21. Koncepcia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania
22. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
23. CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
24. CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
25. CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
26. CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
27. CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
28. CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
29. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
30. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
31. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
32. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.
33. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
34. Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.
35. VEDA, Encyklopédia Slovenska. VI zv. Veda, Bratislava, 1982.
10. JAROS, J. Tectonic styles of the homelands of superficial nappes. Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodných věd, roč. 81, seš. 6, Academia Praha, 1971.
11. LUKNIŠ, M. A KOL. Slovensko – Príroda. Vyd. Obzor, Bratislava, 1972.
12. MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978.
13. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny
14. Interné materiály
15. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV , Editori: Mgr. Ľubomír Falťan, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s.
16. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.
17. BIELY, A. et al. Geologická stavba. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
18. LUKNIŠ, M. Reliéf. In LUKNIŠ, M. et al. Slovensko 2 : Príroda. 1972.
19. HRAŠNA, M., KLUKANOVÁ, A. Inžinierskogeologická rajonizácia. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
20. MAZÚR, E., LUKNIŠ, M. Geomorfologické jednotky. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
21. MAZÚR, E., ČINČURA, J., KVITKOVIČ, J. Geomorfológia. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
22. <http://www.statistics.sk/mosmis/run.html>
23. <http://www.fns.uniba.sk/zp/knihy/index.htm>
24. Jozef Jakál, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, Slovensko KRASOVÉ FORMY A ICH VÄZBA NA VLASTNOSTI RELIEFU A KLÍMY V ZÁPADNÝCH KARPATOCH
<http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/ceornzem.htm>
<http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/fluvizem.htm>
27. Nábělek, F. (1979): Encyklopédia Slovenska, SAV, Bratislava
28. Kolektív, 2000: Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska. VÚPOP, Societas
29. Pedologica Slovaca, Bratislava, s. 74
30. <http://www.mineraly.sk/>
31. Bizudová, M. 1993. Geomorfológia. 1. vyd. Bratislava: UK Bratislava, 1993. 228 s. -
32. Lukniš, M. 1972. Slovensko príroda. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1972. 920 s. -
33. Ciesarik, M. 1994. Geológia. Vysokoškolské skriptá. 1. vyd. Ž. n. Hronom: LF: Katedra prírodného prostredia, 1994. 255 s. ISBN 80-228-0345-6 -
34. Čerman, R. 2003. Zemepisný atlas SR. 1. vyd. Bratislava: Mapa Slovakia Bratislava, s.r.o. , 2003. 96 s. ISBN 80-8067-006-4 –
35. Kolník P., 2001, Cestovný lexikón Slovenskej republiky, Bratislava, Vydavateľstvo Astor Slovakia, 212,
36. Plesník P., a kol. 1989, Malá slovenská vlastiveda, Bratislava, Vydavateľstvo Obzor, 91, 135, 222, 223,
37. Jurko, A., 1958: Pôdne ekologické pomery a lesné spoločenstvá Podunajskej nížiny. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 264 s.
38. Lukniš, M. (ed.), Bako, J., Berta, J., Ferienc, O., Feriancová-Masárová, Z., Fusán, O., Futák, J., Hejný, S., Jurko, A., Kurbelová, M., Mičian, L., Michalko, J., Petrovič, Š., Schmidt, Z., Šimo, E., Vilček, F., Zaťko, M., 1972: Slovensko 2. Príroda. Obzor, Bratislava, 920 s.
39. Lukniš, M., Plesník, P., 1961: Nížiny, kotliny a pohoria Slovenska. Osveta, Bratislava, s. 7-50.
40. Mazúr, E., Lukniš, M., 1980: Geomorfologické jednotky. In: Mazúr, E. et al., 1980: Atlas SSR. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, s. 55.
41. Michalko, J., Magic, D., Berta, J., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, textová časť. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 160 s.



42. Plesník, P. et al., 1989: Malá slovenská vlastiveda. Vydavateľstvo Obzor, Bratislava, s. 296-297.
43. Ružičková, H., Halada, L., Jedlička L., Kalivodová, E., 1996: Biotopy Slovenska. Ústav krajinej ekológie Slovenskej akadémie vied, Bratislava, s. 104 - 109.
44. Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
45. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
46. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
47. Slovensko II. (Príroda), kol. autorov, Obzor Bratislava, 1972
48. www.krasy-slovenska.sk
49. Alojz Čaputa, Juraj Holčík a kol., 1982, www.szap.sk,
50. http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
51. <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>
52. <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>
53. <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>
54. <http://www.sopsr.sk/>
55. naseobce.sk
56. Štatistický úrad, DataCubes,
57. Encyklopédia Slovenska, Veda 1983.,
58. Kraje a okresy Slovenska,,
59. <http://www.sodbtn.sk/>
60. www.agro-poradenstvo.sk,
61. <https://sk.wikipedia.org/>
62. <http://geografia-sk.blogspot.com/>
63. PHSR Veľký Šariš,
64. ÚPM Veľký Šariš, 2009, 2015, 2018, 2022, 2024,
65. KPSS Veľký Šariš
66. <https://www.velkysaris.sk/>
67. <https://sk.wikipedia.org/wiki/>
68. <https://www.slovensko.sk/sk/lokalita>
69. <https://my.meteoblue.com/visimage>
70. <https://www.spp-distribucia.sk/o-spolocnosti/co-robime/mapa-distribucnej-siete/>
71. <https://www.cdb.sk/sk/Vystupy-CDB/Mapy-cestnej-siete-SR/>
72. Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2023
73. <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>
74. <https://www.eea.europa.eu/sk/articles/ortut-trvala-hrozba-pre-zivotne>
75. https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Publikacna_cinnost/Publikacie_kvality_PzV/KvPzV_2023_kvalita_rocenka_SR.pdf
76. <https://www.shmu.sk/File/Hydrologia>
77. [http://www.zmos.sk/strategia-zmos-v-oblasti-protipovodnovej-prevencie-a-ochrany-uzemia-miest-a-obci-pred-povodnami-.phtml?id3=32161&module_action_72644__id_art=14043,](http://www.zmos.sk/strategia-zmos-v-oblasti-protipovodnovej-prevencie-a-ochrany-uzemia-miest-a-obci-pred-povodnami-.phtml?id3=32161&module_action_72644__id_art=14043)
78. <https://www.slovensko.sk>
79. <http://www.vuvh.sk/>
80. <http://www.podnemapy.sk>
81. <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>
82. <https://www.shmu.sk>
83. <http://www.hospodarenieobci.sk/>



Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
Mesta Veľký Šariš
Programovacie obdobie 2025 - 2034
2024

SCARABEO-SK, s.r.o., Povstalecká cesta 16, 974 09 Banská Bystrica

e-mail: hronec.scarabeus@gmail.com
tel.: 0907 439 224